รายงานการพิจารณาศึกษา

การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

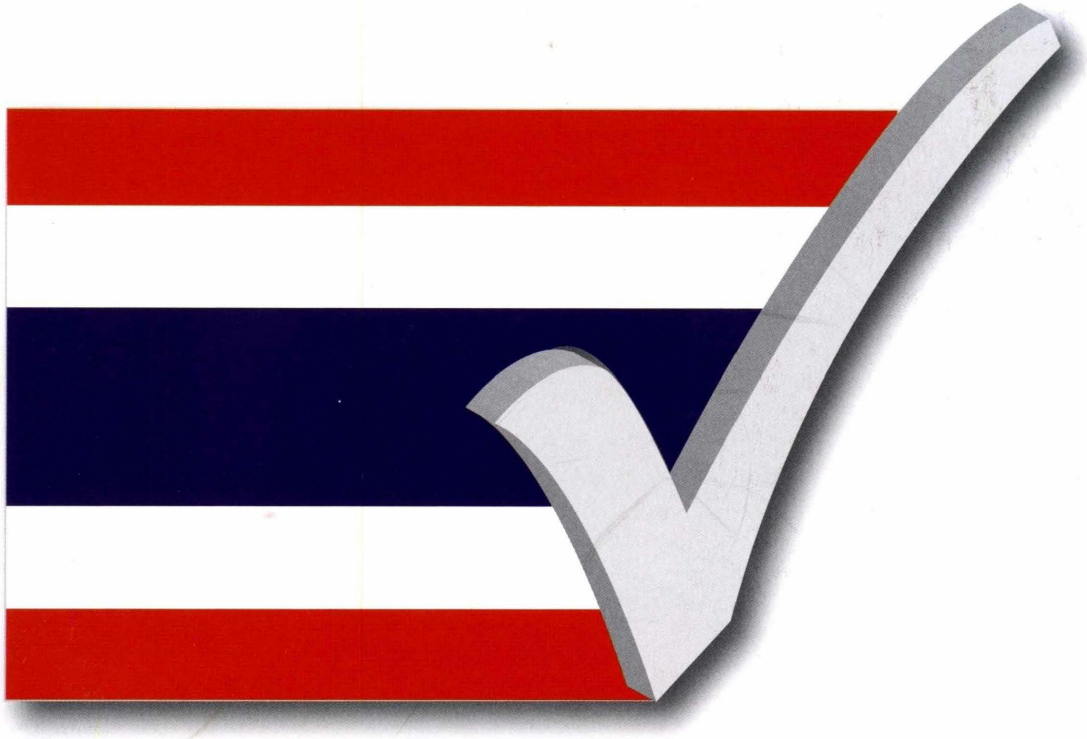

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

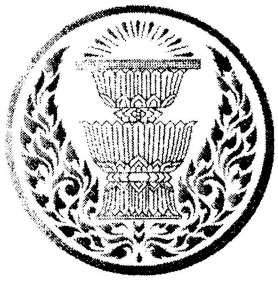

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

ของ

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมาธิการ ๑

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/ (ร ๒๕) **วันที่** ๙ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ วรรคสอง (๑๕) ประกอบข้อ ๘๕ วรรคสอง ซึ่งคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การบริการ การส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา การส่งเสริมและพัฒนาการพาณิชย์และอุตสาหกรรม ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาการพาณิชย์และอุตสาหกรรมของไทย รวมทั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและการแรงงาน ซึ่งปัจจุบันกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

(๑) พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	ประธานคณะกรรมาธิการ
(๒) พลเอก ทรงกิตติ จักกาบาตร์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
(๔) นายสาธิต ชาญเชาวน์กุล	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
(๕) พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
(๖) พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
(๗) นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	โฆษกคณะกรรมาธิการ
(๘) นายสมพล เกียรติไพบูลย์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๙) นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๐) นายอิสระ ว่องกุศลกิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๑) นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๒) นายชูเกียรติ รัตนชัยชาญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๓) พลเอก ธารไชยยันต์ ศรีสุวรรณ	กรรมาธิการ
(๑๔) นายภาณุ อุทัยรัตน์	กรรมาธิการ
(๑๕) พลเอก วลิต โรจนภักดี	กรรมาธิการ
(๑๖) พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ	กรรมาธิการ
(๑๗) นายวิทยา ฉายสุวรรณ	กรรมาธิการ
(๑๘) พลเอก วิลาศ อรุณศรี	กรรมาธิการ
(๑๙) พลเอก ศุภกร สงวนชาติศรไกร	กรรมาธิการ
(๒๐) พลเอก สกล ชื่นตระกูล	กรรมาธิการ
(๒๑) นายสุพันธุ์ มงคลสุธี	กรรมาธิการ

(๒๒) พลโท สุวโรจน์ ทิพย์มงคล กรรมาธิการ
(๒๓) นายอนุมัติ อาหมัด กรรมาธิการ
(๒๔) นางสาวอรจิต สิงคาลวณิช์ กรรมาธิการ
(๒๕) พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์ กรรมาธิการ
(๒๖) นายสมพล พันธุ์มณี กรรมาธิการ

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐๑

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอนำเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร
(สิงห์ศึก สิงห์ไพร)
ประธานคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นางนิโรบล มูลจันที)
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการการพาณิชย์
การอุตสาหกรรม และการแรงงาน

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
สำนักกรรมาธิการ ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๐
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๘๑๖๑

สายใจ พิมพ์
วราภรณ์ ทาน ๑
นิโรบล ทาน ๒

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร
ประธานคณะกรรมาธิการ

พลเอก ทรงกิตติ จักกาบาตร์
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

นายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สอง

นายสาธิต ชาญเชาวน์กุล
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สาม

พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สี่

พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายสมพล เกียรติไพบูลย์
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายสมบูรณ์ งามลักษณ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายอิสระ ว่องกุศลกิจ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายชูเกียรติ รัตนชัยชาญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก ธารไชยยันต์ ศรีสุวรรณ
กรรมาธิการ

นายภาณุ อุทัยรัตน์
กรรมาธิการ

พลเอก วลิต โรจนภักดี
กรรมาธิการ

พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ
กรรมาธิการ

นายวิทยา ฉายสุวรรณ
กรรมาธิการ

พลเอก วิลาศ อรุณศรี
กรรมาธิการ

พลเอก ศุภกร สงวนชาติศรไกร
กรรมาธิการ

พลเอก สกล ชื่นตระกูล
กรรมาธิการ

นายสุพันธุ์ มงคลสุธี
กรรมาธิการ

พลโท สุวโรจน์ ทิพย์มงคล
กรรมาธิการ

นายอนุมัติ อาหมัด
กรรมาธิการ

นางสาวอรจิต สิงคาลวณิช
กรรมาธิการ

พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์
กรรมาธิการ

นายสมพล พันธุ์มณี
กรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม
ในคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายสุพันธุ์ มงคลสุธี
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

พลเอก สกล ชื่นตระกูล
รองประธาน ฯ

พลเรือเอก ชัยวัฒน์ ศรีอักขรินทร์
อนุกรรมาธิการ

พลโท กิติภูมิ วงษ์ทิม
อนุกรรมาธิการ

นายวัลลภ วิตนากร
อนุกรรมาธิการ

นายนิกร สุศิริวัฒนนนท์
อนุกรรมาธิการ

นางอัมพร จิตะพันธ์กุล
อนุกรรมาธิการ

นายสมคิด เวคินวัฒนเศรษฐ์
อนุกรรมาธิการ

นายสมเกียรติ อนุราษฎร์
อนุกรรมาธิการ

นายจำรัส สว่างสมุทร
เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

นายปรีชา ส่งวัฒนา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายวงศ์สกุล กิตติพรหมวงศ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมชาย แสงรัตนมณีเดช
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

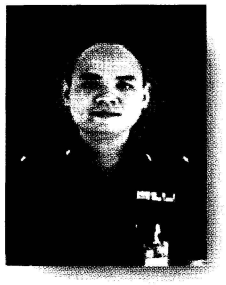

ร้อยโท บดินทร์ สิงห์ไพร
ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาววีรุทัย มณีนุชเนตร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายกิจจา จำนงค์อาษา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสนิทพันธ์ ศรีไชยรัตน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายวิฑูรย์ สิมะโชคดี
ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเรืองชัย จินตรุ่งเรืองชัย
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายกมลภู สวัสดิสาร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายพณชิต กิตติปัญญางาม
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

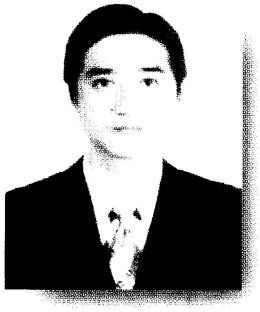

นายนันทสิทธิ์ บุญทนันท์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายพัฒนศักย์ ฮุ่นตระกูล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คำนำ

ด้วยการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นปัญหาร้ายแรงที่กระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ บั่นทอนคุณธรรมและจริยธรรมของสังคมเป็นอย่างมาก อีกทั้งพฤติกรรมของการกระทำทุจริตในปัจจุบันก็มีความซับซ้อน มีการร่วมมือกันอย่างเป็นขบวนการโดยบุคคลในภาครัฐ นักการเมืองและเอกชน มีการกระทำทุจริตในเชิงนโยบาย สร้างความเสียหายต่อประเทศชาติบ้านเมืองเป็นอย่างมาก วิวัฒนาการการทุจริตคอร์รัปชั่นก็มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการที่แนบเนียนขึ้น จนยากแก่การหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดได้ ตลอดจนกฎหมายในปัจจุบันมุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เอาผิดข้าราชการ และนักการเมืองเป็นหลัก ยังขาดเครื่องมือและกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับเอกชนอย่างจริงจังและทันท่วงที ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการที่สุจริตไม่สามารถแข่งขันและประกอบอาชีพได้อย่างปกติ จึงเป็นแรงผลักดันให้คนเหล่านั้นต้องเข้าสู่กระบวนการทุจริตโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นานวันก็ยิ่งฝังรากลึกในสังคมไทยจนกลายเป็นเรื่องธรรมดาที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ฉะนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันเพื่อยับยั้งและป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งมิได้ และต้องส่งเสริมผู้ประกอบการที่สุจริตให้สามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เห็นถึงความสำคัญในการหาหนทางแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม จึงได้ร่วมกันศึกษาหาแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเสนอมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นที่เหมาะกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

ของคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมมีมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ ซึ่งคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา หรือตามที่สภามอบหมายโดยคณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการได้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมาธิการได้ตั้งคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย อนุกรรมาธิการ จำนวน ๑๐ คน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ จำนวน ๑๖ คน และที่ปรึกษาผู้ชำนาญการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ จำนวน ๔ คน ดังนี้

<u>อนุกรรมาธิการ</u>

๑. นายสุพันธุ์ มงคลสุธี	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. พลเรือเอก ชัยวัฒน์ ศรีอักขรินทร์	อนุกรรมาธิการ
๔. พลโท กิติภูมิ วงษ์ทิม	อนุกรรมาธิการ
๕. นายวัลลภ วิตนากร	อนุกรรมาธิการ
๖. นายนิกร สุศิริวัฒนนนท์	อนุกรรมาธิการ
๗. นายสมคิด เวคินวัฒนเศรษฐ์	อนุกรรมาธิการ
๘. นางอัมพร จิตะพันธ์กุล	อนุกรรมาธิการ
๙. นายสมเกียรติ อนุราษฎร์	อนุกรรมาธิการ
๑๐. นายจำรัส สว่างสมุทร	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑. นายอิสระ ว่องกุศลกิจ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายสาธิต ชาญเชาวน์กุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายภาณุ อุทัยรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔. นายปรีชา ส่งวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕. นายวงศ์สกุล กิตติพรหมวงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖. นายสมชาย แสงรัตนมณีเดช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๗. นายกิจจา จำนงค์อาษา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๘. ร้อยโท บดินทร์ สิงห์ไพร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๙. นางสาววีรุทัย มณีนุชเนตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐. นายสนิทพันธ์ ศรีไชยรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๑. นายวิฑูรย์ สิมะโชคดี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๒. นายเรืองชัย จินตรุ่งเรืองชับ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๓. นายกมลภู สวัสดิสาร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๔. นายพณชิต กิตติปัญญางาม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๕. นายนันทสิทธิ์ บุญทนันท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๖. นายพัฒนศักย์ ฮุ่นตระกูล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

๑. นายโกศล ใจรังษี	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๒. นางไพจิตร รัตนานนท์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๓. พลเอก จิตตสักก์ เจริญสมบัติ	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๔. นายกรีติ์กนิษฐ โชคชัยณรงค์	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

๑.๒ คณะกรรมาธิการได้ตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ประกอบด้วย คณะทำงาน จำนวน ๘ คน ดังนี้

๑. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	ประธานคณะทำงาน
๒. พลโท กิติภูมิ วงษ์ทิม	รองประธานคณะทำงาน
๓. นางสาววีรุทัย มณีนุชเนตร	คณะทำงาน
๔. นายสนิทพันธ์ ศรีไชยรัตน์	คณะทำงาน
๕. นายกรีติ์กนิษฐ โชคชัยณรงค์	คณะทำงาน
๖. นายอิทธิศักดิ์ วัฒนะบุตร	คณะทำงาน
๗. นายนันทสิทธิ์ บุญทนันท์	คณะทำงาน
๘. ว่าที่ร้อยตรี เกรียงไกร ลาวพวน	คณะทำงานและเลขานุการ

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ในคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน ได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ดังนี้

๒.๑.๑ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

(๑) นายกิตติเดช ฉันทังกูล กรรมการสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

(๒) นายกุลเวช เจนวัฒนวิทย์ ที่ปรึกษาสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

๒.๑.๒ องค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย)

(๑) นายมานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย)

๒.๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(๑) นายนิพนธ์ ธรรมศรี ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน

๒.๑.๔ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

(๑) นายดิเรก บุญแท้ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

(๒) นายจิตรกร ว่องเขตกร ผู้อำนวยการกองธรรมาภิบาลธุรกิจ

(๓) นางสาวปัทมาวดี บุญโญภาส นิติกรชำนาญการพิเศษ

๒.๑.๕ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๑) นายชาลี จันทนยิ่งยง รองเลขาธิการ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๒.๑.๖ สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

(๑) นางกฤษณา เอี่ยมวรสมบัติ เลขานุการคณะกรรมการวิชาชีพบัญชี ด้านการวางระบบบัญชี

(๒) รศ.ดร.พรรณนิภา รอดวรรณะ เลขานุการคณะกรรมการวิชาชีพบัญชี ด้านการทำบัญชี

(๓) นายสายชล เชื้อทหาร ผู้ช่วยผู้จัดการส่วนกฎหมาย คณะกรรมการวิชาชีพบัญชี

(๔) ดร.พรชัย นฤดมกุล ผู้ติดตาม เลขานุการคณะกรรมการวิชาชีพบัญชี

๒.๑.๗ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

(๑) นายพิมเนศ ตัะปวง ผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี

๒.๑.๘ สถาบันรับรองมาตรฐาน

(๑) นางพรรณี อังศุสิงห์ ผู้อำนวยการสถาบันรับรองมาตรฐาน

(๒) นายจงรักษ์ โรจน์พลาเสถียร รองผู้อำนวยการสถาบันรับรองมาตรฐาน

๒.๑.๙ สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(๑) พันตำรวจโท สิริพงษ์ ศรีตุลา ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๒

๒.๑.๑๐ คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน (กกร.) คือ

(๑) นายกิตติ ตั้งจิตรมณีศักดา เลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(๒) นายธวัชชัย ยงกิติกุล ที่ปรึกษาสมาคมธนาคารไทย
(๓) นางสาวชุลีพร น่วมทะนง รองเลขาธิการสมาคมธนาคารไทย
(๔) นายเกรียงศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์ ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการด้านกฎหมาย
(๕) ผศ.กาญจนา นิมมานเหมินท์ กรรมการอำนวยการกฎหมาย
(๖) นายประสงค์ พรูสินชูสกุล เลขานุการคณะกรรมการอำนวยการกฎหมาย
(๗) นายเสรี วัฒนวรางศิกูร รองเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการกฎหมาย
(๘) นางสาวโสภิดา การุณยะวนิช ผู้แทนจากธนาคารไทยพาณิชย์

๒.๑.๑๑ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

(๑) พันตำรวจโท มนตรี บุญยโยธิน ผู้บัญชาการสำนักคดีอาญาพิเศษ ๒ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

๒.๒ คณะกรรมาธิการได้จัดเสวนา จำนวน ๑ ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อร่างรายงานการศึกษาการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน ดังนี้

๒.๒.๑ โครงการเสวนาเรื่อง "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชนและแนวทางการแก้ไขฯ" ณ ห้องมิตติ้งรูม ๔ ชั้น ๑ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร วันจันทร์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

<u>วิทยากร</u> จำนวน ๖ คน ประกอบด้วย

(๑) ศ.พิเศษ จรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
(๒) นายภาส ภาสสัทธา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(๓) นายกิตติเดช ฉันทังกูล กรรมการสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย
(๔) นายมานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)
(๕) นายกิตติ ตั้งจิตรมณีศักดา กรรมการคณะกรรมการร่วม ๓ สถาบันภาคเอกชน
(๖) นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้ดำเนินรายการ

<u>ผู้เข้าร่วมการเสวนา</u> จำนวน ๘๒ คน จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และประชาชนผู้สนใจ

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน”เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปราบการทุจริตมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ครอบคลุมกลุ่มร่วมกระบวนการทุจริต ทั้งภาคราชการ ภาคนักการเมือง และภาคเอกชน ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาระบบธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยคณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมาธิการได้พิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติเห็นชอบกับรายงานดังกล่าวโดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการ

จากการพิจารณาศึกษาข้างต้น คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอรายงานการศึกษาของคณะกรรมาธิการโดยมีรายละเอียดตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณา หากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการ ขอโปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

พลเอก

(ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม)
เลขานุการคณะกรรมาธิการการพาณิชย์
การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

บทสรุปผู้บริหาร
(Executive Summary)

ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลก ต่างให้ความสำคัญกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่นในทุกภาคส่วน โดยยอมรับว่าการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นปัญหาร้ายแรงที่กระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ บั่นทอนคุณธรรมและจริยธรรมของสังคม เป็นอันตรายต่อหลักนิติธรรม การพัฒนาประชาธิปไตย ความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การทุจริตคอร์รัปชั่นในปัจจุบันมีความซับซ้อนกว่าในอดีต จนยากแก่การตรวจสอบและดำเนินการแก้ไข โดยเหตุที่การทุจริตคอร์รัปชั่นเชื่อมโยงกับอาชญากรรมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การฟอกเงิน และทรัพย์สินจำนวนมาก องค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น การทุจริตคอร์รัปชั่นจึงมิใช่เป็นเพียงปัญหาภายในประเทศเท่านั้น แต่เป็นวิกฤตการณ์ที่กระทบต่อประชาคมโลก ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันปราบปรามและควบคุมการทุจริตคอร์รัปชั่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยถือว่าการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นความรับผิดชอบร่วม ที่ทุกประเทศต้องให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้ตระหนักถึงภยันตรายร้ายแรงดังกล่าว จึงได้จัดให้มีการประชุมประเทศสมาชิกเพื่อร่วมกันยกร่าง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention Against Corruption-UNCAC 2003) โดยในส่วนของภาคธุรกิจเอกชน องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการสำหรับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นในการดำเนินธุรกิจ และให้มีบทลงโทษทั้งทางแพ่ง ทางปกครอง และทางอาญาตามความเหมาะสม เพื่อป้องปรามการกระทำทุจริต รวมทั้งกำหนดให้ การยักยอกทรัพย์สินในภาคธุรกิจเอกชน การให้ หรือเรียกรับสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของเอกชนเป็นความผิด ทางอาญา สำหรับประเทศไทยซึ่งได้ให้สัตยาบันแล้วและเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ร่วมกับกว่า ๑๕๐ ประเทศทั่วโลก ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีโดยให้มีกลไกและมาตรการรองรับบทบัญญัติดังกล่าว แต่ปัจจุบันกระบวนการทางกฎหมายของประเทศไทยยังคงเพ่งเล็งต่อการทุจริตคอร์รัปชั่นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นหลัก การสืบสวนสอบสวนฟ้องร้องเอาผิดต่อบุคคลหรือนิติบุคคลในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตกระทำได้ยาก ทั้งที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแล้วหลายครั้ง แต่ก็ยังไม่เพียงพอและสอดคล้องกับมาตรการของ UNCAC รวมทั้งล่าสุดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ก็เป็นการแก้ไขกฎหมายเพียงบางส่วนเท่านั้น และจากการศึกษาบทเรียนการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชั่นที่ประสบความสำเร็จ ในหลายประเทศพบว่า การที่มีมาตรการทางกฎหมายบังคับใช้อย่างเข้มงวด ครอบคลุมต่อทุกภาคส่วนที่กระทำความผิดและมีองค์กรพิเศษดำเนินการโดยเฉพาะจึงจะสามารถหยุดยั้งปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นได้

ดังนั้น คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้จัดทำรูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน “การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน” เพื่อใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว จากนั้น ได้นำเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็น จากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเชิญมาให้ข้อมูลข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา รวมถึงได้จัดเสวนาในหัวข้อ “การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน และแนวทางการแก้ไขฯ” ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

ผลสรุปจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยในหลักการที่จะให้มีกฎหมายสำหรับภาคเอกชนโดยเฉพาะ มีบางส่วนไม่เห็นด้วยในบางประเด็นพร้อมกับมีข้อเสนอที่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ ฯ จึงได้นำมาปรับแก้และจัดทำรูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐานฯ ฉบับใหม่ "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน" โดยประเด็นที่สำคัญคือกำหนดให้ "การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน หมายถึง การที่เอกชนกระทำการทุจริตจนก่อให้เกิดความเสียหาย หรือส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อรัฐ สาธารณประโยชน์ ความมั่นคงของประเทศ ระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ หรือต่อบุคคลอื่นในวงกว้าง" ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นคดีใหญ่เท่านั้น มิใช่คดีเล็กระหว่างเอกชนทั่วไป

อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ ที่ผ่านการลงประชามติแล้วนั้น ได้กำหนด "หน้าที่ของรัฐ" ในหมวดที่ ๕ มาตรา ๖๓ ซึ่งบัญญัติว่า "รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าว อย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ" อีกทั้ง รัฐบาลปัจจุบันได้ประกาศให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นวาระแห่งชาติ ดังนั้น คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ฯ จึงเห็นสมควรให้มีการพิจารณาเรื่องนี้อย่างจริงจัง เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นด้านธรรมาภิบาลในการป้องกันการทุจริต อันเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับ UNCAC และนำเสนอรัฐบาลพิจารณาตราเป็นกฎหมายหรือใช้อำนาจฝ่ายบริหารในการดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	(ก)
รายงานการพิจารณาศึกษา	(ข)-(ฉ)
บทสรุปผู้บริหาร	(ช)-(ซ)
รายงานการศึกษาเรื่อง "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน"	
๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา และภาพรวมการทุจริต	
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
๑.๒ สถานการณ์ทุจริตในประเทศ	๑
๑.๓ คดีตัวอย่างการทุจริต และความเสียหายจากการทุจริตคอร์รัปชั่น	๒-๖
๒. ข้อมูลวิชาการ	
๒.๑ สรุปสาระสำคัญว่าด้วยการทุจริตในภาคเอกชนของอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention Against Corruption 2003)	๖-๑๒
๒.๒ สรุปสาระสำคัญจากรายงานโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชั่นในวงการธุรกิจเอกชนไทย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	๑๓-๑๔
๒.๓ กรณีศึกษาบทเรียนการทุจริตในต่างประเทศ	๑๔-๒๔
๓. วิธีการพิจารณาศึกษา : Mapping knowledge model	๒๕-๓๒
๔. รูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน"	๓๓-๔๘
๕. กระบวนการรับฟังความคิดเห็น	
๕.๑ ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๙-๘๘
๕.๒ สรุปโครงการเสวนาเรื่อง "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน และแนวทางการแก้ไขฯ"	๘๘-๑๐๕
๖. สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะ	
๖.๑ ข้อคิดเห็นของฝ่ายที่เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างมีเงื่อนไข	๑๐๕
๖.๒ ข้อคิดเห็นของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย	๑๐๖
๖.๓ ความคิดเห็นของคณะกรรมาธิการการพาณิชย์	๑๐๖-๑๐๗
ภาคผนวก	
ร่างรูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน"	๑๐๙-๑๕๐

บรรณานุกรม

- United Nations Convention Against Corruption 2003
- โครงการศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชั่นในวงการธุรกิจเอกชนไทย
- กรณีศึกษาบทเรียนการทุจริตในต่างประเทศและกฎหมายจากต่างประเทศ

https://www.nacc.go.th/images/research_eak/shapter4.pdf

- การศึกษาของคณะกรรมาธิการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สภาปฏิรูปแห่งชาติ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๘
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑
- พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖
- พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒
- พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑
- พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- ร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ....
- ร่างพระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ....

รายงานการศึกษา
เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปราม การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน
โดย คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา และภาพรวมการทุจริต

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

จากการที่ประเทศไทย ได้รับการจัดอันดับความโปร่งใส ๓๘ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ ในปี ๒๕๕๗ เป็นลำดับที่ ๘๕ จาก ๑๗๕ ประเทศทั่วโลก ซึ่งจัดโดยสถาบันความโปร่งใสTransparency International แห่งประเทศเยอรมนี ได้แสดงถึงความโปร่งใสของประเทศยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำและการที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ซึ่งต้องจัดให้มีการป้องกันปราบปรามการทุจริตทั้งในภาครัฐ และครอบคลุมถึงภาคเอกชนด้วย รวมทั้งให้มีมาตรการลงโทษทั้งทางแพ่ง ทางปกครอง และทางอาญาแก่ผู้กระทำผิด แต่ที่ผ่านมากระบวนการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นยังไม่สัมฤทธิ์ผล เนื่องจากกฎหมายส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่การทุจริตในภาครัฐซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการทุจริตของภาคเอกชน แม้จะได้มีการแก้ไขกฎหมายบางส่วนแล้วก็ตาม และการฟ้องร้องเอาผิดภาคเอกชนที่เป็นตัวการทุจริตกระทำได้ยาก เนื่องจากการดำเนินคดีล่าช้า คดีจำนวนมากขาดอายุความ หรือบางคดีลงโทษภาคเอกชนได้เพียงฐานะผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งที่เป็นตัวการทุจริต จึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย ไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจโดยสุจริต มีธรรมาภิบาล ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เช่น คดีค่าโง่โฮปเวลล์ คดีค่าโง่ทางด่วนสายบูรพาวิถี (บางนา-ชลบุรี) คดีทุจริตโครงการคลองด่าน คดีแคลิฟอร์เนีย ฟิตเนส เซ็นเตอร์ คดีทุจริตค่าโฆษณา บริษัท ไร่ส้ม จำกัด คดีทุจริตธนาคารกรุงไทยปล่อยกู้กลุ่มบริษัทกฤษดามหานคร เป็นต้น ซึ่งล้วนมีเอกชนเป็นตัวการใหญ่แทบทั้งสิ้น

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน โดยมีเนื้อหาและประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๒ สถานการณ์ทุจริตในประเทศ

จากการสำรวจโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใส Transparency International เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๗ ได้จัดอันดับความโปร่งใสของประเทศต่างๆในโลกปรากฏว่าประเทศไทย อยู่ในลำดับที่ ๘๕ จากจำนวน ๑๗๕ ประเทศ โดยได้รับคะแนน ๓๘ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนนทั้งนี้เมื่อเทียบกับ สิงค์โปร์ ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๗ ได้คะแนน ๘๔ คะแนน และเกาหลีใต้อันดับที่ ๔๓ มี ๕๕ คะแนนการจัดอันดับความโปร่งใสโดยองค์กรนี้ได้มีการจัดทำขึ้นทุกปี พบว่าประเทศไทยอยู่ในตำแหน่งที่แย่ลงตามลำดับตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖ คืออันดับที่ ๗๘, ๘๐, ๘๒ และ ๑๐๒ ซึ่งในปี ๒๕๕๗ อันดับจะขยับเพิ่มขึ้นในตำแหน่งที่ดีขึ้นเล็กน้อย คือ ตำแหน่งที่ ๘๕ ดังที่ได้กล่าวในตอนต้น (Transparency International องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ ในประเทศเยอรมนีเป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร มีเครือข่ายใน ๑๒๐ ประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย)

๑.๓ คดีตัวอย่างการทุจริตและความเสียหายจากการทุจริตคอร์รัปชั่น

มีการประเมินว่าประเทศไทยต้องสูญเสียจากการรั่วไหลของงบประมาณ ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐ – ๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ปัญหาเช่นนี้ทำให้คนที่ต้องการเข้ามาลงทุนไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุน เพราะต้องรวมค่าคอร์รัปชั่นเข้าไปเป็นต้นทุนในการลงทุน เป็นการเพิ่มต้นทุนสินค้า สินค้ามีราคาสูงขึ้น แต่คุณภาพต่ำลง ผู้บริโภคไม่ได้ประโยชน์สูงสุด รวมทั้งนำไปสู่ความเสียหายด้านภาพลักษณ์ของประเทศ (บางส่วนของรายงานการศึกษาของ ศิริวรรณ มนอัตระผดุง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา) นอกจากนี้ยังมีผลกระทบอื่น ๆ ที่วัดเป็นตัวเงินไม่ได้อันได้แก่ คอร์รัปชั่นเป็นตัวบ่อนทำลายศีลธรรมพื้นฐานของทุกสังคม ทำให้ระบอบประชาธิปไตยเสื่อมถอย บ่อนทำลายกฎ กติกา กฎหมาย ซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคม ฉุดรั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ รุกล้ำสิทธิคนยากไร้และผู้ด้อยโอกาส ไม่ให้ได้รับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจเสรี ในส่วนของภาคธุรกิจเอกชน คอร์รัปชั่นส่งผลโดยตรงต่อฐานะทางธุรกิจของทุกองค์กร ต่อชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ คุณภาพ สินค้าและบริการ ประสิทธิภาพในการแข่งขันบนเวทีการค้า รวมถึงขวัญและกำลังใจของพนักงานในองค์กร

สามตัวการหลักในการขับเคลื่อนการทุจริตคอร์รัปชั่น ได้แก่ นักการเมือง ข้าราชการและเอกชน เป็นสามสถาบันหลักที่เป็นตัวการในการก่อให้เกิดการคอร์รัปชั่นในทุก ๆ เวที (รองศาสตราจารย์ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์) ถ้าหากบุคคลทั้ง ๓ ฝ่ายนี้ไม่ได้ร่วมมือกัน หรือเพียงแค่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ให้ความร่วมมือ หรือไม่สนับสนุน หรือไม่ละเลยความรับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง การคอร์รัปชั่นจะไม่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น

<u>คดีค่าโง่โฮปเวลล์</u>

สืบเนื่องจากคณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้กระทรวงคมนาคม และการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ต้องจ่ายเงินและคืนเงินให้แก่ บริษัท โฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นเงินรวมประมาณ ๑๒,๓๘๘ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี กรณีการยกเลิกสัญญาสัมปทานในการประกอบกิจการเดินรถไฟชุมชนและระบบการขนส่งทางถนน (โครงการรถไฟยกระดับโฮปเวลล์) เริ่มโครงการเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ **โครงการมีมูลค่ากว่า ๘๐,๐๐๐ ล้านบาท**

ในต้นปี ๒๕๔๑ กระทรวงคมนาคมและการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้บอกเลิกสัญญากับโฮปเวลล์ โดยอ้างว่าการก่อสร้างล่าช้ามากไม่เป็นไปตามสัญญา โฮปเวลล์จึงนำข้อพิพาทดังกล่าวฟ้องต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อปี ๒๕๔๗ เรียกร้องให้ชดใช้ค่าสัมปทานที่บริษัทจ่ายให้การรถไฟแห่งประเทศไทย ๒,๘๕๐ ล้านบาท ค่าก่อสร้างที่โฮปเวลล์ลงทุนไป ๑๔,๗๙๙ ล้านบาท (คณะอนุญาโตตุลาการให้จ่าย ๙,๐๐๐ ล้านบาท) หนังสือค้ำประกันโครงการ ๕๐๐ ล้านบาท ค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกัน ๓๘.๗ ล้านบาท ผลการวินิจฉัยคือ กระทรวงคมนาคมและการรถไฟไทยแห่งประเทศไทยบอกเลิกสัญญาไม่เป็นไปตามขั้นตอนของสัญญา ทำให้ต้องคืนสู่สถานะเดิม **ต้องชดใช้เงินคืนให้แก่โฮปเวลล์ประมาณ ๑๒,๓๘๘ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕**

ข้อมูลจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1226662770

<u>ค่าโง่รถดับเพลิงและเรือดับเพลิงกรุงเทพมหานคร</u>

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีมติเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกกล่าวหาทั้ง ๙ คน มีความผิดทั้งทางอาญาและวินัยแตกต่างกัน แต่การดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหายังไม่สามารถแก้ไขเยียวยาค่าโง่ที่เกิดขึ้น และอาจจะเกิดขึ้นกว่า ๕,๗๑๒ ล้านบาท จาก

๑. การจ่ายเงินให้บริษัทผู้ผลิตไปแล้ว ๓ งวดเป็นเงิน ๒,๓๕๔ ล้านบาท
๒. ค่าภาษีอากรนำเข้า และภาษีมูลค่าเพิ่มที่ยังไม่ได้ชำระประมาณ ๑,๓๐๐ ล้านบาท
๓. ค่าสินค้าที่มีการจัดซื้อแพงทั้งโครงการประมาณ ๑,๙๕๘.๖ ล้านบาท
๔. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าหน้าท่าของสินค้างวดที่ ๒ เบี้ยปรับเงินเพิ่มอีกประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท เมื่อมีการรับมอบสินค้า

จากเอกสารแถลงข่าวของ ป.ป.ช. ระบุชัดว่า เริ่มมีการฮั้วกันตั้งแต่เริ่มเพื่อให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้งานแบบไม่ผ่านการประมูล โดยใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีอื่นใดตั้งแต่ขั้นตอนการริเริ่มโครงการ การเสนอและการอนุมัติโครงการ โดยเฉพาะการทำข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U. ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลออสเตรีย มีการแบ่งหน้าที่กันทำทั้งการออกแบบ กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดผลประโยชน์ตอบแทน ฯลฯ

ข้อมูลจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1226662770

<u>คดีค่าโง่ทางด่วนสายบูรพาวิถี บางนา-ชลบุรี</u>

คดีนี้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ซึ่งเป็นศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ เห็นว่าการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการกระทำโดยชอบและถูกต้องแล้ว จึงพิพากษาบังคับให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยปฏิบัติตามคำชี้ขาดคณะอนุญาโตตุลาการ เลขแดงที่ ๓๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๔ ให้ชำระเงินแก่ผู้ร้องทั้งสามจำนวน ๓,๓๗๑,๔๔๖,๑๑๔ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับจากวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เป็นต้นไป และชำระเงินจำนวน ๒,๖๖๘,๔๔๗,๑๔๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับจากวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๓ จนกว่าจะชำระเสร็จ **รวมเป็นเงินต้นทั้งสิ้น ๖,๐๓๙,๘๙๓,๒๕๔ บาท** และให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยชำระค่าทนายความแทนผู้ร้องทั้งสามจำนวนห้าแสนบาทด้วย

ภายหลังศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำพิพากษา ต่อมาการทางพิเศษแห่งประเทศไทยได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาในประเด็นเรื่องความไม่เป็นกลางและขาดความเป็นอิสระในการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ จนกระทั่งคดีมาถึงชั้นศาลฎีกา โดยศาลฎีกาได้กลับคำพิพากษาของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยไม่ต้องจ่ายเงินค่าโง่ทางด่วนดังกล่าว

ข้อมูลจาก http://www.oknation.net/blog/kittinunn/2007/02/16/entry-1

คดีทุจริตโครงการคลองด่าน

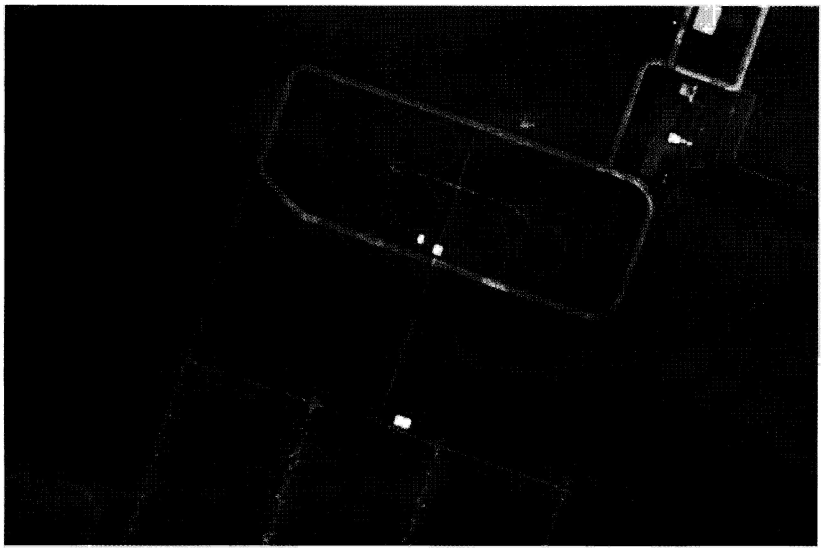

สภาพของโครงการบ่อบำบัดน้ำเสีย ต.คลองด่าน อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ ถูกทิ้งให้รกร้าง ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้ **แม้จะใช้จ่ายงบประมาณไปแล้วกว่าสองหมื่นล้านบาท และจะต้องเสียค่าโง่ให้กับบริษัทเอกชนผู้รับเหมาอีกกว่า ๙.๖ พันล้านบาท**

การจัดซื้อที่ดินสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่คลองด่านมีเงื่อนงำหลายประการ

ประการแรก คือ มีการเปลี่ยนที่ก่อสร้างโครงการที่ ต.บางปลากด กับ ต.บางปูใหม่ เป็นที่ ต.คลองด่าน ทำให้ถูกตั้งข้อสงสัยว่าเข้าทางปืนกลุ่มธุรกิจการเมืองที่ต้องการขายที่ดินของตนเอง

ประการที่สอง คือ ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ป่าชายเลนและเป็นเขตป่าอนุรักษ์จึงไม่สามารถออกโฉนดได้ เมื่อกลุ่มบริษัทการค้าผู้รับเหมา (NVPSKG) ซื้อที่ดินเสร็จก็โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่กรมควบคุมมลพิษเพื่อรับเงินค่าที่ดินจำนวน ๑,๙๕๖ ล้านบาท

ประการที่สาม คือ ที่ดินมีราคาสูงกว่าปกติเพราะสำนักที่ดินจังหวัดสมุทรปราการประเมินราคาที่ดิน ๑๗ แปลง ในราคาไร่ละ ๔๘๐,๐๐๐ บาท แต่กลับมาย้อมแมวขายในราคาไร่ละ ๑.๐๓ ล้านบาท

ประการที่สี่ คือ การอนุมัติงวดเงินเพื่อจัดซื้อโดยมิชอบ โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเงินจำนวนที่มากกว่าเดิมในการซื้อที่ดินถึงเท่าตัว ทั้ง ๆ ที่เดิมบอกไว้ว่าเป็นการประหยัดขึ้นในการสร้างที่เดียว

ประเด็นที่ห้า คือ การเลือกผู้รับจ้างเป็นบริษัทรับเหมาของนักการเมืองกันเอง จำนวนหลายบริษัท อาทิเช่น บริษัทสี่แสงการโยธา (1979) จำกัด บริษัท ประยูรวิศว์การช่าง จำกัด บริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการนี้ได้แก่ กลุ่มผู้รับเหมา (NVPSKG) โดย N คือ บริษัท นอร์ธเวส วอเตอร์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (ของอังกฤษ), V คือ บริษัท วิจิตรภัณฑ์ก่อสร้าง จำกัด (ของนายพิษณุ ชวนะนันท์), P คือ บริษัท ประยูรวิศว์การช่าง จำกัด (ของตระกูลลิปตพัลลภ), S คือ บริษัท สี่แสงการโยธา (1979) จำกัด (ของนายสิโรจน์ วงศ์สิโรจน์กุล ซึ่งแนบแน่นกับ นายบรรหาร ศิลปอาชา), K คือ บริษัท กรุงธนเอนยิเนียร์ จำกัด (นายนิพนธ์ โกศัยพลกุล หลานของนายวิจิตร ชวนะนันท์) , G คือบริษัท เกตเวย์ ดิเวลลอปเมนต์ จำกัด (คนอยู่ในบริษัท คลองด่านมารีน แอนด์ ฟีชเชอร์รี จำกัด) นอกจากนี้ยังมีบริษัท ไทยเรืองอุตสาหกรรม (คือการรวมตัวกันของบริษัท VSK) บริษัท ปาล์มบีช ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด (นายวัฒนาและนายสมพร อัศวเหม และนายสมศักดิ์ เทพสุทิน เป็นผู้ถือหุ้น) บริษัท คลองด่านมารีน แอนด์ ฟีชเชอร์รี จำกัด (ของนายอิศราพร ชุตาภา) และได้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องคือกรมควบคุมมลพิษ สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลจาก http://utcc2.utcc.ac.th/faculties/comarts/webjrshow/webhorkor47/news_social_1.htm
ข้อมูลจาก http://thaipublica.org/2015/11/klongdan-21-11-2558/

คดีแคลิฟอร์เนีย ฟิตเนส เซ็นเตอร์

พ.ต.อ.สีหนาท ประยูรรัตน์ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) กล่าวว่า จากกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้รับการประสานงานจากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ กับบริษัท แคลิฟอร์เนีย ว้าว เอ็กพีเรียนซ์ จำกัด (มหาชน) **ในการกระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน**

พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการหลอกลวงประชาชนทั่วไป โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าจะให้บริการสถานที่ อุปกรณ์ และมีผู้ฝึกสอนการใช้อุปกรณ์ออกกำลังกาย ซึ่งความจริงมิได้มีเจตนาจะให้บริการตลอดจนครบกำหนดตามสัญญา ดังจะเห็นได้จากปิดการให้บริการในสาขาต่างๆจนเหลือจำนวนสาขาที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกที่สมัครรับบริการ ประกอบกับการวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่าตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ – ๒๕๕๔ **มีธุรกรรมการโอนเงินไปให้บุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศสูงถึง ๑,๖๙๙,๖๔๖,๔๕๗.๙๒ บาท ซึ่งเป็นอัตราส่วนถึงร้อยละ ๙๙ ของธุรกรรมทั้งหมด แม้ว่าจะอยู่ในช่วงกิจการประสบภาวะขาดทุนก็ตาม**

ข้อมูลจาก http://www.posttoday.com/crime/411022

<u>คดีทุจริตค่าโฆษณาบริษัท ไร่ส้ม จำกัด</u>

พฤติการณ์คดี ช่วงปี ๒๕๔๘ – ๒๕๔๙ พนักงานจัดทำคิวโฆษณาของบริษัท อสมท.จำกัด (มหาชน) ได้จัดทำคิวโฆษณารวมในรายการ “คุยคุ้ยข่าว” ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ไม่รายงานการโฆษณาเกินเวลา เพื่อเรียกเก็บค่าโฆษณาเกินเวลาจาก บจก.ไร่ส้ม จำนวน ๑๗ ครั้ง **ทำให้ บมจ.อสมท.เสียหาย ๑๓๘,๗๙๐,๐๐๐ บาท** และยังได้เรียกรับเอาเงิน ๖๕๘,๙๙๖ บาท จากบริษัท ไร่ส้ม เพื่อเป็นการตอบแทนที่ไม่รายงานการโฆษณา

ข้อมูลจาก http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/688850

<u>คดีทุจริตธนาคารกรุงไทยปล่อยกู้กลุ่มบริษัทกฤษดามหานคร</u>

เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถนนแจ้งวัฒนะ นายศิริชัย วัฒนโยธิน รองประธานศาลฎีกา เจ้าของสำนวน พร้อมองค์คณะ รวม ๙ คน ได้ออกนั่งบังลังค์อ่านคำพิพากษาคดีปล่อยกู้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หมายเลขดำ อม.๓/๒๕๕๕ ที่อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี, กรรมการบริหาร, กรรมการสินเชื่อ, เจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และกลุ่มบริษัทเอกชน รวม ๒๗ ราย เป็นจำเลยในความผิดฐานเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงาน ในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒, ความผิดพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕, ความผิดพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และ ความผิดพระราชบัญญัติบริษัท มหาชน จำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕

คำฟ้องสรุปพฤติการณ์ของจำเลยว่า ผู้บริหารธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ให้สินเชื่อกลุ่ม บมจ. กฤษดามหานคร ที่มีสถานะอยู่ในกลุ่มลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร เนื่องจากผู้อำนวยการ

ฝ่ายกลั่นกรองสินเชื่อธุรกิจนครหลวงเคยจัดอันดับความเสี่ยงของกลุ่มกฤษดามหานครในอันดับ ๕ คือ ไม่สามารถอนุมัติสินเชื่อให้ได้ แต่ได้มีการอนุมัติสินเชื่อให้บริษัทในกลุ่มกฤษดามหานคร ๓ กรณี คือ

๑. การอนุมัติสินเชื่อให้บริษัท อาร์เค โปรเฟสชั่นนัลจำกัด จำนวนเงิน ๕๐๐ ล้านบาท

๒. การอนุมัติสินเชื่อให้บริษัท โกลเด้น เทคโนโลยี อินดัสเทรียล พาร์ค จำกัด วงเงิน ๙,๙๐๐ ล้านบาท (วงเงินไฟแนนซ์ ๘,๐๐๐ ล้านบาท วงเงินซื้อที่ดินเพิ่ม ๕๐๐ ล้านบาท และวงเงินพัฒนาโครงการ ๑,๔๐๐ ล้านบาท)

๓. การอนุมัติขายหุ้นบุริมสิทธิแปลงสภาพของ บมจ.กฤษดามหานคร ให้กับบริษัท แกรนด์ คอมพิวเตอร์ คอมมูนิเคชั่น จำกัด จำนวนเงิน ๑,๑๘๕,๗๓๕,๓๘๐ บาท

ถือว่าผู้เกี่ยวข้องมีพฤติการณ์ร่วมกันหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกรณีธนาคารกรุงไทยซึ่งเป็นองค์กรของรัฐ เป็นการกระทำโดยทุจริตเพื่อฟื้นฟูกิจการของ บมจ.กฤษดามหานคร ประโยชน์ส่วนตนกับพวก

สำหรับคดีดังกล่าว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. และธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ตรวจสอบและพบว่า **ผู้บริหารธนาคารกรุงไทยปล่อยสินเชื่อกลุ่มกฤษดามหานครที่มีสถานะอยู่ในกลุ่มลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารแต่กลับอนุมัติสินเชื่อให้บริษัทในกลุ่มกฤษดามหานคร รวมวงเงินกว่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท** ซึ่งถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายในลักษณะเอื้อประโยชน์ให้กับเครือบริษัทกฤษดามหานคร

ข้อมูลจากhttp://www.posttoday.com/crime/384249

๒. ข้อมูลวิชาการ

๒.๑ สรุปสาระสำคัญว่าด้วยการทุจริตในภาคเอกชนของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ United Nations Convention Against Corruption 2003

ในช่วงหลายศตวรรษที่ผ่านมา ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นไม่ว่าจะเกิดขึ้นในวงราชการหรือในภาคธุรกิจเอกชน ได้แพร่กระจายขยายวงกว้างออกไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความเสียหายตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งที่ประเมินได้เป็นตัวเงินและความเสียหายที่ประเมินค่ามิได้ เช่น ผลเสียต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมืองและการปกครอง รวมถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทุจริตคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นในสังคมได้ทำลายความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของภาครัฐ อีกทั้งยังทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน นอกจากนี้การทุจริตคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังมีรูปแบบและวิธีการที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตคือ มีความซับซ้อนของการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อมโยงกันระหว่างผู้กระทำความผิดระหว่างประเทศมากขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้น และที่ยิ่งไปกว่านั้นคือยังตรวจจับได้ยากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาและภัยคุกคามอันเกิดจากการทุจริตคอร์รัปชั่นที่มีต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและเล็งเห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและควบคุมปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น เนื่องจากลักษณะของพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชั่นในปัจจุบัน มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในลักษณะของโครงข่ายข้ามพรมแดน ด้วยเหตุนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention Against Corruption 2003) จึงถือกำเนิดขึ้น โดยมีเป้าประสงค์ในการสร้างมาตรฐานกลาง

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามพฤติกรรมที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชั่นในรัฐภาคีและเพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการในการให้ความร่วมมือระหว่างกัน

ในอดีตที่ผ่านมา ความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น ไม่ว่าจะเป็นการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนหรือการให้ความร่วมมือในการสืบสวนหรือติดตามทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายจะดำเนินการภายใต้สนธิสัญญาแบบทวิภาคีระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้แต่ละรัฐ ต้องจัดทำสนธิสัญญากับประเทศอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะสามารถติดตามและจับกุมผู้กระทำความผิดที่ได้หลบหนีออกนอกประเทศมาดำเนินการทางกฎหมายภายในของประเทศได้ ทั้งนี้ กรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศคู่ภาคีแต่ละคู่จะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพของกฎหมายและอำนาจต่อรองของแต่ละรัฐภาคี ดังนั้น การมีความตกลงในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นแบบพหุภาคีจะช่วยประหยัดทรัพยากรในการเจรจาและการจัดทำสนธิสัญญาแบบทวิภาคีเป็นจำนวนมาก และทำให้การจับกุมตัวผู้กระทำผิดและการติดตามทรัพย์สินกลับคืนสู่ผู้เสียหาย โดยความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สาระสำคัญโดยทั่วไปของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ซึ่งเกี่ยวข้องไม่เพียงแต่กับการทุจริตในภาครัฐเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจเอกชนด้วย ได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีสมาชิกในการติดตามและการเรียกคืนทรัพย์สินซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับจากการกระทำทุจริต รวมถึงการให้ความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสัตยาบันสารของประเทศไทยตามอนุสัญญา ฯ นี้มีผลบังคับใช้เมื่อ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ สรุปแล้วภาพรวมของอนุสัญญาฯ ฉบับดังกล่าวคือ การเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่มีพลังในการจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันของประเทศภาคีสมาชิก ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนการเรียกคืนทรัพย์สินที่เกิดจากการทุจริต ทั้งที่ถูกยักยอกโกงกินโดยผู้นำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และที่เกิดจากการกระทำความผิดหรือการยักยอกทรัพย์ของภาคเอกชน โดยผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศที่รวดเร็วขึ้น

๒. การผลักดันให้ศูนย์กลางทางการธนาคารของโลกอย่างประเทศสวิตเซอร์แลนด์และอังกฤษมีความรับผิดชอบมากขึ้น ทั้งในการตรวจสอบและการดำเนินการเพื่อป้องกันการฟอกเงินทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

๓. สนับสนุนให้การดำเนินการทางศาลเกี่ยวกับการทุจริตเป็นไปได้กว้างขวางขึ้น ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะอยู่ในประเทศใด หรือแม้ว่าจะมีทรัพยากรไม่มาก ประเทศต่าง ๆ ก็สามารถติดตามตัวบริษัทหรือบุคคลต่างชาติที่ได้กระทำทุจริตในประเทศของตนได้

๔. กระตุ้นให้มีการห้ามการติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในประเทศและของต่างประเทศ รวมทั้งการให้เงินสินบนในภาคเอกชน ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา ทั้งนี้ เพื่อต้องการปิดช่องทางสำหรับเงินสกปรก

๕. การให้กรอบแนวทางในการออกกฎหมายภายในประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานและผู้รายงานข้อเท็จจริงอันเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต เสรีภาพทางด้านข้อมูลข่าวสาร และระบบการตรวจสอบได้ของภาครัฐ

๖. การกำหนดมาตรการเพื่อสร้างเสริมมาตรฐานทางด้านบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชน รวมถึงการลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว

บทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ว่าด้วยการทุจริตในภาคเอกชน

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจเอกชน โดยมีบทบัญญัติทั้งที่เป็นหน้าที่ของรัฐภาคีและที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีเพื่อให้มีมาตรการหรือออกกฎหมายในการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำทุจริตที่เกิดขึ้นในภาคเอกชน การศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการแสดงสาระสำคัญของอนุสัญญาฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งมีบทบัญญัติหลักใน ๕ ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

ข้อ ๑๒ ภาคเอกชน

ข้อ ๑๒ จะอยู่ในหมวดที่ ๒ เรื่องมาตรการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นจะเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีการดำเนินการใน ๓ เรื่อง ดังต่อไปนี้

เรื่องแรก รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการในการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจเอกชน การพัฒนามาตรฐานทางบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชน พร้อมทั้งการมีบทลงโทษทางแพ่งทางปกครองและทางอาญาที่มีประสิทธิผล ได้สัดส่วนและเป็นการห้ามปรามหรือยับยั้ง ทั้งนี้ โดยเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในประเทศ

สำหรับมาตรการในการที่รัฐภาคีอาจดำเนินการเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าประสงค์ในเรื่องแรกนั้นอาจรวมไปถึงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

๑. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่บังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๒. การส่งเสริมให้ภาคเอกชนกำหนดมาตรฐานทางจรรยาบรรณและแนวทางการประกอบกิจการหรือธุรกิจที่ดีของตนเอง

๓. การส่งเสริมความโปร่งใสในการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน รวมถึงมาตรการในการเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและบริหารธุรกิจ

๔. การป้องกันมิให้มีการใช้กระบวนการในการกำกับดูแลของภาครัฐ เช่น การอุดหนุนหรือการออกใบอนุญาตประกอบกิจการเพื่อผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

๕. การป้องกันปัญหาการทับซ้อนของผลประโยชน์ โดยการห้ามมิให้อดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจเอกชนไปเป็นพนักงานหรือผู้บริหารของบริษัทที่เคยกำกับ หลังจากออกจากตำแหน่งแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง

๖. การกำกับดูแลให้บริษัทเอกชนต้องมีระบบการตรวจสอบภายในที่สามารถป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์กรได้ และให้มีกระบวนการและขั้นตอนในการตรวจสอบและรับรองรายงานทางการเงินของบริษัทที่เหมาะสม

เรื่องที่สอง เพื่อที่จะเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคเอกชน รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการตามความจำเป็นและที่สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับภายในประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเก็บรักษาสมุดบัญชีและบันทึกทางการเงิน การเปิดเผยรายงานทางการเงิน และมาตรฐานทางการบัญชีและการสอบบัญชีของบริษัทเอกชน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาของการจัดทำบัญชีการเงินที่เป็นความลับ การบันทึกรายการธุรกรรมที่ขาดรายละเอียดหรือการทำธุรกรรมที่ไม่ผ่านการบันทึก การลงบันทึกค่าใช้จ่ายเท็จ การลงบันทึกหนี้สินที่ไม่ถูกต้อง การปลอมแปลงเอกสาร และการจงใจทำลายเอกสารทางบัญชีก่อนที่จะมีการเข้ามาสืบสวน

เรื่องที่สาม รัฐภาคีจะต้องไม่อนุญาตให้มีการนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการติดสินบนหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระทำที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชั่นมาใช่เป็นเหตุเพื่อผลประโยชน์ทางด้านภาษี

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในข้อ ๑๒ นั้น มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อที่จะป้องกันพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงมาตรฐานในการบันทึกบัญชีและการสอบบัญชี การเปิดเผยรายละเอียดของข้อมูลทางการเงินของบริษัท การเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ตลอดจนการป้องกันปัญหาการทับซ้อนของผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ข้อ ๑๕ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อ ๑๕ จะอยู่ในหมวดที่ ๓ ซึ่งเป็นเรื่องการกำหนดให้การกระทำหนึ่ง ๆ จัดเป็นความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน คือ การให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการหรือออกกฎหมายเพื่อที่จะกำหนดให้การให้คำมั่นสัญญา การเสนอ หรือการให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐทั้งทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการหรือการละเว้นการกระทำการใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการของตน เป็นความผิดทางอาญาเมื่อได้กระทำโดยเจตนา โดยถือเป็นการกำหนดข้อห้ามมิให้ภาคเอกชนมีการติดสินบนแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐในประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ข้อ ๑๖ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์กรภาครัฐระหว่างประเทศ

ข้อ ๑๖ จะอยู่ในหมวดที่ ๓ เช่นกัน โดยเป็นการกำหนดให้รัฐภาคีจะต้องมีมาตรการหรือออกกฎหมายตามความจำเป็นเพื่อที่จะให้การให้คำมั่นสัญญา การเสนอ หรือการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะทางตรงหรือโดยอ้อมซึ่งผลประโยชน์อันมิควรได้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำการหรือละเว้นการกระทำการใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน เพื่อให้ได้มาหรือคงไว้ซึ่งประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มิควรได้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ

ข้อ ๒๑ การให้สินบนในภาคเอกชน

ข้อ ๒๑ ในหมวดที่ ๓ กำหนดให้รัฐภาคีพิจารณาที่จะให้มีมาตรการหรือออกกฎหมายที่อาจจำเป็นเพื่อที่จะกำหนดให้ (๑) การให้คำมั่นสัญญา การเสนอ หรือการให้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยตรงหรือโดยอ้อม แก่บุคคลซึ่งกำกับหรือทำงานให้แก่หน่วยงานภาคเอกชน และ (๒) การเรียกหรือการรับทั้งทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งผลประโยชน์ที่มิควรได้ โดยบุคคลซึ่งกำกับหรือทำงานให้แก่หน่วยงานภาคเอกชน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้หรือการรับ ทั้งแก่บุคคลผู้นั้นเองหรือแก่บุคคลอื่น เพื่อให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทำที่ผิดต่อหน้าที่ของบุคคลนั้น จัดเป็นความผิดทางอาญาเมื่อได้กระทำโดยเจตนา

ข้อ ๒๒ การยักยอกทรัพย์สินในภาคเอกชน

ข้อ ๒๒ ในหมวดที่ ๓ เป็นข้อบังคับที่กำหนดให้รัฐภาคีพิจารณาที่จะให้มีมาตรการหรือออกกฎหมายตามความจำเป็น เพื่อที่จะให้การยักยอกทรัพย์โดยบุคคลซึ่งกำกับหรือทำงาน ไม่ว่าจะในฐานะใด ๆ ในหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งทรัพย์สิน กองทุนหรือหลักทรัพย์ หรือสิ่งมีค่าอื่นใดที่ตนได้รับมอบหมายให้ดูแลโดยตำแหน่งหน้าที่เป็นความผิดทางอาญาเมื่อได้กระทำโดยเจตนาในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจการเงิน หรือการพาณิชย์

อนึ่ง บทบัญญัติในข้อ ๒๑ นั้น จะคล้ายคลึงกับในข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ เพราะเป็นการกำหนดให้การให้และการรับสินบน อันเกี่ยวเนื่องกับบุคคลที่กำกับหรือทำงานแก่หน่วยงานภาคเอกชนเป็น

ความผิดทางอาญา โดยในข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ จะเป็นกรณีที่ผู้บริหารหรือพนักงานของหน่วยงานภาคเอกชนไปให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐในประเทศ และการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์การภาครัฐระหว่างประเทศตามลำดับ ขณะที่ในข้อ ๒๑ จะเป็นในเรื่องของทั้งการให้และการเรียกรับสินบน โดยบุคคลที่กำกับหรือทำงานให้แก่หน่วยงานภาคเอกชน หากแต่จะต่างกันก็ในเรื่องของข้อผูกพัน เนื่องจากในข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ จะเป็นข้อกำหนดที่ให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการหรือออกกฎหมายใหม่มารองรับเพื่อให้การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐในประเทศ และการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์การภาครัฐระหว่างประเทศ เป็นความผิดทางอาญา แต่สำหรับในกรณีของภาคเอกชนตามข้อ ๒๑ นั้น มิได้เป็นข้อบังคับให้รัฐภาคีต้องดำเนินการ หากแต่เป็นข้อเสนอที่ให้รัฐภาคีพิจารณาเท่านั้น

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวก็มีนัยสำคัญต่อแนวทางในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน เนื่องจากในอดีตนั้น การติดสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชน มิได้จัดเป็นความผิดทางกฎหมาย หากแต่บริษัทเองได้ยินยอมที่จะจ่ายเงินสินบนดังกล่าว เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของบริษัท เช่น การได้มาซึ่งโครงการก่อสร้างที่เข้าแข่งขันประมูล เป็นต้น ทั้งนี้ ภายใต้ข้อ ๒๑ ดังกล่าว ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการพิสูจน์ความเสียหายของบริษัทอีกต่อไป เพราะการติดสินบนถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายโดยตัวเองอยู่แล้ว

สำหรับบทบัญญัติในข้อที่ ๑๒ นั้น จะเป็นในเรื่องที่จะคล้ายคลึงกับในข้อ ๑๗ เนื่องด้วยเป็นการแสดงให้เห็นว่าการยักยอกทรัพย์ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของบริษัทในภาคเอกชนก่อให้เกิดความเสียหายเช่นเดียวกับการยักยอกทรัพย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนี้แล้ว นิยามของการยักยอกทรัพย์ที่กำหนดไว้ในแนวปฏิบัติในการบังคับใช้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชั่น (Legislative Guideline for the Implementation of the UNCAC 2006) ยังค่อนข้างกว้าง โดยจะรวมถึงการใช้สิ่งของหรือบริการใด ๆ ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตนเพื่อผลประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นอันไม่เหมาะสม แต่ทั้งนี้ ยังคงมีความแตกต่างกันในข้อผูกพันที่รัฐจะต้องมีมาตรการที่จะให้การยักยอกทรัพย์โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นความผิดทางอาญา ขณะที่ให้รัฐเพียงแต่พิจารณาให้มีมาตรการในเรื่องดังกล่าวสำหรับการยักยอกทรัพย์ในภาคเอกชน

นอกเหนือจากบทบัญญัติทั้ง ๕ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาคเอกชนโดยตรงแล้ว อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตค.ศ. ๒๐๐๓ ยังมีบทบัญญัติในรายละเอียดปลีกย่อยในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคเอกชนอีกหลายข้อ ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญโดยสังเขปได้ตามตารางต่อไปนี้

สาระสำคัญของบทบัญญัติในอนุสัญญาฯ ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาคเอกชน

ข้อ	เรื่อง	สาระสำคัญโดยสังเขป
ข้อ ๓๑	การอายัด การยึด และการริบทรัพย์สิน	● รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ระบบกฎหมายภายในของตน เพื่อจัดการให้มีการอายัด การยึด และการริบทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการกระทำความผิดที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ● รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ระบบกฎหมายภายในของประเทศในการที่จะเข้าไปกำกับการบริหารจัดการของผู้มีอำนาจในการบริหารทรัพย์สินที่ถูกยึดดังกล่าว ● รัฐภาคีจะต้องให้อำนาจศาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเรียกหรือยึดไว้ซึ่งบันทึกหรือเอกสารข้อมูลทางการเงิน โดยไม่สามารถอ้างสิทธิของธนาคารพาณิชย์ในการรักษาความลับของลูกค้า
ข้อ ๓๒	การคุ้มครองพยาน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่ได้รับความเสียหาย	● รัฐภาคีต้องมีมาตรการที่เหมาะสมภายใต้กรอบกฎหมายภายในของตน ในการให้ความคุ้มครองที่มีประสิทธิผลแก่พยาน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เสียหาย รวมถึงญาติและผู้ใกล้ชิด จากการถูกข่มขู่หรือทำร้าย ● มาตรการที่รัฐภาคีนำมาใช้ ได้แก่ การปกปิดตัวตนและแหล่งที่อยู่อาศัยของผู้ที่เป็นพยาน การโอนย้ายพยานหรือการอำนวยความสะดวกแก่พยานในการให้ปากคำ เช่น การจัดให้มี video conference เป็นต้น
ข้อ ๓๓	การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส (whistle blower)	รัฐภาคีควรพิจารณาให้มีมาตรการหรือออกกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่แจ้งเบาะแสจากการถูกกระทำที่ไม่เป็นธรรม
ข้อ ๓๕	การชดเชยความเสียหาย	รัฐภาคีจะต้องมีมาตรการเพื่อที่จะให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตคอร์รัปชั่นมีสิทธิที่จะดำเนินการทางกฎหมายต่อผู้ซึ่งรับผิดชอบเพื่อที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย
ข้อ ๓๗	ความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล	● รัฐภาคีจะต้องมีมาตรการในการจูงใจที่เหมาะสมในการทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมกระทำทุจริต ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนสอบสวน ● รัฐภาคีอาจพิจารณาที่จะลดโทษให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การสืบสวนและการดำเนินคดีอย่างมีนัยสำคัญ ● รัฐภาคีอาจพิจารณาให้สิทธิคุ้มครองจากการถูกฟ้องร้อง (Immunity from prosecution) แก่ผู้ที่ให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์แก่การสืบสวนและการดำเนินคดีอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อ	เรื่อง	สาระสำคัญโดยสังเขป
ข้อ ๔๓	ความร่วมมือระหว่างประเทศ	รัฐภาคีจะต้องให้ความร่วมมือในเรื่องทางอาญาตามข้อ ๔๔ ถึงข้อ ๕๐ ของอนุสัญญาฯ ดังนี้ ข้อ ๔๔ เรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ข้อ ๔๕ เรื่องการโอนตัวบุคคลผู้ต้องโทษ ข้อ ๔๖ เรื่องการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย ข้อ ๔๗ เรื่องการดำเนินคดีอาญา ข้อ ๔๘ เรื่องความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย ข้อ ๔๙ เรื่องการสืบสวนสอบสวนร่วม และ ข้อ ๕๐ เรื่องการสืบสวนสอบสวนโดยวิธีพิเศษ เพื่อสนับสนุนกระบวนการทางอาญา และในกรณีที่เหมาะสมสอดคล้องกับระบบกฎหมายภายในของประเทศ รัฐภาคีจะต้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการสืบสวนสอบสวนในเรื่องและกระบวนการพิจารณาในทางแพ่งและทางปกครอง
ข้อ ๕๑	การติดตามทรัพย์สินคืน	รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการในการให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือแก่รัฐภาคีอื่นในเรื่องดังนี้ คือ ข้อ ๕๒ เรื่องการป้องกันและการสืบหาการโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ข้อ ๕๓ เรื่องมาตรการติดตามทรัพย์สินคืนโดยตรง ข้อ ๕๔ เรื่องกลไกในการติดตามทรัพย์สินกลับคืนผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์
		ข้อ ๕๕ เรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อความมุ่งประสงค์ในการริบทรัพย์สิน ข้อ ๕๖ เรื่องความร่วมมือพิเศษ เพื่อให้มีมาตรการที่อนุญาตให้มีการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ข้อ ๕๗ เรื่องการส่งคืนและการจัดการทรัพย์สิน ข้อ ๕๘ เรื่องหน่วยข่าวกรองทางการเงินเพื่อป้องกันและต่อต้านการโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ข้อ ๕๙ เรื่องความตกลงและข้อตกลงทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อมูลจาก

1. http://www.fio.co.th/UserFiles/09-UNCAC-TH.pdf
2. https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0ahUKEwifs_6yxprCAhUEq48KHewYDlaQFggoMAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.taxauditor.or.th%2Fdownload%2Fcorruption.pdf&usg=AFQjCNF00lnmS-7VI1zD5oR7kCS54yUQLg&sig2=drc3leErVavoUmqdel-pNA

๒.๒ สรุปสาระสำคัญจากรายงานโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชั่นในวงการธุรกิจเอกชนไทย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในวงการธุรกิจเอกชนนั้น เกิดขึ้นจากแรงกดดันของการแข่งขันในตลาด ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการต่างมีความจำเป็นที่จะต้องลดต้นทุนหรือสร้างรายได้ให้แก่องค์กรของตนให้ได้มากที่สุด ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการบางรายเลือกที่จะใช้ “ทางลัด” ในการได้มาซึ่งข้อได้เปรียบทางด้านต้นทุน โดยการหลีกเลี่ยงภาษีหรือกฎระเบียบอื่น ๆ ของภาครัฐ ในการหลบเลี่ยงกฎ ระเบียบดังกล่าวนั้น ในบางกรณีจะมีความเกี่ยวข้องกับการติดสินบนด้วย หากการกระทำดังกล่าวต้องการความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ดังนั้น การทุจริตในภาคเอกชนจึงมีความเกี่ยวโยงกันโดยตรงกับปัญหาการคอร์รัปชั่นของภาครัฐ

ขณะเดียวกันในด้านของรายได้นั้นผู้ประกอบการที่จำเป็นต้องขวนขวายเพื่อที่จะสร้างรายได้และกำไรให้แก่บริษัทอาจเลือกใช้วิธีการ “ทางลัด” ได้เช่นเดียวกัน ด้วยการหลอกลวงลูกค้า โดยการปกปิดข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการของตน หรือการนำข้อมูลของลูกค้าไปใช้ในการสร้างผลประโยชน์ให้แก่บริษัท เช่น กรณีการขายแฟรนไชส์ที่ไม่มีคุณภาพ หรือกรณีการชักจูงบุคคลอื่นให้เข้าร่วมในธุรกิจขายตรงที่มีลักษณะคล้ายแชร์ลูกโซ่ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้ประกอบการไม่สามารถสร้างผลกำไรได้จากการลดต้นทุนหรือเพิ่มรายได้ ทางออกอีกทางหนึ่งก็คือ การตกแต่งบัญชีเพื่อที่จะทำให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่าความเป็นจริง ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่แพร่หลายเช่นกัน อย่างในกรณีของบริษัทแอนรอน (Enron) บริษัทยักษ์ใหญ่ทางด้านพลังงานที่ประสบภาวะล้มละลายของสหรัฐอเมริกา หรือบริษัทเอลฟาเทค (Alphatech) บริษัทแนวหน้าด้านอิเล็กทรอนิกส์ของไทยที่มีชะตากรรมเช่นเดียวกันก่อนที่จะเกิดวิกฤตในปี ๒๕๔๐

การหลบเลี่ยงภาษีหรือการหลบเลี่ยงกฎระเบียบอื่น ๆ ของภาครัฐที่สร้างภาระทางด้านต้นทุนให้แก่ภาคธุรกิจ การหลอกลวงผู้บริโภค หรือการตกแต่งบัญชีนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากแรงกดดันของสภาพการแข่งขันในตลาดที่ทำให้ผู้ประกอบการต้องทำให้บริษัทมีผลการดำเนินการที่ดี เพื่อให้หุ้นของบริษัทเป็นที่ต้องการของนักลงทุน อันจะช่วยให้บริษัทสามารถระดมทุนได้ และอีกส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากแรงจูงใจในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวของผู้บริหารที่มีส่วนได้เสียโดยตรงกับผลการดำเนินงานของบริษัท เช่น ในกรณีที่กรรมการและผู้อำนวยการมีระบบการจ่ายเงินโบนัสที่ผูกติดกับผลการดำเนินงานของบริษัท เป็นต้น

ในกรณีของบริษัทมหาชนหรือบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นหลายรายการทุจริตอาจเกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของคนภายในองค์กรเองมากกว่าที่จะเป็นการทุจริตเพื่อผลประโยชน์ของบริษัท เช่น ในกรณีที่ผู้บริหารใช้ข้อมูลภายในที่เกี่ยวกับบริษัทในการซื้อขายหุ้นเพื่อทำกำไร (Insider Trading) หรือการที่ผู้บริหารอนุมัติให้บริษัททำธุรกรรมกับนิติบุคคลอื่นที่ตนเป็นเจ้าของหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในลักษณะที่บริษัทเป็นฝ่ายเสียเปรียบ การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นผู้ร่วมรับผลประโยชน์จากการกระทำดังกล่าวด้วย

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าเหตุผลและรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคเอกชนนั้นมีหลากหลาย แต่การทุจริตคอร์รัปชั่นไม่ว่าจะรูปแบบใดย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่เพียงแต่สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเท่านั้น หากแต่จะทำให้ “ระบบ” เศรษฐกิจที่ดีเป็นอันต้องพังทลายลงไปเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นความเสียหายในวงกว้าง การที่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งสามารถใช้ “ทางลัด” ในการลดต้นทุนหรือในการสร้างรายได้เพื่อได้มาซึ่งผลการดำเนินงานที่ดี ทำให้ผู้ประกอบการอื่น ๆ ที่เลือกจะไม่ใช้ทางลัด หากแต่ใช้ความสามารถในทางธุรกิจเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเสียเปรียบ เพราะการแข่งขันแบบตรงไปตรงมามีต้นทุนสูงกว่าในการแข่งขันแบบทางลัด ซึ่งอาจทำให้เกิดปรากฏการณ์ “น้ำเสียไล่น้ำดี” ได้

สำหรับการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์กรนั้น แม้จะมองว่าเป็นปัญหาภายในองค์กรเอง แต่หากปัญหาดังกล่าวได้แพร่กระจายไปในวงกว้างก็จะทำลายภาพพจน์ของภาคธุรกิจไทยในภาพรวมได้ หากผู้ลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติไม่มีความมั่นใจในการเข้ามาลงทุนหรือร่วมทุนในกิจการไทย เพราะเห็นว่ามีความเสี่ยงสูงจากการที่จะเกิดปัญหาการรั่วไหล ซึ่งสุดท้ายแล้วก็จะทำให้ภาคธุรกิจไทยขาดแคลนเงินทุนหรือมิฉะนั้นแล้วก็จะต้องมีต้นทุน เงินทุนที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เกิดจากระบบให้แก่ผู้ลงทุน

วิกฤตเศรษฐกิจโลกครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นจากการปล่อยกู้อสังหาริมทรัพย์แบบหละหลวมในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงไม่เพียงแต่กับภาคการเงินของโลก แต่ยังรวมถึงภาคการผลิตอีกด้วย เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นทั้งศูนย์กลางทางการเงิน และเป็นแหล่งการผลิตและการบริโภคที่สำคัญของโลกภายใต้สภาวการณ์ทางเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาเช่นนี้ การทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคธุรกิจทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศจึงมีโอกาสที่จะแพร่หลายและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เมื่อบริษัทแต่ละรายต่างก็ต้องมุ่งหาทางออกเพื่อที่จะฝ่าฟันวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ บางรายอาจเลือกที่จะใช้ “ทางลัด” ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารและพนักงานที่ต้องเผชิญกับปัญหาการตกต่ำของรายได้ของครอบครัวก็มีแรงกระตุ้นให้แสวงหารายได้จากการทุจริตเพื่อชดเชยรายได้ที่หายไปเช่นเดียวกัน

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้ตระหนักถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคธุรกิจเอกชนเช่นเดียวกัน และได้บัญญัติเรื่องการทุจริตของภาคธุรกิจเอกชนไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption : UNCAC 2003) โดยกำหนดให้ภาครัฐต้องมีมาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาคธุรกิจเอกชนและมีบทลงโทษทั้งทางแพ่ง ทางปกครอง และทางอาญาตามสัดส่วน เพื่อป้องปรามการกระทำความผิดนั้น รวมทั้งการกำหนดให้การยักยอกทรัพย์สินในภาคธุรกิจเอกชน และการให้หรือเรียกรับสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ภาคธุรกิจเอกชนเป็นความผิดทางอาญา (ข้อ ๑๒ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒) ซึ่งประเทศไทยอยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อให้สัตยาบันในอนุสัญญาฉบับนี้ และเมื่อมีการให้สัตยาบันแล้ว รัฐบาลไทยจะต้องปฏิบัติตามโดยมีกลไกและมาตรการรองรับตามบทบัญญัติดังกล่าวด้วย

ข้อมูลจาก

https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0ahUKEwifs_6yxprOAhUEq48KHewYDI8QFggoMAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.taxauditor.or.th%2Fdownload%2Fcorruption.pdf&usg=AFQjCNF00InmS-7VI1zD5oR7kCS54yUQLg&sig2=drc3leErVavoUmqdeI-pNA

๒.๓ กรณีศึกษาบทเรียนการทุจริตในต่างประเทศ

<u>ประเทศสิงคโปร์</u>

๑. ความเป็นมาในการแก้ไขคอร์รัปชั่น

ก่อนปี ค.ศ. ๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๒) สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีปัญหาคอร์รัปชั่นโดยนักการเมืองและข้าราชการเหมือนกับประเทศอื่นๆในเอเชียแต่หลังจากนายลี กวนยู ชนะการเลือกตั้งขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำหลักการบริหารประเทศโดยพัฒนาการศึกษาและสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาประเทศชาติสูงมีการรณรงค์ ป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชั่นร่วมกับสำนักงานสอบสวนการกระทำอันเป็นการคอร์รัปชั่น Corrupt practicesinvestigation bureau (CBIB) จากหลักการบริหารข้างต้นส่งผลให้สิงคโปร์ได้คะแนนภาพลักษณ์การทุจริตหรือประเทศที่มีความโปร่งใสเป็นอันดับ ๑ ของเอเชียมาโดยตลอด

๒. เงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ (Critical Success Factor-CSF) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการปราบปรามการทุจริตได้ผลได้แก่

๒.๑ มีผู้นำทางการเมืองที่มีจิตสำนึกไม่ต้องการคอร์รัปชั่นเสียเองและไม่จำเป็นต้องพึ่งพานักการเมืองอื่นที่คอร์รัปชั่นรวมทั้งมีความตั้งใจและการทำจริงของผู้นำทางการเมือง (POLITICAL WILL)

๒.๒ ผู้นำมุ่งสร้างค่านิยมให้ฝังลึกในระบบราชการและข้าราชการทุกคนว่าต้องเป็นผู้มีคุณธรรมสูง โดยในช่วงเปลี่ยนผ่านที่รัฐบาลสิงคโปร์ต้องต่อสู้กับการแก้วัฒนธรรมการทุจริตในสังคมได้ให้ความสำคัญในการฝึกอบรมที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมาย โดยแยกการอบรมข้าราชการใหม่ ออกจากกลุ่มข้าราชการเก่าๆที่ยอมรับการทุจริตไปแล้วเพื่อป้องกันไม่ให้ถูกกลืนเข้ากับวัฒนธรรมเดิมๆซึ่งเนื้อหาการอบรมได้มุ่งเน้นให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาคอร์รัปชั่นและวิธีการหลีกเลี่ยงไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดรูปแบบต่างๆ

๒.๓ มีการออกกฎหมายบังคับใช้กฎหมายและมีมาตรการปราบปรามการคอร์รัปชั่นอย่างกว้างขวางและครอบคลุมทั้งในแง่ของการลดความจำเป็นและลดโอกาสในการคอร์รัปชั่นการลดความจำเป็นคือ การเพิ่มเงินเดือนและสวัสดิการเจ้าหน้าที่รัฐทั้งนักการเมืองและข้าราชการให้ มีเงินเดือนสูงพอที่พวกเขาจะอยู่ด้วยรายได้ที่รัฐให้ทางเดียวได้ โดยไม่ต้องไปหาเศษหาเลยความเสี่ยงสูงด้วยส่วนการลดโอกาสคือแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจน รัดกุม ลดอำนาจการตีความของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มการตรวจสอบและบทลงโทษการคอร์รัปชั่น โดยเฉพาะหน่วยงานที่ให้บริการสัมพันธ์กับประชาชนสูงให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสารประชาชนให้ร่วมมือต่อต้านการติดสินบนและสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน

๒.๔ สร้างและพัฒนาหน่วยงาน CPIB เป็นองค์กรอิสระในการตรวจสอบและปราบปรามคอร์รัปชั่นที่เข้มแข็งที่มีขีดความสามารถสูงมีอิสระที่จะทำอย่างตรงไปตรงมาหน่วยงานนี้จะคัดเลือกคนที่ทั้งเก่งทั้งมีคุณธรรมโดยมาทำงานให้เงินเดือนสูง เป็นหน่วยงานที่มีกำลังคนและงบประมาณพร้อมมีอำนาจสอบสวนมาก ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี แต่ขณะเดียวกันก็มีการตรวจสอบและบทลงโทษเจ้าหน้าที่หน่วยนี้สูงเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่หน่วยนี้คอร์รัปชั่นเสียเอง

๓. แนวทางแก้ไขปัญหา

การป้องกันการคอร์รัปชั่นในระบบราชการของสิงคโปร์ ได้ใช้มาตรการต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ มีการตรวจสอบและการเสนอแนะแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่ CPIB มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะทบทวนวิธีการทำงานและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอันอาจนำไปสู่การทุจริตหรือกระทำการมิชอบด้วยกฎหมายนอกจากนี้ CPIB ยังมีบริการตรวจสอบประวัติของบุคคลเพื่อมิให้บุคคลที่มีประวัติเกี่ยวกับการทุจริตได้รับตำแหน่งสำคัญๆ ด้วย

๓.๒ มีการแถลงในแต่ละปีว่าไม่มีหนี้สินเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนมีหน้าที่ต้องแถลงว่าไม่มีหนี้สินเพราะมีความเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ที่เป็นหนี้มีแนวโน้มที่จะทุจริตได้ง่าย

๓.๓ มีการแสดงทรัพย์สินและการลงทุนเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนมีหน้าที่จะต้องแสดงทรัพย์สินและการลงทุนต่าง ๆ ของตนรวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเมื่อเข้ารับตำแหน่งและต้องกระทำเช่นนี้ทุกปีถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมีพฤติกรรมร่ำรวยที่ผิดปกติ เจ้าหน้าที่ ผู้นั้นก็อาจถูกเรียกไปชี้แจงถึงวิธีการที่ได้ทรัพย์สินนั้นมาได้ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่มีหุ้นส่วนในบริษัทเอกชนบุคคลนั้นก็อาจถูก

ร้องขอให้สละความเป็นเจ้าของได้ เพื่อป้องกันการขัดกันซึ่งผลประโยชน์โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจยอมรับของขวัญหรือเงินจากประชาชนที่มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้นั้น

๓.๔ มีการทบทวนอัตราเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นประจำเพื่อให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ได้รับเงินเดือนในอัตราที่เหมาะสมโดยมีการคำนึงถึงอัตราเงินเดือนในภาคเอกชนด้วย

๓.๕ มีการทบทวนปรับปรุงกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชั่นอย่างสม่ำเสมอ "ผู้ใดก็ตามที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในคดีคอร์รัปชั่นอาจถูกปรับเป็นเงินสูงถึง ๑๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์ สิงคโปร์หรือราว ๒.๓ ล้านบาท และ/หรือทั้งปรับทั้งจำคุกได้สูงถึง ๕ ปี ทั้งนี้ถ้าการละเมิดกฎมายนั้นเกี่ยวข้องอยู่ในเรื่องของสัญญากับภาครัฐหรือพัวพันกับสมาชิกรัฐสภาหรือสมาชิกในองค์กรภาครัฐโทษจำคุกอาจสูงได้ถึง ๗ ปี" ทีเดียว

นอกจากนั้นบุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในคดีคอร์รัปชั่นจะถูกศาลสั่งให้คืนเงินสินบนโดยที่ศาลยังมีอำนาจจะริบทรัพย์ผู้กระทำผิดที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้องส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในเรื่องคอร์รัปชั่นจะถูกไล่ออกงดเงินบำเหน็จบำนาญอีกทั้งผลประโยชน์ทั้งปวง

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

๑. ความเป็นมาในการแก้ ไขคอร์รัปชั่น

ในอดีตฮ่องกงเต็มไปด้วยปัญหาการทุจริตในหน่วยงานต่างๆเช่นตำรวจพนักงานไบรษณีย์เป็นต้นจนเกิดการรวมตัวกันประท้วงครั้งใหญ่ของประชาชนรัฐบาลฮ่องกงจึงได้หาทางแก้ไขปัญหาการทุจริตด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระต่อต้านการทุจริต (Independent Commission Against Corruption-ICAC) ในปี ๑๙๗๔ จากนั้นได้มีการปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังโดยเริ่มจากการปราบปรามในกรมตำรวจทำให้ภายในช่วง ๓๐ ปี สถานการณ์การทุจริตได้ลดลงอย่างมากคะแนนภาพลักษณ์ การทุจริตของฮ่องกงในปี ๒๐๐๕ อยู่ลำดับที่ ๑๕ ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างคือภาคธุรกิจเอกชนได้หันมาร่วมมือกับการปราบปรามการทุจริตมากขึ้นทั้งภายในองค์กรของตนเองและที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐมีเอกชนไปขอคำแนะนำวิธีการปราบปรามการทุจริตจาก ICAC จำนวนมากขึ้นในปี ๑๙๙๔ ICAC เริ่มรณรงค์ เรื่องจริยธรรมทางธุรกิจและต่อมาอีก ๑๘ เดือนได้มีบริษัทและสมาคมการค้ามากกว่า ๑,๒๐๐ แห่งประกาศว่าจะใช้ประมวลจริยธรรมของบริษัทซึ่งจะเป็นผลให้ผู้ละเมิดถูกลงโทษทางสังคมเช่นการคว่ำบาตรไม่ทำธุรกิจด้วย

๒. เงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ (Critical Success Factor-CSF) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ฮ่องกงประสบความสำเร็จในการปราบปรามการทุจริตได้ภายใน ๓๐ ปีได้แก่

๒.๑ ผู้บริหารยอมรับว่ามีปัญหาและมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาการทุจริตของรัฐรวมทั้งการเข้าใจอย่างถูกต้องว่าการทุจริตคือปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมที่ต้องใช้เวลาแก้ไขอย่างต่อเนื่องมากกว่าการใช้มาตรการเพียงแค่ในระยะสั้นและระยะปานกลาง ICAC มีการประกาศคำขวัญว่าสิ่งที่เป็นความได้เปรียบทางการแข่งขันของฮ่องกงคือหน่วยงาน ICAC (The competitive advantage of Hong Kong is the ICAC) ซึ่งแปลว่าเป็นการจริงจังกับการปราบปรามคอร์รัปชั่นของ ICAC โดยสื่อถึงการเชื้อเชิญนักลงทุนเข้ามาลงทุนซึ่งให้ความมั่นใจแก่ผู้มาลงทุนว่า**"การลงทุนในฮ่องกงจะไม่ต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะ!"** หรือ "ค่าน้ำร้อนน้ำชา" ให้กับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง

๒.๒ มีองค์กรปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใสเป็นที่เชื่อถือของประชาชนโดยมีรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ ICAC มีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่มาทำงานอย่างเข้มงวดมากต้องทั้งเก่งมีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์ เมื่อเข้ามาทำงานก็ให้เงินเดือนและสวัสดิการสูงและต้องปฏิบัติตนตามกฎหมายและวินัยอย่างเคร่งครัดทั้งนี้ รูปแบบองค์กรของสำนักงาน ICAC แบ่งออกเป็นสองฝ่ายคือ

ฝ่ายพิจารณาและฝ่ายบริหารโดย**ฝ่ายพิจารณา**จะรับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาและความผิดทางวินัย ในส่วนของคดีอาญาผู้อำนวยการสำนัก ICAC เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการสืบสวนคดีอาญาสำหรับ**ฝ่ายบริหาร** จะแบ่งออกเป็นสามหน่วยงานคือ หน่วยปราบปราม (The Operations Department) หน่วยป้องกัน (The Corruption Prevention Department) และหน่วยชุมชนสัมพันธ์ (The Community Relation Department) สำหรับหน่วยป้องกัน (The Corruption Prevention Department) ในฝ่ายบริหารของ ICAC จะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในหลาย ๆ สาขาวิชาเช่นวิศวกรรมศาสตร์ กฎหมายบัญชี และการบริหาร เป็นต้น การทำงานในหน่วยงานนี้ภายใต้แนวความคิดที่ว่า “การป้องกันดีกว่าการปราบปราม” และเน้นแก้ไขปรับปรุงที่ระบบมากกว่าตัวบุคคลเพื่อลดหรือขจัดโอกาสที่อาจจะทำให้เกิดการทุจริต**หน่วยงานนี้มีหน้าที่ป้องกันการทุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน** ในส่วนของภาครัฐหน่วยงานนี้จะทำหน้าที่ตรวจสอบและทบทวนวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆของรัฐและเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อลดและขจัดโอกาสที่อาจทำให้เกิดการทุจริตได้ และยังมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชั่นด้วย

๓. แนวทางแก้ไขปัญหา

การป้องกันการคอร์รัปชั่นในระบบราชการของฮ่องกงได้ใช้มาตรการต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ มียุทธศาสตร์ระยะยาวที่มีการวางแผนที่ดียุทธศาสตร์ต่อต้านการทุจริตต้องดำเนินการ ๓ แนวทางพร้อม ๆ กันแบบบูรณาการได้ แก่

แนวทางที่ ๑ การสอบสวนมีสำนักปฏิบัติการที่ทำงานสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่ได้รับรายงานหรือมีการร้องเรียนเข้ามา

แนวทางที่ ๒ การป้องกันมีสำนักป้องกันการทุจริตที่ทำหน้าที่ในการป้องกันเพื่อลดโอกาสในการทุจริตทั้งภาครัฐและเอกชน

แนวทางที่ ๓ การให้การศึกษาแก่ประชาชนมีสำนักประชาสัมพันธ์ชุมชนซึ่งมีเจ้าหน้าที่ประมาณ ๒๐๐ คน ทำงานด้านการให้การศึกษาให้ประชาชนตระหนักถึงความเลวร้ายของการทุจริตและแสวงหาการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากประชาชนหน้าที่ของสำนักประชาสัมพันธ์คือ ต้องเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้ได้ว่าการติดสินบนให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นการส่งเสริมการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมเพิ่มค่าใช้จ่ายให้สูงขึ้นทำให้ธุรกิจมีกำไรลดลงและเป็นการทำลายระบบเศรษฐกิจ

๓.๒ การใส่ใจต่อรายงานข้อร้องเรียนเรื่องการทุจริตทุกเรื่อง ICAC จะรับและติดตามสอบสวนรายงานที่ประชาชนร้องเรียนมาทุกเรื่องแม้เป็นเรื่องเล็กน้อยและตอบให้ประชาชนทราบด้วยว่าเรื่องที่ร้องเรียนมาได้ดำเนินการไปถึงไหนแล้วผลเป็นอย่างไรเพื่อให้ประชาชนเชื่อถือไว้วางใจประชาชนจะได้ช่วย ICAC ในครั้งต่อไปอีกแม้กระทั่งเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับ ICAC โดยตรงก็ส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีการแจ้งให้ประชาชนทราบซึ่งบทบาทดังกล่าวคือที่มาของความเชื่อถือและไว้วางใจที่ประชาชนมอบให้ ICAC

๓.๓ การรักษาความลับของผู้ร้องเรียนเพราะการร้องเรียนมีความเสี่ยงสูงผู้ร้องเรียนจึงต้องการความมั่นใจว่าเรื่องที่ร้องเรียนจะเป็นความลับ ICAC จึงต้องมีมาตรการที่ทำให้ผู้ร้องเรียนมีความมั่นใจ

๓.๔ การมีปัจจัยแวดล้อมโดยรวมที่เอื้ออำนวยการปฏิบัติงานของ ICAC เป็นอิสระจากรัฐบาลแต่ก็มีระบบตรวจสอบ ICAC เพื่อป้องกันไม่ให้ ICAC ใช้อำนาจในทางที่ผิดปัจจัยที่เอื้ออำนวยอย่างสำคัญคือการที่ระบบกฎหมายของฮ่องกงสนับสนุนให้ ICAC ปราบปรามการทุจริตได้อย่างเต็มที่มีอำนาจป้องกันไม่ให้ผู้ต้องสงสัยว่าจะทุจริตโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินสามารถร้องขอต่อศาลห้ามผู้ต้องสงสัยเดินทางออกนอก

ประเทศเรียกร้องให้ผู้ต้องสงสัยแสดงสถานะการเงินโดยละเอียดรวมทั้ง ICAC สามารถตั้งข้อหาต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่มีทรัพย์สินมากเกินควรและไม่อาจอธิบายได้

ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับคอร์รัปชั่น ทั้งที่เริ่มจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยคือสังคมมีธรรมาภิบาลต่ำมาก ในช่วงปี ๒๕๓๘ – ๒๕๔๒ ผลการสำรวจว่าด้วยดัชนีชี้วัดความโปร่งใสที่เรียกว่า Corruption Perception index จัดให้อินโดนีเซียอยู่รั้งท้าย ในขณะที่ปัจจุบันก้าวกระโดดมาอยู่ที่อันดับ ๘๘ จาก ๑๖๑ ประเทศทั่วโลก โดยมีพัฒนาการที่ดีอย่างต่อเนื่องกลายเป็นกรณีตัวอย่างที่นานาชาติให้ความสนใจ เป็นความ“มหัศจรรย์” ที่ถูกยกย่องอย่างกว้างขวางจนคณะกรรมการปราบปรามการทุจริตของอินโดนีเซียที่ชื่อ Komisi Pemberantasan Korupsi หรือ KPK ได้รางวัลแมกไซไซในปี ๒๕๕๖ นอกจากนั้น KPK ยังได้รับการโหวตจากประชาชนอินโดนีเซียหลายปีติดต่อกันให้เป็นองค์กรสาธารณะที่น่าเชื่อถือศรัทธามากที่สุดพร้อมกับมีผลการทำงานดีที่สุดด้วย

องค์กร KPK เพิ่งก่อตั้งขึ้นในปี ๒๕๔๖ โดยแรงผลักดันจากการกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยและการเติบโตของภาคประชาสังคมภายหลังการสิ้นสุดของระบอบเผด็จการทหารของนายพล ซูฮาร์โต ที่ปกครองประเทศยาวนานถึง ๓๒ ปี และขึ้นชื่อว่าเป็นหนึ่งในระบอบที่มีการคอร์รัปชั่นมากที่สุดในเอเชีย โดยประธานาธิบดี ซูฮาร์โต รวมศูนย์อำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองเข้าหาตัวเอง และใช้อำนาจนี้แจกจ่ายผลประโยชน์ให้กับครอบครัว พวกพ้องนายพลในกองทัพ เพื่อนฝูง นักธุรกิจ และข้าราชการระดับสูงในเครือข่ายทำให้ภายใต้อำนาจ ซูฮาร์โต อินโดนีเซียกลายเป็นสังคมปิดที่ขาดความโปร่งใส เต็มไปด้วยการใช้เส้นสายและระบบอุปถัมภ์ การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐ และการปิดกั้นสื่อเมื่อระบอบนี้สิ้นสุดลงในปี ๒๕๔๑ จึงเกิดแรงผลักทั้งจากภายในและภายนอก ที่จะสร้างสังคมที่โปร่งใสปราศจากการผูกขาดอำนาจ วาระทางสังคม ๒ ประการถูกผลักดันไปควบคู่กันคือ การสร้างประชาธิปไตยและการขจัดคอร์รัปชั่น ภารกิจของ KPK เมื่อเริ่มก่อตั้งนั้นมีแรงเสียดทานสูง เพราะต้องเผชิญกับมรดกตกทอดจากระบอบอุปถัมภ์แบบเผด็จการของซูฮาร์โต ที่ฝังรากลึกในเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม บวกกับการเป็นองค์กรเกิดใหม่ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่ามีปัจจัยสำคัญ ๕ ประการที่ทำให้ KPK ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง คือ

๑) การออกแบบในเชิงสถาบันที่รอบคอบรัดกุม

๒) ขีดความสามารถของบุคลากรและทรัพยากร

๓) ความเป็นอิสระและเป็นกลาง

๔) แรงสนับสนุนจากสื่อและประชาสังคม

๕) บรรยากาศประชาธิปไตยในแง่การออกแบบ KPK ยึดตัวแบบ ของฮ่องกงที่ให้อบเขตอำนาจหน้าที่ ป.ป.ช. อย่างกว้างขวางคือ มีอำนาจในการป้องกัน สืบสวนสอบสวน และฟ้องร้องดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐได้ทุกองค์กรโดยตรง (ยกเว้นบุคลากรกองทัพที่ KPK สืบสวนสอบสวนได้ แต่ฟ้องร้องไม่ได้) เหตุผลที่ KPK ถูกออกแบบให้มีอำนาจฟ้องคดีได้เพราะอัยการถูกมองว่าขาดความสามารถและความเป็นกลางในการทำคดีคอร์รัปชั่น

แต่ที่สำคัญคือ ที่มาของ KPK ที่ถูกสร้างให้เป็น “เสือที่มีเขี้ยวเล็บ” นี้ถูกออกแบบอย่างรัดกุมและยึดโยงกับประชาชน คือ เริ่มจากประธานาธิบดีตั้งกรรมการคัดสรรที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคประชาสังคมและภาครัฐผสมกัน กรรมการคัดสรรนี้มีหน้าที่เสนอชื่อผู้สมควรได้รับตำแหน่ง ๑๐ คน ส่งให้รัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งรับรองและคัดกรองเหลือ ๕ คน โดยกรรมการทั้ง ๕ คน อยู่ได้ไม่เกิน ๒ วาระ

วาระละ ๔ ปี (สังเกตว่าไม่นานนัก) จะเห็นว่ากระบวนการสรรหากรรมการ KPK มีที่มาทั้งจากฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติที่โยงกับประชาชน และภาคประชาสังคม จึงทำให้มีความชอบธรรมสูง

ที่กล่าวมานี้เป็นปัจจัยเพียงบางส่วนที่ทำให้การทำหน้าที่ ปราบปรามคอร์รัปชั่นของ KPK เป็นที่ยอมรับและประสบผลสำเร็จ

ที่มา : กรุงเทพธุรกิจ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ในคอลัมน์ : วาระทีดีอาร์ไอ : ถอดบทเรียน KPK : องค์กรถอนพิษคอร์รัปชั่นอินโดนีเซีย (๑)

สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบกรณีศึกษาทั้ง ๖ ประเทศ

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชั่น	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปราบปราม	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
เกาหลีใต้	ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างรัฐบาลและเอกชนขนาดใหญ่	Anti-Corruption and Civil Rights Commission of Korea (ACRC) เกิดจากการรวม KIKAC กับหน่วยงานอื่น	• กฎหมายการต่อต้านการคอร์รัปชั่น (2001) •การตั้งคณะกรรมการพิเศษประจำสำนักประธานาธิบดี • การตื่นตัวขององค์กรภาคประชาสังคม	• เน้นปัญหาคอร์รัปชั่นในข้าราชการระดับสูง • การเชือดไก่ให้ลิงดู โดยสามารถเอาผิดกับนักการเมืองระดับสูงได้สำเร็จ	• หน่วยงานของรัฐต้องมีประมวลจริยธรรม • การปกป้องและการให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส • ประชาชนเรียกร้องให้มีการตรวจสอบบัญชี หรือการทำงานของหน่วยงานรัฐได้	• การสำรวจการทุจริต • การสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคมของ K-PACT • การร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา • การสร้างเครือข่ายกับต่างประเทศ
ญี่ปุ่น	การฮั้วการประมูลระหว่างนักการเมือง ข้าราชการระดับสูง และธุรกิจขนาดใหญ่ ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนกับการให้สิทธิพิเศษทางการค้า ปัญหาการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อตำแหน่งการงาน	ไม่มีหน่วยงานพิเศษ แต่อาศัยหน่วยงานตำรวจ อัยการ และ Fair Trade Commission โดยอัยการมีหน่วยงานพิเศษตามเมืองใหญ่เพื่อคดีที่ซับซ้อน มีอำนาจทั้งสืบสวน สอบสวน และจับ	• การตื่นตัวขององค์กรภาคประชาสังคม • ระดับการพัฒนาของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม	• กฎหมายป้องกันการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม กฎหมายการค้าที่ยุติธรรม Anti-Monopoly Law ตามมาตรฐาน OECD	•กฎหมายทางด้านจริยธรรมระดับชาติ (2000) สำหรับข้าราชการและนักการเมือง • กฎหมายกำกับเงินทุนของพรรคการเมือง และการพฤติกรรมในการเลือกตั้ง • กฎหมายการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (1999)	• การปฏิรูประบบราชการ เช่น privatization, regionalization •การสำรวจการทุจริตโดย Citizen's Ombudsmen Group •การจัดลำดับความโปร่งใสของหน่วยงานรัฐโดยองค์กรเอกชน •Japanese Corporate Law ที่มีมาตรการให้ปลุกฝังการต่อต้านการทุจริตในองค์กรเอกชน

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชั่น	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปราบปราม	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
สิงคโปร์	การทุจริตของภาคเอกชน การที่รัฐมนตรีหรือข้าราชการระดับสูงรับเงินใต้โต๊ะในการประกวดราคา หรือให้สัมปทาน	Corruption Practices Investigation Bureau (CPIB) มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน ออกมาตรการป้องกันคอร์รัปชั่น ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรม ตั้งแต่ ๑๙๕๒	• ความมั่นคงทางการเมือง • ความมุ่งมั่นทางการเมืองและการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างของผู้นำ • ระดับการพัฒนาของเศรษฐกิจและสังคม • การมีกฎหมายที่เข้มงวดและใช้ได้จริง	• การที่ CPIB มีอำนาจอย่างเต็มที่ รวมถึงการจับกุมโดยที่ไม่ต้องมีหมายจับจากศาล • การเชือดไก่ให้ลิงดู โดยเลือกเฉพาะคดีที่ใหญ่และดำเนินคดีกับปลาตัวใหญ่ก่อน • กลยุทธ์เน้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพราะเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก • การเอาผิดกับทั้งผู้รับรู้การทุจริตที่ไม่แจ้งความ และผู้รับสินบนแทนผู้อื่น	• กฎหมายการปกป้องผู้ให้ข้อมูล • การปกป้องผู้แจ้งเบาะแส โดยใช้เทคโนโลยี • การมีประมวลจริยธรรมและข้อบังคับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนในคู่มือราชการ • ประมวลจริยธรรมของรัฐมนตรี และข้อปฏิบัติของรัฐมนตรีในการเกี่ยวข้องกับธุรกิจเอกชนรวมถึงข้อห้ามปฏิบัติหลังเกษียณ • การเปิดเผยข้อมูลทรัพย์สินของข้าราชการทุกคน • การตั้งเงินเดือนข้าราชการไว้สูงเท่าเอกชน	• การจัดทำการสำรวจจากผู้ใช้บริการภายนอกโดย CPIB •การจัดทำการสำรวจการรับรู้ของสาธารณะโดย CPIB • การปฏิรูประบบราชการ ลดขั้นตอนการทำงาน • การฝึกอบรมข้าราชการเพื่อปลูกฝังค่านิยมให้มีคุณธรรมสูง • การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐอย่างครอบคลุม • การให้คำแนะนำ และการศึกษาแก่พลเมืองทุกกลุ่ม

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชั่น	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปราบปราม	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
สวีเดน	การติดสินบน ผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้าง การใช้ทรัพยากรของรัฐในทางที่ไม่ถูกต้อง	National Anti-Corruption Unit ทำหน้าที่อัยการและ Swedish National Economic Crime Bureau (ECB) ที่ดูแลอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภท	• การมองคอร์รัปชันเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ร้ายแรง • บทบาทของสื่อในการตรวจสอบและสร้างความตื่นตัวของประชาชน • การเน้นเสรีภาพและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสื่อ • การมีกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชั่นมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๓๔ และประวัติศาสตร์อันยาวนานที่เน้นให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลภาครัฐ	• กฎหมายครอบคลุมเจ้าหน้าที่รัฐทุกประเภททุกระดับ เอาผิดทั้งผู้ให้สินบน ผู้สัญญาหรือผู้เสนอว่าจะให้สินบน	• การปรับเปลี่ยนระบบการจัดซื้อจัดจ้าง • การมีกฎหมายหลายฉบับเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น Administrative Procedure Act, Public Employment Act •ทุกองค์กรมีประมวลจริยธรรมขององค์กร • รายได้ของทุกคนในประเทศถือเป็นข้อมูลสาธารณะ • การมีกฎหมายแรงงานที่ดี สามารถคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสได้	• การสร้างเครือข่ายการต่อต้านคอร์รัปชั่นระดับชาติโดย NACU • การที่ NACU เปิดเผยข้อมูลการดำเนินทุกคดีให้สื่อ • มาตรการการส่งเสริมการบริหารงานภาครัฐอย่างโปร่งใสและเปิดเผย • การพัฒนาองค์ความรู้ด้านคอร์รัปชันโดย NACU และหน่วยงานอื่น • การจัดสัมมนา อภิปรายเกี่ยวกับคอร์รัปชั่นเป็นประจำ

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชั่น	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปราบปราม	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
นอร์เวย์	การประมูลและผลประโยชน์ทับซ้อนขององค์กรปกครองท้องถิ่น การที่เอกชนทุจริตในต่างประเทศ การให้เงินช่วยเหลือด้านมนุษยชนและการพัฒนาที่ต้องสงสัย	•The Norwegian National for Investigation and Prosecution of Economic and Environment Crime (OKOKRIM) โดยทำงานภายใต้ตำรวจและสำนักงานอัยการ	• การมองคอร์รัปชั่นเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ร้ายแรง • ความตื่นตัวของภาคธุรกิจเอกชน เช่น Transparency Norway	• เน้นการลงโทษผู้กระทำผิดที่มีตำแหน่งสูง เพื่อสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง เน้นดำเนินการเฉพาะกรณีที่สำคัญจริง ๆ • เน้นการดำเนินคดีอย่างรวดเร็วและมีบทลงโทษที่รุนแรง	• กฎหมายข้อมูลข่าวสารถือว่าเอกสารราชการทุกชิ้นเป็นเอกสารที่เปิดเผยได้ • การจัดตั้ง Hotline ในสถานทูตนอร์เวย์เพื่อให้สามารถแจ้งเบาะแสการทุจริตในต่างประเทศ • เปลี่ยนกฎหมายอาญาให้ครอบคลุม เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน-การทุจริตเชิงนโยบายและการทุจริตทางการเมือง OECD Anti-Bribery Convention •การมีข้อกำหนดเว้นระยะงาน (Quarantine Reles)	การอบรมสัมมนาโดยองค์กรเอกชน ร่วมมือกับต่างประเทศ

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชั่น	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปราบปราม	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
ฟินแลนด์	การอื้อการทำธุรกิจขนาดใหญ่ การให้สินบนในการทำธุรกิจในต่างประเทศ	ไม่มีหน่วยงานเป็นพิเศษ แต่อาศัยอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดิน ตำรวจ และสำนักงานอัยการ	• การให้ความสำคัญกับความเสมอภาค ไม่มีชนชั้น ไม่มีช่องว่างระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน • ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สูง • ประวัติศาสตร์อันยาวนานที่เน้นความโปร่งใสของภาครัฐ • บทบาทสำคัญของสื่อมวลชน กฎหมายคุ้มครองเสรีภาพสื่อมีมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๖๖	• การลงโทษทั้งผู้ให้และผู้รับสินบนทั้งในและนอกประเทศ	• กฎหมายข้อมูลข่าวสาร (๒๐๐๒) มีหลักว่าประชาชนต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐได้ทั้งหมด • กฎหมายว่าด้วยกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐที่โปร่งใส • เงินเดือนข้าราชการสูงกว่าเอกชน • ระบบการบริหารงานที่ไม่มีโครงสร้างซับซ้อน • กฎหมายว่าด้วยเรื่องการหาเงินเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งของพรรคการเมือง • มีคณะกรรมาธิการรัฐธรรมนูญที่กรองร่างกฎหมายที่อาจขัดกับรัฐธรรมนูญ รวมทั้งปัญหาผลประโยชน์	• การสร้างเครือข่ายกับทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น • การเน้นเสรีภาพของสื่ออย่างต่อเนื่อง สื่อมีอิสระในการเปิดเผยข้อมูลของทางราชการ • การอบรมข้าราชการใหม่ทุกคนเรื่องการคอร์รัปชั่น ค่านิยมและจริยธรรมที่ถูกต้อง • มาตรการสร้างความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง

๓. วิธีการพิจารณาศึกษา : Mapping knowledge model

Mapping knowledge model เป็นแผนภูมิแสดงกระบวนการศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ที่นำหลักการในอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ตามที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้ มาเป็นกรอบในการศึกษา โดยเฉพาะ หมวด ๒ ข้อ ๑๒ (ภาคเอกชน) ซึ่งสาระสำคัญ ในการต่อต้านทุจริตประเทศภาคีต้องมีทั้งมาตรการป้องกัน และปราบปราม เช่น มาตรฐานทางการบัญชี การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีระบบการตรวจสอบภายในองค์กรที่สามารถป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่น ตลอดจนการป้องกันปัญหาการทับซ้อนแห่งผลประโยชน์ของบุคคลภาคเอกชนที่เป็นอดีตเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ส่วนการปราบปราม ต้องมีมาตรการลงโทษ ทั้งทางแพ่ง ทางปกครอง และทางอาญา

จากการศึกษาคดีตัวอย่างของ โครงการศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชั่น ในวงการธุรกิจเอกชนไทย ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงภาคเอกชนที่พัวพันกับคดีทุจริตแต่กฎหมายกลับไม่สามารถเอาผิดได้ และการศึกษาบทเรียนความสำเร็จในการแก้ปัญหาทุจริตของประเทศในทวีปเอเชีย เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกง รวมถึงอินโดนีเซีย ซึ่งมีบริบทคล้ายกับประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าการมีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง และมีการดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว จะเป็นปัจจัยให้การป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นสัมฤทธิ์ผล

ส่วนการศึกษากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พบว่ากฎหมายส่วนใหญ่ซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เน้นที่การทุจริตในภาครัฐ ไม่ครอบคลุมถึงการทุจริตของภาคเอกชนซึ่งมีความซับซ้อนไม่จำกัดเฉพาะประเด็นการให้สินบน มีการยักย้ายถ่ายโอนทรัพย์สิน คดีจำนวนมากขาดอายุความ เนื่องจากการดำเนินคดีล่าช้า หรือบางคดีลงโทษเอกชนได้เพียงฐานะผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งที่ เป็นตัวการทุจริตเกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการที่มีธรรมาภิบาลและดำเนินธุรกิจโดยสุจริตจนไม่สามารถแข่งขันได้

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การที่จะป้องกันและยับยั้งปัญหาทุจริตคอร์รัปชั่นจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อเป็นกรอบให้ภาคเอกชนเข้าสู่มาตรฐานธรรมาภิบาล ดำเนินธุรกิจโดยมีระบบการตรวจสอบที่รัดกุม มีการสอบทานปฏิบัติการทางธุรกิจอย่างเป็นระบบจากองค์กรธรรมาภิบาล เช่น TRACE IOD กลต. ทำการตรวจประเมิน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยสามารถแข่งขันได้และเป็นที่ยอมรับในการดำเนินธุรกิจอย่างกว้างขวางในประชาคมโลก

จากกระบวนการศึกษาข้างต้น จึงได้นำเสนอแนวทางแก้ปัญหา โดยจัดทำรูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน “การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน” เพื่อใช้เป็นแนวทางทดสอบการแก้ปัญหาการทุจริตดังกล่าว

Mapping knowledge model

การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริต ในภาคเอกชน และแนวทางการแก้ไขฯ

โดย นายกิจจา จำนงอาษา

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม

1. UNCAC 2003 & งานวิจัยของ TDRI

2. กระบวนทัศน์ต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่นภาคเอกชน

   2.1 ตัวอย่าง TRACE และโครงสร้างการตรวจสอบวิเคราะห์และประเมินสภาพความโปร่งใสของบริษัทที่ได้มาตรฐานสากล

3. แนวทางกระบวนการเข้าสู่ประชาคมโลก เพื่อทำธุรกิจสากล

   - บริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ - กลต. กำกับดูแล
   - บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้านค้า - IOD / CAC ประเทศไทย (มาตรฐาน)
   - ธุรกิจสากล - TRACE สากลยอมรับ (มาตรฐาน)

1 UNCAC 2003 & TDRI

KEYWORDS

United Nations Convention against Corruption 2003 (UNCAC 2003)

- 8 หมวด
- 71 หัวข้อ

คณะทำงานอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม

กรอบการร่างกระบวนทัศน์

UNCAC 2003 หมวด 2 หัวข้อ 12 ภาคเอกชน เพื่อให้เกิด การต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันในภาคเอกชน

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 หมวด 2 ข้อ 12. ภาคเอกชน

1. รัฐต้องเพิ่มมาตรฐานทางบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชน จัดให้มีการลงโทษทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางอาญา ในกรณีที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการทุจริต โดยเป็นไปตามหลักพื้นฐานของกฎหมาย
2. รัฐต้องดำเนินการตามกฎหมายภายในในการดูแลรักษาสมุดบัญชี บันทึก การเปิดเผยรายการการเงิน เพื่อห้ามการกระทำดังต่อไปนี้
   - รายการที่เกิดไม่ผ่านการบันทึกบัญชี
   - ทำธุรกรรมที่ไม่ผ่านการบันทึก
   - บันทึกค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจริง
   - ลงบัญชีหนี้สิน แต่มีหลักฐานบ่งชี้ไม่ถูกต้อง
   - ใช้เอกสารเท็จ
   - ทำลายเอกสารทางบัญชีโดยเจตนาก่อนเวลา ที่คาดการณ์ ตามกฎหมาย
3. รัฐต้องไม่อนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งของสินบน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความผิด และค่าใช้จ่ายอื่นซึ่งเกิดเพื่อส่งเสริมให้มีการทำทุจริตมาหักลดหย่อนภาษี
4. มาตรการที่จะทำให้วัตถุประสงค์เหล่านี้สัมฤทธิ์ผล รวมถึง
   - ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ใช้กฎหมายกับหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง
   - ส่งเสริมมาตรฐานในการรักษาคุณธรรม จรรยาบรรณของหน่วยงานเอกชน
   - ส่งเสริมความโปร่งใสในหน่วยงานเอกชน รวมทั้งมาตรการการแสดงตนของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา
   - ป้องกันการใช้กระบวนการดูแลหน่วยงานเอกชนในทางที่ผิด รวมถึงการออกใบอนุญาตโดยเจ้าหน้าที่รัฐ
   - ป้องกันความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม โดยกำหนดข้อจำกัดกิจการทางวิชาชีพของอดีตเจ้าหน้าที่รัฐในการจ้างเจ้าหน้าที่เอกชนหลังเกษียณอายุ
   - ประกันว่ากิจการเอกชน มีการควบคุมสอบบัญชีอย่างพอเพียง

สรุปงานวิจัยของ TDRI

รัฐบาล

บังคับใช้กฎหมายเพื่อต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น

สร้างแนวร่วมปฏิบัติกับภาคเอกชน

สร้างความร่วมมือกับภาคประชาสังคมให้เกิดการรับรู้เพื่อป้องกันการทุจริตคอรัปชั่น

SUMMARY

- UNCAC ให้ความสำคัญต่อภาคธุรกิจเอกชน เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก
- รัฐบาลมีหน้าที่สร้างกระบวนทัศน์ให้ภาคธุรกิจเอกชนเป็นที่ยอมรับของ UNCAC

2 กระบวนทัศน์ต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่นภาคเอกชน

คณะทำงานอนุกรรมาธิการอุตสาหกรรม

ประเด็นสาระสำคัญ/

กรอบการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน และแนวทางการแก้ไขฯ

UNCAC 2003 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (2546) (ข้อ 12. ภาคเอกชน)

รัฐบาล

กระบวนการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น

บังคับใช้กฎหมายเพื่อต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น

- พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
  - ปปช.
  - ปปท.
  - DSI

กระบวนการตามกฎหมาย

เพื่อลงโทษ
- แพ่ง
- ปกครอง หรือ อาญา

จากการกระทำความผิดของภาคเอกชน

สร้างแนวร่วมปฏิบัติกับภาคเอกชน

- TRACE (49 บริษัท)
- CAC (109 บริษัท)
- จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์
- กลต.
- แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม
  - มอก.
  - ISO

ระบบสอบทานปฏิบัติการทางธุรกิจที่สากลยอมรับ

- TRACE Certificate (ทุกปี)
- CAC Certificate (ทุก 3 ปี)
- มอก. 26000-2553
- ISO CD 37001

เพื่อป้องกันการทุจริตคอรัปชั่น สร้างความร่วมมือกับภาคประชาสังคมให้เกิดการรับรู้

ภาคตรวจสอบ
- สตง.
- บริษัทสอบบัญชี
  - International & Local company
  - สภาวิชาชีพนักบัญชี

ประชาสังคม
- ACT
- สำนักข่าวอิศรา

กรอบการร่างกระบวนทัศน์

วัตถุประสงค์

เพื่อบังคับใช้กฎหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มจำนวนธุรกิจเอกชนให้ได้มาตรฐาน

ป้องกัน/ส่งเสริมให้เอกชน

- เข้าถึงข้อมูลการจัดซื้อภาครัฐได้
- จัดทำมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาล
- กำหนดธรรมาภิบาลเป็นคุณสมบัติขั้นต่ำ
- จัดรางวัลให้บริษัทธรรมาภิบาล
- ส่งเสริมเครือข่ายเอกชนให้สอดส่องกัน
- ทำบัญชีให้ถูกต้อง
- ทำจรรยาบรรณธุรกิจ

ที่มาของThird Party "TRACE"

จัดตั้งกองทุนเพื่อต่อต้านการให้สินบน

TRACE International จัดตั้งโดยกองทุนจากสมาชิก ในปี 2001 เพื่อเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร โดยมีวัตถุประสงค์สร้างระบบต่อต้านการให้สินบน เป็นความร่วมมือระหว่างกัน โดยมีต้นทุนที่เหมาะสมกับธุรกิจทุกขนาด และ สร้างมาตรฐานการปฏิบัติป้องกันการให้สินบน สร้างวิธีการตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินฐานะของบริษัท TRACE Incorporated จัดตั้งขึ้นในปี 2007 เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกและองค์กรอื่นๆที่ต้องการการต่อต้านการให้สินบน ด้วยการบริการตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินสถานะของบริษัท อย่างมีมาตรฐาน รวมทั้งการฝึกอบรมและให้คำปรึกษา

ภารกิจร่วม

สององค์กร TRACE International และ TRACE Incorporated มุ่งมั่นที่จะทำให้เกิดการทำธุรกิจแบบทันสมัยที่มีความโปร่งใสร่วมกันทั่วโลก

ร่วมมือทำงาน

TRACE International สนับสนุนให้สมาชิกร่วมมือต่อต้านการให้สินบน TRACE Incorporated สร้างกระบวนการการตรวจสอบวิเคราะห์ ประเมินสถานะของบริษัท อีกทั้งสร้างบทฝึกหัดและการฝึกอบรม การต่อต้านการให้สินบนพร้อมทั้งให้บริการคำปรึกษา สององค์กร ร่วมมือกันทำงานอย่างไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและต้นทุน ร่วมกันสร้างสรรค์กระบวนการแก้ปัญหาให้เกิดการต่อต้านการให้สินบน จนเกิดความร่วมมือกันของทั้งสามฝ่าย คือ คู่ค้าสองฝ่าย และ TRACE

ประโยชน์ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ TRACE

ป้องกันด้วยการเข้ากระบวนการตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินสถานะของบริษัท ด้วยกระบวนการของ TRACE ป้องกันด้วยการเข้าโปรแกรมการฝึกอบรม และ ให้คำปรึกษาได้สิทธิ์การใช้โลโก้ของ TRACE เพื่อรับรองว่าผ่านกระบวนการตรวจสอบ และเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจอย่างโปร่งใส

การขอความร่วมมือของ TRACE
เรื่องข้อมูลองค์กร สู่พื้นที่สาธารณะ

จากเรื่องของ สัญญาปานามา (ปานามา เปเปอร์) เกี่ยวกับเอกสารลับเกี่ยวกับการฟอกเงินและเลี่ยงภาษีครั้งใหญ่ที่สุดในโลก และสถาบันความคิดริเริ่มแห่งชาติได้ผลักดันให้การทำธุรกิจระหว่างประเทศเกิดความโปร่งใสเพื่อประโยชน์ที่แท้จริงของเจ้าขององค์กร

เรา TRACE มีความเชื่อเสมอว่า อาสาสมัครผู้ริเริ่มในการทำธุรกิจอย่างโปร่งใสที่มีความแข็งแรง จะเข้าใจกฎระเบียบ และข้อบังคับเป็นอย่างดี จนทำให้เป็นที่ยอมรับร่วมกันในกลุ่มของผู้ทำธุรกิจระหว่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ TRACE กำลังเตรียมการจัดทำ Third Party Management System (TPMS) จากรายงานที่สะสมข้อมูลการตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินสถานะของบริษัท เพื่อให้เป็นข้อมูลบนพื้นที่สาธารณะที่สามารถเปิดเผย แก่ผู้ทำธุรกิจระหว่างประเทศ

ข้อมูลดังกล่าวได้แก่ ชื่อขององค์กร/บริษัท เวปไซด์ ชื่อทางการค้า ประเภทของธุรกิจ ชื่อเมืองที่บริษัทตั้งอยู่ ประเทศที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ ข้อมูลของเจ้าขององค์กร/บริษัท และ ข้อมูลอัพเดทล่าสุด โดยจะไม่มีข้อมูลอื่นนอกเหนือจากนี้ ปรากฏอยู่บนพื้นที่สาธารณะ

เราตระหนักว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน แต่ละองค์กรต้องตัดสินใจที่จะให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ด้วยตัวเอง โดยไม่มีการบังคับเป็นการให้ความร่วมมือโดยสมัครใจ เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านจะร่วมมือในเรื่องสำคัญนี้เพื่อมุ่งมั่นพัฒนา การทำธุรกิจระหว่างประเทศอย่างโปร่งใส

หากท่านพร้อมที่จะร่วมกระบวนการไปกับเรา เราขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือและความร่วมมือของท่าน เรามีความมุ่งมั่นร่วมกันที่จะนำพาการทำธุรกิจให้มีความโปร่งใส เที่ยงตรง และถูกหลักธรรมาภิบาล ด้วยความตั้งใจที่จะใช้ความคิดริเริ่มนี้ผลักดันให้เกิดความถูกต้องกับภาคสังคม และ ภาครัฐบาล

กระบวนการจัดทำ TPMS
(Third Party Management System)

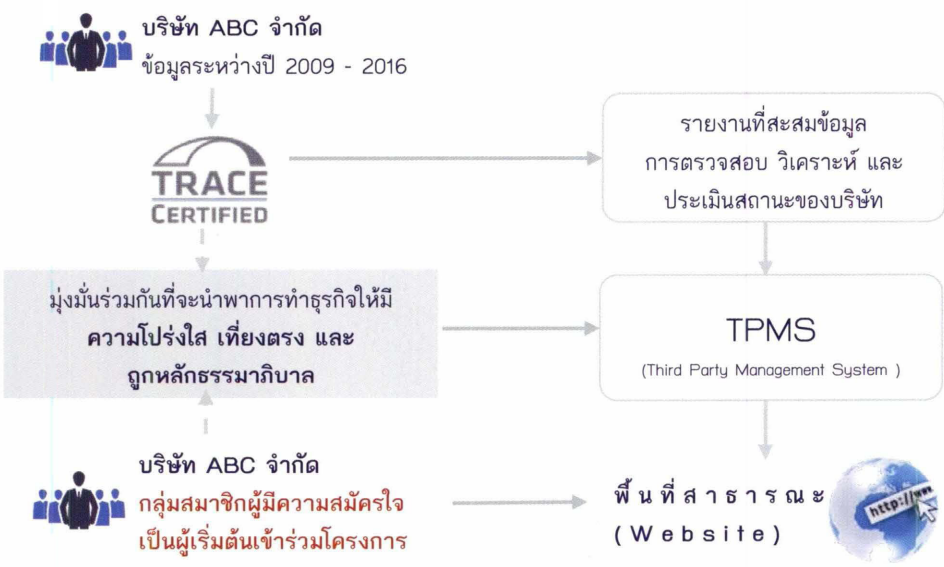

2.1 ตัวอย่าง TRACE และโครงสร้างการตรวจสอบวิเคราะห์ และประเมินสภาพความโปร่งใสของบริษัทที่ได้มาตรฐานสากล

ข้อกำหนด — กระบวนการสอบทานปฏิบัติการทางธุรกิจ — ใบรับรองประจำปี

คุณสมบัติคู่ค้าธุรกิจ

ตัวแทนการค้าระหว่างประเทศ

มีการรับรอง

แบบสอบถามข้อมูลบริษัท

ตรวจสอบโครงสร้างบริษัท :-

หมวด 1 : ข้อมูลการประกอบธุรกิจ
หมวด 2 : ข้อมูลกลุ่มคู่ค้าที่อ้างอิง
หมวด 3 : ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้น / กรรมการ
หมวด 4 : ข้อมูลที่จำเป็นเหตุของการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
หมวด 5 : ข้อมูลด้านการปฏิบัติทางการเงินและบัญชีที่ตรวจสอบได้

แบบสอบถามกลุ่มธุรกิจที่คู่ค้าอ้างอิงในการทำการค้า

- ผู้ผลิต
- ลูกค้า
- ธนาคาร

ตรวจสอบการมีจริยธรรมบริษัทกับกลุ่มธุรกิจคู่ค้าโดยตรง :

- ศักยภาพของบริษัทในการทำประโยชน์ต่อคู่ค้า
- บุคคลในครอบครัวหรือข้อมูลด้านการเงินว่ามีความเกี่ยวข้องระหว่างบริษัทและกลุ่มรัฐบาล
- การประเมินค่าหลักจริยธรรมและวิธีปฏิบัติของบริษัท
- อธิบายหลักจริยธรรมและชื่อเสียงของบริษัทนั้นๆในชุมชนธุรกิจ

ฝึกอบรมประจำปี

- ประชุมสัมมนาชั้นเรียน
- โปรแกรมการอบรม
- การอบรมผ่านสื่อระบบเครือข่าย
- การอบรมและทดสอบผ่านวิดีทัศน์

โปรแกรมการฝึกอบรม :-

- กฎหมายของสหรัฐอเมริกาและประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- การทุจริตและรับสินบน
- กรณีศึกษาการให้สินบน
- กรณีศึกษาการทุจริต
- ความโปร่งใสในการทำงาน

ข้อปฏิบัติและข้อห้าม เรื่องการติดสินบน

ข้อพันธสัญญาลงนาม รับรองโดยบริษัท

บริษัทจะต้องสอดส่องดูแลหน่วยงาน และพนักงานของบริษัท รวมถึงบุคคลที่สาม ที่ร่วมทำงานกับบริษัท ให้ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

บริษัทที่ได้รับการยอมรับเพื่อเป็นคู่ค้าในประชาคมโลก

3 แนวทางกระบวนการเข้าสู่ประชาคมโลก เพื่อทำธุรกิจสากล

ผู้ประกอบการ

- คิดใหม่ว่าบริษัททำงานเพื่อใคร : ผู้ถือหุ้น พนักงาน/ลูกจ้าง ลูกค้า และสังคม
- มุ่งมั่นร่วมกันนำพาการทำธุรกิจให้มีความโปร่งใสเที่ยงตรงและถูกหลักธรรมาภิบาล

มาตรฐานประเทศไทย : IOD / CAC
มาตรฐานตลาดหลักทรัพย์ : กลต
มาตรฐานสากล : TRACE

1.กิจการเจ้าของคนเดียว
2.ห้างหุ้นส่วน
3.สหกรณ์
4.บริษัทจำกัด
5. รัฐวิสาหกิจ
6. บริษัทมหาชนจำกัด
7. บริษัทข้ามชาติ
8. กิจการแฟรนไชส์

ประชาคมโลก

สร้างกลยุทธ์การเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศ

- GDP สูงขึ้น
- เลื่อนอันดับความโปร่งใสของประเทศให้ดีขึ้น

สร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการทำธุรกิจระหว่างประเทศ

การปรับปรุงประบบภาษี

- หยุดสนับสนุนการเป็นหนี้มากกว่าการมีเงินออม
- สร้างแรงจูงใจการออมและการลงทุน

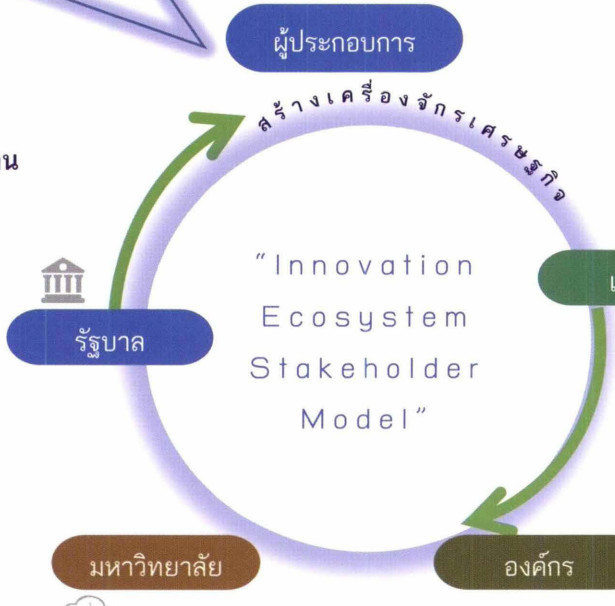

- ระบบการเงินต้องมีความโปร่งใส
- ธนาคารวางบทบาทตัวเองใหม่ จากการเป็นตัวหลักของระบบเศรษฐกิจ เป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการสร้างงาน เพื่อทำให้เศรษฐกิจของชาติเติบโตอย่างแข็งแรงและยั่งยืน

ร่วมมือค้นคว้าและวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการเติบโตระยะยาวของธุรกิจ

๔. รูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน

ในการศึกษาคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงานได้พิจารณาUN Convention Against Corruption, โครงการศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชั่น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ข้อมูล Mapping knowledge model, Bribery Act 2010 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่กฎหมายที่ใช้บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. .... รวมถึงผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สภาปฏิรูปแห่งชาติแล้วเห็นสมควรตั้งสมมติฐาน**เพื่อใช้เป็นแนวทางทดสอบการร่างพระราชบัญญัติ**สำหรับแก้ปัญหาการทุจริตในภาคเอกชน ดังนี้

๔.๑ เหตุผลและความจำเป็นการตั้งสมมติฐาน

๔.๑.๑ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศจะมีกฎหมายต่าง ๆ รองรับ มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามทุจริต หน่วยงานเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่ข้าราชการและนักการเมือง ในขณะที่ต้องยอมรับว่าหลายครั้งที่ภาคเอกชนเป็นจุดเริ่มต้นหรือเป็นตัวการหลักในการทุจริตในทางปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายยังมีข้อจำกัด บางครั้งการป้องกันและปราบปรามหรือการบรรเทาความเสียหายไม่สามารถทำได้ทันเวลา

๔.๑.๒ แนวคิดในเรื่องการส่งเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งปรากฏอยู่ในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นมาตรการในเชิงบวกที่แตกต่างและเพิ่มเติมจากกฎหมายอื่น ๆ

๔.๑.๓ ทำให้การดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ไปลงนามไว้กับองค์การสหประชาชาติที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

๔.๑.๔ การปราบปรามทุจริตเป็นวาระแห่งชาติที่รัฐบาลประกาศไว้

๔.๒ ขอบข่ายการบังคับ

๔.๒.๑. การกระทำทุจริตคอร์รัปชั่นที่ส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาครัฐหรือต่อสาธารณประโยชน์ โดยมุ่งเน้นดำเนินการกับภาคเอกชน

๔.๒.๒ การกระทำทุจริตคอร์รัปชั่นระหว่างเอกชนกับเอกชน ที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของเอกชนรายอื่นๆ

๔.๒.๓ การกระทำทุจริตคอร์รัปชั่นระหว่างเอกชนกับเอกชน ที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างไม่เป็นธรรมหรือเอาเปรียบผู้บริโภค หรือส่งผลกระทบต่อสาธารณชนในวงกว้าง

๔.๓ แนวคิด/กลไกหรือเครื่องมือ

๔.๓.๑ มาตรการป้องกัน

- กำหนดให้ภาคธุรกิจมีหน้าที่จัดทำบัญชีให้ถูกต้อง
- กำหนดให้ภาคธุรกิจจัดทำข้อจรรยาบรรณธุรกิจ (Code of Conduct) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติขององค์กร
- กำหนดข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

๔.๓.๒ มาตรการปราบปราม

- ใช้ระบบ สืบสวน สอบสวน แสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อให้ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว
- ใช้อำนาจในรูปแบบเดียวกันกับ ป.ป.ง. และ DSI เช่น การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จับ ค้น
- กำหนดให้หน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเฉพาะเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสวนสอบสวน
- กำหนดกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน

๔.๓.๓ มาตรการส่งเสริม

- จัดทำมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาลและส่งเสริมให้ภาคธุรกิจได้รับมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาล
- กำหนดสิทธิพิเศษสำหรับภาคธุรกิจได้รับมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาล เช่น กำหนดเรื่องธรรมาภิบาลเป็นคุณสมบัติขั้นต่ำและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น
- จัดให้มีการประกวด/ให้รางวัลบริษัทธรรมาภิบาล
- ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายภาคเอกชนและประชาชนให้ช่วยสอดส่องดูแลกันเอง

๔.๔ มูลฐานความผิด

(ก) ความผิดเกี่ยวกับการให้หรือรับสินบน (ข) ความผิดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (ค) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการ กรรมการ เลขานุการ (ง) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์แห่งรัฐ ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม (จ) ความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม (ฉ) ความผิดเกี่ยวกับการทำ ยื่น หรือแสดงบัญชี หรือรายการหรือข้อมูล เพื่อเลี่ยงหรือฉ้อโกงภาษี หรือยักยอก หรือฉ้อโกง หรือประโยชน์ทางการค้า (ช) ความผิดเกี่ยวกับมาตรฐานและความปลอดภัยของสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค (ซ) ความผิดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดให้แจ้งหรือเปิดเผยแก่หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้ถือหุ้น ประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเท็จหรือการปกปิดข้อมูลอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหากทราบข้อมูลก่อนจะไม่ดำเนินการเช่นว่านั้น ความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลข่าวสารภายในหน่วยงานหรือองค์กรแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

๔.๕ โครงสร้างของรูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน

บททั่วไป : คำนิยามต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติ(มาตรา ๑ – มาตรา ๔)

หมวดที่ ๑ : กรรมการ ที่มาของกรรมการ คุณสมบัติของกรรมการวาระ การประชุม (มาตรา ๕ – มาตรา ๑๗) อำนาจหน้าที่ของกรรมการ อนุกรรมการ (มาตรา ๑๘ – มาตรา ๒๖)

หมวดที่ ๒ : การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน (มาตรา ๒๗ – มาตรา ๓๑)

หมวดที่ ๓ : องค์กรต่อต้านการทุจริตและเครือข่ายต่อต้านการทุจริต (มาตรา ๓๒ – มาตรา ๓๓)

หมวดที่ ๔ :การปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน (มาตรา ๓๔ – มาตรา ๕๖)

หมวดที่ ๕ : ศูนย์อำนวยการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน (มาตรา ๕๗ – มาตรา ๖๗)

หมวดที่ ๖ : บทลงโทษ (มาตรา ๖๘ – มาตรา ๘๐)

บทเฉพาะกาล : กระบวนการที่จำเป็นก่อนการมีผลบังคับใช้ของพระราชบัญญัติในระหว่างต้องรอกรอบเวลาตามเงื่อนไขของกฎหมาย (มาตรา ๘๑ – มาตรา ๘๓)

๔.๖ บันทึกวิเคราะห์สรุป รูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน

๔.๖.๑ คำนิยาม

กำหนดคำนิยาม “เอกชน” หมายความว่า บุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สมาคม มูลนิธิ บริษัทมหาชน องค์กรมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชนและบุคคลตามกฎหมายอื่นที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนประกาศกำหนด

“การทุจริตในภาคเอกชน”หมายถึง การกระทำหรือละเว้นการกระทำของเอกชนตามมาตรา ๓๔ โดยมีเจตนาหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ หรือสาธารณประโยชน์ หรือบุคคลอื่น ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนประกาศกำหนด

๔.๖.๒ คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน (หมวด ๑)

(๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน (คณะกรรมการ ส.ป.อ.) ประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๕)

๑) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นประธานกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นเลขาธิการ

๒) กรรมการโดยสรรหาจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต่ำกว่าตำแหน่งหรือเทียบเท่าตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองอัยการสูงสุดหรือรองอธิบดีอัยการแผนกคดีทุจริต รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปรามปราบการทุจริตแห่งชาติ รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ รองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รองอธิบดีกรมสรรพากร หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนสองคน

๓) กรรมการโดยสรรหาจากผู้ซึ่งมาจากองค์กรภาคเอกชนจำนวนสี่คน ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริตจำนวนสามคน และผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือสมาคมธนาคารไทยจำนวนหนึ่งคน ซึ่งตัวแทนนั้นต้องเป็นหรือเคยเป็นประธานหรือกรรมการองค์กรนั้นไม่น้อยกว่าสองปี

๔) กรรมการโดยสรรหาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จำนวนหนึ่งคน

(๒) การสรรหาคณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนดวิธีการสรรหา โดยคณะกรรมการสรรหาซึ่งประกอบด้วยตัวแทนศาลสูงสุดจำนวน ๓ คน ผู้แทนคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน (สภาอุตสาหกรรม

แห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทยและสมาคมธนาคารไทย) จำนวน ๑ คน ผู้แทนที่ประชุมอธิการบดี ๑ คน ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริต ๑ คน และผู้แทนองค์กรวิชาชีพ ๓ คน รวมทั้งสิ้น ๙ คน (มาตรา ๖) คณะกรรมการสรรหาจะทำการคัดเลือกผู้สมัครให้เหลือ ๑๔ คน แล้วนำรายชื่อเสนอให้องค์กรผู้มีสิทธิลงคะแนนทำหน้าที่ลงคะแนนคัดเลือกคณะกรรมการ ส.ป.อ. จากนั้นนำรายชื่อที่มีคะแนนในลำดับ ๑ - ๗ เสนอต่อประธานวุฒิสภานำเข้าที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติ (มาตรา ๖ (๒))

(๓) องค์กรผู้มีสิทธิลงคะแนนคัดเลือกคณะกรรมการ ส.ป.อ.ได้แก่องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มหาวิทยาลัยของรัฐ องค์กรต่อต้านการทุจริต องค์กรวิชาชีพและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งเฉพาะ ตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด (มาตรา ๖ (๒) วรรค ๔)

(๔) คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน ต่อคณะรัฐมนตรีเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน พิจารณารับหรือไม่รับคำกล่าวหาสืบสวน สอบสวนและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาคเอกชน สรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีแพ่งหรืออาญาต่อผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้จัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน ขั้นตอน วิธีการตลอดจนกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานเพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทราบส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรต่อต้านการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน ตลอดจนเสนอแนะการแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจของหน่วยงานภาครัฐ การชี้วัดผลการทำงานของคณะกรรมการ ส.ป.อ. จะได้รับการประเมินโดยคณะกรรมการประเมิน ซึ่งได้แก่องค์กรผู้มีสิทธิลงคะแนนตามมาตรา ๖ (๒) วรรค๔ โดยมีผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นประธาน และการประเมินจะกระทำทุกปี(มาตรา ๑๘(๙)) กำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การตรวจสอบ การรับรองหรือการเพิกถอนการรับรองธรรมาภิบาลหรือคู่สัญญาหน่วยงานภาครัฐกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่ติดตามเฝ้าระวัง ตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเปิดเผยรายชื่อบุคคลดังกล่าวด้วยจัดให้มีระบบสารสนเทศแสดงปริมาณ เนื้อหา และสถานะเท่าที่จำเป็นในคดีสิ้นสุดแล้ว และที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เพื่อให้ประชาชนสามารถสืบค้นได้ ทั้งนี้ รวมถึงระบบให้ผู้กล่าวหาและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามและรายงานความคืบหน้าคดีได้โดยไม่เปิดเผยข้อมูลผู้กล่าวหากำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเยียวยาผู้เสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ประกาศกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะประเภทใดประเภทหนึ่งต้องเผยแพร่ต่อสาธารณชน เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันเนื่องมาจากการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะรัฐมนตรี หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกประกาศระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องและแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๘) กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ในระดับหัวหน้างานของศูนย์อำนวยการฯ นี้ จะต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินหนี้สินทุกปี (มาตรา ๑๙)

(๕) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน ให้มีอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน จำนวนสิบสามคน ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริต เลือกกันเองจำนวนสองคน ผู้แทนเครือข่ายต่อต้านการทุจริต เลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนสภาทนายความ ผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชีผู้แทนที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยผู้แทนคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ผู้แทนสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รองเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และพนักงาน ส.ป.อ. จำนวนไม่เกินสี่คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๓)

(๖) คณะอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชนมีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชนต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ.เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ ส.ป.อ.เกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ประกาศ ระเบียบหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชนเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เกี่ยวกับกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตรวจสอบ รับรองหรือเพิกถอนการรับรอง บริษัทธรรมาภิบาล และผู้มีสิทธิเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐควบคุม กำกับ ดูแลขับเคลื่อนการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชนตามหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๖)

๔.๖.๓ การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน (หมวด ๒)

๑) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำมาตรฐานธรรมาภิบาลโดยให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของหน่วยงานหรือองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายโดยมาตรฐานธรรมาภิบาลอย่างน้อยต้องมีเรื่องสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานหรือลูกจ้าง เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ความสำนึกในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพการเคารพในสิทธิและการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างสุจริตและเท่าเทียมกัน รวมถึงการให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรมการเปิดเผยข้อมูลและการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในการเพิ่มมูลค่า การพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการวางกรอบจริยธรรมและจรรยาบรรณ (ร่างมาตรา ๒๘)

(๒) ให้ผู้ที่เข้าร่วมและผ่านการประเมินได้การรับรองมาตรฐานธรรมาภิบาลและมีสิทธิขึ้นทะเบียนผู้มีคุณสมบัติขั้นต่ำในการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐ ได้รับการคัดเลือกเป็นบุคคลที่เหมาะสมเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐในโครงการต่างๆ ให้ใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือข้อความที่สื่อว่าตนได้รับมาตรฐานธรรมาภิบาลได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการเป็นกรณีพิเศษได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังสิทธิได้รับการพิจารณารับประโยชน์หรือความช่วยเหลือใด ๆ ที่รัฐกำหนดให้ลำดับแรกเฉพาะผู้ที่ชนะ

การประกวดมาตรฐานธรรมาภิบาลห้าลำดับแรกมีสิทธิได้รับการพิจารณาเสนอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน (ร่างมาตรา ๒๙)

๔.๖.๔ องค์กรต่อต้านการทุจริตและเครือข่ายต่อต้านการทุจริต (หมวด ๓)

๑) กำหนดให้องค์กรต่อต้านการทุจริตที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอชื่อและออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้ที่เหมาะสมได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการ การเสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชนการเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เกี่ยวกับการปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการ ส.ป.อ. อนุกรรมการศูนย์อำนวยการ ตลอดจนเรื่องอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ การให้ความเห็น ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับการปรับปรุงการทำงาน ตลอดจนเรื่องอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมายขอให้หน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับส่วนภูมิภาค ส่งมอบข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง โดยมิต้องรอการอนุมัติหรืออนุญาตจากผู้มีอำนาจและติดตาม ตรวจสอบการทุจริตในภาคเอกชน และติดตามผลการชี้แจงของหน่วยงานของรัฐ (ร่างมาตรา ๓๒)

๒) ให้คณะกรรมการส.ป.อ.ช่วยเหลือหรือสนับสนุนองค์กรต่อต้านการทุจริตหรือเครือข่ายต่อต้านการทุจริต เกี่ยวกับการจัดให้มีอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลหรือข่าวสาร เพื่อสร้างจิตสำนึกของสาธารณชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน การจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนในพื้นที่การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน และเสนอแนะความคิดเห็นต่อรัฐบาลหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการทุจริต รวมทั้งเป็นผู้แทนประชาชนในการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือฟ้องร้องต่อศาล เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายนั้นด้วยในกรณีที่องค์กรต่อต้านการทุจริตประสบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่งและร้องขอให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ช่วยเหลือ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจสั่งให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจพิจารณาจัดสรรเงินทุนอุดหนุน ให้แก่องค์กรต่อต้านการทุจริตหรือเครือข่ายต่อต้านการทุจริต เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร (ร่างมาตรา ๓๓)

๔.๖.๕ การปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน(หมวด ๔)

๑) การสืบสวน สอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้จะกระทำได้ต่อเมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ มีมติรับคำกล่าวหาหรือรับเรื่องที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการให้หรือรับสินบนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตความผิดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ และกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการ กรรมการ เลขานุการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยห้างหุ้นส่วนบริษัท ตัวการตัวแทน กฎหมายสมาคม มูลนิธิ กฎหมายบริษัทมหาชน และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ความผิด

เกี่ยวกับทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์แห่งรัฐ ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายที่ดิน กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายแร่ และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา ทรัพย์ ตัวการ ตัวแทน ลาภมิควรได้ ห้างหุ้นส่วนบริษัท กฎหมายบริษัทมหาชนและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความผิดเกี่ยวกับการทำ ยื่น หรือแสดงบัญชีหรือรายการหรือข้อมูล เพื่อเลี่ยงหรือฉ้อโกงภาษี หรือยักยอกหรือฉ้อโกง หรือประโยชน์ทางการค้า ตามกฎหมายสรรพากร กฎหมายศุลกากร กฎหมายสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยห้างหุ้นส่วนบริษัท ประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องความผิดเกี่ยวกับมาตรฐานและความปลอดภัยของสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย กฎหมายอาหารและยา กฎหมายเครื่องสำอาง กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายสถาบันการเงิน กฎหมายควบคุมอาคาร กฎหมายการจราจรและขนส่ง กฎหมายสถานบริการ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องความผิดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดให้แจ้งหรือเปิดเผยแก่หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้ถือหุ้น ประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเท็จหรือการปกปิดข้อมูลอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหากทราบข้อมูลก่อนจะไม่ดำเนินการเช่นว่านั้น ความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลข่าวสารภายในหน่วยงานหรือองค์กรแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา ทรัพย์ ห้างหุ้นส่วนบริษัท กฎหมายบริษัทมหาชน กฎหมายล้มละลาย และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือความผิดอื่นตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (ร่างมาตรา ๓๔)

๒) ห้ามมิให้คณะกรรมการ ส.ป.อ.รับหรือพิจารณาเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. รับไว้พิจารณาหรือได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว หรือเรื่องที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี หรือเรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้วโดยไม่มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังไม่ได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี หรือเรื่องที่ผู้กล่าวหารู้ถึงการกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเกินกว่าห้าปี เว้นแต่มีพยานหลักฐานเป็นที่ประจักษ์ว่าได้กระทำความผิดจริง (ร่างมาตรา ๓๘)

๓) คณะกรรมการ ส.ป.อ. จะไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนได้ หรือเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนต่อไปได้ หรือเรื่องที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง หรือร้ายแรง หรือเรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคลหรือ

หน่วยงานภาครัฐกำลังพิจารณาอยู่หรือได้พิจารณาเป็นที่ยุติแล้ว และไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ (ร่างมาตรา ๓๙)

แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ส.ป.อ.ไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนได้ หรือ เรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนต่อไปได้ หรือเรื่องที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง หรือร้ายแรงถ้าคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณาเห็นสมควรให้แจ้งหน่วยงานภาครัฐหรือผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างซึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมหรือกำกับดูแลผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่โดยเร็วและแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบ (ร่างมาตรา ๔๐)

๔) ในกรณีคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าเอกชนเป็นตัวการในการกระทำความผิดการทุจริตในภาคเอกชน ตามพระราชบัญญัตินี้ และคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับไว้พิจารณา ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณาดำเนินคดี ทั้งนี้ ให้ประธานกรรมการแจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วแต่กรณี ทราบภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติ ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจทำการสืบสวน สอบสวนไปพลางก่อนได้

หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีการรับคดีเกี่ยวกับเอกชนเป็นตัวการในการกระทำความผิดการทุจริตในภาคเอกชนไว้พิจารณาก่อนแล้วให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งคณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบสวน สอบสวนไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช.หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วแต่กรณี ในการนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจถือสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

กรณีคณะกรรมการ ส.ป.อ. รับคดีไว้พิจารณาแต่ปรากฏความภายหลังว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นตัวการการทุจริตในภาคเอกชน ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งสำนวนการสืบสวน สอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วแต่กรณี เว้นแต่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการสืบสวนสอบสวนหรือการพิจารณาจะเสร็จสิ้นแล้วและการส่งสำนวนนั้นจะเป็นการทำให้คดีเกิดความล่าช้าให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งคำวินิจฉัยพร้อมสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนแทนก็ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะถือสำนวนสอบสวนดังกล่าวเป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้วแต่กรณี หรือจะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้ แต่ห้ามมิให้ดำเนินการไต่สวนหรือชี้มูลความผิดหรือดำเนินคดีกับเอกชนที่ได้ชำระค่าปรับตามมาตรา ๗๙ แล้ว

ในกรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอำนาจในการรับคดีไว้พิจารณาระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ท. และคณะกรรมการ ส.ป.อ. ให้ตั้งคณะกรรมการประสานเพื่อหารือร่วมกัน และมติคณะกรรมการประสานให้ถือเป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๓๕)

๕) การกล่าวหาว่าผู้ใดกระทำการทุจริตในภาคเอกชนจะทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้ในกรณีที่กล่าวหาด้วยวาจา ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. บันทึกคำกล่าวหาและจัดให้ลง

ลายมือชื่อผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหานั้นไว้ในกรณีที่มีคำกล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนเท็จจริงต่อไปได้ ห้ามไม่ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็นการสำแดงตัวของผู้กล่าวหา เว้นแต่ผู้กล่าวหาแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งว่าประสงค์จะเปิดเผยข้อมูลตน

ให้เลขาธิการมีหน้าที่พิจารณาคำกล่าวหาเบื้องต้น พร้อมทั้งจัดทำประเด็นและเตรียมข้อมูลเสนอคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณา โดยให้เลขาธิการมีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำกล่าวหาจากผู้กล่าวหาให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบและให้ผู้ถูกกล่าวหานำพยานหลักฐานมาชี้แจงก่อนนำเรื่องเสนอคณะกรรมการ ส.ป.อ. เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๘ (๓) ห้ามผู้ใดเปิดเผย เผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับคำกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับคำกล่าวหาไว้พิจารณา (ร่างมาตรา ๓๖)

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตในภาคเอกชน ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ตนได้ หากพบพยานหลักฐานอันเชื่อได้ว่ามีผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔ ให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ทางปกครองดำเนินการกล่าวหาผู้นั้นต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. (ร่างมาตรา ๔๖)

คำกล่าวหาใดที่คณะกรรมการมีมติไม่รับไว้พิจารณา ให้เลขาธิการมีหนังสือพร้อมเหตุผลแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบโดยเร็ว และอาจประสาน ติดตามหน่วยงานภาครัฐตามกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปกรณีคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าเป็นความผิดอาญาอาจส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนท้องที่ซึ่งเกิดหรืออ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนนั้นพิจารณาดำเนินการ (ร่างมาตรา ๓๗)

๖) คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจมอบหมายให้เลขาธิการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. หรือเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. เป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องใดไว้พิจารณาตามมาตรา ๑๘ (๓) มาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๓๙ แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบ โดยจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับคำกล่าวหา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. เลขาธิการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. หรือเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. แล้วแต่กรณีมีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานได้ (ร่างมาตรา ๔๑)

เรื่องใดที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. หรือเลขาธิการ หรืออนุกรรมการแล้วแต่กรณีรับไว้พิจารณา คณะกรรมการ ส.ป.อ จะแต่งตั้งพนักงานสอบสวนหรืออนุกรรมการร่วมดำเนินการสืบสวน สอบสวน แสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดกับพนักงานสอบสวนก็ได้ความผิดตามความในมาตรา ๓๔ เมื่อกฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานหรือองค์กรใดมีอำนาจหน้าที่พิจารณาความผิดนั้น ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แต่งตั้งผู้แทนหน่วยงานหรือองค์กรนั้นร่วมดำเนินการกับพนักงานสอบสวน หรือคณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจมอบหมายให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นเป็นผู้พิจารณาสืบสวน สอบสวน แสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวน หรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. แต่งตั้งเสนอคณะกรรมการ ส.ป.อ. ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนดก็ได้ (ร่างมาตรา ๔๒)

คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจแต่งตั้งพนักงานอัยการ อัยการศาลทหาร หรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือคณะกรรมการ ส.ป.อ. พนักงานสอบสวนหรืออนุกรรมการหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมายแล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๔๓)

๗) ก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติว่าผู้ใดกระทำการทุจริตในภาคเอกชน ถ้าคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการที่ผู้ถูกกล่าวหายังประกอบกิจการหรือปฏิบัติหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยังอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไป จะเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวน สอบสวน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดต่อไป สมควรสั่งระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรมหรือการสั่งการใด ๆ หรือพักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนนั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการแล้วแต่กรณี ในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่าข้อกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แจ้งให้ผู้อนุญาตหรือผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้นทราบภายในสามวันนับจากวันที่ได้มีมติ และให้ผู้อนุญาตหรือผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างดำเนินการให้ผู้นั้นประกอบกิจการ หรือกลับเข้าทำงานต่อไปได้ (ร่างมาตรา ๔๕)

เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวน สอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้ทำสำนวนการสอบสวนเสนอต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด และเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ส.ป.อ. จะสั่งให้พนักงานสอบสวน หรืออนุกรรมการสืบสวน สอบสวนเพิ่มเติม หรือตั้งพนักงานสอบสวนหรืออนุกรรมการชุดใหม่ เพื่อสืบสวน สอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ (รางมาตรา ๔๖)

๘) การประชุมคณะกรรมการ ส.ป.อ.เพื่อลงมติชี้มูลความผิดต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุมการลงมติต้องใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มาประชุม ในการวินิจฉัยคดีให้กรรมการทุกคนทำความเห็นเป็นหนังสือพร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติในการนี้ที่ประชุมอาจมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยคดีตามมตินั้นก็ได้

มติหรือคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีให้เปิดเผยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนความเห็นในการวินิจฉัยคดีของกรรมการทุกคนให้เปิดเผยเมื่อคดีถึงที่สุด ทั้งนี้ความเห็นในการวินิจฉัยคดีอย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อคู่ความทุกฝ่ายเรื่องที่ถูกกล่าวหาข้อกล่าวหาและคำให้การข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาเหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงคำวินิจฉัยคดี รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๔๗)

๙) เมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตในภาคเอกชนตามมาตรา ๓๔ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรม หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมกระทำผิด และได้อนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์หรือการสั่งการใด ๆ แก่บุคคลใดโดยมิชอบ หรืออาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ นั้น ต่อไปด้วย (ร่างมาตรา ๔๘)

ถ้าบุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ และผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษ

ทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ แล้วแต่กรณี

ถ้าบุคคลนั้นเป็นกรรมการ ผู้จัดการ ลูกจ้าง ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการสั่งพักงาน หรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ (ร่างมาตรา ๔๙)

ถ้าหัวหน้าหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ได้มีมติ ในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือไม่สั่งพักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นกรรมการ ผู้จัดการ ลูกจ้างของภาคเอกชน ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ (ร่างมาตรา ๕๑)

๑๐) เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๔๘ ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่งทั้งนี้ ผู้ถูกกล่าวหาที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติว่ากระทำการทุจริตในภาคเอกชน และการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดร้ายแรงหรือจงใจให้หน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างได้รับความเสียหายตามระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงาน นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจสั่งการให้มีการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

เมื่อหัวหน้าหน่วยงานได้รับรายงานตามมาตรา ๔๘ ให้หัวหน้าหน่วยงานดำเนินการระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรม การสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์หรือการสั่งการใด ๆ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและแจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง (ร่างมาตรา ๕๐)

๑๑) ในกรณีที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการดำเนินการของผู้รับแจ้งตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร(ร่างมาตรา ๕๒)

๑๒) เมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติตามมาตรา ๔๘ ให้ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการสอบสวน รายงาน เอกสารของพนักงานสอบสวน และความเห็นของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ต่อพนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป โดยให้ถือว่าการดำเนินการและสำนวนสอบสวนของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นการสอบสวน และสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นว่าข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร หรือความเห็นของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งคณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบเพื่อสืบสวน สอบสวนเพิ่มเติม โดยต้องระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการ ส.ป.อ. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยอายุความ พนักงานอัยการต้องมีความเห็นภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับสำนวน เว้นแต่ในกรณีจำเป็น อัยการสูงสุดจะขยายเวลาให้อีกไม่เกินหกเดือนก็ได้ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้องหรือเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วพนักงานอัยการ

ยังมิได้มีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด หากคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ไต่สวนมูลฟ้องเช่นเดียวกับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีก็ได้

อนึ่ง กรณีดังกล่าวมานี้ให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๕๓)

๑๓) ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและจำเป็นต้องนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปศาล ให้แจ้งผู้ถูกกล่าวหามาพบพนักงานอัยการตามเวลาที่กำหนดและในกรณีมีความจำเป็นต้องจับตัวผู้ถูกกล่าวหาให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินการ (ร่างมาตรา ๕๔)

เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดจริง บรรดาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดและความเสียหายจากการดำเนินการระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรม การสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ หรือพักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ตามมติคณะกรรมการ ส.ป.อ. มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๓ วรรคแรกให้ตกแก่ผู้ถูกกล่าวหาทุกรายเป็นการเฉพาะตัวเสมือนหนึ่งลูกหนี้ร่วม (ร่างมาตรา ๕๕)

๔.๖.๖ ศูนย์อำนวยการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน (หมวด ๕)

๑) กำหนดให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ มีฐานะเป็นส่วนราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของศูนย์อำนวยการต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในศูนย์อำนวยการ โดยอย่างน้อยต้องมีรองเลขาธิการด้านการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน และรองเลขาธิการด้านการปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ (ร่างมาตรา ๕๗)

๒) ศูนย์อำนวยการมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ตลอดจนทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนจัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนประสานงานคณะกรรมการประเมินเพื่อจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ส.ป.อ. จัดทำและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ตลอดจนผู้กล่าวหาและผู้เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัตินี้บริหารจัดการ ให้คำปรึกษา ส่งเสริมและสนับสนุน ประสานงาน ควบคุม กำกับ ดูแล การดำเนินงานขององค์กรต่อต้านการทุจริต เครือข่ายต่อต้านการทุจริต ตลอดจนติดตามการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐรายงานต่อคณะกรรมการ

ส.ป.อ.ตลอดจนปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๖๑)

๓) เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๕๘)

ให้พนักงาน ส.ป.อ. เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. และข้าราชการในศูนย์อำนวยการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งในทำนองเดียวกันกับค่าตอบแทนพิเศษประจำตำแหน่งพนักงานไต่สวนและผู้ช่วยพนักงานไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๕๙)

๔) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ศูนย์อำนวยการอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาคเอกชน หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๖๒)

ในกรณีที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคล ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. เสนอความเห็นด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไปหรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาสำหรับบุคคลดังกล่าวด้วยในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย (ร่างมาตรา ๖๓)

ในกรณีบุคคลนั้นเป็นพนักงาน ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อบุคคลนั้นร้องขอต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ว่าหากยังคงปฏิบัติหน้าที่ในที่เดิมหรือสังกัดเดิมต่อไป อาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมอันเนื่องจากการกล่าวหาหรือการให้ถ้อยคำ แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้น และคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีหรือหน่วยงานภาครัฐเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับความคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไปห้ามมิให้หน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างเลิกจ้างบุคคลดังกล่าวเว้นแต่บุคคลนั้นกระทำผิดตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานมาตรา ๑๑๙ หรือมีเหตุจำเป็นไม่อาจเลี่ยงได้ ให้หน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งอนุญาต (ร่างมาตรา ๖๔)

อนึ่ง ผู้ใดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริตในภาคเอกชน หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัย ชี้มูลการกระทำผิดของผู้อื่นนั้น ให้กันผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี ทั้งนี้ ผู้นั้นต้องมาให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลภายในสามสิบวันนับแต่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริตในภาคเอกชนนั้น (ร่างมาตรา ๖๕)

๕) คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา ๖๒ ตามสัดส่วนมูลค่าโครงการหรือสัญญาหรือผลประโยชน์ที่ผู้กระทำผิดได้รับ หรือทรัพย์สินที่ยึดให้ตกแก่แผ่นดิน แต่ไม่เกินร้อยละห้าสิบของมูลค่าข้างต้น ทั้งนี้ จำนวนรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์สูงสุดที่ได้รับนั้นต้องมีมูลค่าไม่เกินหนึ่งล้านบาทหรือไม่เกินตามจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๖๖)

ในกรณีบุคคลตามมาตรา ๖๒ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และระดับตำแหน่งให้แก่บุคคลนั้นเป็นกรณีพิเศษก็ได้ (ร่างมาตรา ๖๗)

๔.๖.๗ บทกำหนดโทษ (หมวด ๖)

กำหนดการกระทำซึ่งเป็นความผิดไว้ดังนี้

๑) ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ หรือข้อมูล หรือไม่ส่งเอกสาร หรือหลักฐาน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เลขาธิการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ตามมาตรา ๑๘ (๑๑) มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ ภายในระยะเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๖๘)

๒) ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมิได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ส.ป.อ. และมิใช่การกระทำตามหน้าที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือสืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริง หรือเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือประโยชน์สาธารณะ

ผู้ใดเปิดเผย เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับคำกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับคำกล่าวหาไว้พิจารณา (ร่างมาตรา ๖๙)

๓) กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. พนักงานสอบสวน และที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. และพนักงานสอบสวนเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเป็นเหตุให้คดีขาดอายุความฐานใดฐานหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๗๐)

๔) ผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่หรือประกอบอาชีพหรือการค้า ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่หรือประกอบอาชีพหรือการค้านั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (ร่างมาตรา ๗๑)

๕) ผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือการประกอบอาชีพหรือการค้าโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต (ร่างมาตรา ๗๒)

๖) ผู้ใดกระทำความผิดตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐหรือสาธารณประโยชน์อย่างรุนแรง หรือเอกชนอื่นในวงกว้าง ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดนั้น (มาตรา ๗๓)

๗) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการ อันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (ร่างมาตรา ๗๔)

๘) หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง กระทำการให้หน่วยงานภาครัฐเข้าเป็นคู่สัญญา หรือทำข้อตกลง หรือให้ความช่วยเหลือหรือให้สิทธิประโยชน์ใด ๆ กับเอกชนที่ไม่ผ่านการรับรองธรรมาภิบาลตามมาตรา ๒๗ ทั้งนี้ ให้รวมถึงการซื้อหรือใช้สินค้าหรือบริการของเอกชนนั้นด้วย ให้ถือว่าผู้นั้นปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือโดยทุจริต (ร่างมาตรา ๗๕)

๙) เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างหรือประวิงเวลาในการให้ข้อมูลตามมาตรา ๓๒ (๖) แก่องค์กรต่อต้านการทุจริตโดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗ (ร่างมาตรา ๗๖)

๑๐) ผู้ถูกกล่าวหากระทำหรือละเว้นการกระทำเป็นเหตุให้บุคคลตามมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ วรรคสอง ได้รับความเสียหายต้องระวางโทษเพิ่มเป็นสองเท่าของอัตราโทษที่ถูกกล่าวหาหรืออัตราโทษของการกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้นแล้วแต่อัตราโทษใดจะสูงกว่ากัน

การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหากเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเหตุให้บุคคลตามมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ วรรคสอง ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงตลอดชีวิต

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคสองมีความผิดฐานผู้สนับสนุน เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่ามีการดำเนินการป้องกันไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามวรรคแรก (ร่างมาตรา ๗๗)

๑๑) ผู้ใดใช้ตราสัญลักษณ์ธรรมาภิบาลโดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ปรับเป็นรายวันอีกวันละหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะหยุดการกระทำดังกล่าว หรือดำเนินการตามมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ เรียบร้อยแล้ว(ร่างมาตรา ๗๘)

๑๒) ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาร้องขอให้มีการเปรียบเทียบปรับก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เริ่มการพิจารณารับคำกล่าวหาเรื่องนั้นไว้พิจารณา และคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นสมควรให้มีการเปรียบเทียบปรับได้ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้

เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้ทำการเปรียบเทียบปรับ และผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับกำหนดและได้ชำระค่าปรับแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๗๙)

๑๓) ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๘ มาใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๘๐)

๔.๖.๘ บทเฉพาะกาล

๑) กำหนดให้ในวาระเริ่มแรกเพื่อประโยชน์ในการสรรหากรรมการวาระแรกให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐมีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการสรรหากรรมการ และให้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขนั้นสิ้นสุดลงเมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว

การสรรหากรรมการในวาระแรกให้ผู้แทนองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย) ปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริต (ร่างมาตรา ๘๑)

๒) กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกหรือกรรมการขององค์กรต่อต้านการทุจริตตามมาตรา ๕ (๓) และเครือข่ายต่อต้านการทุจริตตามมาตรา ๒๕ (๒) นั้น ให้มีผลบังคับใช้กับการพิจารณาคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการและอนุกรรมการในวาระถัดไป (ร่างมาตรา ๘๒)

๓) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐตามมาตรา ๓๑ นั้น ให้มีผลบังคับใช้ภายหลังที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๘๓)

๕. กระบวนการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ในคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน ได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานราชการ ผู้แทนจากภาคเอกชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

ผู้แทนจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

๑.๑ นายกิตติเดช ฉันทังกูล กรรมการสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

๑.๒ นายกุลเวช เจนวัฒนวิทย์ ที่ปรึกษาสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทนสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อเพื่อจัดทำกรอบโครงร่างสมมติฐาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำมาตรฐานและคุณสมบัติของบริษัทธรรมาภิบาลดังนี้

ขั้นที่ ๑ คือการประเมินคุณสมบัติของบริษัทแต่ละบริษัทด้วยตนเอง จากการทำแบบสอบถามประเมินตนเอง จำนวน ๗๑ ข้อ และจะต้องปฏิบัติได้ไม่น้อยกว่า ๕๘ ข้อ

แบบสอบถามเพื่อประเมินตนเองนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากต้นฉบับกรอบการทำงานของหลักการธุรกิจขององค์กรเพื่อความโปร่งใสสากล (Transparency International) ปรับให้เหมาะสมต่อบริบทการพัฒนาของบริษัททุกขนาดในภาคเอกชนไทย โดย IOD ร่วมมือกับบริษัท PwC Thailand ในการพัฒนาและแปลแบบสอบถามเป็นภาษาไทย

ขั้นที่ ๒ คือการลงนามรับรองโดยประธานกรรมการการตรวจสอบ โดยบริษัทผู้เข้ารับการประเมินสามารถเลือกใช้ผู้ตรวจสอบได้ ๓ วิธีคือ

๒.๑ ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ มี ๒ กรณี

กรณีที่หนึ่ง เป็นบริษัทจดทะเบียน คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องมีคุณสมบัติตามนิยามของ ก.ล.ต.

กรณีที่สอง ไม่ได้เป็นบริษัทจดทะเบียน คณะกรรมการตรวจสอบต้องเป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารของบริษัท

๒.๒ ในกรณีที่เลือกผู้สอบบัญชีภายนอกเป็นผู้รับรอง จะเป็นผู้สอบบัญชีรายเดิมก็ได้ หรือ

๒.๓ เป็นผู้สอบบัญชีภายนอกรายอื่น แต่จะต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับการขึ้นทะเบียนของ ก.ล.ต.เท่านั้น

ขั้นที่ ๓ เมื่อประธานคณะกรรมการตรวจสอบ/ ผู้สอบบัญชีได้รับรองว่า บริษัทมีระบบต่าง ๆ ตามที่ได้รายงานไว้ในแบบประเมินตนเองแล้ว บริษัทต้องนำส่งแบบประเมินตนเองที่ประธานคณะกรรมการบริษัทเพื่อลงนาม พร้อมกับรายงานของประธานคณะกรรมการตรวจสอบ/ผู้สอบบัญชี ให้คณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติการผ่านทาง IOD

ในทุกๆ ๓ ปี ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ / ผู้สอบบัญชีภายนอก จะรับรองว่าบริษัทยังคงมีระบบตามแนบประเมินตนเอง

หากพบว่าบริษัทใดไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นตามที่ตอบในแบบประเมินตนเอง บริษัทจะถูกเชิญให้พบคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติการของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริตเพื่อตอบข้อซักถาม

ทั้งนี้ แบบสอบถามประเมินคุณสมบัติบริษัทธรรมาภิบาล รวม ๗๑ ข้อ มีดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ข้อ ๑ – ๑๑ คำถามเกี่ยวกับ นโยบาย ขั้นตอนดำเนินการ การสื่อสารเปิดเผยต่อผู้มีส่วนได้เสีย

๑. บริษัทมีนโยบายการต่อต้านคอร์รัปชั่น

๒. คณะกรรมการของบริษัทได้อนุมัตินโยบายต่อต้านคอร์รัปชั่นอย่างเป็นทางการ

๓. บริษัทได้กำหนดคำนิยามของการคอร์รัปชั่น

๔. คำนิยามได้ครอบคลุมการคอร์รัปชั่นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการใช้อำนาจอย่างไม่ถูกต้อง เช่น การให้ของขวัญหรือบริการ การให้เงินสดหรือสิ่งของแทนเงินสด การให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการคอร์รัปชั่นระหว่างหน่วยงาน

๕. บริษัท ห้ามผู้บริหารและพนักงานไม่ให้เรียกร้องดำเนินการหรือยอมรับการคอร์รัปชั่นเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน และคนที่รู้จัก

๖. บริษัทมีแนวปฏิบัติ (code of conduct) หรือนโยบายลักษณะเดียวกัน ที่ระบุอย่างชัดเจนเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๗. บริษัทมีการประกาศให้บุคคลภายนอกทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๘. บริษัทได้แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการต่อต้านคอร์รัปชั่น เช่น ระบุในค่านิยมขององค์กร (Values) แนวปฏิบัติ (code of conduct) นโยบายและระเบียบ การบริหารความเสี่ยง การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร การอบรม การควบคุมภายใน การติดตามและการตรวจสอบ

๙. บริษัท มีขั้นตอนในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๑๐. ขั้นตอนในการปฏิบัติได้รับการอนุมัติโดยคณะกรรมการบริษัท

๑๑. มาตรการปฏิบัติได้รับการจัดทำเป็นเอกสารตามหลักการควบคุมภายใน เพื่อให้สอดคล้องตามนโยบาย และระเบียบของบริษัท

ประเด็นข้อ ๑๒ - ๑๕: การประเมินความเสี่ยง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทราบ

๑๒. ในการจัดทำมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น บริษัทได้มีการประเมินความเสี่ยงด้านคอร์รัปชั่นที่อาจเกิดขึ้นต่อบริษัทด้วย

๑๓. ในกรณีที่บริษัทมีการประเมินความเสี่ยง บริษัทได้จัดทำมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่ประเมินได้

๑๔. บริษัทมีคำอธิบายเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น เช่น มีแผ่นพับ (Brochure) ให้แก่พนักงานหรือคู่ค้าเพื่ออธิบาย การปฏิบัติในรายละเอียด

๑๕. บริษัทมีการแจ้งต่อบุคคลภายนอกว่านโยบายของบริษัท คือการปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศไทยในการต่อต้านคอร์รัปชั่น

ประเด็นข้อ ๑๖-๒๘ : การช่วยเหลือการเมือง การบริจาค เงินสนับสนุน

๑๖. บริษัทมีนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๑๗. บริษัทได้กำหนดคำนิยามของการช่วยเหลือทางการเมือง

๑๘. ในกรณีที่บริษัทมีนโยบายไม่ช่วยเหลือทางการเมือง บริษัทมีขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อป้องกันกิจกรรมที่ว่านี้

๑๙. ในกรณีที่บริษัทมีนโยบายให้ความช่วยเหลือทางการเมือง นโยบายดังกล่าวได้ระบุว่าการปฏิบัติต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

๒๐. ในกรณีที่บริษัทมีนโยบายให้ความช่วยเหลือทางการเมือง บริษัทได้กำหนดขั้นตอน การสอบทานและอนุมัติอย่างเหมาะสม

๒๑. บริษัทมีนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ครอบคลุมการบริจาคเพื่อการกุศล

๒๒. บริษัทมีขั้นตอนและการควบคุมเพื่อให้มั่นใจว่าการบริจาคเพื่อการกุศล ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อการคอร์รัปชั่น

๒๓. บริษัทมีขั้นตอนการสอบทานและอนุมัติการบริจาคเพื่อการกุศล โดยผู้ที่มีอำนาจของบริษัท

๒๔. บริษัทมีขั้นตอนการติดตามเพื่อให้มั่นใจว่า การบริจาคเพื่อการกุศลไม่ได้ปฏิบัติเพื่อการคอร์รัปชั่น

๒๕. บริษัทมีนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการใช้เงินสนับสนุน

๒๖. บริษัทมีกระบวนการและการควบคุมเพื่อให้มั่นใจว่าการใช้เงินสนับสนุนไม่ได้ใช้เป็นข้ออ้างสำหรับการคอร์รัปชั่น

๒๗. บริษัทมีกระบวนการอนุมัติและใช้เงินสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการจัดซื้อทั่วไป

๒๘. บริษัทมีกระบวนการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่า เงินสนับสนุนไม่ได้ใช้เป็นข้ออ้างสำหรับการคอร์รัปชั่น

ประเด็นข้อ ๒๙ – ๓๓ : นโยบาย และ นโยบายงดรับของขวัญ

๒๙. บริษัทมีนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าของขวัญ ค่าบริการต้อนรับและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่พนักงาน

๓๐. บริษัทได้มีการห้ามมิให้มีการรับหรือให้ของขวัญ บริการต้อนรับและรายจ่ายอื่น ๆ หากบริษัทเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นจะมีผลกระทบเกี่ยวกับการดำเนินการของบริษัท

๓๑. บริษัทมีขั้นตอนและการควบคุม รวมถึงการรายงาน เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายค่าของขวัญ ค่าบริการต้อนรับและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นไปตามนโยบายที่บริษัทกำหนดไว้

๓๒. บริษัทมีขั้นตอนเพื่อสื่อสารนโยบายเรื่องค่าของขวัญ ค่าบริการต้อนรับ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่พนักงานทุกคน

๓๓. บริษัทมีขั้นตอนเพื่อสื่อสารนโยบายเรื่องค่าของขวัญค่าบริการต้อนรับ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่คู่ค้าทุกคนด้วย

ประเด็นข้อ ๓๔ – ๓๙ : การยอมรับของผู้บริหารระดับสูงและบทลงโทษ

๓๔. คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร ให้การยอมรับต่อมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นนี้

๓๕. คณะกรรมการบริษัทกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นนี้โดยตรงหรือโดยคณะอนุกรรมการ

๓๖. กรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูงมีความรับผิดชอบต่อการนำมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นนี้ไปปฏิบัติ

๓๗. บริษัทได้มอบหมายอำนาจและความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้ผู้บริหาร เพื่อนำมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นนี้ไปปฏิบัติ

๓๘. บริษัทกำหนดให้กรรมการบริษัทต้องปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นนี้ด้วย

๓๙. บริษัทมีบทลงโทษเมื่อกรรมการบริษัทไม่ปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นนี้

ประเด็นข้อ ๔๐ – ๔๔ : การนำมาตรการไปปฏิบัติโดยบริษัทและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๔๐. บริษัทมีนโยบายในการแจ้งให้บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทอื่น ๆ ที่บริษัทมีอำนาจในการควบคุมและตัวแทนทางธุรกิจ นำมาตรการต่อต้านคอร์รัปชั่นไปปฏิบัติ

๔๑. บริษัทมีขั้นตอนชัดเจนในการแจ้งให้บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทอื่นที่บริษัทมีอำนาจในการควบคุม และตัวแทนทางธุรกิจ นำนโยบายนี้ไปปฏิบัติ

๔๒. บริษัทมีกระบวนการในการตรวจสอบงานขายและการตลาดอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการเกิดคอร์รัปชั่น รวมถึงการจัดให้มีวิธีการแก้ไขที่เหมาะสม

๔๓. บริษัทมีกระบวนการในการตรวจสอบงานจัดซื้อและทำสัญญาอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการเกิดคอร์รัปชั่น รวมถึงการจัดให้มีวิธีการแก้ไขที่เหมาะสม

๔๔. บริษัทมีกระบวนการที่ทำให้มั่นใจว่าฝ่ายสนับสนุนและดำเนินงาน มีทรัพยากรและบุคคลากรที่มีทักษะเพียงพอต่อการนำมาตรการมาปฏิบัติ

ประเด็นข้อ ๔๕ – ๕๔ : การจัดการบุคลากรให้สอดคล้องกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น : แผนส่งเสริมความรู้และแนวปฏิบัติ / วิธีปกป้องพนักงานที่ปฏิเสธการคอร์รัปชั่น

๔๕. บริษัทมีกระบวนการบริหารบุคลากร ซึ่งรวมถึงการคัดเลือก การอบรม การประเมินผลงาน การให้ผลตอบแทน ตลอดจนการเลื่อนตำแหน่งของพนักงาน ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของบริษัทต่อมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๔๖. บริษัทมีนโยบายที่จะไม่ลดตำแหน่ง ลงโทษ หรือให้ผลทางลบต่อพนักงานที่ปฏิเสธการคอร์รัปชั่น แม้ว่าการกระทำนั้นจะทำให้บริษัทสูญเสียโอกาสทางธุรกิจ

๔๗. บริษัทมีกระบวนการสื่อสารอย่างชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายที่จะไม่ลดตำแหน่ง ลงโทษ หรือให้ผลทางลบต่อพนักงานที่ปฏิเสธการคอร์รัปชั่น แม้ว่าการกระทำนั้นจะทำให้บริษัทสูญเสียโอกาสทางธุรกิจ

๔๘. บริษัทมีกระบวนการนำนโยบายที่จะไม่ลดตำแหน่ง ลงโทษ หรือให้ผลทางลบต่อพนักงานที่ปฏิเสธการคอร์รัปชั่น ไปใช้ในการปฏิบัติ แม้ว่าการกระทำนั้นจะทำให้บริษัทสูญเสียโอกาสทางธุรกิจ

๔๙. บริษัทมีนโยบายให้พนักงานปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นโดยเฉพาะในส่วนภาคบังคับ

๕๐. บริษัทมีกระบวนการนำนโยบายให้พนักงานปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นโดยเฉพาะในส่วนภาคบังคับมาใช้ในการปฏิบัติ

๕๑. บริษัทมีกระบวนการสื่อสารอย่างชัดเจนให้พนักงานทราบเกี่ยวกับบทลงโทษหากพนักงานไม่ปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๕๒. บริษัทมีกระบวนการอย่างเหมาะสมในการลงโทษพนักงานที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น ซึ่งการลงโทษนี้รวมถึงการเลิกจ้างงาน ในกรณีที่บริษัทเห็นว่าจำเป็น

๕๓. บริษัทมีกระบวนการปฐมนิเทศให้แก่พนักงานใหม่ เพื่อให้พนักงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น ความคาดหวังของบริษัท และรู้ถึงบทลงโทษหากพนักงานไม่ปฏิบัติตามมาตรการนี้

๕๔. บริษัทมีกระบวนการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องแก่คณะกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น ความคาดหวังของบริษัท และรู้ถึงบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตามมาตรการนี้

ประเด็นข้อ ๕๕ – ๖๐ : ช่องทางการร้องเรียนของพนักงาน

๕๕. บริษัทมีช่องทางที่ปลอดภัยและสามารถให้พนักงานเข้าถึงได้อย่างมั่นใจ เมื่อพนักงานต้องการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแส โดยปราศจากความเสี่ยงต่อผู้แจ้งในภายหลัง

๕๖. บริษัทมีช่องทางที่ปลอดภัยและสามารถให้พนักงานเข้าถึงได้อย่างมั่นใจ เมื่อพนักงานต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๕๗. บริษัทมีขั้นตอนที่ทำให้สามารถสื่อสารมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นได้ถึงพนักงานทุกคน

๕๘. บริษัทมีขั้นตอนในการจัดทำข้อแนะนำเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

๕๙. บริษัทมีนโยบายในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๖๐. บริษัทมีขั้นตอนในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

ประเด็นข้อ ๖๑ – ๗๑ การควบคุมภายในและการบันทึกข้อมูล/ แผนตรวจสอบภายใน

๖๑. บริษัทมีระบบการควบคุมภายในเพื่อจัดการการคอร์รัปชั่น

๖๒. ระบบการควบคุมภายในของบริษัทครอบคลุมทั้งด้านการเงินและการดำเนินการของกระบวนการทางบัญชีและการเก็บบันทึกข้อมูล รวมถึงกระบวนการอื่น ๆ ในบริษัทที่เกี่ยวข้องกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๖๓. บริษัทมีคณะกรรมการตรวจสอบที่กำกับดูแลการควบคุมภายใน การจัดทำรายงานทางการเงินและกระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้องกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๖๔. บริษัทมีความมั่นใจว่าได้จัดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่งานอย่างเหมาะสม

๖๕. บริษัทมีขั้นตอนการหารือผลการควบคุมภายในที่เกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นกับบุคคลากรที่ปฏิบัติงานนั้น ๆ

๖๖. บริษัทมีขั้นตอนในการเก็บรักษาเอกสารและบันทึกต่าง ๆ ให้พร้อมต่อการตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องและเหมาะสมของรายการทางการเงิน

๖๗. บริษัทมีขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่าไม่มีรายการใดที่ไม่ได้รับการบันทึก หรือที่สามารถอธิบายได้หรือรายการที่เป็นเท็จ

๖๘. บริษัทมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการควบคุมภายในของกระบวนการทำบัญชีและการเก็บรักษาข้อมูลได้รับการตรวจสอบภายในเพื่อยืนยันประสิทธิผลของกระบวนการตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น

๖๙. บริษัทมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการบันทึกรายการทางการเงินมีหลักฐานอย่างเพียงพอเพื่อใช้ในการตรวจสอบ

๗๐. บริษัทมีขั้นตอนสำหรับให้ผู้บริหารระดับสูงรายงานผลการตรวจสอบตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่นนี้ต่อคณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ คณะกรรมการบริษัทอย่างสม่ำเสมอ

๗๑. บริษัทมีขั้นตอนเพื่อให้สามารถรายงานประเด็นที่พบอย่างเร่งด่วนต่อผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการบริษัท

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคำถามของ TRACE : มีเนื้อหาในส่วนที่ปรากฏในคำถามของ Trace ที่แตกต่างจากของ IOD ดังนี้

หมวด ๕

- ชื่อของบุคคลใดก็ตาม ที่ติดต่อกับรัฐบาล
- ชื่อบุคคลที่มีอำนาจ ในการลงนาม ทำสัญญากับลูกค้า

หมวด ๖ : ประวัติการทำงาน

- เพิ่มเติมการเป็นกรรมการ การเป็นเจ้าของ หรือกวรทำงานกับบริษัทภายนอก
- ภายใน ๑๐ ปี ที่ผ่านมา ดำรงตำแหน่งใดบ้างใน
  - รัฐบาล
  - ทหาร
  - พรรคการเมือง
  - ราชวงศ์

หมวด ๘ : ข้อมูลการบังคับใช้

- ผู้เกี่ยวข้องในการควบคุมธุรกิจ ประกอบด้วย เจ้าของกิจการ ลูกจ้าง ผู้มีอำนาจกรรมการ ห้ามมีความเกี่ยวข้องกับ
  - การซื้อขายสินค้าหรือบริการกับกลุ่มข้าราชการ รัฐบาล
  - การบริจาค การเลี่ยงภาษี การผูกขาด
  - ธุรกิจไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมกับประเทศ พม่า คิวบา นอกเหนือจากจะมีใบอนุญาต

หมวด ๑๑ : การอ้างอิงคู่ค้าทางธุรกิจ

- ลูกค้า
- ผู้ผลิตสินค้าและวัตถุดิบ

หมวด ๑๓ : เอกสารยืนยันอย่างเป็นทางการถึง รายชื่อผู้เกี่ยวข้องในการทำธุรกิจ

- ผู้เกี่ยวข้องในการทำธุรกิจ
- ผู้ถือหุ้น กรรมการ ลูกจ้าง ผู้ขายซึ่งติดต่อโดยตรงกับลูกค้า

๒. องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) คือ

- นายมานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย)

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๘ เมื่อวันอังคารที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทนองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย) ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

ประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับการสร้างความคิดที่มีคุณธรรม จริยธรรม มากขึ้น ภาคประชาชน ภาคเอกชนเริ่มมีความตื่นตัวและเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านคอร์รัปชั่นมากขึ้น เป้าหมายสูงสุดขององค์กร คือ ทำให้สังคมไทย และคนไทยไม่ยอมรับพฤติกรรมการคอร์รัปชั่นทุกรูปแบบ สิ่งที่องค์กรต้องการคือ ทำให้สังคมไทยมีความเชื่อเหมือนกันว่าจะไม่ยอมให้มีการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องของทัศนคติและจิตสำนึก เพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริตนั้นได้ส่งผลกระทบหลายประการ เช่น การก่อให้เกิดภาวะของการถดถอยของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจปัญหาสังคมที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นเพราะขาดปัจจัยในการแก้ปัญหา เกิดปัญหาการเลือกปฏิบัติและให้อภิสิทธิ์แก่บุคคลที่เอื้อผลประโยชน์ในภาครัฐ นอกจากนี้การทุจริตยังถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมอันขัดต่อหลักธรรมาภิบาลหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรมอันเป็นหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นสังคมโลกจึงได้สร้างเครื่องมือเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตร่วมกัน จึงได้เกิดความร่วมมือในการต่อต้านการทุจริตระหว่างประเทศขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับนานาชาติ

การทุจริตในภาครัฐเป็นเรื่องระหว่างรัฐกับเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่กับเอกชนที่เบียดเบียนทรัพย์สินหรืองบประมาณของแผ่นดิน

การทุจริตในภาคเอกชนเป็นเรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชน เช่น พนักงานทุจริตกับบริษัท บริษัทหรือกรรมการทุจริตต่อผู้ถือหุ้น (ใช้ข้อมูลบริษัทแสวงหาผลประโยชน์) บริษัททุจริตหรือเอาเปรียบต่อผู้บริโภค (ขายสินค้าไม่ได้คุณภาพ) บริษัททุจริตต่อคู่แข่งทางการค้า (ใช้อำนาจเหนือตลาดกำจัดคู่แข่ง) เป็นต้น

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ United Nations Convention against Corruption 2003 เป็นความพยายามของสังคมโลกในการส่งเสริมและเสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นเพราะปัญหาการทุจริตนั้นเป็นบ่อเกิดของปัญหาสำคัญในสังคมมนุษย์หลายประการและการทำให้ปัญหาการทุจริตหมดไปจากประเทศใดประเทศหนึ่งนั้นมิอาจกระทำได้โดยปราศจากความร่วมมือในระดับสากลอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญา บทนิยาม ขอบเขตการใช้บังคับของอนุสัญญาไว้

โดย IOD จะมีการร่วมมือกันในการทำ White Label (ฉลากสีขาว) ในธุรกิจตลาดหลักทรัพย์ตลาดทุน เพราะถ้าสามารถดำเนินการได้และเกิดประโยชน์ ก็จะนำไปสู่การขยายผลการดำเนินการ คือจะมีการจัดอันดับบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีประมาณ ๕๐๐ กว่าบริษัท โดยมีเกณฑ์กำหนดว่าถ้ามีบริษัทใดในตลาดหลักทรัพย์และมีการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องจะอยู่ในอันดับเบอร์ ๑ บริษัทใดที่มีรูปแบบการกระทำที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ได้เบอร์ ๓ และบริษัทใดที่มีความเสียสละและมีมาตรการต่อต้านคอร์รัปชั่นของประเทศจะได้เบอร์ ๕ และจะมีการประกาศให้สังคมทราบว่ามีบริษัทใดบ้างที่มีลำดับที่เท่าไหร่ เพื่อให้นักลงทุนเลือกลงทุนกับบริษัท เบอร์ ๓ เบอร์ ๔ หรือเบอร์ ๕ ส่วนบริษัทที่ได้เบอร์ ๑ นั้น ควรพิจารณาว่าบริษัทนั้น ๆ มีความรับผิดชอบต่อประเทศมากน้อยเพียงใด ควรให้บริการแค่ไหน โดยภาพรวมแล้วนั้น

สิ่งที่พยายามอย่างมากและต้องการมาตรการจากภาครัฐให้ช่วยผลักดันคือช่วยส่งเสริมกลไกของภาคเอกชน เช่น บริษัทในตลาดทุนมีสิทธิพิเศษอะไรบ้างในการประมูลของภาครัฐในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ เป็นต้น

ประเทศไทยได้มีการลงนามไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้วและได้ปฏิบัติตามเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ ด้วยกลไกของอนุสัญญาฉบับนี้ ประเทศต่าง ๆ จะหมุนเวียนกันมาเป็นผู้ตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินการตามมาตรการของประเทศอื่น โดยในปีนี้ประเทศไทยได้ถูกกำหนดให้ประเทศบาร์เลนและเนปาลเป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งในอนุสัญญาดังกล่าวมีมาตรการ ๓ มาตรการด้วยกัน คือ

๑. มาตรการบังคับ

๒. มาตรการทางเลือก

๓. มาตรการเสนอแนะ

ซึ่งในประเทศไทยได้ผ่านมาตรการบังคับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ส่วนอีก ๒ มาตรการนั้นยังไม่ผ่านเนื่องจากเป็นเรื่องของความขัดแย้งทางด้านการเมือง เช่น

๑. การส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีการคอร์รัปชั่นซึ่งผู้ต้องหาอยู่ในต่างประเทศ

๒. การยึดทรัพย์ที่ถูกโอนย้ายไปยังต่างประเทศ

๓. การยึดทรัพย์โดยไม่มีคำพิพากษา

๔. การคุ้มครองพยานเต็มรูปแบบ

ในมุมมองขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่นการคอร์รัปชั่นเป็นการขโมยสมบัติของประเทศเป็นการขโมยอนาคตของคนไทยทุก ๆ คน ซึ่งมีความสำคัญมาก และประชาชนโดยทั่วไปไม่ค่อยให้ความสำคัญ และไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร เพราะจะไม่รู้สึกว่าตัวเองนั้นเป็นเจ้าของ แต่หากเป็นการคอร์รัปชั่นในภาคเอกชนด้วยกันเองถือว่าเอกชนเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เอกชนมีหน้าที่ปกป้องทรัพย์สินผลประโยชน์ของตน ในขณะที่ปัญหาคอร์รัปชั่นของประเทศกำลังมีมากขึ้น จึงมุ่งเป้าไปที่การคอร์รัปชั่นในภาครัฐ ส่วนในภาคเอกชนนั้นจะเป็นการดำเนินการของทางภาคเอกชนเอง คือ ภาคเอกชนจะต้องปกป้องตนเอง แต่ในความเป็นจริงจากการสำรวจบริษัททั่วโลกประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ จะเป็นการทุจริตจากบุคคลภายนอก สำหรับประเทศไทย ประมาณ ๘๙ เปอร์เซ็นต์ จะเป็นบุคลากรภายใน ซึ่งวงจรการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น พบว่าในการติดสินบนที่เอกชนให้ต่อรัฐเป็นการติดสินบนเพื่อให้ตัวเองพ้นผิด ความสะดวกในการดำเนินการ และการติดสินบนเพื่อให้ได้สิทธิพิเศษ (การจ่ายเงินใต้โต๊ะ)

ที่ผ่านมาความพยายามของภาคเอกชนนั้นยังขาดการกลไก อำนาจ ความเข้มแข็งของสมาคมวิชาชีพจำนวนมาก ในบางพื้นที่ของภาคเอกชนนั้นจะมีสมาคมวิชาชีพ แต่ทั้งนี้สมาคมส่วนใหญ่ไม่มีอำนาจในการบังคับ ควบคุม สมาชิกให้อยู่ในกฎ ระเบียบ ได้ และในความพยายามของภาคเอกชนยังขาดการสนับสนุน ยกตัวอย่างเช่น สภาหอการค้าของประเทศไทยนั้นมีการประกวดรางวัลธรรมาภิบาลดีเด่น การตั้งรางวัล แต่ความเป็นจริงในภาคเอกชนที่พยายามดำเนินมาไม่ได้รับการสนับสนุน ไม่มีค่าตอบแทน ไม่มีแรงจูงใจ ของบริษัทต่าง ๆ ที่เข้าร่วม ซึ่งควรมีกฎหมายที่ให้ความสำคัญให้กับภาคเอกชนเพื่อไปกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นของภาคเอกชน

<u>สาเหตุในการจ่ายสินบนของภาคเอกชนที่จ่ายให้เจ้าหน้าที่รัฐมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ</u> คือ

(๑) เพื่อซื้อความสะดวก

(๒) เพื่อให้ตนเองพ้นผิด

(๓) เพื่อให้เกิดสิทธิพิเศษเหนือผู้อื่น เช่น การผูกขาด การได้สิทธิในการเช่า หรือสัมปทาน เงื่อนไขโครงการหรือการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นประโยชน์เกินจริงตามกลไกตลาด

ปัจจัยการสนับสนุนที่ทำให้เกิดการติดสินบนแก่เจ้าหน้าที่ คือ

(๑) กฎหมายให้อำนาจในการให้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่มากเกินไป

(๒) การบริการของภาครัฐไม่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

(๓) ขาดกลไกในการติดตามการทำงานขาดประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และขาดการตรวจสอบอย่างเพียงพอ

(๔) การบริการของภาครัฐไม่ทันสมัย

(๕) เจ้าหน้าที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

(๖) ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เช่น ในปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่ทำให้ภาคเอกชนต้องไปวิ่งเต้น หรือใช้การติดสินบนเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์เหนือบุคคลอื่น เช่น พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งไม่เคยมีการบังคับใช้แม้เพียงครั้งเดียว ฉะนั้นภาคเอกชนขนาดใหญ่จึงสามารถวิ่งเต้นและผูกขาดตลาดได้

โดยสรุป ได้มีการเสนอมาตรการป้องกันปัญหาคอร์รัปชั่นของภาคเอกชนนอกเหนือไปจากที่มีอยู่แล้วในกฎหมายอาญา หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยมีมาตรการ ดังนี้

(๑) กำหนดให้ใช้บัญชีธนาคารเพียงบัญชีเดียวในการทำธุรกรรมรับและจ่ายเงินในโครงการที่ดำเนินการร่วมกับรัฐโดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการร่วมลงทุน

(๒) ในการจ่ายสินค้า (ในธุรกิจการค้าอาวุธ /การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ) ถ้าต้องชำระเงินให้จ่ายเงินโดยตรงกับผู้ผลิตสินค้านั้นโดยไม่ผ่านนายหน้า ในกรณีที่มีบริษัทผู้แทนให้ชำระเงินแก่บริษัทผู้แทนที่ตั้งอยู่ภายในประเทศเท่านั้น ภายใต้เงื่อนไข (๑) คือ ให้ใช้บัญชีธนาคารเพียงบัญชีเดียว

(๓) นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดการให้ทรัพย์สินแก่เจ้าหน้าที่รัฐ ถือเป็นความผิดสำเร็จโดยไม่ต้องมีการสอบสวนถึงเจตนา ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีการใช้ในประเทศมาเลเซีย

(๔) กำหนดให้บุคคลและนิติบุคคลต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาร่วมกันในฐานะตัวการ ไม่ใช่ผู้สนับสนุน รวมถึงนิติบุคคลที่ร่วมกันเป็นผู้รับประโยชน์หรือสนับสนุนการกระทำซึ่งรวมถึงบุคลากรที่อยู่ในความรับผิดชอบของนิติบุคคลเหล่านั้นด้วย ซึ่งมาตรการนี้มีกำหนดอยู่ในร่างพระราชบัญญัติการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสภาปฏิรูปแห่งชาติแล้ว ซึ่งร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

(๕) สนับสนุนหรือขยายมาตรการของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในเรื่องการให้สินบนแก่ผู้แจ้งเบาะแสพฤติกรรมทุจริตตามมาตรา ๑๐๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดไว้ร้อยละ ๑๐ ซึ่งที่ผ่านมาไม่เคยมีการให้สินบนดังกล่าว และมาตรการที่เสนอเพิ่มเติมคือ ผู้ที่สามารถชี้เบาะแสทรัพย์สินของบุคคลที่ต้องคดีทุจริต ร่ำรวยผิดปกติ และถูกยึดทรัพย์ ซึ่งในประเทศไทยมีการใช้มาตรการดังกล่าวคือการจับกุมผู้ละเมิดลิขสิทธิ์

(๖) ขอความสนับสนุนจากสมาคมธนาคารในการควบคุมธุรกรรมทางการเงินของบริษัทที่ถูกชี้มูลว่ามีความเกี่ยวข้องกับคดี หรือพฤติกรรมที่มีการชี้มูลจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าเป็นการกระทำที่มีความผิดในลักษณะของการคอร์รัปชั่น

กฎหมายที่มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน

(๑) มาตรการการลงโทษผู้ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐของต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง)

(๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

กลไกการบังคับใช้กฎหมาย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในปัจจุบัน

(๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานที่ล่าช้า เช่น ป.ป.ช. มีปริมาณคดีมากทำให้มีหลายคดีขาดอายุความ พิจารณาจากระยะเวลาในการพิจารณาคดีของ ป.ป.ช. ที่มีกรอบการดำเนินการในชั้นของคณะทำงานแสวงหาข้อเท็จจริงประมาณสามปีครึ่ง ชั้นอนุไต่สวนสามปีครึ่ง หาก ป.ป.ช. เห็นว่าคดีมีมูลก็จะดำเนินการทางศาลซึ่งใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๒ – ๓ ปี และ ป.ป.ท. ที่จัดตั้งมา ๕ ปี มีการดำเนินคดีเพียงคดีเดียวและมีมูลค่าความเสียหาย ๘,๐๐๐ บาท

(๒) ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหลายฉบับแต่ยังไม่เพียงพอจึงมีการเสนอและผลักดันกฎหมายอีกหลายฉบับ เช่น ร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. .... (ประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. .... เป็นต้น

(๓) ส่วนการที่จะมีหน่วยงานหรือองค์กรใหม่ที่จะดำเนินการกับภาคเอกชนเป็นการเฉพาะเป็นแนวคิดใหม่ที่สมควรได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกฎหมายปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินการกับภาคเอกชนที่มีกระบวนการและวิธีหลบหลีกกฎหมาย ระเบียบได้ตลอดเวลา การเอาผิดภาคเอกชนจึงทำได้ยาก หากการดำเนินการดังกล่าวสำเร็จจะทำให้ภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจแบบสุจริตไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพวกทุจริต

[redacted]

- นายนิพนธ์ ธรรมศรี ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ ผู้แทน ป.ป.ช. ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

การก่อตั้ง ป.ป.ช. มีเจตนารมณ์เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้นกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. คือเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานความผิดทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ฉะนั้นกฎหมายที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๒ จึงมุ่งเน้นไปที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องจะผิดต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าเป็นตัวการร่วมหรือผู้สนับสนุนซึ่งแตกต่างกับต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ฉบับที่ ๑ เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศ โดยให้สำนักงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ แต่จากการประเมินยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เนื่องจาก Political View

ยุทธศาสตร์ฉบับที่ ๒ ประกาศใช้ในปี ๒๕๕๖ – ๒๕๖๐ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันรัฐบาลได้มีมติมอบให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักร่วมกับสำนักงบประมาณเพื่อวางกรอบให้สอดคล้องและเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปแนวทางเดียวกัน โดยยุทธศาสตร์ฉบับที่ ๒ มีการตั้งอนุกรรมการขับเคลื่อน ๕ คณะ ดังนี้

(๑) อนุกรรมการขับเคลื่อนภาครัฐ

(๒) อนุกรรมการขับเคลื่อนภาคเอกชน

(๓) อนุกรรมการขับเคลื่อนด้านกลไกการศึกษาและศาสนา มีการพัฒนาหลักสูตรและกระตุ้นการเรียนการสอน

(๔) อนุกรรมการขับเคลื่อนภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน เป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมและสื่อมวลชน

(๕) อนุกรรมการขับเคลื่อนด้านอำนวยการและติดตามการประสานงาน

ภายใต้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฉบับที่ ๒ ได้กำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางพันธกิจ ดังนี้

<u>วิสัยทัศน์</u> : ภาคเอกชนร่วมเป็นเครือข่ายต่อต้านการทุจริต ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานสากล

<u>พันธกิจ</u>

(๑) เชื่อมโยงและขยายเครือข่ายภาคเอกชนเพื่อร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

(๒) เสริมสร้างจิตสำนึกในเรื่องการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส เคารพต่อกฎหมายและศีลธรรมด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม

(๓) ผลักดันนโยบาย กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับให้เอื้อต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

<u>กลยุทธ์</u>

(๑) เชื่อมโยง หรือขยายเครือข่ายต่อต้านการทุจริตตามแนวร่วมปฏิบัติภาคเอกชนที่ประกอบด้วย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาการท่องเที่ยว สมาคมก่อสร้างไทย และสภาวิชาชีพอื่น ๆ

(๒) การบริหารความเสี่ยงในการทุจริตให้บรรลุเป้าหมาย โดยปฏิบัติตามมาตรฐานสากลเพื่อลดโอกาสการทำทุจริตในภาคเอกชน

(๓) เผยแพร่ธรรมาภิบาลและมาตรฐานการประกอบธุรกิจที่ดีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงาน ก.ล.ต.

(๔) ผลักดันให้มีการกำกับดูแลธุรกิจภายในองค์กรให้สอดคล้องกับกฎระเบียบภายนอกตามมาตรฐานสากล

(๕) รณรงค์ให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

(๖) พัฒนาระบบการกำกับดูแลมาตรการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน

<u>โครงการและกิจกรรม</u>

(๑) โครงการเผยแพร่คดีทุจริตทางสถานีโทรทัศน์

(๒) โครงการแนวร่วมปฏิบัติ (Collective Action Coalition) ของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต

(๓) โครงการใบอนุญาตยิ้ม

(๔) โครงการความร่วมมือกับโครงการหมาเฝ้าบ้านของภาคเอกชน

(๕) โครงการจัดทำและเผยแพร่ข่าวเชิงสืบสวนและข้อมูลข่าวสารเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๖) โครงการขยายผลข้อเสนอให้มีการใช้ข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) รวมถึงการบังคับใช้มาตรา ๑๐๓/๗ และมาตรา ๑๐๓/๘

(๗) โครงการบูรณาการและประสานความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับสมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมเห็นว่า ในปัจจุบันความจำเป็นที่จะต้องมีเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งเครื่องมือนี้จะรวบรวมข้อมูลและเชื่อมโยงไปยังกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ เครื่องมือนี้จะต้องกำหนดกติกาของภาคเอกชนในการดำเนินธุรกิจที่ทุกภาคส่วนต้องยึดถือร่วมกัน ไม่ใช่เป็นเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปฏิบัติ เครื่องมือดังกล่าวคือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนที่เอื้อต่อการสืบสวน สอบสวน การหาพยาน การรับรองพยาน และมีฐานความผิดที่ต้องดำเนินคดีกับทุกภาคส่วนที่กระทำความผิดได้ การทำร่างกฎหมายฉบับนี้จะทำเพื่อให้ครอบคลุมและกำหนดเป็นกติกาขึ้นมา ซึ่งจะเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่เพียงแต่ดำเนินการต่อตัวบุคคลหรือนิติบุคคลแล้วเท่านั้น แต่ต้องดำเนินการต่อทรัพย์สินด้วย เพราะกฎหมายฉบับดังกล่าวมีผลครอบคลุมกับทุกภาคส่วน (ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการเมือง) และเป็นยุทธศาสตร์ของชาติ หากกฎหมายฉบับนี้ไม่สามารถเสนอได้ภายใน ๓ เดือนและการทุจริตยังคงมีอยู่ อาจมีการเสนอให้ใช้มาตรา ๔๔ เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาในเรื่องกฎหมายที่ล่าช้าแล้วจึงค่อยออกกฎหมายมาในภายหลังเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศ ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช.มียุทธศาสตร์และมีช่องทางดำเนินการที่ชัดเจน แต่ปัจจุบันกระบวนการยังไม่สิ้นสุดในการจัดทำเครื่องมือเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ใช้ เกิดความติดขัด ล่าช้า จึงอยากฝากให้ผู้แทนจากหน่วยงาน ป.ป.ช. ช่วยพิจารณายุทธศาสตร์ของ ป.ป.ช. ที่มีอยู่

๔. ผู้แทนจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ คือ

๔.๑ นายดิเรก บุญแท้	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
๔.๒ นายจิตรกร ว่องเขตกร	ผู้อำนวยการกองธรรมาภิบาลธุรกิจ
๔.๓ นางสาวปัทมาวดี บุญโญภาส	นิติกรชำนาญการพิเศษ

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๘วันอังคารที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ มีกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มีจำนวน ๙ ฉบับ ส่วนที่เหลืออีก ๑ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ บทบาทหน้าที่ของกรมฯ จะเกี่ยวข้องกับภาคเอกชนในหลาย ๆ ส่วน

กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีหน้าที่รับจดทะเบียนธุรกิจซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

(๑) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เกี่ยวกับหุ้นส่วนบริษัท ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะเข้าไปกำกับดูแลตามอำนาจหน้าที่ว่าการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามมติหรือไม่ ส่งบัญชีและงบการเงินถูกต้องหรือไม่ ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีสำนักกำกับเข้าไปดูแลตรวจสอบการจัดทำบัญชี อีกส่วนที่น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องทุจริตคอร์รัปชั่น คือ การเข้าทำสัญญาจัดซื้อ จัดจ้างกับภาครัฐ

(๒) พระราชบัญญัติหอการค้าและสมาคมการค้า เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รวบรวมสมาชิก ส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจ

(๓) บริษัทมหาชน ซึ่งกรรมการและผู้ถือหุ้นตรวจสอบซึ่งกันและกัน ภาครัฐทำเพียงกำกับดูแล

(๔) พระราชบัญญัติการบัญชี

(๕) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาธุรกิจ โดยส่งเสริมธุรกิจที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียน ส่งเสริมให้ความรู้การบริหารจัดการที่ดี และมีการส่งเสริมให้บริษัทมาจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ให้มีความรู้ด้านกฎหมาย ตรวจสอบ และมีการส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลในการทำธุรกิจ เกิดจิตสำนึกในการบริหารงานที่ดี

ในส่วนของสำนักธรรมาภิบาลธุรกิจจะดูแลตรวจสอบเรื่อง การปฏิบัติตามกฎหมายและส่งเสริมธรรมาภิบาลธุรกิจและการตรวจสอบภายใต้กฎหมายทั้ง ๙ ฉบับ ซึ่งเป็นการกำหนดหน้าที่ของภาคเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการบัญชี ซึ่งเป็นหลักธรรมาภิบาล การตรวจสอบของสำนักธรรมาภิบาลจะเป็นกรณีที่มีบุคคลแจ้งหรือชี้เบาะแสนิติบุคคลที่ทำไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่สำนักรับผิดชอบอยู่ แต่การชี้เบาะแสก็เป็นช่องทางของผู้ที่มีความขัดแย้งระหว่างบริษัทใช้สำนักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งกันก็มี ดังนั้น การตรวจสอบของสำนักธรรมาภิบาลจึงต้องใช้ความระมัดระวัง

การตรวจสอบที่เป็นหลักอีกประเด็นหนึ่ง คือ การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว จะมีการตรวจสอบ ๒ กรณี

(๑) มีคนต่างด้าวเข้ามาประกอบธุรกิจโดยไม่ได้ขออนุญาตหรือไม่

(๒) นิติบุคคลต่างด้าวที่มาขอใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจแล้ว จะมีการตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติเป็นไปตามเงื่อนไขตามที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ เช่น อนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีก แต่กลับไปประกอบธุรกิจค้าส่ง การนำเงินลงทุนขั้นต่ำเข้ามาใช้ในประเทศจริงตามที่ขออนุญาตหรือไม่ หรือมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับคนไทยตามคำขอหรือไม่ รวมทั้งการเข้าไปตรวจสอบการเป็นนอมินีตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งมี ๑ มาตราที่กำหนดว่า คนไทยที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนคนต่างด้าว เพื่อให้คนต่างด้าวสามารถประกอบธุรกิจได้ ทั้งที่ความจริงแล้วไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวด้วย การตรวจสอบนอมินีเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะเป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของคนไทยที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน จึงต้องมีมาตรการทั้งก่อนจดทะเบียนและหลังจดทะเบียนประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เช่น คนไทยถือหุ้นร่วมกับคนต่างด้าว จะมีการเรียกหลักฐานของคนไทยว่ามีการลงทุนจริงหรือไม่ โดยให้ธนาคารเป็นผู้รับรอง หากบริษัทมีทุนจดทะเบียนมากกว่า ๕ ล้านบาท ต้องนำ Statement มายืนยันโดยให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามาตรวจสอบว่ามีการลงทุนเกิดขึ้นจริง ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีการกำหนดกลุ่มเสี่ยงของคนต่างด้าวที่มาประกอบธุรกิจแบบนอมินี เช่น

- การเข้ามาถือหุ้นในอัตราส่วนสูงที่สุดเท่าที่กฎหมายให้อนุญาต นั่นคือ ๔๙% หรือ
- บางบริษัทมีกรรมการผู้มีอำนาจเป็นคนต่างด้าวเพียงกลุ่มเดียว และมีข้อบังคับของบริษัทให้สิทธิคนต่างด้าวที่ลงทุนน้อยกว่าแต่มีสิทธิมากกว่าคนไทยที่ลงทุนมากกว่า

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจัดว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ต้องเข้าไปกำกับดูแล หลังจากมีการจดทะเบียนแล้วจะมีการลงพื้นที่เข้าไปตรวจสอบ คัดกรองกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ โดยทำการคัดเลือกกลุ่มธุรกิจที่คนต่างด้าวเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เช่น ที่ผ่านมามีกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะตรวจสอบโดยร่วมกับกรมการท่องเที่ยวและ DSI ในจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป

นอกจากการตรวจสอบธรรมาภิบาลยังจัดให้มีการยกย่องชมเชย โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าให้ความรู้และยกระดับบริษัทเพื่อประกวดธรรมาภิบาลดีเด่น

กฎหมายของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะเป็นการให้อำนาจรัฐ ที่มีขอบเขตจำกัด ต้องมีการกระทำความผิดตามกฎหมายปรากฏชัด แต่หากเป็นเรื่องที่ภาคเอกชนกระทำทุจริตหรือมีการยักย้ายถ่ายเท เปลี่ยนแปลงทรัพย์สิน แม้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าอาจเห็นพฤติกรรมแต่อำนาจตามกฎหมายมีจำกัด **การจะเข้าไปดำเนินการกับภาคเอกชนจะต้องขอให้พนักงานสอบสวนเข้าไปร่วมด้วยทุกครั้งซึ่งกว่าจะดำเนินการถึงขั้นตอนดังกล่าวอาจไม่ทันการ**

บริษัทมหาชนส่วนหนึ่งที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์จะมีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นผู้ดูแล แต่หากอยู่ในตลาดหลักทรัพย์จะมีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นผู้ดูแล เมื่อบริษัทเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ส่วนหนึ่งยังใช้กฎหมายที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำกับดูแล อีกส่วนจะใช้กฎหมายที่ ก.ล.ต. ดูแล ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำอยู่

หลักในการจดทะเบียนของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อมีผู้มายื่นขอจดทะเบียนและมีเอกสารหลักฐานครบถ้วนทางกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะต้องจดทะเบียนให้ การป้องกันตั้งแต่ครั้งแรกจึงเป็นเรื่องยาก แต่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีมาตรการในการป้องปรามซึ่งใช้ได้ในระดับหนึ่ง แต่ธุรกิจจำพวกขายตรง ธุรกิจท่องเที่ยวจะมีหน่วยงานที่กำกับดูแลโดยตรงเป็นผู้อนุญาต เช่น สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค กรมท่องเที่ยว ซึ่งต้องได้รับการยินยอมก่อนจึงจะจดทะเบียนได้ หลังจากจดทะเบียนแล้วจะมีการคัดกรองข้อมูล แต่ไม่สามารถทำได้ทุกราย เพราะอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่มีอำนาจสอบสวนผู้กระทำความผิดกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ โดยการเรียกข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งเป็นการแสวงหาหลักฐานในเบื้องต้น หากหลักฐานไม่ชัดเจนก็จะส่งตำรวจหรือ DSI เพื่อเข้าไปสอบสวนในเชิงลึก แต่หากมีหลักฐานความผิดที่ชัดเจนกรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถดำเนินคดีได้ทันที

วิวัฒนาการของการจดทะเบียนในอดีตมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและถูกตำหนิจากผู้ประกอบธุรกิจ แต่เมื่อมีการแก้ปัญหาเพื่อให้จดทะเบียนได้ง่ายขึ้นก็เกิดเป็นช่องว่าง ปัจจุบันกรมพัฒนาธุรกิจการค้าพยายามจัดทำเรื่องกำกับและบริการให้มีความสมดุลกันซึ่งกรณีที่คณะกรรมการของบริษัทไปทำทุจริตและหลอกลวงเงินจากประชาชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่มีอำนาจในการตรวจสอบ ส่วนกรณีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของอดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องขอกลับไปทบทวนเรื่องดังกล่าวและจะส่งข้อมูลกลับมาให้คณะอนุกรรมาธิการในภายหลัง

ปัจจุบันจะพบข่าวผู้ประกอบธุรกิจเอกชนทุจริตมากขึ้น แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบกันกับนิติบุคคลที่จดทะเบียนประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ ราย กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่สามารถเปรียบเทียบเป็นตัวเลขได้ แต่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถคัดกรองก่อนจดทะเบียนได้ในระดับหนึ่งเพื่อไม่ให้กระทบกับผู้ขอจดทะเบียนรายอื่นที่กระทำถูกต้องตามกฎหมาย แต่เรื่องหลังจากที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลว่ากลุ่มบุคคลใดทำทุจริต ก่อนที่จะมีการจดทะเบียนบริษัทในครั้งต่อไป กรมจะมีการขึ้นบัญชีดำ หรือลงโทษนั้นกรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังไม่มีกฎหมายในส่วนนี้

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมเห็นว่า กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีหน้าที่รับจดทะเบียน ถ้าเอกสาร หลักฐานครบ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะปฏิเสธการรับจดทะเบียนไม่ได้ แต่คำว่า “เอกสารมาครบ” ทุกอย่างเป็นเอกสารแม้กระทั่งสำเนาบัตรประชาชนที่ให้ทนายความเซ็นรับรอง ทนายความกับบริษัทไม่เคยพบหน้ากันแต่ทนายความเซ็นรับรองเอกสารมา ๕๐๐ ฉบับ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าพิจารณา

เพียงแค่มีลายเซ็นครบ มีภาพถ่าย มีใบทนายความมา มีเอกสารทางการเงิน ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าพิจารณาจากเอกสารไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลที่แท้จริง หากเป็นลักษณะดังกล่าวนิติบุคคลจะเกิดได้ง่าย แต่หากเปลี่ยนวิธีคิดให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นผู้อนุญาตให้จดทะเบียน จะต้องมีการตรวจสอบผู้ขอจดทะเบียนว่าเข้าข้ออนุญาตให้จดทะเบียนได้หรือไม่ ข้อบังคับกับเจตนาของบริษัทเป็นอย่างไร ได้ปฏิบัติตามเจตนาของข้อบังคับหรือไม่ ซึ่งต้องมีการตรวจสอบอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่บริษัทจะใช้สำนักงานตรวจสอบบัญชี ซึ่งมีข่าวช่วงหนึ่งว่าผู้ตรวจสอบบัญชีลงนามรับรองเอกสารให้บริษัท ๒๐๐ บริษัทต่อปี เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น มีการสร้างทะเบียนผู้ตรวจสอบบัญชี มีการรวบรวมข้อมูลว่ามีการทำเกินกำลังจริงหรือไม่ หากเกินกำลังที่ทำได้จริงสามารถเรียกมาสอบสวนและถอนใบอนุญาตได้ มาตรการดังกล่าวจึงเป็นการป้องกันได้ในทางหนึ่ง เมื่อผ่านการจดทะเบียนบริษัทแล้วมีการเติบโตขึ้นเป็นบริษัทมหาชน เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ มีการดูแลมากขึ้น ซึ่งกฎระเบียบของ ก.ล.ต. มีความเข้มงวด แต่กฎระเบียบส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ตัวบุคคลที่ดำเนินการหรือมีส่วนในบริษัทนั้น โดยเฉพาะกรรมการผู้มีอำนาจ แต่ผู้ถือหุ้นเองถ้าไม่ได้เป็นกรรมการผู้มีอำนาจก็จำกัดความรับผิดตามจำนวนหุ้นที่ตนถือเท่านั้น การดำเนินการต่าง ๆ กรรมการบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งบริษัทมีการตั้งเลขานุการขึ้นมาเพื่อทำเอกสารของบริษัท ทำรายงานการประชุม หากมีการทำรายงานการประชุมเป็นเท็จ โดยไม่มีการประชุมกันจริง หรือมีการนำเอกสารมาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่ถูกต้อง เลขานุการบริษัทจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอาญาด้วย ซึ่งหลายกรณีกฎหมายลงโทษที่ตัวบุคคลเพราะนิติบุคคลเป็นบุคคลสมมติตามกฎหมาย เมื่อเกิดปัญหานิติบุคคลพร้อมสลายในทันที แต่ตัวบุคคลไปทำกิจกรรมในรูปของบริษัทซึ่งยังขาดฐานข้อมูลในส่วนนี้

ปัจจุบันประเทศไทยมี บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด ซึ่งสถาบันการเงินสามารถตรวจสอบได้ว่า บุคคลดังกล่าว มีความน่าเชื่อถือมากแค่ไหน ฉะนั้น ตัวบุคคลที่จดทะเบียนบริษัท ไม่ว่าจะเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนาม หรือเป็นที่ปรึกษา หากมีทะเบียนหรือมีฐานข้อมูลในส่วนนี้ไว้ก็จะช่วยให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถตรวจสอบข้อมูลแทนการพิจารณาจากเอกสารเท่านั้น การมีเครื่องมือนี้มากลั่นกรองจะทำให้บริษัทที่กระทำทุจริตลดน้อยลง ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายการทำสัญญากับภาครัฐต้องเปิดเผยในเรื่องต้นทุนและกำไรว่ามีการค้ากำไรเกินควรหรือไม่ ฐานข้อมูลจึงเป็นเรื่องสำคัญของประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำทุจริตของภาคเอกชน หรือภาครัฐก็ตาม ถ้าสอบสวนแล้วมีความผิดจริงให้ติดเป็นประวัติไว้ในฐานข้อมูลก็จะช่วยแก้ปัญหาบริษัท ที่ดำเนินการผิดกฎหมายและช่วยแก้ปัญหาหากมีบริษัทที่กำลังจะเกิดขึ้นคิดจะประกอบธุรกิจที่จะทำผิดกฎหมายได้

เมื่อคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้รับฟังความเห็นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ได้มอบหมายคณะทำงานจัดทำร่างสมุติฐานและส่งให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าให้ความเห็นโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า **เห็นชอบในหลักการ**ของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน พ.ศ. .... เพื่อให้มีหน่วยงานที่สร้างมาตรฐานของบริษัทธรรมาภิบาลตรวจสอบและรับฟังข้อร้องเรียนมีมาตรการรักษาความลับผู้แจ้งเบาะแส ตลอดจนสร้างมาตรการคุ้มครองพยานอื่น ๆ ที่เหมาะสมและจำเป็น เพื่อให้มีกลไกและเครื่องมือในการขับเคลื่อนป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี ทั้งนี้มีข้อสังเกต ดังนี้

๑. การกำหนดให้มีองค์กรต่อต้านการทุจริต โดยกำหนดไว้ในนิยามและหมวด ๔ ของร่างพระราชบัญญัติซึ่งบัญญัติให้มีการจดทะเบียน แต่ไม่ปรากฏว่าหน่วยงานใดรับจดทะเบียน ซึ่งตามหลักการของร่างพระราชบัญญัติสมควรเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน

๒. ในประเด็นอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน ซึ่งมีเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน เป็นประธาน จึงควรมีฝ่ายเลขานุการที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายฉบับนี้

ความเห็นคณะทำงาน

๑. หน่วยงานรับจดทะเบียนองค์กรต่อต้านการทุจริตควรเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน

คณะทำงานฯ เห็นว่าร่างมาตรา ๓ คำนิยาม “องค์กรต่อต้านการทุจริต หมายความว่า ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนประกาศกำหนด” ครอบคลุมและเหมาะสมแล้ว

๒. อนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน ควรมีฝ่ายเลขานุการที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสรามสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน

คณะทำงานฯ เห็นว่า สอดคล้องด้วยกับข้อเสนอดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๐) แต่ในทางปฏิบัติสามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ดำเนินงานภายใต้คณะอนุกรรมการนี้ได้อยู่แล้วไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งใด ๆ กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติแต่อย่างใด

๕. คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) คือ

- นายชาลี จันทนยิ่งยง รองเลขาธิการ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทน ก.ล.ต. ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำกับดูแลบริษัทเอกชนกว่า ๖๐๐ บริษัท พบว่าการที่บริษัทเอกชนมีการทุจริตคอร์รัปชั่น มีสาเหตุ ๒ ประการ คือ

(๑) เพื่อให้ได้เป็นคู่สัญญากับภาครัฐโดยมิชอบ

(๒) ให้เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐเรียกร้องรับทรัพย์สินทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะพบรูปแบบที่ ๒ มากที่สุด

ทางคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ใช้มาตรการทางสังคม โดยมีการชักชวนบริษัทจดทะเบียนร่วมต่อต้านการทุจริต โดยสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ACT, IOD, CAC ซึ่งเริ่มประมาณเดือนตุลาคม ๒๕๕๖ ขณะนั้นมีเพียง ๓ บริษัทที่เข้าร่วมโครงการนี้ ต่อมาจนถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๗ ได้มีบริษัทเข้าร่วมโครงการดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็น ๘๓ บริษัท

ปัจจุบัน ก.ล.ต. ได้ร่วมกับสถาบันไทยพัฒน์ในการจัดหลักเกณฑ์การตรวจประเมินความโปร่งใสของบริษัทจดทะเบียน โดยเริ่มจากภายในองค์กรเอกชนแล้วขยายไปยังหุ้นส่วนทางธุรกิจจนครอบคลุมตลอดถึงห่วงโซ่อุปทานตามลำดับซึ่งระบุเป็นสลาก เบอร์ ๑ – เบอร์ ๕ โดย CAC จะเป็นผู้รับรอง

สลากเบอร์ ๑ : เริ่มจากการสนับสนุน / ยอมรับ

สลากเบอร์ ๒ : เป็นการประกาศตนเข้าร่วม

สลากเบอร์ ๓ : ลงมือสร้างระบบความโปร่งใส

สลากเบอร์ ๔ : สร้างระบบเสร็จเรียบร้อย

สลากเบอร์ ๕ : ดำเนินการชักชวนบริษัทคู่ค้าเข้าร่วมด้วย

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เห็นว่า การขจัดการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก จะต้องมีการกระตุ้นให้ประชาชนทั้งประเทศซึ่งเป็นผู้บริโภคได้เข้าใจและสนับสนุนร่วมกัน ประกาศตนว่าจะไม่ให้ ไม่จ่าย การถูกเรียกรับผลประโยชน์และแสดงการสนับสนุนสินค้าที่ปลอดคอร์รัปชั่นเป็นการใช้มาตรการกดดันทางสังคม บีบบังคับโดยไม่ใช้กฎหมาย แต่จะทำอย่างไรให้ประชาชนในสังคมปฏิบัติแบบเดียวกัน หากทำได้จะทำให้ผู้ทุจริตคอร์รัปชั่นไม่ได้รับการสนับสนุนจนต้องเปลี่ยนพฤติกรรม

บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ ก.ล.ต. จะมีมาตรการ วิธีการกำกับดูแลค่อนข้างเข้มงวด เช่น กำหนดคุณสมบัติกรรมการสูงกว่าบริษัททั่วไป ให้มีกรรมการอิสระ ต้องมีระบบควบคุมภายในที่เพียงพอ การเปิดเผยข้อมูลโดยเฉพาะเรื่องระบบบัญชีที่ต้องใช้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่ขึ้นทะเบียนกับ ก.ล.ต. (ก.ล.ต. เป็นผู้จัดหาให้) จะทำให้เกิดการทุจริตภายในบริษัท หรือให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ยากขึ้น ด้วยมาตรการข้างต้นส่งผลให้บริษัทในตลาดหลักทรัพย์เสียเปรียบบริษัททั่วไปที่สามารถจ่ายสินบนได้โดยมีผู้ตรวจสอบบัญชีที่บริษัทจ้างเอง ส่วนบริษัทในตลาดทุนกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องเปิดเผยข้อมูลบัญชีต่อ ก.ล.ต. ทำให้ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องการยักยอกทรัพย์ของกรรมการบริษัท

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการกับบริษัทที่มีการทุจริตในตลาดหลักทรัพย์ คือ ภาระการพิสูจน์ที่ผู้ฟ้องต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย แต่การกระทำความผิดนั้นเกิดในที่ลับซึ่งยากแก่การพิสูจน์ จึงมีการเสนอให้ใช้มาตรการทางแพ่ง กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหายอมเสียค่าปรับให้คดีเป็นอันเลิกกันโดยไม่รับว่าผิดหรือไม่ผิด ทำให้ภาระการพิสูจน์ไม่ต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัย (ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้วอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา)

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เห็นว่า เป็นเรื่องที่ดีที่จะมีกฎหมายลงโทษการทุจริตคอร์รัปชั่นอย่างจริงจัง รวมทั้งการเพิ่มมาตรการสนับสนุน การดำเนินการของ IOD, ACT ที่ทำอยู่เพื่อให้มีการดำเนินการอย่างกว้างขวาง ขณะนี้ ACT มีแผนดำเนินการอีกมากในการรณรงค์ต่อต้าน การทุจริตคอร์รัปชั่น สำหรับแนวความคิดที่จะมีกฎหมายหรือกฎระเบียบในการกำหนดให้การประมูล หรือการจัดซื้อจัดจ้างโครงการของรัฐของบริษัทเอกชนจะต้องผ่านการรับรองความสุจริต โปร่งใส ซึ่งเป็นสิ่งที่ ก.ล.ต. เห็นด้วยและเป็นสิ่งที่ภาครัฐสามารถดำเนินการได้โดยตรง

เมื่อคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้รับฟังความเห็นหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงได้มอบหมายคณะทำงานจัดทำร่างสมมติฐานและส่งให้ ก.ล.ต. ให้ความเห็นโดยมีรายเอียดดังต่อไปนี้

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการดำเนินการ ซึ่งที่ผ่านมาสำนักงานได้ส่งเสริมและมีการดำเนินการเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในตลาดทุนมีธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมไม่คอร์รัปชั่น (CG in substance, CSR in

process และ Anti-corruption in practice) เช่น การมีหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้บริษัทจดทะเบียน ("บจ.") ถือปฏิบัติ มีการประเมินอันดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีของทุก บจ.รวมทั้งสนับสนุนให้ บจ.เข้าร่วมประกาศเจตนารมณ์และได้รับการรับรองในโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (Thailand's Private Sector Collective Action Coalition Against Corruption : CAC) โดยให้ บจ. เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ ๕๖-๑) รายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ (แบบ๖๙-๑) นอกจากนี้ สำนักงานได้สนับสนุนการจัดทำและเปิดเผยดัชนีชี้วัดความคืบหน้าการป้องกันการมีส่วนเกี่ยวข้องกับคอร์ปชั่น (Anti-corruption Progress Indicator) ของ บจ. แต่ละแห่ง เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระตุ้น(peer pressure) ให้ บจ.มีนโยบายและมาตรการต่อต้านคอร์รัปชั่น โดยพบว่า บจ.ให้ความสำคัญและมีความตื่นตัวในเรื่องดังกล่าวอย่างมาก ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ สำนักงานได้ขยายการส่งเสริมและการดำเนินการเกี่ยวกับการมีมาตรการต่อต้านคอร์รัปชั่นไปสู่ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าด้วยในแนวทางเช่นเดียวกับ บจ.

ดังนั้น (๑) หากมีการตั้งหน่วยงานใหม่ให้เป็นผู้กำหนดมาตรฐานธรรมาภิบาลและการป้องกันคอร์รัปชั่น การให้การรับรองแก่หน่วยงานหรือภาคเอกชนในการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว รวมทั้งดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น ควรมีกลไกในการตรวจสอบถ่วงดุลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในการทำหน้าที่ของหน่วยงานใหม่ ตลอดจนมีการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานใหม่นี้มีความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่อาจซ้ำซ้อนกับหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว โดยจัดให้มีมาตรการรองรับการดำเนินงานระหว่างกัน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่เป็นภาระกับภาคเอกชน

นอกจากนี้ สำนักงานมีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับ (๒) การให้สิทธิประโยชน์ในบางเรื่องแก่เอกชนที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการประเมินรับรองมาตรฐานธรรมาภิบาล เช่น การได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับหน้าที่พื้นฐานของหน่วยงานรัฐที่ต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อโดยเสมอภาค และ (๓) การได้รับสิทธิยกเว้นการหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งอาจกระทบต่อมาตรการทางด้านภาษี ตลอดจนระบบปฏิบัติงานของภาคเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายด้วย จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

ความเห็นคณะทำงาน

๑. การตั้งหน่วยงานใหม่ให้เป็นผู้กำหนดมาตรฐานธรรมาภิบาลมีความซ้ำซ้อน

<u>คณะทำงาน</u> เห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่มีความซ้ำซ้อนแต่อย่างใด เพราะปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายฉบับใดให้การรับรองการดำเนินการเรื่องมาตรฐานธรรมาภิบาลเป็นการเฉพาะ ประกอบกับเจตนาคณะทำงานในการพิจารณายกร่างกฎหมายดังกล่าวประสงค์ให้หน่วยงานที่ดำเนินการอยู่ ยังคงสามารถปฏิบัติได้เช่นเดิม หากแต่หน่วยงานต่าง ๆ ควรมีหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางเป็นผู้ประสานกำหนดมาตรฐานขององค์กรต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (ร่างมาตรา ๗ การมีส่วนร่วมการกำหนดมาตฐานขององค์กรต่าง ๆ ร่างมาตรา ๘ การตรวจประเมินโดยหน่วยภายนอกหรือหน่วยงานเดิมที่มีอยู่เดิมนั้นเอง)

๒. การให้สิทธิประโยชน์ในบางเรื่องแก่เอกชนที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการประเมินรับรองมาตรฐานธรรมาภิบาลร่างมาตรา ๖ เช่น การได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับหน้าที่พื้นฐานของหน่วยงานรัฐที่ต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อโดยเสมอภาค

<u>คณะทำงาน</u> เห็นว่าการติดต่อหน่วยงานราชการยังคงดำเนินการตามปกติ หากแต่ลดขั้นตอนในการตรวจสอบบางประการลงเพราะเอกชนที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการประเมินรับรองมาตรฐาน

ธรรมาภิบาลนั้น ได้ผ่านระบบการตรวจสอบและรับรองแล้วระดับหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องมีการพิสูจน์ความน่าเชื่อให้กับภาครัฐเป็นที่ประจักษ์ในระดับที่ภาครัฐจะพิจารณาให้สิทธิประโยชน์นี้

๓. การได้รับสิทธิยกเว้นการหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งอาจกระทบต่อมาตรการทางด้านภาษีตลอดจนระบบปฏิบัติงานของภาคเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายด้วย

คณะทำงาน เห็นว่าไม่กระทบต่อระบบปฏิบัติงานของภาคเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายแต่อย่างใด เพราะปัจจุบันก็มีการยกเว้นหน่วยงานบางประเภทที่ไม่ต้องถูกหักภาษี ณ จ่าย เช่น หน่วยงานราชการ องค์กรไม่แสวงหากำไร อาทิ มหาวิทยาลัย สภาหอการค้าฯ เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติให้นำสำเนาหลักฐานการยกเว้นแสดงต่อผู้มีหน้าที่หักภาษี อย่างไรก็ตามคณะทำงานฯ ได้ปรับปรุงร่างมาตรา ๖ ในประเด็นดังกล่าวให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ส.ป.อ. และต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังด้วย

ข้อความเดิม (๕) สิทธิได้ยกเว้นการหักภาษี ณ ที่จ่าย

ข้อความใหม่ (๕) ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

๖. ผู้แทนจากสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ

๖.๑ นางกฤษณา เอี่ยมวรสมบัติ	เลขานุการคณะกรรมการวิชาชีพบัญชี ด้านการวางระบบบัญชี
๖.๒ รศ.ดร.พรรณนิภา รอดวรรณะ	กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการวิชาชีพบัญชี ด้านการทำบัญชี
๖.๓ นายสายชล เชื้อทหาร	ผู้ช่วยผู้จัดการส่วนกฎหมายคณะกรรมการวิชาชีพบัญชี
๖.๔ ดร.พรชัย นฤดมกุล	ผู้ติดตาม รศ.พรรณนิภา รอดวรรณะ

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชีได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

สภาวิชาชีพบัญชีมีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการวิชาชีพบัญชี บทบาทของสภาวิชาชีพบัญชี ได้แก่ การทำรายงานมาตรฐานทางการเงิน มาตรฐานการตรวจสอบบัญชี การควบคุม การกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี ผู้ตรวจสอบบัญชี นักวางระบบบัญชี มีการตั้งคณะกรรมการจรรยาบรรณดูแลผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติและมีบทลงโทษ ซึ่งการกำหนดมาตรฐานทางบัญชีจะกำหนดโดยอาศัย International Standard ที่ใช้กันในต่างประเทศ โดยมีเทคนิคที่ใช้ คือ

(๑) การควบคุมภายใน

(๒) ใช้การอบรม วิเคราะห์งบการเงินต่าง ๆ

(๓) วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงหรือหาดัชนีชี้วัดการทุจริต

จากการศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์กว่า ๔๐๐ บริษัท โดยทำการศึกษาเป้าหมายทั้งที่เป็นบุคคลและองค์กร รวมทั้งทำการศึกษาจากภาคเอกชนและภาครัฐ จากการศึกษาพบว่าได้ผลกว่า ๙๐% ซึ่งวิธีการเช่นนี้สามารถนำมาป้องกันและป้องปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นของบุคคลและองค์กรที่มีแนวโน้มจะทำการทุจริตล่วงหน้าก่อนจะมีการทุจริตคอร์รัปชั่นเกิดขึ้นรวมถึงการตรวจสอบพฤติกรรมของคนด้วย

ซึ่งทำการศึกษารวบรวมข้อมูลของต่างประเทศ โดยได้ทำแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ มีการนำชุดโปรแกรมมาวิเคราะห์และประเมินผลเป็น Module โดยแบ่งออกเป็น ๒ Module

ส่วนแรก เป็นการทำนายว่าบุคคลนั้นจะมีโอกาสเป็นผู้ทุจริตหรือไม่

ส่วนที่สอง เป็นเรื่องการประเมินค่าความเสี่ยงหลังจากนั้นจะมีการนำไปทดสอบกับบริษัท

ปัจจุบันได้มีการทำวิจัยดัชนีความเสี่ยง ดัชนีวัดระดับค่าคอร์รัปชั่นของประเทศไทย ซึ่งพบว่าองค์กรเอกชนมีลักษณะการทุจริตไม่แตกต่างกับราชการ

วิธีการวิจัยทำโดยการรวบรวมปัจจัยความเสี่ยงโดยการทบทวนวรรณกรรมและนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำแบบสอบถามเพื่อสอบถามบริษัทประมาณ ๑,๐๐๐ บริษัทที่อยู่ในและนอกตลาดหลักทรัพย์ หลังจากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์ทัศนคติของคนอีกประมาณ ๒,๐๐๐ คน โดยหัวข้อที่ทำการสัมภาษณ์เกิดจากการทุจริตจากต่างประเทศทั่วโลก เมื่อได้ข้อมูลทั้งสองชุดนำมาทำ Data Mining Technic และประเมินผลออกมาในแต่ละวิธีเพื่อหาความสัมพันธ์ว่าวิธีใดเหมาะสมและครอบคลุมมากที่สุดในการหาผู้กระทำความผิด เมื่อได้แบบที่เหมาะสมแล้วจะนำมาพัฒนาโปรแกรมอีกครั้ง ในการใช้ชุดโปรแกรมจะมีการสัมภาษณ์ผู้ต้องสงสัยและบันทึกข้อมูลเพื่อให้ชุดโปรแกรมประเมินผลออกมาว่าบุคคลดังกล่าวมีโอกาสในการทำทุจริตหรือไม่ ถ้ามีจะกระทำด้วยความเสี่ยงแบบใด ซึ่งบุคคลหนึ่งจะมีความเสี่ยงได้หลายแบบ ดังนั้น จะมีคะแนนออกมาให้พิจารณาตั้งแต่สูงถึงต่ำ เพื่อใช้ในการกลั่นกรองและควบคุมภายใน ฉะนั้นจึงมี Module ที่สองเรื่องการประเมินความเสี่ยงเพื่อทำการคัดกรองผู้ต้องสงสัย เพราะองค์กรไม่สามารถไล่บุคคลนั้นออกจากการทำงานได้เพราะยังมิได้กระทำความผิดเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยเท่านั้น จึงต้องมีวิธีการขจัดความเสี่ยงให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งการทุจริตในองค์กรจะแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

(๑) การยักยอกทรัพย์

(๒) การคอร์รัปชั่น

(๓) การตกแต่งงบการเงิน

ฉะนั้น จากการทุจริตทั้ง ๓ ประเภท หากจะไปจับกุมผู้กระทำความผิดว่าได้เข้าไปกระทำในเรื่องใดจะเป็นขั้นของการตรวจสอบ (Detect) ซึ่งหมายถึง การทุจริตนั้นได้เกิดขึ้นแล้วแต่จะอยู่ในช่วงเริ่มต้นกำลังดำเนินการ หรือเป็นช่วงที่สิ้นสุดแล้วนั้น ขึ้นอยู่กับว่าผู้ตรวจสอบตรวจพบได้อย่างไร ซึ่งสามารถนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นตัวอย่างหนึ่งในการเก็บข้อมูลเพื่อเป็น Module ได้เช่นกัน แต่ผลงานการวิจัยที่ศึกษานั้นเป็นการตรวจสอบก่อน Detect เพราะหากสามารถหยุดการทุจริตก่อนที่สิ่งนั้นจะเกิดคือการป้องปราม (Deterrence) จะทำให้ความเสียหายขององค์กรไม่เกิดขึ้น ดังนั้น การจะรู้ว่าใครเป็นผู้กระทำทุจริตจึงต้องใช้การทำนายด้วยพฤติกรรมที่เป็นมาในอดีตหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่บ่งชี้ ซึ่งองค์กรนานาชาติ (ACFE) มีผู้ตรวจสอบทุจริตสากลทั่วโลก เมื่อได้ตรวจเจอการทุจริตแบบต่าง ๆ จะมีการทำรายงานส่งไปที่ ACFE ซึ่ง ACFE จะทำรายงานส่ง UN ทุก ๆ ๒ ปี ว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดการทุจริตมีอะไรบ้าง ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลการทุจริตจะพบปัจจัยเสี่ยงและสัญญาณอันตรายที่บ่งชี้ว่าอาจมีการทุจริตเกิดขึ้นในองค์กร โดยได้รับข้อมูลจากการตรวจสอบการทุจริตทั่วโลกและเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

(๑) การใช้จ่ายเงินเกินฐานะ

(๒) มีปัญหาทางการเงิน

(๓) ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขององค์กร

(๔) มีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับลูกค้าและหรือผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้า

(๕) มีทัศนคติว่าไม่ได้โกงแค่ยืมไปใช้ก่อน

(๖) มีปัญหาครอบครัว เช่น การหย่าร้าง

(๗) มีพฤติกรรมที่น่าสงสัย

(๘) มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

(๙) ทำงานโดยไม่พักร้อน หรือทำงานในตอนเย็นโดยไม่จำเป็น

(๑๐) มีปัญหากับบริษัทที่เคยทำงาน

(๑๑) ชอบกล่าวว่าเงินเดือนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ

(๑๒) คิดว่าตนเองได้รับความกดดันจากองค์กรอย่างมาก

(๑๓) มีคดีความในอดีต

(๑๔) มีความไม่มั่นคงในชีวิต

(๑๕) ได้รับความกดดันจากครอบครัวและหรือเพื่อนเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ

(๑๖) คิดว่าตนเองไม่มีอำนาจในการทำงาน

นอกจากนี้ มีงานวิจัยในหัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรธุรกิจในประเทศไทย” โดยใช้วิธีการศึกษาแบบส่งแบบสอบถามกว่า ๑,๐๐๐ บริษัท ในประเทศไทยทั้งบริษัทจดทะเบียนและบริษัทจำกัดในกรุงเทพและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการทุจริตทั้ง ๑๖ ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นสาเหตุให้เกิดการทุจริตของประเทศไทยเช่นกัน เพียงแต่ลำดับความสำคัญที่ก่อให้เกิดการทุจริตของประเทศไทยอาจแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม พบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรของประเทศไทยมีเพิ่มเติมอีก ๒ ปัจจัย ดังนี้

(๑) มีพฤติกรรมการชอบยืมเงินจากเพื่อน

(๒) เล่นการพนัน

บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ประมาณ ๖๐๐ บริษัทที่เป็นมืออาชีพมีประมาณ ๑๐๐ บริษัท ส่วนที่เหลือเป็นลักษณะบริษัทครอบครัวการทุจริตเงินในบริษัทไม่ใช่การทุจริตเงินในกระเป๋าตนเอง แต่เป็นลักษณะที่ว่านำสิ่งที่เป็นสมบัติส่วนตัวมาลงในบัญชีโดยระบุเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ในบางรณีให้ภรรยาใช้รถส่วนตัวแต่มาลงบัญชีเป็นรถบริษัทและตัดค่าเสื่อม หรือจัดทำครัวให้ภรรยาแล้วนำมาลงค่าใช้จ่ายเป็นทำครัวให้บริษัทเพื่อตัดค่าใช้จ่าย กรณีนี้จึงไม่ใช่การทุจริตเงินตนเองแต่เป็นการทุจริตภาษีของรัฐ เพราะการลงบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายเท่ากับบริษัทมีกำไรลดลง การจ่ายภาษีก็จะลดลงตามไปด้วย ถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา ๖๕ ตรี

บทบาทของสภาวิชาชีพบัญชี ได้แก่ การทำรายงานมาตรฐานทางการเงิน มาตรฐานการตรวจสอบบัญชี การควบคุม การกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี ผู้ตรวจสอบบัญชี นักวางระบบบัญชี มีการตั้งคณะกรรมการจรรยาบรรณดูแลผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติและมีบทลงโทษ ซึ่งการกำหนดมาตรฐานทางบัญชีจะกำหนดโดยอาศัย International Standard เช่น มาตรฐานการสอบบัญชีในหมวด ๒๔๐ เรื่องการรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี เกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน มีการกำหนดไว้ว่าในฐานะของผู้ตรวจสอบบัญชีจะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างไร มีแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบเรื่องนั้น ๆ อย่างไร หรือ รหัส ๒๕๐ จะเป็นเรื่องกฎหมายและข้อบังคับ ในการตรวจสอบงบการเงินทั้งก่อนและหลังการออกงบการเงิน ถ้าในกรณีผู้สอบบัญชีปฏิบัติไม่ได้ตามจรรยาบรรณจะมีบทลงโทษ และในปัจจุบันทางสภาวิชาชีพบัญชีได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานของ ป.ป.ช.ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างเจ้าของธุรกิจที่ให้นักบัญชีตกแต่งบัญชีของบริษัทนั้น ในแง่ของนักบัญชีต้องมีความรับผิดชอบในการลงบัญชีตามกฎหมาย ในขณะเดียวกันต้องเชื่อฟังเจ้าของบริษัท ในฐานะสภาวิชาชีพบัญชีมีการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและนักบัญชี

เพื่อหาทางออกให้นักบัญชี แต่ในชีวิตจริงมีทางเลือกเพียง ๒ ทาง คือ เชื่อฟัง หรือ ลาออก ตรงนี้ถือเป็นเรื่องที่ดีที่คณะอนุกรรมาธิการจะเข้ามาดูแลนักบัญชี

กระบวนการในการดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ตรวจสอบบัญชี นักบัญชี และเจ้าของบริษัท กฎหมายพิจารณาได้เป็น ๒ ประเด็น ดังนี้

(๑) หากเป็นกิจการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะเข้ามาดูแลตามพระราชบัญญัติการบัญชี ซึ่งกิจการจะต้องจัดหาผู้ทำบัญชี

(๒) ในส่วนของสภาวิชาชีพบัญชีจะดูแลผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเท่านั้น

งบการเงินทั่วไปจะส่งที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า งบการเงินในตลาดหลักทรัพย์ให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้ หากมีการกล่าวหาว่าผู้ตรวจสอบกระทำผิดจรรยาบรรณเกี่ยวกับงบการเงินจะมีการส่งเรื่องม่าที่สภาวิชาชีพบัญชีที่คณะกรรมการจรรยาบรรณเพื่อพิจารณาตรวจสอบ การจะนำเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการจรรยาบรรณได้ต้องมีการกล่าวหา ซึ่งกฎหมายระบุไว้ว่าต้องมีผู้เสียหาย มีบุคคลอื่นใด หน่วยงานราชการ พนักงานสอบสวน อัยการ สามารถยื่นเรื่องกล่าวหาที่สภาวิชาชีพบัญชีได้

คณะกรรมการจรรยาบรรณมีหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงทั้งหมด ซึ่งสามารถสืบสวนและสืบค้นข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องงบการเงินหากพบว่ามีระยะเวลาเกินกว่า ๑ ปี นับแต่วันที่รู้เรื่องหรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถลงโทษได้

กรณีเจ้าของกิจการกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะเป็นผู้ลงโทษ ซึ่งมีทั้งโทษอาญาและโทษปรับตามพระราชบัญญัติการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีจะลงโทษเจ้าของกิจการไม่ได้ จะลงโทษได้เพียงผู้ประกอบวิชาชีพทางการบัญชีเท่านั้น เพราะสภาวิชาชีพบัญชีจะดูแลผู้สอบบัญชีอนุญาต ส่วนกรมสรรพากรจะมีผู้ตรวจสอบ TA ซึ่งกรมสรรพากรจะเป็นผู้ควบคุม ออกใบอนุญาต สภาวิชาชีพบัญชีไม่มีอำนาจลงโทษได้ ยกเว้นเป็นกรณี CPA (ผู้ตรวจสอบบัญชีอนุญาต) ซึ่งหากมีการกล่าวหาและพบว่ามีการกระทำความผิดจริงทางสภาวิชาชีพบัญชีสามารถลงโทษได้

ปัจจุบันพบปัญหาที่กรมบัญชีสหกรณ์ ซึ่งมีผู้ตรวจสอบบัญชี ๒ ประเภท คือ ผู้ตรวจบัญชีจากสภาวิชาชีพบัญชี อีกประเภทหนึ่งเป็นผู้ตรวจสอบของกรมบัญชีสหกรณ์ซึ่งกรมได้ตั้งข้าราชการบำนาญหรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งสภาวิชาชีพไม่มีอำนาจลงโทษบุคคลกลุ่มนี้ได้

ปัจจุบันสภาวิชาชีพบัญชีมีความพยายามจะเพิ่มจำนวนผู้ตรวจสอบบัญชี เนื่องจากมีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของบริษัทที่มีอยู่ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญ ในอดีตที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องผู้ตรวจสอบบัญชีลงนามรับรองงบการเงินจำนวนมากและไม่สมเหตุสมผล จากปัญหาดังกล่าวทำให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ร่วมกับสภาวิชาชีพบัญชีกำหนดให้มีผู้ตรวจบัญชีลงนามรับรองงบการเงินได้ไม่เกินปีละ ๒๐๐ รายต่อคนต่อปี โดยสภาวิชาชีพบัญชีจะมีการทำสถิติไว้

กฎหมายของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นลักษณะตั้งรับ กล่าวคือ ต้องรอให้เหตุการณ์เกิดขึ้นก่อน เพราะพระราชบัญญัติสภาวิชาชีพบัญชีไม่ได้ให้อำนาจไว้ กรรมการสภาวิชาชีพบัญชีไม่ใช่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาจึงไม่สามารถดำเนินการได้มากนัก มีเพียงเจ้าพนักงานจรรยาบรรณเท่านั้นที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ไม่มีอำนาจในเชิงรุกในการเข้าไปตรวจสอบ จะสามารถดำเนินการได้ต่อเมื่อมีผู้กล่าวหาหรือปรากฏต่อหน้าสื่อว่าผู้ตรวจสอบกับเจ้าของกิจการทุจริตจึงจะเข้าไปตรวจสอบได้ สภาวิชาชีพบัญชีจึงไม่สามารถแก้ปัญหาทำได้เพียงชำระปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

เมื่อคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้รับฟังความเห็นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ได้มอบหมายคณะทำงานจัดทำร่างสมมติฐานและส่งให้สภาวิชาชีพบัญชีให้ความเห็นโดยมีรายเอียดดังต่อไปนี้

๑. การใช้ถ้อยคำและการให้คำนิยาม ควรกำหนดให้ชัดเจนและสอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ

(๑.๑) ถ้อยคำและการให้คำนิยามตาม พ.ร.บ.นี้ควรเป็นไปในทางเดียวกันหรือสอดคล้องกับกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เช่น การใช้คำว่า “ทุจริต” หรือ “ทุจริตคอร์รัปชั่น” หรือ “คอร์รัปชั่น” และให้คำนิยามความหมายที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับกฎหมายอื่นๆด้วย

(๑.๒) คำนิยามของคำว่า “การทุจริตในภาคเอกชน” (มาตรา ๓ แห่งร่าง พ.รบ.นี้) ควรขยายความให้ชัดเจน เช่น ข้อความว่า “...หรือเอกชนอื่นในวงกว้าง” ควรกำหนดให้ชัดเจนว่า “วงกว้าง” มีเกณฑ์พิจารณาอย่างไร

๒. การเรียงลำดับมาตราควรพิจารณาความเชื่อมโยงตามลำดับเหตุการณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เช่น บทบัญญัติในเรื่องการจัดให้มีการประเมิน (มาตรา ๘) ควรเรียงไว้ก่อน มาตรา ๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติสิทธิประโยชน์ของผู้ผ่านเกณฑ์ประเมิน

ความเห็นคณะทำงาน

๑. การใช้ถ้อยคำและการให้คำนิยาม ควรกำหนดให้ชัดเจนและสอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

<u>คณะทำงาน</u> ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบกฎหมายลักษณะเดียวกันหลายฉบับเรียบร้อยแล้ว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติ ป.ป.ช. พระราชบัญญัติ ป.ป.ท. ซึ่งจะเห็นได้จากร่างนิยามเดิม “การทุจริตและคอร์รัปชั่นในภาคเอกชน” เปลี่ยนเป็น “การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน”

ส่วนถ้อยคำ “ ....หรือเอกชนอื่นในวงกว้าง” มีเจตนาให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ ส.ป.อ. และศาล ในการรับคดีไว้พิจารณาเนื่องจากการกระทำความผิดในแต่ละมูลฐานตามร่างมาตรา ๓๘ มีความเสียหายแตกต่างกัน เพื่อความยืดหยุ่นในการปฏิบัติตามร่างพ.ร.บ. นี้

๒. การเรียงลำดับมาตราควรพิจารณาความเชื่อมโยงตามลำดับเหตุการณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน

<u>คณะทำงาน</u> เห็นด้วยในหลักการและมีมติจัดเรียงมาตราใหม่ดังนี้

๑. บททั่วไป
๒. คณะกรรมการ ส.ป.อ.
๓. อนุกรรมการส่งเสริมฯ
๔. การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน
๕. องค์กรต่อต้านการทุจริตและเครือข่ายต่อต้านการทุจริต
๖. สำนักงาน
๗. บทลงโทษ
๘. บทเฉพาะกาล

๗. ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) คือ

- นายพิฆเนศ ต๊ะปวง ผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทน สคบ. ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคพยายามปรับบทบาทที่จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจมีคุณธรรม จริยธรรม มีมาตรฐานในการประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติให้ดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการ
(๒) เลขาธิการนายกรัฐมนตรี กรรมการ
(๓) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรรมการ
(๔) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กรรมการ
(๕) ปลัดกระทรวงพาณิชย์ กรรมการ
(๖) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรรมการ
(๗) ปลัดกระทรวงมหาดไทย กรรมการ
(๘) ปลัดกระทรวงคมนาคม กรรมการ
(๙) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา กรรมการ
(๑๐) ผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน ๘ คนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง กรรมการ
(๑๑) เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรรมการและเลขานุการ

โดยผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ๕ ประการ ดังนี้

(๑) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
(๒) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
(๓) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
(๔) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา
(๕) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิ

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาเฉพาะเรื่อง ๓ คณะ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา
(๒) คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก
(๓) คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา

ในการดำเนินการของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคที่ให้บริการแก่ประชาชน คือ การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค โดยให้อำนาจสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภควินิจฉัยว่าผู้ประกอบธุรกิจรายใดที่ได้ละเมิดสิทธิของผู้บริโภคเพื่อนำคดีไปสู่ศาล พิจารณาได้เป็น ๓ เรื่อง ดังนี้

(๑) การใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
(๒) การละเมิดกฎหมายอื่นซึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค
(๓) การละเมิด โดยการจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ทำให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย

ปัจจุบันมีเรื่องร้องเรียนประมาณปีละ ๘,๐๐๐ เรื่อง แต่ด้วย สคบ. มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด ๒๕๐ คน มีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีผู้บริโภคจำนวน ๘๐ คน จึงสามารถดำเนินการได้เพียงร้อยละ ๕๕ ของจำนวนทั้งหมดจึงทำให้มีคดีค้างอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก

คำว่า "ผู้บริโภค" ตามมาตรา ๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค หมายถึง ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ รวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือบริการแม้ไม่ได้เสียค่าตอบแทน เป็นเรื่องของการเข้าไปซื้อหรือเข้าไปใช้ อีกด้านหนึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งหมายถึงผู้ขายหรือผู้นำเสนอเพื่อขายหรือเป็นผู้ซื้อมาเพื่อขายต่อซึ่งสินค้าหรือบริการและเรียกค่าตอบแทน **แต่ในกรณีของ U-Fund เป็นการนำเงินไปให้เพื่อมุ่งหวังว่าจะได้กำไรและผลตอบแทนกลับมา ไม่ใช่การลงทุนแต่อยู่ในเรื่องของพระราชบัญญัติการขายตรงและตลาดขายตรง ๒๕๔๕** ซึ่ง U-Fund จดทะเบียนตามกฎหมายขายตรงที่มีสินค้า แต่ลักษณะที่ U-Fund ทำเป็นลักษณะของการระดมทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนเป็นเงินกลับมา ไม่ได้มุ่งหวังในการนำสินค้าไปขายเช่นเดียวกับการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ จึงไม่ใช่ประเด็นของผู้บริโภค

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคจะเป็นไปในลักษณะกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง โดยพิจารณาออกเป็น ๒ ส่วน ถ้าผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนคือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน มีการส่งคดีฟ้องต่อศาล ในประเด็นทางแพ่งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีหน้าที่สืบสวน รวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อชี้ว่าบริษัทกระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคหรือไม่ เพื่อนำคดีไปสู่ศาลโดยใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมาดำเนินการ โดยกฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจศาลสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้นำสืบพิสูจน์

การดำเนินงาน สคบ. จะทำใน ๒ ลักษณะทั้งเชิงรับและเชิงรุก ดังนี้

(๑) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับเรื่องร้องเรียน

(๒) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบสินค้าและบริการ

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับเรื่องร้องเรียนจำนวนมาก จึงดำเนินการตามข้อ (๑) มากกว่าข้อ (๒) สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ด้วยปริมาณข้อร้องเรียนที่เพิ่มขึ้นทุกปี สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องหาเครือข่ายในการช่วยเหลือผู้บริโภคทั้งในข้อกฎหมายและการดำเนินคดีแทน เช่น สภาทนายความ สมาคมหรือมูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภคต่างๆ ส่วนมาตรการป้องกันได้ลงนามข้อตกลงกับหน่วยงาน เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติสำนักงานอัยการสูงสุด และองค์กรอื่น ๆ อีกกว่า ๒๐ องค์กรในการช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้มีการออกมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค อาทิ ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จัดทำโปรแกรมหรือแอพพลิเคชั่นให้ผู้บริโภคสามารถสแกนบาร์โค้ดจากเครื่องโทรศัพท์,คลื่อนที่แล้วจะปรากฏข้อมูว่าสินค้านั้นได้รับเครื่องหมาย มอก. หรือ อย. แล้วจริงหรือไม่

การเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำผิด จะกระทำได้ต่อเมื่อคณะกรรมการมีมติแล้วเท่านั้น ทำให้ระหว่างพิจารณายังคงมีการกระทำความผิดและหลอกลวงผู้บริโภคอยู่ในหลาย ๆ พื้นที่โดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่สามารถดำเนินการเพื่อป้องกันใดๆ ได้เพราะกฎมายไม่ได้ให้อำนาจไว้

ในกรณีที่มีมติของคณะกรรมการให้ฟ้องจะรวมถึงผู้บริโภครายอื่น ๆ ในประเด็นเหตุแห่งเดียวกัน เช่น หมู่บ้านจัดสรรมีผู้ร้องเรียน ๑๐ ราย แต่โครงการบ้านจัดสรรมีจำนวน ๓,๐๐๐ หลัง หากมติคณะกรรมการฟ้องให้ผู้ร้องจำนวน ๑๐ รายแล้ว ผู้เป็นเจ้าของบ้านจัดสรรในโครงการแห่งเดียวกัน และมีเหตุอย่างเดียวกันสามารถยื่นฟ้องศาลได้ทันที ไม่ต้องยื่นเรื่องผ่านคณะกรรมการเพื่อสอบสวนใหม่

ส่วนการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบในบางกรณีที่ผู้กระทำความผิดล้มละลาย หากมีเจตนาฉ้อโกงถือว่าเป็นการทุจริตให้เข้าเกณฑ์ในฐานความผิดประพฤติมิชอบ**สคบ. มีการดำเนินคดีแทนผู้บริโภค แต่เป็นไปด้วยความล่าช้า** และในบางกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้**ผู้บริโภคชนะคดีแต่ผู้ประกอบการกลับล้มละลายเสียก่อนไม่มีทรัพย์คืนให้ผู้บริโภค** และเมื่อมีการยึดทรัพย์ขายทอดตลาดก็ไม่สามารถนำเงินไปจ่ายให้ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าได้เพราะทรัพย์ที่ขายทอดตลาดติดจำนองกับธนาคาร ซึ่งหนี้จำนองเป็นหนี้บุริมสิทธิ์ตามกฎหมายเจ้าหนี้บุริมสิทธิ์จะได้รับชำระหนี้ก่อน **ทำให้บางกรณีผู้บริโภคที่ชนะคดีแต่ได้รับค่าเสียหายไม่เพียงพอหรือไม่ได้รับเงินเลย**

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการเห็นว่าร่างสมมติฐาน ควรมีประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้มีการตรวจสอบและเปิดเผยข้อมูลอาชญากรรมของกรรมการ เพื่อป้องกันมิให้มีการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

(๒) กำหนดให้ความผิดที่เกี่ยวกับผู้บริโภคเป็นมูลฐานความผิด

๘. ผู้แทนจากสถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO) คือ

๘.๑ นางพรรณี อังศุสิงห์ ผู้อำนวยการสถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO)

๘.๒ นายจงรักษ์ โรจน์พลาเสถียร รองผู้อำนวยการสถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO)

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๒๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยผู้แทนสถาบันรับรองมาตรฐานได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

สถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า เอกสารที่นำมาให้ที่ประชุมพิจารณามีทั้งหมด ๔ เรื่อง ดังนี้

(๑) โครงสร้างการตรวจสอบรับรองสากล

(๒) มอก.๙๙๙๙ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงภาคอุตสาหกรรม

(๓) ISO 26000 แนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

(๔) แนวทางการดำเนินงานมาตรฐานและแนวทางระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน

ทั้ง ๔ เรื่องจะสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน พ.ศ. .... ที่คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมกำลังพิจารณา ๒ เรื่อง คือ

(๑) การกำหนดคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการ เงื่อนไข การตรวจสอบรับรอง หรือเพิกถอนการรับรองบริษัทธรรมาภิบาลหรือเอกชนผู้มีสิทธิเป็นคู่สัญญากับภาครัฐ

(๒) มาตรการส่งเสริมที่มีการจัดทำมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาล และมีการรับรองมาตรฐานเป็นรายปีต่าง ๆ เพื่อกำหนดสิทธิการเข้าระบบจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

การตรวจสอบรับรองสากล (International Conformity Assessment Infrastructure) กำหนดมาตรฐาน ๓ มิติ คือ

<u>มิติที่ ๑</u> การกำหนดมาตรฐาน (Standard Development)

(๑) ระดับสมาคม องค์กรวิชาชีพ บริษัท

(๒) ระดับท้องถิ่น

(๓) ระดับประเทศ เช่น มอก มรท

(๔) ระดับภูมิภาค

(๕) ระดับระหว่างประเทศ มี ISO เป็นผู้กำหนดมาตรฐานซึ่งเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป

มิติที่ ๒ การตรวจสอบรับรอง (Conformity Assessment)

(๑) การทดสอบ : โดยนำผลิตภัณฑ์หรือชิ้นตัวอย่างไปทดสอบ

(๒) การสอบเทียบ : เครื่องมือวัด

(๓) การตรวจ : ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ

(๔) การรับรอง : ระบบ กระบวนการ บุคลากร เช่น การขึ้นทะเบียนบุคลากรต่าง ๆ เช่น กรมแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

(๕) การรับรองระบบงาน

มิติที่ ๓ มาตรวิทยา (Metrology)

(๑) มาตรวิทยาเชิงวิทยาศาสตร์ พิจารณาเรื่องความยาว ความเร็ว น้ำหนัก ชั่ง ตวง วัด ซึ่งเป็นหน้าที่ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๒) มาตรวิทยาเชิงกฎหมาย เช่น ตาชั่งที่ซื้อขายในท้องตลาด ตาชั่งที่ชั่งรถบรรทุก ซึ่งเป็นหน้าที่ของสำนักชั่ง ตวง วัด กระทรวงพาณิชย์

การกำหนดมาตรฐานจะมีขั้นตอนโดยอาศัยองค์กรระหว่างประเทศเป็นหลัก เริ่มโดยการนำเสนอ และมีประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมทำงานอย่างน้อย ๓ ประเทศ จากนั้นจะร่วมร่างมาตรฐานตามขั้นตอนจนประกาศเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะใช้หลักการเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งต้องมีเสียงส่วนใหญ่เห็นพ้องไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของประเทศสมาชิกที่ร่วมทำงาน และมีเสียงที่ไม่เห็นด้วยไม่มากกว่าร้อยละ ๒๕ ในประเทศไทยมีสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนดมาตรฐานแห่งชาติที่จะเข้าไปเป็นสมาชิกของ ISO, IEC, Codex ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงสร้างการตรวจสอบรับรองสากล

องค์กร ผู้ประกอบการต่าง ๆ ผู้ให้บริการ อาจเป็นเกษตรกร มาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรฐานการให้บริการ มาตรฐานบุคลากรต่าง ๆ จากนั้นจะมีการรับรองหรือขึ้นทะเบียนโดยหน่วยงานตรวจสอบรับรอง (Conformity Assessment Body : CAB) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทดสอบ การสอบเทียบ การตรวจ การขึ้นทะเบียน และการรับรอง ในส่วนนี้จะเรียกว่าการรับรอง (Certification / Registration) โดยใช้มาตรฐาน กฎ ระเบียบ กติกา กฎหมาย หลังจากนั้นหน่วยงานตรวจสอบรับรองจะถูกรับรองระบบงานโดยหน่วยงานรับรองระบบงานของประเทศซึ่งปัจจุบันในประเทศไทยจะประกอบด้วย ๔ หน่วยงาน คือ

(๑) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๒) สำนักงานมาตรฐานอาหารสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

(๓) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

(๔) กรมวิทยาศาสตร์บริการ

โดยทั้ง ๔ หน่วยงานได้รับอำนาจจากรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ ขณะเดียวกันต้องได้รับการตรวจแบบ Peer to Peer (เพื่อนตรวจเพื่อน) จากองค์กรระหว่างประเทศในลักษณะเดียวกันที่เป็นสมาชิกเข้ามาตรวจในแต่ละปี เพื่อพิจารณาความเทียบเท่าทางวิชาการ ในเวลาที่หน่วยรับรองระบบงาน (National Accreditation Body : AB) มาให้การรับรองหน่วยตรวจสอบรับรอง (CAB) จะต้องใช้มาตรฐานสากลเป็นหลัก หากมีปัญหาการค้าระหว่างประเทศ (WTO) จะใช้มาตรฐานสากลเป็นกติกาในการตัดสิน แต่หากเรื่องดังกล่าวไม่มีมาตรฐานสากลหรือมาตรฐานระหว่างประเทศจะมาตรฐานระดับประเทศของแต่ละประเทศ เข้ามาพิจารณาร่วมกัน จึงใช้เป็นระดับสมาคมหรือข้อกำหนดทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปซึ่งจะอ้างอิงหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งโครงสร้าง

ทั้งหมดจะส่งผลเป็นเรื่องของการส่งเสริมการตรวจสอบรับรองไปใช้ เช่น ภาครัฐจะมีความเชื่อมั่น เรื่องผลการตรวจสอบรับรองในเรื่องระบบบริหารคุณภาพไปใช้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง หากเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็น Green Procurement สำหรับผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองเพราะการกำหนดมาตรฐานด้านต่าง ๆ ในการนำมาใช้ตรวจสอบรับรองจะมีผู้มีส่วนได้เสียอย่างน้อยคือ ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค นักวิชาการ หน่วยงานที่ออกกฎระเบียบ รวมทั้ง NGO ฉะนั้น จะมีผู้มีส่วนได้เสียในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้ผลิตสามารถทำได้โดยไม่ยากเกินไป นักวิชาการยอมรับ และผู้บริโภคไม่เสียประโยชน์ สำหรับผู้ซื้อได้รับการประกันว่าสินค้าหรือบริการได้รับการยอมรับหรือตรวจสอบรับรองหน่วยงานที่ได้รับรองคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อการทำ MOU ร่วมกันในลักษณะที่เป็นทวิภาคี ซึ่งแต่ละประเทศต้องทำระบบมาตรฐานของตนเอง ในส่วนของพหุภาคีเป็นการยอมรับร่วมแบบกลุ่ม ในส่วนของประเทศไทยจะอยู่ในกลุ่ม Pacific Accreditation Cooperation (PAC) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกของ PAC และ IAF ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้รับการยอมรับทั้งกรณีที่ส่งไปขายที่ South Africa, Europe, อเมริกากลาง แต่ในทางปฏิบัติเป็นอีกเรื่องหนึ่ง การมีมาตรฐานเป็นเรื่องที่ดีที่จะใช้ควบคุมคุณภาพซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันก็อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือที่จะกีดกันการค้านอกกลุ่มด้วย (Technical Error to TRACE)

<u>ประเภทของมาตรฐานที่ใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ</u>

(๑) มาตรฐานระบบงานสำหรับหน่วยรับรองระบบงาน

(๒) มาตรฐานระบบงานสำหรับหน่วยตรวจสอบรับรอง

(๓) Organization Standard แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน

- มาตรฐานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ
- มาตรฐานด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- มาตรฐานด้านการพัฒนาสังคม

แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงภาคอุตสาหกรรม (มอก. ๙๙๙๙)

เป็นนวัตกรรมที่สถาบันได้ริเริ่มแนวทางให้กระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งเป็นมาตรฐานแห่งชาติ โดยมีการตั้งคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งได้นำกระแสพระราชดำรัสของพระองค์ท่านมาประยุกต์ใช้ โดยให้ผู้บริหารประเทศและประชาชนเห็นถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ความสำคัญของการพัฒนาที่สมดุลไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

(๒) มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น

(๓) ไม่เน้นเพียงการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว

การดำเนินธุรกิจตามทางสายกลาง

(๑) ไม่สุดโต่งในการแสวงหากำไร

(๒) คำนึงถึงผลกระทบและการพัฒนาด้านสังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรม

(๓) มองความคุ้มค่าของสิ่งที่กระทำ ทั้งที่มีมูลค่าและไม่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

(๔) ดำเนินการด้วยความประหยัดและเรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นประโยชน์สุขของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ

เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัฒน์ ซึ่งในส่วนนี้กระทรวงอุตสหากรรมได้เห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าไม่เป็นที่แพร่หลายในภาคอุตสาหกรรม ด้วยความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรรมและชนบท ซึ่งมีการพัฒนาแนวคิดว่าภาคอุตสาหกรรมมีความแตกต่าง ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทำนองเดียวกับภาคเกษตรกรรมไม่ได้ เพราะมีเรื่องโครงสร้าง การบริหารกลยุทธ์ การตลาด บุคลากรที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงมีการผสมผสานแนวคิดของภาคตะวันตกและภาคตะวันออก

ในภาคตะวันตก เน้นเรื่องการบริหารจัดการแบบ PDCA หรือเรื่องของกระบวนการเพื่อทำให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ

ในภาคตะวันออก น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นเรื่องปัจเจกบุคคล ความพอเพียง และการแบ่งปันออกมาเป็นแนวคิด มาตรฐานเศรษฐกิจพอเพียงภาคอุตสาหกรรม มอก.๙๙๙๙

<u>แนวคิดมาตรฐาน มอก. ๙๙๙๙</u>

มาตรฐาน มอก.๙๙๙๙ ได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยจะต้องมีพื้นฐานจิตใจที่ดี อาศัยความรู้คู่คุณธรรมเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อที่จะมุ่งสู่ทางสายกลางที่จะนำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรม คือ การดำเนินธุรกิจโดยไม่แสวงหาผลกำไรมากเกินไป โดยใช้หลักการบริหารจัดการเข้ามาช่วย ใช้วงจร PDCA ในช่วงกลางเพื่อมาบูรณาการ ในขณะเดียวกันพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเพื่อมุ่งเน้นความท้าทายในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมืองและกฎระเบียบ ซึ่งต้องพิจารณาแนวโน้มต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ด้วย ในส่วนของสถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO) ในปีที่ผ่านมาได้มีการทำโครงการร่วมกับผู้ประกอบการทั้งหมด จำนวน ๑๐ ราย โดยนำมาตรฐานนี้ไปประยุกต์ใช้ โดยที่สถาบันรับรองมาตรฐานเข้าไปเป็นพี่เลี้ยง สำหรับมาตรฐานดังกล่าวกระทรวงอุตสาหกรรมและสมาคมธนาคารได้เข้ามาร่วมเป็นกรรมการด้วย

แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000)

แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและสถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO) เข้าร่วม

<u>โครงสร้าง ISO 26000</u>

(๑) ขอบข่าย (Scope)

(๒) คำศัพท์และบทนิยาม (Terms and Definitions)

(๓) การทำความเข้าใจ (SR)

(๔) หลักการของ SR (Principles of SR)

(๕) การยอมรับ SR และการเข้าร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย (Recognizing SR and engaging stakeholders)

(๖) ข้อแนะนำสำหรับหัวข้อหลักของ SR (Guidance on SR core subjects)

(๗) แนวทางการบูรณาการ SR ทั่วทั้งองค์กร

มาตรฐาน ISO 26000 ไม่ใช่มาตรฐานระบบจัดการเช่นเดียวกับ มอก.๙๙๙๙ ไม่สามารถนำไปใช้ในเชิงการรับรองที่ใบประกาศมีอายุ ๓ ปี และต้องมีการตรวจติดตามผลทุกปี แต่ใช้ในเรื่องของการประกาศเกียรติคุณ (AWARD) แทน ซึ่งมีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ร่วมกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม ร่วมกับกรมทรัพยากรพื้นฐานและการเหมืองแร่ และมีการ Implement ไปหลายครั้ง ปัจจุบันมีการพัฒนามากกว่าต่างประเทศแล้ว

นิยามความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)

ความรับผิดชอบขององค์กรต่อผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจและกิจกรรม (รวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการ) ขององค์กรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการปฏิบัติที่โปร่งใสและมีจริยธรรม ซึ่ง :-

(๑) มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน สุขภาพและสวัสดิการสังคม

(๒) คำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(๓) เป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล และ

(๔) บูรณาการทั่วทั้งองค์กร และปฏิบัติในกิจกรรมขององค์กรภายใต้ขอบเขตของผลกระทบ

หลักการของ SR

(๑) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

(๒) ความโปร่งใส (Transparency)

(๓) การปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม (Ethical behavior)

(๔) การเคารพต่อความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Respect for stakeholder interests)

(๕) การเคารพต่อหลักของกฎหมาย (Respect for rule of law)

(๖) การเคารพต่อแนวปฏิบัติสากล (Respect for International norms of behavior)

(๗) การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน (Respect for human rights)

ข้อเสนอแนะสำหรับหัวข้อหลักของ SR ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการแบบเป็นองค์รวม จะแยกปฏิบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่งมิได้ โดยมีองค์ประกอบเป็นแกนกลาง ประกอบด้วย ๗ เรื่อง ดังนี้

(๑) การกำกับดูแลองค์กร (Organizational governance)

(๒) สิทธิมนุษยชน (Human Rights)

(๓) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor practices)

(๔) สิ่งแวดล้อม (The environment)

(๕) การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair operating practices)

(๖) ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer issues)

(๗) การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (Community involvement and development)

มาตรฐานแนวทางระบบการจัดการการต่อต้านการติดสินบน (Standard for Guidance on Anti-Bribery Management System : ABMS)

ปัจจุบันมาตรฐานนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการขับเคลื่อนโดยคณะทำงานการต่อต้านการติดสินบนในทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นคณะทำงานร่วมของกระทรวงอุตสาหกรรมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยใช้มาตรฐาน ISO ซึ่งอยู่ในขณะร่างแนวทาง ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวพิจารณาเฉพาะการต่อต้านการติดสินบน อาจไม่ใช่ภาพรวมของทั้งหมดในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น แต่เป็นมาตรฐานที่เป็นมาตรการส่งเสริมได้ ซึ่งในส่วนนี้ทางสถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO) สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีการขับเคลื่อนร่วมกัน ปัจจุบันมีการเสนอแผนซึ่งได้รับการยอมรับจากคณะทำงาน และจะมีการทบทวนความสมบูรณ์ของร่าง เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่แก้ไขใหม่ที่ผ่านการพิจารณาจึงต้องมีการทบทวนใหม่ประกอบกับผู้ช่วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ได้แนะนำว่า

ควรเพิ่มคำนิยามว่า “สินบน” และ “การติดสินบน” ไว้ด้วย ปัจจุบันต้องมีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ส่วนร่างฉบับนี้ประกอบด้วย

(๑) บทนิยาม ประกอบด้วยคำศัพท์ ๓๒ คำ ซึ่งจะมีการเพิ่มเติมคำนิยามอีก ๒ คำ คือ “สินบน” และ “การติดสินบน”

(๒) บริบทขององค์กร มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยี กฎระเบียบ มีผลกระทบเป็นประเด็นในเรื่องการติดสินบนอย่างไร รวมถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แล้วกำหนดการบริหารต่าง ๆ รวมทั้งการประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาว่ามีความเสี่ยงเรื่องใดบ้างที่จะก่อให้เกิดการติดสินบนได้

(๓) การนำองค์กรของผู้บริหาร กำหนดนโยบาย หน้าที่ความรับผิดชอบ ใช้เรื่องของ PDCA เป็นหลัก

(๔) การวางแผน

(๕) การสนับสนุน

(๖) การดำเนินการต้องมีการตรวจสอบ มีมาตรการควบคุมด้านการเงินและไม่ใช่เรื่องการเงิน การควบคุม การต่อต้านการติดสินบนที่เกี่ยวข้องทั้ง Supply Chain / Value Chain และมีข้อกำหนดในสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการติดสินบน ข้อกำหนดเรื่องการรับของขวัญ การบริจาคและผลประโยชน์อื่นที่องค์กรกำหนด การสอดส่องดูแล การสืบสวนจัดการการติดสินบนที่เกิดขึ้นในองค์กร

(๗) การประเมินผลสมรรถนะ

(๘) การปรับปรุง

มาตรฐานฉบับนี้เป็นมาตรฐานระบบการจัดการที่สามารถให้การรับรองได้และนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ

ค่าใช้จ่ายในการจัดทำ ISO เป็นไปตามกลไกของตลาด แต่สถาบันได้รับการแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรีเพื่อเป็นศูนย์กลางในการพิจารณาค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าตรวจและเรื่องคุณภาพของการรับรอง ซึ่งจากเดิมจะไม่มีหน่วยรับรองที่เป็นสัญชาติไทย แต่จะเป็นหน่วยรับรองข้ามชาติที่เข้ามาซึ่งมีค่าธรรมเนียมค่อนข้างสูง ปัจจุบันสถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO) ได้กำหนดราคาประมาณ ๑๖,๐๐๐ – ๒๒,๐๐๐ บาท โดยสถาบันจะช่วยเรื่องการพัฒนา ซึ่งการตรวจแต่ละครั้งจะมีการกำหนดแมนเดย์ เช่น จำนวนพนักงาน สายการผลิต ความซับซ้อนของกระบวนการผลิต ความยากง่าย ความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์หรือบริการ

ระยะเวลาในการให้การรับรองขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ประกอบการ หากไม่มีข้อบกพร่องสามารถนำเสนอคณะกรรมการเพื่อทบทวน หากพบข้อบกพร่องต้องแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน มิฉะนั้นต้องตรวจประเมินใหม่ทั้งหมด

หลังจากที่ได้มีการออกใบรับรองแล้ว ใบรับรองจะมีระยะเวลา ๓ ปี และจะมีการตรวจติดตามผลทุกปีก่อนมีการต่ออายุใบรับรองใหม่ แต่หากเป็นมาตรฐานที่ไม่ใช่ระบบการจัดการ เช่น มอก. ๙๙๙๙ หรือ ISO 26000 เป็นการให้ใบประกาศเกียรติคุณซึ่งเป็นประจำปี เว้นแต่จะมีการยื่นขอใหม่ในปีนั้น

ในเรื่องการได้รับใบรับรองแล้วจะมีการทุจริตลดลงหรือไม่ยังไม่มีการสำรวจ แต่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหิดลทำการวิจัยในเรื่องดังกล่าว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการทำวิจัย

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมเห็นว่าต้องสร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อเชื่อมโยงกฎหมายต่าง ๆ ซึ่ง ISO 26000 ในเรื่องแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นเรื่องที่ตรงกับที่คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมกำลังพิจารณาศึกษา ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการจะได้นำรายละเอียดของ ISO 26000 และ ISO 37001 มาพิจารณาเพิ่มเติมในรายงานเพื่อให้ร่างกฎหมายที่คณะอนุกรรมาธิการพิจารณามีความสมบูรณ์ขึ้นและ

ไม่ซ้ำซ้อน สามารถจัดความสัมพันธ์ของกฎหมายที่มีอยู่กับข้อบังคับที่จะสร้างขึ้นใหม่ ซึ่งกระบวนการนี้อาจต้องใช้ระยะเวลา

เมื่อคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้รับฟังความเห็นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ได้มอบหมายคณะทำงานจัดทำร่างสมุติฐานและส่งให้สถาบันรับรองมาตรฐานให้ความเห็นโดยมีรายเอียดดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๒๕(๑๑) ในเรื่องการกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การตรวจสอบ การับรองหรือการเพิกถอนการรับรองธรรมาภิบาล หรือคู่สัญญาหน่วยงานภาครัฐ

๒. ควรพิจารณาให้ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก และความสมดุลของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการมีส่วนร่วมด้วย (และหากต้องมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินการรับรองหรือการเบิกถอนการับรองธรรมาภิบาลหรือคู่สัญญาหน่วยงานภาครัฐ ควรพิจารณาให้ครอบคลุมความรู้ความสามารถ Compelence) และความเป็นกลาง (Impartiallity) ด้วย เพื่อให้สอดคล้องตามแนวทางของมาตรฐานสากล อันจะก่อให้เกิดการยอมรับในระดับระหว่างประเทศและภูมิภาค

คณะทำงาน เห็นว่าประเด็นดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๗ การมีส่วนร่วม การกำหนดมาตรฐานขององค์กรต่างๆ ร่างมาตรา ๘ การตรวจประเมินโดยหน่วยภายนอกหรือหน่วยงานเดิมที่มีอยู่ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว

๙. ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) คือ

- พันตำรวจโท สิริพงษ์ ศรีตุลา ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๒

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘ โดยผู้แทน ป.ป.ท. ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) มีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐ (ของเจ้าหน้าที่รัฐ) พร้อมทั้งสรุปสำนวนและความเห็นส่งพนักงานอัยการ เพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำทุจริตต่อหน้าที่ ทั้งนี้ ผู้ถูกกล่าวหาต้องเป็นเจ้าหน้าที่รัฐในระดับผู้ชำนาญการพิเศษลงมา หรือเจ้าหน้าที่ทางทหารระดับพันโทลงมา เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองผู้กำกับลงมา ปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีเลขาธิการ ป.ป.ท. เป็นฝ่ายบริหาร ปฏิบัติงานโดยใช้ระบบการไต่สวนข้อเท็จจริงเหมือน ป.ป.ช. โดยการรับเรื่องร้องเรียน ซึ่งเข้ามาได้หลายช่องทาง วิธีการเช่นนี้ทำให้ ป.ป.ท. มีคดีที่รับไว้เป็นจำนวนมาก ปัจจุบัน มีประมาณสองหมื่นคดี วิธีการทำงานเบื้องต้นจะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยมีการเชิญหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกร้องเรียนสังกัดอยู่มาให้ข้อมูลพร้อมทั้งหลักฐาน หากหน่วยงานชี้แจงทำให้เชื่อได้ว่าไม่เป็นไปตามที่ถูกกล่าวหา ป.ป.ท. จะยุติไม่ดำเนินการต่อไป แต่ถ้ามีหลักฐานว่ามีการทุจริตตามที่ถูกกล่าวหา จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงดำเนินการต่อไป และเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็จะแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหารับทราบและมีสิทธิโต้แย้งภายใน ๑๕ วัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาอ้างพยานได้ ขั้นต่อไปขึ้นอยู่กับคณะกรรมการชี้มูล ซึ่งหากคณะกรรมการเห็นว่าไม่มีมูลก็จะยุติเรื่อง แต่หากคณะกรรมการเห็นว่าคดีมีมูลจะส่งเรื่องฟ้องซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะใช้เวลา ๓๐ วัน

สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเห็นว่า การดำเนินงานของสำนักงานยังมีจุดด้อยอยู่หลายประเด็น ได้แก่

(๑) ป.ป.ท. เป็นองค์กรที่ยังไม่มีความเข้มแข็ง เนื่องจากมีการจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เพิ่งตั้งขึ้นมาได้ไม่นาน บุคลากรมีประมาณ ๒๐๐ คน งบประมาณปีละ ๒๐๐ ล้านบาท

(๒) ป.ป.ท. ใช้ระบบไต่สวนข้อเท็จจริง ทำให้เกิดความล่าช้า การขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นต้องใช้เวลานาน การสอบสวนของคณะกรรมการใช้จำนวน ๒ ใน ๓ ประกอบกับคดีที่ได้รับการร้องเรียนทั่วไปในประเทศมีจำนวนมากจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว

(๓) อำนาจของ ป.ป.ท. มีจำกัด ไม่มีอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ ทำให้คดีของ ป.ป.ท. มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคเอกชนน้อยมาก นอกจากนั้น ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติและไม่มีอำนาจในการยึดทรัพย์

คดีที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดจริงนั้นปัจจุบันยังไม่มีคดีใดที่ดำเนินการถึงขั้นตอนดังกล่าว เนื่องจาก ป.ป.ท. ได้ดำเนินการก่อตั้งมาประมาณ ๓ ปี เป็นคดีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ชี้มูลแล้วประมาณ ๓๐๐ คดี คดีเหล่านี้อยู่ในชั้นอัยการที่จะฟ้องศาล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวใช้เวลามาก กรณีของพนักงานอัยการที่ผู้ต้องหามิได้ถูกควบคุมตัวจะไม่มีกรอบเวลาในการฟ้องคดี พนักงานอัยการจะเลือกทำคดีที่มีกรอบระยะเวลาก่อนโดยเฉพาะผู้ต้องหาที่มีการฝากขังต่อศาล ทำให้คดีดังกล่าวยังไม่ถึงศาล

ในกรณีที่ภาคเอกชนกระทำความผิดร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ หากพิจารณาในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างจะพบเรื่องดังกล่าวน้อยมาก เพราะจะเข้ามาตรา ๑๐๓/๗ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในเรื่องของการให้ภาคเอกชนหรือคู่สัญญาของรัฐแสดงรายการ รายรับ รายจ่ายต่อกรมสรรพากร ซึ่งถือเป็นมาตรการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติใช้ ปัจจุบัน รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมในฐานะที่เป็นประธาน ส.ต.ช. ได้เรียกประชุม ซึ่งเรื่องดังกล่าวถือเป็นหัวใจสำคัญและได้สอบถามว่าเรื่องดังกล่าวมีการดำเนินการหรือไม่ ซึ่งอธิบดีกรมสรรพากรยอมรับว่ายังไม่มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว จากข้อมูลจะพบว่ากฎหมายในเรื่องดังกล่าวมีอยู่แล้วแต่ไม่มีการดำเนินการตลอดในระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา แม้กระทั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็ไม่สามารถดำเนินการได้ การที่เอกชนเป็นคู่สัญญากับภาครัฐต้องให้เอกชนแสดงรายการรายรับ รายจ่าย โดยละเอียด ซึ่งต้องมีการนำเสนอข้อมูลราคากลางให้กรมสรรพากรทราบ แม้กระทั่งมาตรา ๑๐๓/๗ เป็นการบังคับเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่ทำการจัดซื้อจัดจ้างต้องแสดงราคากลางทางเว็บไซต์ ซึ่งต้องมีรายละเอียดของโครงการ ซึ่งจะพบปัญหาว่าบริษัทที่เข้ามารับงานหากเป็นบริษัทเล็ก ๆ ที่ไม่มีนักบัญชีเก่ง ๆ จะเสียเปรียบบริษัทใหญ่ ๆ

ในประเด็นปัญหาเรื่องการแก้ไข สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐมีการเสนอว่า ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐหรือเอกชน ถ้ามีการกระทำความผิดร่วมกันจะมีการตรวจสอบ ใน ๓ ประเด็น คือ

(๑) อาญา

(๒) วินัย

(๓) มาตรการทางภาษี โดยจะมีการเช็คภาษีย้อนหลังทั้งหมด

ทางผู้บริหารของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐมีแนวคิดที่จะแก้ไขปัญหาเรื่อง ความล่าช้าในการดำเนินคดี คือ เปลี่ยนจากระบบไต่สวนเป็นระบบกล่าวหา ซึ่งในขณะนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวน่าจะอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ เอกชนจะอยู่ในข่ายของผู้สนับสนุน โดยกรณีดังกล่าวได้แบ่งแยกการพิจารณาออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่รัฐ

(๒) ภาคเอกชน

(๓) ผู้อยู่เบื้องหลัง (ผู้มีอำนาจสั่งการ)

หากภาคเอกชนกระทำความผิดจะมีการแจ้งข้อหาฐานเป็นผู้สนับสนุนร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ ปัจจุบันคดีที่เข้ามาในส่วนของภาคเอกชนจะมีจำนวนน้อยมากที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ส่วนใหญ่จะเป็นอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คดีที่เข้าสู่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐจะเป็นคดีที่กระทำความผิดในลักษณะส่วนบุคคล หากเป็นกระทำความผิดในลักษณะของกระบวนการที่มีเอกชนเข้าร่วมจะพบจำนวนน้อย เพราะหากเป็นโครงการใหญ่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะเป็นระดับค่อนข้างสูงซึ่งจะอยู่ในอำนาจการพิจารณาของ ป.ป.ช. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐจะไม่มีอำนาจในการสอบสวน

เมื่อคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้รับฟังความเห็นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ได้มอบหมายคณะทำงานจัดทำร่างสมมติฐานและส่งให้ ป.ป.ท. ให้ความเห็นโดยมีรายเอียดดังต่อไปนี้

สำนักงาน ป.ป.ท. เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน พ.ศ. .... เป็นกฎหมายที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนที่ซื่อสัตย์สุจริตและแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาคเอกชนซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัญหาการทุจริตที่เชื่อมโยงและสร้างความเสียหายให้แก่ภาครัฐและประโยชน์สาธารณะ <u>จึงเห็นด้วยกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติ</u>ดังกล่าว แต่ทั้งนี้บทบัญญัติบางประการที่ควรมีการทบทวน ได้แก่

๑. บทบัญญัติในเรื่องคณะกรรมการ ส.ป.อ. ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามการทุจริต แต่ไม่มีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีภารกิจสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงเห็นควรเพิ่ม “เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ” เป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

๒. บทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. บางมาตรา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว อาจซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท. ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและไต่สวนข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งหมายรวมถึงเอกชนที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ด้วย

ความเห็นคณะทำงาน

๑. ควรเพิ่ม “เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ” เป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการ

<u>**คณะทำงาน**</u> มีมติปรับโครงสร้างคณะกรรมการ ส.ป.อ. (ร่างมาตรา ๑๑) ใหม่โดยยึดรูปแบบจากร่าง พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ที่เข้าสู่การพิจารณาของ สนช. เมื่อเร็วนี้ ดังนี้

ข้อความเดิม	ข้อความใหม่
มาตรา ๑๑ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ส.ป.อ.” จำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย (๑) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ (๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน อัยการสูงสุดหรืออธิบดีอัยการแผนกคดีทุจริต อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย นายกสมาคมธนาคารไทย (๓) ตัวแทนองค์กรต่อต้านการทุจริตจำนวนสี่คน (๔) เลขาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ	มาตรา ๑๑ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ส.ป.อ.” จำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย (๑) กรรมการซึ่งเป็นหรือเคยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต่ำกว่าตำแหน่งหรือเทียบเท่าตำแหน่งดังนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองอัยการสูงสุด หรือรองอธิบดีอัยการแผนกคดีทุจริต รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ รองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนหกคน (๒) กรรมการซึ่งมาจากองค์กรภาคเอกชน จำนวนหกคน ประกอบด้วยตัวแทน (ก) องค์กรต่อต้านการทุจริต จำนวนสามคน ซึ่งตัวแทนนั้นต้องเป็นหรือเคยเป็นประธานหรือกรรมการองค์กรต่อต้านการทุจริตไม่น้อยกว่าห้าปี (ข) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจำนวนหนึ่งคน (ค) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยจำนวนหนึ่งคน และ (ง) สมาคมธนาคารไทยจำนวนหนึ่งคน (๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐหรือภาคเอกชน จำนวนสามคน

๒. บทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. บางมาตรา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว อาจซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท. ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและไต่สวนข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งหมายรวมถึงเอกชนที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ด้วย

<u>คณะทำงาน</u> เห็นดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติ ส.ป.อ. มาตรา ๓๘ บัญญัติการทุจริตระหว่างเอกชนกับเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณชนให้เป็นความผิดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญา UNCAC แตกต่างจากกฎหมายของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ที่กำหนดความผิดเฉพาะการทุจริตระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชนเท่านั้น

๒. ประเด็นดังกล่าวถือเป็นหลักการของร่างกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการให้มีระบบการแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นแบบสืบสวนสอบสวนซึ่งแตกต่างจาก ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ที่ใช้ระบบไต่สวนที่ทำให้การพิจารณาคดีต่างๆ เป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์และพฤติการณ์การหลบหนี การยักย้าย ถ่ายเทรัพย์สิน ตลอดจนกระบวนการและขั้นตอนการทุจริตในภาคเอกชนที่มีความสลับซับซ้อน จึงมีความจำเป็นต้องมีองค์กรและระบบการแสวงหาข้อเท็จขึ้นใหม่เพื่อปิดช่องว่างดังกล่าว

๑๐. ผู้แทนจากคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน (กกร.) คือ

๑๐.๑ นายกิตติ ตั้งจิตรมณีศักดา	เลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
๑๐.๒ นายธวัชชัย ยงกิติกุล	ที่ปรึกษาสมาคมธนาคารไทย
๑๐.๓ นางสาวชุลีพร น่วมทะนง	รองเลขาธิการสมาคมธนาคารไทย
๑๐.๔ นายเกรียงศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการด้านกฎหมาย กกร.
๑๐.๕ ผศ.กาญจนา นิมมานเหมินท์	กรรมการในคณะกรรมการอำนวยการกฎหมาย กกร.
๑๐.๖ นายประสงค์ พรูสินชูสกุล	เลขานุการคณะกรรมการอำนวยการกฎหมาย กกร.
๑๐.๗ นายเสรี วัฒนวรางศิกูร	รองเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการกฎหมาย กกร.
๑๐.๘ นางสาวโสภิดา การุณยะวนิช	ธนาคารไทยพาณิชย์

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมครั้งที่ ๓๑/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ ผู้แทน กกร. ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

ภาคเอกชนได้มีการพิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และอยากให้ดำเนินการจนสำเร็จ แต่สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันมี ๒ กรณี คือ

(๑) <u>การบังคับใช้กฎหมาย</u> (Law Enforcement) เป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่น่าจะใช้ได้แต่ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง การที่ไปเพิ่มโทษให้หนักขึ้นโดยไม่มีการปรับปรุงเรื่องการบังคับใช้กฎหมายจะยิ่งเป็นการส่งเสริมการทุจริตคอร์รัปชั่น เช่น การฝ่าสัญญาณไฟแดงกำหนดเพิ่มโทษเป็นปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท การจ่ายสินบนหรือการจ่ายใต้โต๊ะก็จะสูงขึ้น

(๒) <u>ช่องว่างของกฎหมายบางฉบับ</u> ซึ่งต้องมีการปรับปรุงกฎหมายให้ดีขึ้น

การที่คณะทำงานจะบัญญัติกฎหมายใหม่ขึ้นมาหรือมีการตั้งองค์กรใหม่ขึ้น เช่น องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนซึ่งเป็นองค์กรที่ค่อนข้างใหญ่ จะมีความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์หรือคุ้มค่าในทุก ๆ ด้านหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาจะมีการสำรวจว่ามีความจำเป็นหรือมีความคุ้มค่าหรือไม่ หากพิจารณาว่าองค์กรเก่า เช่น ป.ป.ช. หรือ ป.ป.ท. หรือองค์กรใดก็ตามยังไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายคอร์รัปชั่นได้อย่างจริงจัง หากไปตั้งองค์กรขึ้นมาใหม่จะมีความมั่นใจได้อย่างไรว่าองค์กรใหม่จะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้ดี หากจัดให้องค์กรเก่าไปช่วยส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ดีขึ้นหากกฎหมายที่มีอยู่มีข้อด้อยในจุดใดก็ให้ไปแก้ไขกฎหมายในส่วนนั้น

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนามีพันธะกรณีตามอนุสัญญาต่าง ๆ ซึ่งอาจต้องมีการออกกฎหมาย แต่ควรเรียนรู้จากประเทศที่พัฒนาว่ากฎหมายควรพัฒนาอย่างไร การนำเอากฎหมายของประเทศอื่นมาใช้เป็นแบบบางครั้งก็ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และพัฒนาการของประเทศไทย ซึ่งต้องพิจารณาให้รอบคอบ หรือหากบัญญัติกฎหมายตามทฤษฎีมากเกินไปจนทำให้กฎหมายล้ำหน้ากว่าประเทศไทยที่กำลังพัฒนาซึ่งอาจทำให้เกิดภาระหรืออุปสรรค หรืออาจเกิดผลกระทบตามมา การที่มีวัตถุประสงค์เหมือนกันแต่ใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมจะเกิดผลกระทบที่ไม่คาดคิดตามมา ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิต การประกอบธุรกิจ รวมทั้งอาจเกิดอิทธิพลหรือองค์กรใหม่ขึ้นทำให้เกิดความไม่สงบ

ทั้งนี้ กกร. ได้ให้ข้อสังเกตต่อร่างกฎหมายดังนี้

(๑) ควรมีการสำรวจความคุ้มค่าของการออกกฎหมายใหม่หรือการมีองค์กรใหม่ และผลกระทบที่ตามมาของการตั้งองค์กรใหม่

(๒) จะมั่นใจได้อย่างไรว่าหากมีการตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมาแล้วจะไม่มีปัญหาเหมือนองค์กรที่มีอยู่ หากมั่นใจว่าองค์กรใหม่ไม่มีปัญหาเหมือนองค์กรที่มีอยู่ก็ควรกลับไปแก้ไของค์กรเดิมเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณอีกหลายร้อยล้านในการสร้างองค์กรใหม่

หากทราบปัญหาขององค์กรเดิมและมีการแก้ไขจะสามารถพิจารณาได้อย่างครอบคลุม สามารถจำกัดกรอบและผลกระทบได้ในระดับหนึ่ง แต่หากดำเนินการใหม่โดยไม่มีข้อมูลหรือการวิเคราะห์ที่ดีพอจะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมมอบหมายคณะทำงานพิจารณาความเห็นและเสนอแนะของ กกร. โดยมีข้อสังเกตดังนี้

(๑) คณะอนุกรรมาธิการต้องการให้มีกฎหมายเพื่อนำไปบังคับใช้กับภาคเอกชนและการเสนอกฎหมายฉบับดังกล่าวควรเสนอโดยภาคเอกชน แต่อาจไม่มีความจำเป็นที่ต้องมีองค์กรเพิ่ม

(๒) จะทำอย่างไรให้กฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นเอกเทศและมีประสิทธิภาพ

๑๑. ผู้แทนจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ คือ

- พันตำรวจโท มนตรี บุญยโยธิน ผู้บัญชาการสำนักคดีอาญาพิเศษ ๒ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๓๔/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๘ โดยผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงร่างสมมติฐาน ดังนี้

กรณีที่เอกชนกระทำการทุจริตต่อรัฐ ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินคดีส่วนใหญ่เป็นกรณีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฮั้ว คือ มีการตกลงเสนอราคาหรือมีการกีดกัน เพื่อมิให้เอกชนรายอื่นเข้ามาเสนอราคาต่อภาครัฐได้ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการส่งทีมไปตรวจสอบป้องกันเพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว คดีส่วนใหญ่ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาเป็นกรณีที่เอกชนร่วมกับภาคราชการอีกกรณีหนึ่งเป็นเรื่องของการค้าสิทธิ์ที่มีการร่วมมือกับต่างประเทศ และการที่เอกชนกระทำการทุจริตจะจับกุมได้ค่อนข้างลำบาก ปัจจุบันมีการตั้งบริษัทที่เป็นลักษณะนอมินีและไม่สามารถดำเนินคดีได้มีการหลบเลี่ยงภาษี และหากเอกชนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ในความเห็นส่วนตัวการจะแก้ปัญหาการทุจริตขอเสนอให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ กำหนดให้ “ผู้ให้ไม่มีความผิด” เพราะหากผู้ให้ไม่ผิด ผู้ให้พร้อมที่จะนำใบเสร็จมายื่นแสดงหลักฐานให้กรมสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานสอบสวน หากผู้รับยอมรับทรัพย์สินจะมีความผิดทันที

ส่วนในการดำเนินคดีกับเอกชนนั้นมีความเห็นดังนี้

(๑) ในการรวบรวมพยานหลักฐานจะกระทำได้ค่อนข้างยาก ในการสืบสวนสอบสวนคดีทุจริต หลักฐานที่เป็นเอกสารเป็นสิ่งที่สำคัญมาก แต่การรวบรวมพยานหลักฐานนั้นทำได้ยาก เนื่องจากกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้น การเข้าไปทำการตรวจยึดเอกสารหลักฐานจึงต้องทำด้วยความรอบคอบ นอกจากนั้นผู้กระทำความผิดเมื่อทราบว่ามีผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษจะมีการทำลายพยานหลักฐานต่าง ๆ ในหลาย ๆ กรณี มีการใช้อำนาจและอิทธิพลในการยับยั้งเพื่อไม่ให้ส่วนราชการส่งพยานหลักฐานด้วย นอกจากนี้ยังมีการโอนเงินหรือทรัพย์สินไปต่างประเทศ การติดตามข้อมูลหรือทรัพย์สินจะกระทำได้ยาก

(๒) เอกชนมักมีการดำเนินการเป็นขบวนการ มีการจัดตั้งบริษัทเพื่อกระทำความผิดโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งบริษัทนอมินี กรรมการหรือผู้จัดการเป็นบุคคลที่ถูกแอบอ้าง และมีกระบวนการที่ซับซ้อน ทำให้ติดตามผู้กระทำความผิดได้ยาก

(๓) ผู้กระทำความผิดมีการหลบหนีไปต่างประเทศ ซึ่งยากแก่การติดตามตัวมาดำเนินคดี และผู้กระทำความผิดได้ตั้งบริษัทใหม่เพื่อกระทำความผิดซ้ำอีก กว่าศาลจะมีคำพิพากษาคดีแรกก็ได้สร้างความเสียหายแก่สังคมเป็นจำนวนมาก

การรวบรวมพยานหลักฐานต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ หากมีการตั้งหน่วยงานและพิจารณาคดีใหญ่เอกสารจะมีจำนวนมาก ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ แต่หากเป็นคดีเล็กซึ่งมีจำนวนคดีมากและมีค่าใช้จ่ายในบางครั้งจะสูงกว่าจำนวนค่าเสียหายที่เกิดขึ้น หากมีหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนควรพิจารณาคดีใหญ่เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า

ในเรื่องเครื่องมือ กฎหมาย และอุปกรณ์ต่าง ๆ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษมีความครอบคลุมเรื่องการดำเนินการกับเอกชนเพียงพอแล้วหากมีการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่ในเรื่องเครื่องมือจะผูกพันกับเรื่องงบประมาณ หากเป็นคดีใหญ่จะเกิดความเหมาะสมแต่หากเป็นคดีเล็กจะทำให้กฎหมายไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ หากคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมมีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริม สนับสนุน ธรรมาภิบาล และป้องกัน ปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน โดยมอบหมายให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการอาจเกิดปัญหาได้ คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมอาจตั้งองค์กรเพื่อรับเรื่อง หากเป็นคดีใหญ่ควรส่งมอบให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการและแต่งทนายความทำงานควบคู่กัน หากเป็นคดีเล็กมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการจะช่วยแก้ปัญหาได้ดี ซึ่งหากมีการตั้งองค์กรนี้ขึ้นมาอาจมีความคล่องตัวทางด้านงบประมาณและมีความคล่องตัวทางด้านนโยบาย เพราะหากมีการแก้ไขกฎหมายของกรมสอบสวนคดีพิเศษเรื่อง การสอบสวนโดยให้มีการแต่งตั้งทนายความเข้าไปดำเนินคดีอาจเป็นการยุ่งยาก แต่หากมีการตั้งองค์กรใหม่และมีอำนาจในการแต่งตั้งทนายความ มีงบประมาณในการแต่งตั้งทนายความ จะเป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณ และสามารถปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้รับฟังความเห็นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ได้มอบหมายคณะทำงานจัดทำร่างสมมติฐานและส่งให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้ความเห็นโดยมีรายเอียดดังต่อไปนี้

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามนิยาม พนักงานสอบสวน หมายความว่า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญา และมาตรา ๑๑ คณะกรรมการ ส.ป.อ. กรรมการโดยตำแหน่งประกอบด้วย อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ.. โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวมีบทกำหนดโทษทางอาญารวมอยู่ด้วยและ

มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ และวิธีปฏิบัติ แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลายประการ ทั้งเป็นการสร้างองค์กรการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีขึ้นใหม่เพิ่มเติมไปจากที่มีอยู่ในปัจจุบันทำให้อำนาจหน้าที่ทับซ้อนกัน จึงเห็นสมควรเสนอให้คณะกรรมาธิการการกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและกิจการตำรวจร่วมพิจารณาด้วย

ส่วนการกำหนดมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาล เห็นว่า กฎหมายนี้อาจเอื้อให้กับนายทุนที่จะทำการผูกขาดได้ เนื่องจากผู้ค้าต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น อาจเกิดจากกระบวนชี้แจงและเป็นการเพิ่มขั้นตอนจนผู้ค้าปลีกรายเล็ก (SME) ถูกกีดกันออกจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ นอกจากนี้สินค้าในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นลักษณะผูกขาดมีผู้ผลิตน้อยรายหรือเพียงรายเดียว ทำให้ไม่มีการต่อสู้แข่งขันด้านราคากันอย่างแท้จริง ประชาชนผู้บริโภคต้องรับภาระและสร้างความเลื่อมล้ำฐานะทางเศรษฐกิจ จึงสมควรต้องพิจารณามาตรการป้องกันการผูกขาดหรือทุ่มตลาดด้วย

ความเห็นคณะทำงาน

๑. ร่างพระราชบัญญัติมีบทกำหนดโทษทางอาญารวมอยู่ด้วยและมีการกำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีปฏิบัติ แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลายประการ

<u>คณะทำงาน</u> เห็นว่าประเด็นดังกล่าวถูกต้องสอดคล้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพราะเป็นหลักการของพรบ.นี้ที่การกระทำความผิดมีความเสียหายรุนแรงกว่าการกระทำการทุจริตเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม กำหนดโทษดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบในทางปฏิบัติแต่อย่างใด เนื่องจากกฎหมายอาญาวางหลักไว้เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งเดียวผิดกฎหมายหลายบทให้ลงโทษบทที่หนักที่สุดอยู่แล้ว

ส่วนประเด็นอำนาจหน้าที่ และวิธีปฏิบัติยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเช่นเดิม หากแต่แตกต่างเฉพาะเรื่องของการประสานงานคดีระหว่างกันเท่านั้น

๒. เป็นการสร้างองค์กรการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีขึ้นใหม่เพิ่มเติมไปจากที่มีอยู่ในปัจจุบันทำให้อำนาจหน้าที่ทับซ้อนกัน

<u>คณะทำงาน</u> เห็นว่าประเด็นดังกล่าวถูกต้องสอดคล้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพราะถือเป็นหลักการของร่างกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการให้มีระบบการแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นแบบสืบสวนสอบสวน ซึ่งแตกต่างจาก ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ที่ใช้ระบบไต่สวนที่ทำให้การพิจารณาคดีต่าง ๆ เป็นไปด้วยความล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์และพฤติการณ์การหลบหนี การยักย้าย ถ่ายเททรัพย์สิน ตลอดจนกระบวนการและขั้นตอนการทุจริตในภาคเอกชนที่มีความสลับซับซ้อน จึงมีความจำเป็นต้องมีองค์กรสอบสวน (องค์เดิม : DSI) ระบบแสวงหาข้อเท็จ (ระบบเดิม : สืบสวนสอบสวน)และการฟ้องร้องคดีขึ้น (ระบบเดิม) ในองค์กรใหม่ (ส.ป.อ.)

๓. การกำหนดมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาลอาจเอื้อให้กับนายทุนที่จะทำการผูกขาดได้ เนื่องจากผู้ค้าต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น อาจเกิดจากกระบวนชี้แจงและเป็นการเพิ่มขั้นตอนจนผู้ค้าปลีกรายเล็ก (SME) ถูกกีดกันออกจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

<u>คณะทำงาน</u> เห็นว่าไม่เป็นการกีดกันแต่อย่างใด เพราะคณะกรรมการ ส.ป.อ. จะต้องกำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์การเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐก่อน (ร่างมาตรา ๖ วรรคสอง) ซึ่งคณะทำงานมีเจตนาใช้แนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กล่าวคือแบ่งระดับผู้ที่จะเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐเป็นขั้นบันได ซึ่งไม่ได้ปิดกั้นคู่สัญญารายเล็กๆอย่าง SME แต่อย่างใด ซึ่งจะกำหนดรายละเอียดในข้อสังเกตท้ายร่างพรบ. เช่น

ระดับ ๑ บุคคลทั่วไป เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐมูลค่าไม่เกิน ๕ แสนบาท
ระดับ ๒ เข้าร่วมโครงการ เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐมูลค่าไม่เกิน ๒ ล้านบาท
ระดับ ๓ มีการปรับปรุงองค์กร เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐมูลค่าไม่เกิน ๕ ล้านบาท
ระดับ ๔ ผ่านการตรวจรับรอง เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐมูลค่าไม่เกิน ๑๐ ล้านบาท
ระดับ ๕ เชิญชวนคู่ค้าเข้าร่วม เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐไม่จำกัดมูลค่า

อย่างไรก็ตาม คณะทำงานฯ เห็นว่าในระยะแรกจะส่งผลกระทบต่อการซื้อสินค้าหรือบริการของภาครัฐอยู่บ้างที่จำนวนคู่สัญญาจะมีน้อยราย ทำให้ผู้ประกอบการมีการขึ้นราคาสินค้าหรือบริการอยู่บ้างแต่จะเป็นเพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น และประเด็นนี้คณะทำงาน ได้มีมาตรการป้องกันไว้แล้วในบทเฉพาะกาลตามร่างมาตรา ๘๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการเป็นคู่สัญญาภาครัฐในมาตรา ๑๐ ให้มีผลเมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนดซึ่งจะมีการพิจารณาถึงจำนวนผู้ตรวจประเมิน ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบจำนวนผู้ได้รับการรับรองแล้วว่ามีเพียงพอกับความต้องการขณะนั้นหรือไม่ ก่อนบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

๕.๒ สรุปโครงการเสวนาเรื่อง "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน และแนวทางการแก้ไขฯ"

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดเสวนา เรื่อง "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน และแนวทางการแก้ไข" ในวันจันทร์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ ห้องมิตติ้งรูม ๔ ชั้น ๑ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อสร้างความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน อันเป็นปัญหาระดับสากล ตลอดจนสร้างความตระหนักถึงผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายโดยขาดธรรมาภิบาล และเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนธรรมาภิบาลและป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน โดยมีนายสาธิต ชาญเชาวน์กุล รองประธานคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้เปิดการเสวนา โดยมีผู้เข้าร่วมการเสวนา จำนวน ๘๒ คน สรุปสาระสำคัญการจัดเสวนา ดังต่อไปนี้

นายสุพันธุ์ มงคลสุธี ประธานคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม กล่าวรายงาน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าปัญหาคอร์รัปชั่นในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ใหญ่และเป็นปัญหาที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในเรื่องคอร์รัปชั่นจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประเด็น คือ ข้าราชการ นักการเมือง และภาคเอกชน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้พิจารณาเรื่องนี้มาเสนอ และเล็งเห็นว่าปัญหาคอร์รัปชั่นเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ ที่ผ่านมาจะพบเห็นข้าราชการซึ่งมีผลกระทบมากที่สุด จะมีคนพูดเสมอว่า "หากไม่มีผู้รับก็ไม่มีผู้จ่าย" นี้คือปัญหาของสังคมในวันนี้หลายท่านมองว่าผู้จ่ายคือภาคเอกชน เพราะฉะนั้นผู้จ่ายเองทำให้เกิดการคอร์รัปชั่น ซึ่งผู้จ่ายถือว่ามีส่วนร่วมในการทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชั่น ผู้รับและผู้จ่ายต้องมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดร่วมกัน ในวันนี้เมื่อภาคเอกชนมีปัญหา จะทำอย่างไรให้ภาคเอกชนเข้ามาตระหนักในเรื่องนี้ ซึ่งคณะกรรมาธิการได้พยายามทำการศึกษาเพื่อที่จะผลักดันให้ภาคเอกชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในเรื่องของกลไกการป้องกันคอร์รัปชั่นหรือป้องกันการจ่าย หากพิจารณาการจ่ายของภาคเอกชน จะพิจารณา ๒ – ๓ เรื่อง คือ

(๑) จ่ายเพื่อให้ได้รับความสะดวก
(๒) เจตนาที่อยากทำให้เกิดความได้เปรียบเพื่อให้ได้งาน

(๓) ต้องการโกงอย่างตั้งใจ

ในฐานะคณะอนุกรรมาธิการจึงได้มีการศึกษาว่า จะทำอย่างไรให้ภาคเอกชนได้รับการส่งเสริม ให้มีธรรมาภิบาล ทำอย่างไรให้ภาคเอกชนตระหนักถึงการประกอบอาชีพด้วยความสุจริต เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

ในวันนี้ได้รับเกียรติจากวิทยากรหลายท่านที่มาชี้แนะให้ความเห็นเพื่อปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะภาคเอกชนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการจัดงาน คือ

(๑) เพื่อสร้างความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน อันเป็นปัญหาระดับสากล ตลอดจนสร้างความตระหนักถึงผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายโดยขาดธรรมาภิบาล

(๒) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนธรรมาภิบาล และป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน

ในโอกาสนี้ขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือ รวมถึงวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาร่วมแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนผู้มีเกียรติทุกท่านที่พร้อมจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำให้การจัดเสวนาในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ และใช้ประโยชน์จากเวทีเสวนาในวันนี้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

บัดนี้ได้เวลาอันสมควร ขอเรียนเชิญท่านสาธิต ชาญเชาวน์กุล รองประธานคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้เกียรติกล่าวเปิดการเสวนา เรื่อง “การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชนและแนวทางการแก้ไขฯ”

นายสาธิต ชาญเชาวน์กุล รองประธานคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวเปิดงาน

การทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นปัญหาใหญ่ที่เป็นภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคง และเศรษฐกิจของประเทศ บั่นทอนคุณธรรมและจริยธรรมของสังคม เป็นอันตรายต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ต่อหลักนิติธรรม และต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว คงได้เห็นตัวอย่างในอดีตที่ผ่านมาอย่างชัดเจนจากผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชั่นในการลงทุนโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงการของภาครัฐที่ส่งผลทำให้การดำเนินโครงการนั้น ๆ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไร้ประสิทธิภาพ รวมทั้งเกิดการสร้างการลงทุนที่ไม่สมเหตุสมผล เพื่อมุ่งหวังการใช้จ่ายงบประมาณและการทุจริต ดังนั้น การปราบปรามการทุจริตจึงเป็นวาระแห่งชาติที่รัฐบาลได้ประกาศไว้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายต่าง ๆ รองรับ มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ก็เป็นการมุ่งเน้นไปที่ข้าราชการและนักการเมือง และเพิ่งจะมีการแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมถึงภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ แต่ก็ไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งหมด นอกจากนั้นที่สำคัญประเทศไทยได้ลงนามให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต UNCAC 2003 ซึ่งมีบทบัญญัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคเอกชนที่กำหนดว่าจะต้องมีการลงโทษทั้งทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางอาญาทุกท่านที่อยู่ในวงการภาคเอกชนทราบดีว่าการทุจริตคอร์รัปชั่นนั้นมิเพียงแต่เป็นการทุจริตเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ แต่การทุจริตระหว่างเอกชนด้วยกันเองก็เป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งจะได้ทราบข่าวอยู่เสมอเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของเอกชนด้วยกัน การให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อของบริษัทหนึ่งเพื่อซื้อธุรกิจ สินค้า หรือบริการกับอีกบริษัทหนึ่ง หรือซื้อเพื่อให้ได้ประโยชน์มากกว่า ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ แต่ไม่ได้มีการกล่าวถึง เพราะเรื่องดังกล่าวอาจไม่มีวงเงินที่สูงมากพอแต่ก็พบว่ามีจำนวนมาก ฉะนั้น การคอร์รัปชั่นของเอกชนต่อเอกชนก็เป็นเรื่องที่เป็นปัญหาของประเทศไทยในระยะยาว ดังนั้น การดำเนินการในเรื่องนี้ไม่ใช่เฉพาะเรื่องที่รัฐบาลควรพิจารณาออกกฎหมายควบคุมเท่านั้น แต่สิ่งที่สำคัญคือการรณรงค์ ส่งเสริม การสร้างความโปร่งใส

ในการประกอบธุรกิจ การยกระดับมาตรฐานทางบัญชี และการสอบบัญชีที่บอกถึงความโปร่งใสขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศเจตนารมณ์ ความมุ่งมั่นในการจัดการทุจริตคอร์รัปชั่นขององค์กร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จ และสร้างให้ธุรกิจนั้น ๆ มีความเข้มแข็งและสร้างความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ ซึ่งทุกคนต้องอยู่บนพื้นฐานของตนเอง ไม่ใช่อยู่บนพื้นฐานของอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อให้ตนได้ผลประโยชน์ขึ้นมา ที่ผ่านมาประเทศไทยได้เริ่มมีการรณรงค์ มี กลต. หรือตลาดหลักทรัพย์ IOD มีองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่นและแนวร่วมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการเรื่องดังกล่าวมาในระยะหนึ่ง แต่สิ่งเหล่านี้ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมของทุกองค์กรไม่จำเป็นต้องเป็นภาคเอกชนด้วยกันเอง การดำเนินการของภาครัฐและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องผลักดันเรื่องนี้ให้ประสบความสำเร็จต่อไป ดังนั้น คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมทำการศึกษาและจัดให้มีการเสวนาในวันนี้ขึ้น เพื่อที่จะได้ระดมความคิดเห็น หาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนธรรมาภิบาลและป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน รวมทั้งการทำอย่างไรที่จะให้พระราชบัญญัติที่มีอยู่ระหว่างหน่วยงานรัฐและเอกชนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการนี้ คณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นกรอบการพิจารณาในวันนี้และขอให้ทุกท่านได้ให้ความคิดเห็น ร่วมกันจัดทำข้อสรุปเพื่อเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนของประเทศ และต้องขอขอบคุณคณะวิทยากรทุกท่าน ที่ได้สละเวลามาให้ความเห็นที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเสวนาในวันนี้

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ขอเปิดการเสวนา และขอให้การเสวนาในวันนี้สำเร็จลุล่วงและประสบความสำเร็จต่อประเทศต่อไป

ศาสตราจารย์พิเศษ จรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
บรรยายพิเศษ เรื่อง "การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของภาคเอกชนต่อการทุจริตในสังคมไทย" โดยสรุปว่า

ขอขอบคุณคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญของชาติ เพราะฐานข้อมูลไม่มีเรื่องนี้ ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้มีความครอบคลุม กว้างขวาง ครบทุกด้าน แต่การจัดทำกฎหมายไม่เคยมีผู้ใดสามารถทำให้สมบูรณ์ บริบูรณ์ได้ในรอบเดียว เพราะว่าสังคมมนุษย์มีความซับซ้อน พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อน กระบวนการทางกฎหมายที่สำคัญต้องมีจุดเริ่มต้น และมีการปรับปรุงพัฒนาต่อไป จากประสบการณ์ หากมีการคาดหวังว่าจะต้องทำให้ได้สมบูรณ์ ๑๐๐% พบว่ายากมากที่จะประสบความสำเร็จ บางครั้งอาจล่วงเลยเวลาที่จะเริ่มต้นนับหนึ่ง ในเวลาที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะที่มีโอกาสทำเรื่องดังกล่าว ก็อยากเห็นร่างกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งบัดนี้ได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเริ่มต้นนับหนึ่งในส่วนนี้ ส่วนว่าจะขาดเกินมีข้อด้อย ประการใดก็ค่อยหาทางปรับปรุง อย่างที่รองประธานคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ ฯ ได้กล่าวไว้ตอนการเปิดการเสวนาว่ามีการพิจารณาปัญหาดังกล่าวและจะมีการแก้ไของค์ประกอบเพียง ๒ ส่วนคือ ด้านข้าราชการ และนักการเมือง ซึ่งเดิมมีเพียงหน่วยงาน ป.ป.ช. ที่เพ่งเล็งไปที่ฝ่ายการเมืองและข้าราชการในระดับสูง ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๑ เริ่มมีคณะ ป.ป.ท. องค์กรการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเกิดขึ้นเป็นขาที่ ๒ และสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ระยะเวลาที่ผ่านมาติดปัญหาและอุปสรรคมากมายแต่ได้เริ่มขาที่ ๒ ไว้แล้ว ในวันนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ขยับขาที่ ๒ นี้ให้เข้มแข็งขึ้น โดยขยับออกจากกระทรวงยุติธรรม ให้เข้ามาอยู่ภายใต้การดูแลของนายกรัฐมนตรี ซึ่งสามารถทำอะไร ๆ ให้ดีขึ้น แต่องค์ประกอบทั้ง ๒ ขานั้นยังไม่ได้มาตรฐานของสากล ยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ

ที่ช่วยกันโกงบ้าน กินเมือง โดยการร่วมมือกัน ๓ ฝ่าย โดยการกินเป็นทีม และไม่ใช่ ๓ ฝ่ายแต่พบว่าเป็น ๓++ คือ เป็น ๓ ฝ่าย ที่บวกด้วยทุนข้ามชาติซึ่งเข้ามาเป็นฝ่ายที่ ๔ และเป็นอันตรายร้ายแรงต่อประเทศชาติ รวมทั้ง ผู้ประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรม การค้าพาณิชย์ที่เป็นกิจการของคนไทย ไม่สามารถสู้กับทุนมหาศาลในระดับสากลที่เข้ามาในประเทศไทยบวกกับกฎหมายที่ยังไม่สมประกอบยิ่งเป็นการเพิ่มปัญหาให้มากขึ้น ร่างกฎหมายฉบับนี้จึงเป็นการเพิ่มขาที่ ๓ ให้ ซึ่งอาจจะไม่แข็งแรงทันทีแต่เป็นการเริ่มต้นแล้วและจะนำประเทศชาติให้เข้มแข็งขึ้น ระงับยับยั้งการทุจริตคอร์รัปชั่นได้ดียิ่งขึ้นไม่มากก็น้อย ร่างกฎหมายฉบับนี้มีความสำคัญและมีจุดแข็งต่าง ๆ ซึ่งขอเพิ่มเติมเล็กน้อย จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่ามี ๖ สาเหตุใหญ่ในระบอบเสรีประชาธิปไตยทุนนิยม คือ

(๑) ระบบทุนนิยม

(๒) ระบบการเมือง

(๓) ระบบสื่อ

(๔) ภาควิชาการหดตัว

(๕) ภาคข้าราชการเกรงกลัวอิทธิพล

(๖) ภาคประชาชนติดประชานิยม

การที่คณะกรรมาธิการสามารถทำร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาจะต้องตระหนักชัดแล้วว่าต้องเห็นมหันตภัยนี้อย่างจริงจัง ซึ่งเหมือนมะเร็งร้ายที่เกาะกินประเทศชาติมาอย่างยาวนาน มีผู้ใหญ่ในภาคเอกชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าประเทศไทยแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้สำเร็จ ประเทศไทยจะปูถนนด้วยทองคำก็สามารถทำได้” จึงสรุปรวมความได้ว่าเรื่องดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่ร้ายแรง สาเหตุใหญ่ที่ได้ทำบทวิเคราะห์ไว้จะมาจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ นักวิชาการแทนที่จะเป็นหลักให้บ ระเทศก็แอบขายตัวในทางลับ ไม่ต้องกล่าวถึงสื่อมวลชน สื่อมวลชนที่เคยเป็นหลัก เป็นปากเป็นเสียงให้กับประเทศชาติและประชาชนกลับกลายไปเป็นเครื่องมือของกลุ่มที่เข้ามากุมอำนาจ เข้ามาใช้ช่องทางนี้กอบโกย และเกิดพลังอำนาจมหาศาล จากสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องได้รับการแก้ไข หากแก้ไขที่สาเหตุไม่ได้ โอกาสที่จะคาดหวังให้ดีขึ้นแทบจะไม่มี

การแก้ปัญหาอยากใช้ระบบหรือแนวคิดของ Prof. Stephen Carter ของ Yale University เมื่อนำไปใช้แล้วได้ผลมากกว่าไม่ทำมาตรการขั้นตอนแรก ๓ ขั้นตอนให้ชัดเจน

(๑) การแก้ปัญหาเรื่องนี้ต้องทำองค์ความรู้ให้ชัดเจนก่อนว่าเรื่องดังกล่าวเป็นปัญหาที่ร้ายแรงอย่างไร เป็นพฤติกรรมที่ทำร้ายประเทศชาติ ทำร้ายประชาชน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทุกฝ่ายรวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนด้วยกันเองก็ถูกพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เอารัดเอาเปรียบ ทำร้าย ทำลาย จนหาทางแข่งขันด้วยคุณภาพ ประสิทธิภาพ อย่างที่ควรจะเป็นในระบบเศรษฐกิจเสรีไม่ได้ จะถูกกีดกัน คนใหม่เกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าคนเก่าที่มีระบบเครือข่ายการทุจริตที่ล็อคไว้แล้ว และถ้าองค์ความรู้มีความชัดเจนเผยแพร่ออกไปมากเท่าไรก็จะเกิดแนวร่วม เกิดกระบวนการที่จะร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมหาทางที่จะบรรเทาเบาบางลดหย่อนปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ลงได้มากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ตราบใดที่สังคมยังมองไม่เห็นอันตรายของพฤติกรรมดังกล่าว แม้จะมีการออกกฎหมายมามากเท่าไรก็ไม่มีทางสำเร็จ กฎหมายจะเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งหลังจากที่ทำรากฐานของการแก้ปัญหาเรื่องนี้

(๒) ตัวบุคคลที่ทำงานเรื่องนี้ต้องปฏิบัติให้ได้เสียก่อน โดยเริ่มตั้งแต่ผู้ใหญ่ของทุกฝ่ายทุกองค์กรของประเทศ ซึ่งต้องเริ่มต้นที่ตนเอง เพราะหากผู้ใหญ่แต่ละองค์กร แต่ละฝ่ายยังไม่สามารถทำได้ก็ไม่มีทางที่จะทำโครงการ “โตไปไม่โกง” สอนเด็ก ๆ

เมื่อทำตนเองได้มั่นคงแล้ว จะไม่ยอมคล้อยตามกลทุจริต ฉ้อฉล กลโกง จะมั่นคงอยู่ในธรรมาภิบาลและต้องประกาศตัวที่จะยืนหยัดแก้ปัญหานี้ให้สังคมไทย ซึ่งเป็นการวางรากฐาน ๓ ขั้นตอน ถ้าผู้ที่รู้จริง ปฏิบัติตัวได้จริงแล้วยังถ่อมตัว ไม่ประกาศตัวอย่างชัดเจน จะเป็นคนดีที่กระจัดกระจายไม่มีกำลัง ไม่สามารถต่อกรกับเครือข่ายการกินเป็นทีมได้ ฉะนั้น ผู้ที่ทำงานด้านนี้ต้องไม่เก็บตัว เนื่องจากไม่ใช่เป็นเรื่องการยกตนข่มท่าน หากเราสำรวจตัวเองดีแล้ว เส้นทางนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเส้นทางและสังคม รวมถึงทุกสถาบันในประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวร่วมของคนที่มีแนวคิดเหมือนกันที่อยากแก้ปัญหานี้ให้กับประเทศชาติ และคนที่สำคัญที่สุดคือผู้ที่ทรงอำนาจในองค์กร ผู้ใหญ่ในพรรคการเมือง ผู้นำของประเทศชาติ ผู้ใหญ่ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและเอกชน ในระบบราชการหากผู้ใหญ่ยังนิ่งเฉยในเรื่องนี้ ยังมองไม่เห็นอันตรายของเรื่องนี้ ท่านจะไม่สามารถพาองค์กรของท่าน และขยายเรื่องดังกล่าวไปที่สื่อสาธารณะ เพราะสื่อสาธารณะมีความสำคัญมาก หลายประเทศที่แก้ปัญหาเรื่องนี้สำเร็จเพราะสื่อสาธารณะเดินตามบันได ๓ ขั้นตอน หลังจากนั้น มีการเรียกร้อง ตรวจสอบ หากสามารถให้สื่อทุกช่องทางเข้ามามีส่วนร่วม ไม่เพียงเฉพาะสื่อของสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็จะเกิดเป็นช่องทาง รวมถึงผู้นำทางสติปัญญาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง ผู้นำทางศาสนา องค์กรสาธารณกุศล ประชาชนทั่วไป อย่าให้อยู่ในภาวะที่ประชาชนส่วนใหญ่หรือเด็กรุ่นหลังบอกว่า “โกงก็ไม่เป็นไรหรอก โกงบ้างก็ไม่ว่า แต่ขอให้มีผลงาน” หรือ “โกงก็ไม่เป็นไรหรอก ขอให้แบ่งเราด้วย ดีกว่าคนดีที่ไม่เคยมีอะไรเหลือมาถึงเราเลย” นี้คือปรากฏการณ์ที่น่าตกใจ แม้ประเทศไทยจะทำกฎหมายออกมาดีเท่าไรก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้

ดังนั้น ควรมีกระแสเรียกร้องจากสังคม ทุกภาคส่วน ทุกฝ่าย และผู้ใหญ่ทุกองค์กร แล้วทุกสถาบันจะร่วมกันขับเคลื่อน แต่ที่ผ่านมาเป็นเรื่องที่ตรงกันข้าม ผู้ที่ทำงานตรงนี้จะต้องรอจังหวะ ตรงไหนเปิดช่อง ก็ค่อยทำจึงยากที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ ปัญหาคดีขาดอายุความ ๒๐ ปี เกิดขึ้นได้อย่างไรในเมื่อมีกระบวนการตรวจสอบที่เข้มแข็ง สามารถลงโทษได้ถึงประหารชีวิต แต่ปล่อยปลาตัวใหญ่ ๒๐ ปี ได้เพราะขาดอายุความไป ๑ เรื่อง แต่ที่ไม่ขาดอายุความได้เพียงแค่คำพิพากษาเพราะจำเลยไม่อยู่ ไม่ต้องรับโทษ คดีที่จำเลยยังอาศัยอยู่ในประเทศก็ได้เพียงตัวจำเลย แต่ทรัพย์สมบัติที่โกงมาไม่สามารถเอากลับมาได้ ได้เพียงตัวเลขเท่านั้น ประสิทธิภาพเช่นนี้ทำให้ยุวชนคนรุ่นใหม่ไม่เกรงกลัวพฤติกรรม

(๓) การแก้ไขปัญหานี้มีผู้ใหญ่ภาคเอกชนเคยกล่าวไว้ว่าต้องแก้ไขที่คน และให้คนเข้ามาอยู่ในกระบวนการของเรา เราจะแก้ปัญหาไม่ให้สุนัขเอร็ดอร่อยกับอุจจาระได้อย่างไร ในเมื่อธรรมชาติมันเป็นเช่นนั้น จึงควรแก้ไขที่ระบบ ต้องสร้างระบบเพื่อกีดกัน กด ข่ม ป้องปรามให้สำเร็จ ต้องแก้ที่โครงสร้าง แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้สร้างระบบ สร้างโครงสร้างที่จะแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ หากไม่มีกฎระเบียบจะนำเครื่องมืออะไรมาบังคับ ปัญหาของประเทศคือการบังคับใช้ แต่หากไม่มีกฎระเบียบเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้จะบังคับอะไรมากไม่ได้ แม้แต่จะใช้อำนาจของผู้นำประเทศก็ไม่สามารถใช้ให้เกินเลยไปจากกฎระเบียบได้ ในระบบปัจจุบันมี มาตรา ๔๔ ที่เหมือนกฎระเบียบที่สามารถเลือกใช้อะไรก็ได้ แต่ก็ไม่สามารถใช้ให้ขาดความชอบธรรมได้ ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องออกกฎระเบียบมาเสริมกำลังให้ระบบและโครงสร้างที่กำลังจะจัดทำขึ้น ร่างกฎหมายฉบับนี้จึงมีความจำเป็นอย่างที่ทราบกันแล้วว่ามีการดูแลเฉพาะด้านการเมืองและข้าราชการประจำ ยังไม่ได้รับการร่วมมือจากภาคเอกชน นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางต้องรัดกุม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ทุกวันนี้แทบจะไม่มีเรื่องดังกล่าวให้เห็น นโยบายหรือยุทธศาสตร์ชาติที่จะแก้ปัญหาเรื่องนี้ยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะกระจายไปสู่ความรับรู้ของคนในสังคมโดยรวมแล้วเกิดเป็นกระแสสังคมที่เดินไปในทิศทางเดียวกันว่าในอนาคตข้างหน้าจะเกิดอะไร รวมถึงยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีของรัฐบาลจะต้องทำเรื่องนี้ให้ชัดเจน รัดกุม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ต้องเกิดขึ้นจริง ปัญหาที่เกิดบางครั้งมาจากระบบตรวจสอบ

เกิดจากการตกแต่งบัญชี ซึ่งบางครั้งไม่ได้เกิดจากภาครัฐและข้าราชการประจำ แต่เกิดในบริษัทเอกชน และบางครั้งไม่ได้เป็นการโกงชาติแต่เป็นการโกงประชาชน ผู้ถือหุ้นในตลาดหุ้น ซึ่งมีความอันตรายต่อประเทศและสังคม แม้ว่าจะไม่เกี่ยวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นเรื่องทุจริตในภาคเอกชนแท้ ๆ ก็สามารถทำให้ประเทศชาติล่มจมได้ เพราะฉะนั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้จึงน่าจะเหมาะสมแล้วที่สร้างเสาสำคัญ เป็นเสาที่ ๓ ขึ้นให้แก่ระบบการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ

ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้ถูกออกแบบไว้โดยพิจารณา ๔ ด้าน ดังนี้

(๑) มีการจัดทำกลไกการตรวจสอบ ประเมินผล และรับรองมาตรฐานธรรมาภิบาล ซึ่งเรื่องดังกล่าวไม่เคยมีกฎหมายมาก่อน เพื่อส่งเสริมภาคเอกชนที่มีธรรมาภิบาลให้ได้รับความช่วยเหลือและได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากทางภาครัฐ ไม่ได้เป็นการเล่นงานผู้ทุจริต แต่ส่งเสริมผู้ที่ปฏิบัติอยู่ตามหลักเกณฑ์ในคุณภาพมาตรฐาน ไม่กระทบกระเทือนผู้ใด และเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพียงแต่ต้องระวัง เพราะการส่งเสริมคนดีต้องได้คนดีจริง เพราะจะมีผู้ปลอมตัวเป็นคนดีเพื่อเข้ามารับการปกป้อง คุ้มครอง ส่งเสริมจากระบบดังกล่าว

(๒) มีการสร้างระบบส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรต่อต้านการทุจริต เครือข่ายการต่อต้านการทุจริต ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชน ให้มีความเข้มแข็ง สามารถรองรับและขับเคลื่อนธรรมาภิบาล ร่วมกับกระบวนการเดิมที่ทางภาครัฐมีอยู่ ซึ่งเรื่องดังกล่าวไม่มีอยู่ในกฎหมายปัจจุบัน ทั้งที่มีองค์กรภาคเอกชนทำงานด้านนี้อยู่ แต่ไม่มีสถานะทางกฎหมายรองรับ

(๓) ร่างกฎหมายฉบับนี้สร้างกระบวนการดำเนินคดีที่รวดเร็วขึ้น มีบทลงโทษที่เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนมีมาตรการแก้ไขปัญหาเรื่องอายุความ สำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการดำเนินคดี ซึ่งเป็นปัญหาของประเทศ ซึ่งภาครัฐได้มีการแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าวแล้ว ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ที่ออกมาในปี ๒๕๕๘ แต่ทางภาคเอกชน เช่น สหกรณ์เครดิตยูเนียนโกงภาคเอกชนด้วยกัน สหกรณ์ต่าง ๆ สหกรณ์มหาวิทยาลัยในหลาย ๆ แห่งนำเงินไปฝาก แต่ก็ยังไม่มีการรับผิดชอบ ยังไม่มีการตรวจสอบ และภายหลังมีการหลบหนี อายุความ ๑๐ – ๑๕ ปี หอบเงินไป ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท หลบหนีไปอยู่ต่างประเทศจนขาดอายุความ กฎหมายของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ไม่สามารถทำอะไรได้ ร่างกฎหมายฉบับนี้เคยมีผู้แย้งว่ากฎหมายฉบับเก่า มีแล้ว ลอก ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. มา ไม่มีความจำเป็น แต่นี่คือรอยรั่วที่จะต้องมีการเติมเต็ม

ในการนี้ จึงขอเสนอ ๒ ข้อต่อคณะผู้จัดทำ คือ

(๑) ขอให้เพิ่มระบบป้องกันการดำเนินธุรกิจที่ยังไม่เคยมีความผิดเกิดขึ้น แต่หากมีพฤติการณ์แสดงว่าจะออกไปในแนวทุจริตขอให้มีมาตรการป้องกัน ซึ่งหากเทียบกับกฎหมายของ ป.ป.ท. ที่แก้ไขปรับปรุงใหม่และประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๙ ที่ผ่านมาจะพบว่ามีหมวดนี้เพิ่มขึ้นซึ่งมี ๓ มาตรา คือ ๕๘/๑, ๕๘/๒, ๕๘/๓ หากมีมาตรการนี้จะไม่เกิดความเสี่ยงที่จะปล่อยให้คนเหล่านั้นดำเนินไปและทำลายประเทศชาติ และได้เพียงแค่คำพิพากษา ได้เพียงแค่ตัวเลข หรือหากพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เหมาะกับภาคเอกชนก็สามารถปรับปรุงให้เหมาะกับภาคเอกชนได้

(๒) ปัญหาของบริษัทมหาชน ปัญหาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งสหกรณ์ต่าง ๆ และมูลนิธิ แม้ไม่ใช่ภาครัฐ แต่หากมีการทุจริต บิดเบือน และทำลายประชาชนจำนวนมากและกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ หากร่างกฎหมายฉบับนี้เพิ่มในส่วนนี้ให้เกิดความชัดเจน แม้จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่แล้วแต่ก็ไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้

เสวนาเรื่อง "การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน และแนวทางการแก้ไขฯ"

นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้ดำเนินรายการ

ปัจจุบันการปฏิบัติตามกติกาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การเสวนาในวันนี้ การร่วมแสดงความคิดเห็นของทุกท่านไม่มีคำว่าผิด เป็นเวทีที่รับฟังความคิดเห็นของทุกท่านเพื่อปรับ หรือเพิ่มเติม เพื่อให้ร่างกรอบกฎหมายฉบับนี้สมบูรณ์ การเสวนาวันนี้เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของการแก้ไขปัญหาว่าปัญหาการทุจริตถือเป็นภารกิจของคนไทยทั้งแผ่นดินที่ต้องร่วมกันแก้ไข ภาครัฐมีความเข้มแข็ง มีกฎหมายรองรับในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาคเอกชน ในวันนี้การแก้ไขปัญหาทุจริตในภาคแรกต้องเริ่มจาก ป.ป.ช. การแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาคของการเมือง ส่วนภาคธุรกิจจะเป็นไปในแนวของผู้สนับสนุน จากกรอบกฎหมายที่ได้ศึกษาในวันนี้

นายภาส ภาสสัทธา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ในมุมมองที่ได้ทำงานด้านการปราบปรามการทุจริต หลังจากเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๘ มีหน่วยงาน ป.ป.ป. เกิดขึ้น หลังจากปี ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญได้ให้ความเข้มแข็งในการตรวจสอบทำให้เกิดองค์กรอิสระขึ้น เกิดกฎหมายลูกในปี ๒๕๔๒ เพราะเห็นว่า ป.ป.ป. ล้มเหลว จึงมีหน่วยงาน ป.ป.ช. เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการทุจริตโดยเฉพาะนักการเมือง และมี สตง. ทำหน้าที่ตรวจสอบ สอบสวนข้อเท็จจริงกรณีเงินของแผ่นดินสูญหาย เมื่อรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ออกมา ป.ป.ช. ยังไม่สามารถจัดการได้ จึงเกิดมี ป.ป.ช. จังหวัด เมื่อยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ปี ๒๕๕๑ จึงมีการออก ป.ป.ท. อีกฉบับหนึ่งเพื่อเสริมสร้างการป้องกันการทุจริตในภาครัฐโดยตรง เมื่อปี ๒๕๕๘ ก็ยังมีการแก้ไขกฎหมายและมีบทลงโทษจนถึงขั้นประหารชีวิต เรื่องการลงโทษของผู้ที่มีพฤติการณ์เช่นนี้จะทำอย่างไรให้เกิดความรุนแรงเหมือนเช่นประเทศอื่น ๆ ในวันนี้ได้เห็นสิ่งที่คณะอนุกรรมาธิการได้ร่างกฎหมายขึ้นมาซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเป็นเรื่องของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ทั้งหมด การทำงานของ ป.ป.ช. สาเหตุที่ ป.ป.ช. ล่าช้าเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด ๓,๐๐๐ คน ทำหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สิน ๓๐๐ คน ทำหน้าที่เกี่ยวกับป้องกัน ๒๐๐ คน ทำหน้าที่ด้านการปราบปราม ๑,๐๐๐ คน ในขณะที่มีเรื่องเข้ามาให้พิจารณา ๑๕,๐๐๐ เรื่อง ส่วนอื่นเป็นงานด้านการสนับสนุนทั้งหมด เมื่อมีกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมากฎหมายที่เป็นของ ป.ป.ช. จะอยู่ในกฎหมายการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน (ส.ป.อ.) ด้วย

ในตอนต้นซึ่งกล่าวถึงการปราบปรามทุจริตภาคเอกชนว่ากระทำได้ยาก แท้จริงแล้วปัญหานี้ได้รับการแก้ไขเมื่อปี ๒๕๕๘ ในมาตรา ๑๒๓/๕ ในอดีตเมื่อภาคเอกชนกระทำความผิดจะมีฐานความผิดอาญาคือ "ผู้สนับสนุน" ปัจจุบันกฎหมายได้มีการแก้ไขแล้วเป็นการลงโทษจำคุก อีกประการหนึ่ง ในส่วนของกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ที่ ได้ใช้บังคับกับภาคเอกชน ซึ่งภาคเอกชนได้มีการดำเนินการร่วมกับ ป.ป.ช. มาโดยตลอดเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในส่วนเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต โดยร่วมมือกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในความเห็นส่วนตัวมีข้อสังเกตดังนี้

(๑) กฎหมาย ป.ป.ช. เป็นกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หากมีการแบ่งสรรอำนาจโดยไม่มีส่วนซ้อนทับกันสามารถทำได้ในระบบบริหารราชการแผ่นดิน เรื่องการให้บริการสาธารณะการลงโทษ เป็นเรื่องของฝ่ายรัฐบาล ส่วนภาคเอกชนจะพิจารณาในเรื่องของกำไร ขาดทุน แต่การที่จะเสนอตั้งองค์กรขึ้นมาใหม่จะมีผลกระทบต่อการปรับเปลี่ยนระบบบริหารราชการแผ่นดินมากน้อยเพียงไร

ในเรื่องระบบการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน (ส.ป.อ.) จะเข้าไปอยู่ใน ป.ป.ท. ซึ่ง ป.ป.ท. มีกรรมการอยู่ทั้งหมด ๗ คน แต่ ส.ป.อ. มีกรรมการ ๙ คน การทำงานจะเป็นในลักษณะใด ซึ่งปัจจุบัน ส.ต.ง./ ป.ป.ท./ ป.ป.ช. ยังมีบางกระบวนงานที่ทับซ้อนกัน แม้กฎหมายฉบับนี้จะมุ่งเน้นในเรื่องของภาคเอกชน แต่หากมีผลกระทบกับภาครัฐก็ยังสามารถทำได้

(๒) ในเรื่องการสรรหาของทางภาครัฐ โดยเฉพาะปัญหาของระบบอุปถัมภ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะแก้ปัญหาเรื่องนี้อย่างไรและองค์กรวิชาชีพซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก จะเชิญผู้แทนมาร่วมในการสรรหาอย่างไร

(๓) ผู้ที่เป็นกรรมการต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินทุกคน ป.ป.ช. ยื่นเพียงตำแหน่งเลขานุการและกรรมการ เท่านั้น ซึ่งเรื่องนี้ถือเป็นข้อดีของกฎหมายฉบับนี้

(๔) ในเรื่องการดำเนินคดีกรรมการที่ชี้มูล ร่างกฎหมายฉบับนี้วางหลักว่าต้องไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของกรรมการทั้งหมด ซึ่งกรรมการมีทั้งหมด ๙ คน หากวันนั้นมีกรรมการมา ๖ ท่าน จำนวน ๒ ใน ๓ จะเป็นจำนวน ๔ ใน ๖ คน ซึ่งไม่ถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ๙ คน จะทำได้หรือไม่ ป.ป.ช. จึงแก้ปัญหาดังกล่าวโดยใช้วิธีเสียงข้างมาก ซึ่งเรื่องนี้เป็นช่องโหว่ของกฎหมายฉบับนี้ และกรรมการแต่ละท่านต้องเขียนคำวินิจฉัย ถ้าเป็นศาลรัฐธรรมนูญสามารถเขียนคำวินิจฉัยได้ โดยถือว่าเป็นคำวินิจฉัยส่วนตนที่จบแล้ว แต่องค์กรอิสระเป็นเพียงพนักงานสอบสวน หากมีการเขียนคำวินิจฉัยส่วนตนคำวินิจฉัยนั้นจะปรากฏอยู่ในการต่อสู้คดีในชั้นศาลซึ่งเป็นปัญหา ส่วนเรื่องมาตรการคุ้มครองป้องกันตรงกับเรื่องส่งเสริมป้องกันปราบปรามการทุจริตตามมาตรา ๑๐๓ ซึ่งมีเรื่องให้สินบน มาตรการยกย่อง ตอบแทน การคุ้มครองพยาน ข้อที่ควรระวังมากที่สุดหากในวันนี้ ส.ป.อ. เข้าไปอยู่กับ ป.ป.ท. จะหาบุคลากรจากที่ใดไปดำเนินการ ซึ่งจะพบปัญหาเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการแล้วขาดอายุความไม่ว่าจะเป็นการเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ จะต้องระวางโทษจำคุก ๒ เท่า กรณีเช่นนี้เจ้าหน้าที่ท่านใดจะทำ เพราะจิตวิญญาณของพนักงานสอบสวนไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดต้องการให้ขาดอายุความ แต่เพราะกระบวนการต่าง ๆ ที่มีอยู่ทำให้เกิดความล่าช้า หากมีการจำกัดเวลาจะไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาทำงานเพราะแต่ละคดีย่อมแตกต่างกัน กรณีการสอบสวนภาคเอกชนบางครั้งอาจติดปัญหาเรื่องการแปลภาษาต่างประเทศ เอกสารต่าง ๆ ซึ่งจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่จำเลย ความล่าช้าจึงเกิดขึ้นในส่วนนี้ และกระบวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. เป็นกระบวนการไต่สวนทั้งทางวินัยและอาญา จะมีเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการการไต่สวน การเพิ่มพยาน การเรียกรับทราบข้อกล่าวหา ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ไม่สามารถทำให้ระยะเวลาทำงานเกิดความรวดเร็วได้

นอกจากนี้ ในเรื่องของระบบบริหารราชการแผ่นดินจะแตกต่างกับภาคเอกชน แต่หากนำมารวมกันได้โดยอาศัยเงื่อนไขทางกฎหมายหากมีองค์กรเพียงองค์กรเดียว เหมือน ICC Hong Kong โดยแยกแผนกว่าแผนกนี้รับผิดชอบเรื่องใด แต่หากทำในลักษณะดังกล่าวจะต้องนำกฎหมายทั้งหมดที่มีอยู่หลายร้อยฉบับนำมารวมไว้ที่เดียวกัน

นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้ดำเนินรายการ ได้มีประเด็นคำถามดังนี้

(๑) ป.ป.ช. หวงอำนาจหรือไม่

(๒) คดีทุจริตฮั้วยา ในคราวตัดสินลงโทษนักการเมืองที่รับสินบน จำนวน ๒ คน แต่ภาคเอกชนที่ให้สินบนกลับไม่ติดคุก ซึ่งกฎหมายสมัยนั้นเป็น ป.ป.ป. กฎหมายฉบับนี้สามารถอุดช่องโหว่ได้หรือไม่

นายภาส ภาสสัทธา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ตอบคำถามของผู้ดำเนินรายการดังนี้

(๑) ป.ป.ช. ไม่หวงอำนาจ แต่ห่วงว่าอาจมีการลดทอนอำนาจโดยอำนาจ เพราะระบบปัจจุบันเป็นระบบอุปถัมภ์โดยแท้จริง

(๒) กรณีการทุจริต ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปจนขาดอายุความ ส่วนอีก ๑ คน ยกฟ้อง ไม่สามารถเอาผิดได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำไมถึงไม่ใช้มาตรการลงโทษทางสังคม และทุกฝ่ายไม่ให้ความร่วมมือในเรื่องนี้

นายกิตติเดช ฉันทังกูล ผู้แทนสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย ได้ให้ข้อมูลดังนี้

จากการพิจารณาร่างกฎหมายเห็นว่าเป็นการสร้างองค์กรรัฐขึ้นมาอีกองค์กรหนึ่ง ซึ่งใช้ทรัพยากรจำนวนมาก อีกทั้งประสบการณ์ของประเทศไทยมีหน่วยงานเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชั่น ๓ – ๔ หน่วยงาน ซึ่งมีจำนวนมากแต่ไม่มีประสิทธิภาพในตัวเอง การบริหารจัดการไม่มี จะเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจต่าง ๆ ที่ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ยังมีการเรียกรับสินบนอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากอำนาจของรัฐที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นบ่อเกิดคอร์รัปชั่นในตัวเอง อำนาจการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐทำให้เกิดการคอร์รัปชั่น เพราะฉะนั้น บริบทของคำว่า “คอร์รัปชั่น” ที่บัญญัติขึ้นมาในร่างกฎหมายฉบับนี้จะพบว่ามีคำนิยามที่กว้างมาก พิจารณาจากมาตรา ๓๔ ซึ่งกินความรวมถึงกฎหมายเกือบทุกฉบับ ซึ่งการสรรหากรรมการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริง แต่เมื่อพิจารณาจากร่างกฎหมายฉบับนี้แล้วพบว่ากรรมการสรรหาไม่ใช่บุคคลที่มาจากภาคธุรกิจโดยตรง และหากจะให้นักธุรกิจเข้ามาเป็นกรรมการสรรหาก็จะเกิดปัญหาการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of interest) ซึ่งจะมีปัญหาตามมาไม่จบหากไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “คอร์รัปชั่น” ซึ่งนิยามคำว่า “คอร์รัปชั่น” ที่ได้ทำอยู่ได้มีการตัดแค่ว่า การเสนอสินบนให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นความผิดเนื่องจากการเสนอสินบนมีได้หลายรูปแบบ

นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้ดำเนินรายการ ได้มีประเด็นคำถาม ดังนี้

(๑) ในมุมมองของภาคเอกชน หากมีการตรวจสอบ มากขึ้นเท่าไรก็จะเกิดภาพลักษณ์ที่ดีกับเอกชนใช่หรือไม่

(๒) กรอบหลักคิดของกฎหมายฉบับนี้มีเนื้อหาการประเมินในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม หากเอกชนใดผ่านเกณฑ์การประเมินจะได้สิทธิตามกฎหมาย ถือเป็นเรื่องที่ดีหรือไม่

นายกิตติเดช ฉันทังกูล ผู้แทนสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย ได้ให้ข้อมูลดังนี้

คำถามแรก คำว่า “ตรวจสอบ” จะเกิดต้นทุน แต่คำว่า “เปิดเผยข้อมูล” ไม่มีต้นทุน ซึ่งตามกฎหมายต้องการให้เอกชนมีการควบคุมไม่ให้มีการจ่ายสินบนที่โครงการ CAC ได้ผลักดันอยู่ การที่เอกชนทำงานกับภาครัฐ เอกชนจะทราบว่าต้องติดต่อหน่วยงานใดบ้าง เช่น ทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีใบอนุญาต ๒๗ ใบที่ต้องจ่าย แต่ละหน่วยงานที่ต้องจ่ายมีประมาณ ๗ – ๘ หน่วยงานหลัก ๆ ส่วนที่เหลือเป็นรายย่อย สิ่งเหล่านี้คือต้นทุนที่ภาคเอกชนต้องจ่ายเพื่อให้ธุรกิจเดินหน้าตาม Business Plan ที่ได้วางไว้ ปัญหาดังกล่าวจะแก้ไขได้อย่างไรเพราะปัจจุบันเจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจเหนือกว่า และได้ใช้อำนาจนี้เรียกหาผลประโยชน์จากองค์กรธุรกิจเอกชน ซึ่งธุรกิจเอกชนไม่ต้องการจ่ายแต่ไม่มีอำนาจต่อรองกับเจ้าหน้าที่รัฐ หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกกลั่นแกล้ง ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้แก้ปัญหาหรืออุดช่องโหว่ในเรื่องดังกล่าว เพราะร่างกฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นที่ผู้จ่ายเงิน ซึ่งภาคเอกชนจะมีการจ่ายเงินด้วยประโยชน์ ๓ อย่าง คือ

(๑) ซื้อความสะดวกเพื่อให้ธุรกิจไม่ติดขัด เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐถ่วงเวลา

(๒) ซื้อหาความผิด เนื่องจากบางครั้งเอกชนไม่รู้กฎหมายชัดเจน เพราะมีทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบ กฎกระทรวง แต่เจ้าหน้าที่รัฐทราบเรื่องดังกล่าวดีซึ่งกฎหมายที่มีในประเทศไทยรวมประมาณ

๒๐๐,๐๐๐ ฉบับ เอกชนไม่ได้อยากกระทำความผิดแต่ไม่ทราบข้อกฎหมายอย่างชัดเจน จึงเกิดการกระทำความผิดได้ เมื่อความผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่จะอาศัยช่องดังกล่าวเรียกรับผลประโยชน์

(๓) ซื้อความได้เปรียบ ซึ่งเรื่องดังกล่าวมีหน่วยงานที่คอยดูแลแล้ว เช่น ป.ป.ช. ป.ป.ท. กรมบัญชีกลาง การซื้อความได้เปรียบส่วนใหญ่เป็นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างกับภาครัฐ

ฉะนั้น เอกชนควรหยุดจ่ายสินบน ๓ ประเภท โดยจะต้องมีนโยบาย ระบบ มีการเปิดเผยข้อมูล มีการวางโครงสร้างกำกับดูแลตั้งแต่กรรมการถึงพนักงานระดับล่าง เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่นโยบายของบริษัท

คำถามที่สอง ในเรื่องเกณฑ์การประเมินเปรียบเหมือนดาบสองคม เพราะเกณฑ์ดังกล่าวเป็นมาตรฐาน ที่จับต้องได้ยาก ในเรื่องระบบ Compliance Unit การ Set up มาตรฐานซึ่ง CAC ได้ดำเนินการอยู่ ซึ่งมีคำถามหลัก ๆ ๔ เรื่อง คือ

(๑) มีนโยบาย Anti-Corruption หรือไม่

(๒) มีนโยบายเรื่องการให้ของขวัญเจ้าหน้าที่รัฐหรือไม่

(๓) มีการรายงานมีขั้นตอนการ Implement อย่างไร

(๔) มีการอบรม ขั้นตอนการสื่อสารกับพนักงานเป็นอย่างไร

ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็น Soft Standard ที่มีการ Implement ให้บริษัทเอกชนได้นำไปใช้ แต่ในระดับสากลมี ISO 37001 ซึ่งจะออกมาใช้ปลายปี แต่การที่บริษัทจะได้ Standard ISO กับ ๗๑ ของ CAC มีต้นทุนที่ต่างกัน หากบริษัทมีระบบป้องกันสินบน ร่างกฎหมาย ส.ป.อ. จะรับประกันหรือไม่ว่าบริษัทดังกล่าวปราศจากคอร์รัปชั่น เพราะคอร์รัปชั่นเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล เพียงแต่เป็นการมั่นใจว่าระบบของบริษัทมีระบบป้องกันและตรวจสอบล่วงหน้าเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ทำทุจริตได้ แต่จะไม่สามารถรับรองพฤติกรรมได้แล้ว ส.ป.อ. จะให้รางวัลได้อย่างไร

นายกิตติ ตั้งจิตรมณีศักดา กรรมการ คณะกรรมการร่วม ๓ สถาบันภาคเอกชน

"สร้างเรือใหม่ กับอุดรอยรั่ว" กรอบความคิดในเรื่องนี้คือ หากมีเรืออยู่ ๒ ลำ และเรือกำลังรั่วอยู่ จะปล่อยให้มันจมแล้วสร้างเรือใหม่ ทำไมไม่ช่วยอุดรูรั่วที่เรือ ๒ ลำนั้น

จากการพิจารณาร่างกฎหมาย คำว่า "คอร์รัปชั่น" คำจำกัดความยังไม่ชัดเจน คอร์รัปชั่นอาจเป็นการกระทำระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐกับรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่รัฐกับเอกชน ในส่วนของเอกชนที่ให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ มีกฎหมายอาญากำหนดโทษแล้ว ปัญหาของประเทศไทยคือการบังคับใช้กฎหมาย การลงโทษอย่างจริงจังเพื่อให้มีประสิทธิภาพ

การทุจริตระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับเจ้าหน้าที่รัฐ กับ เจ้าหน้าที่รัฐกับเอกชน ที่เสียหายมากและควรเริ่มจัดการคือในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐกับเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐกับเอกชน แต่ในส่วนของภาคเอกชนโกงภาคเอกชนด้วยกันเองมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งควรปล่อยให้เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปจัดการ เพราะหากมีการติดสินบนระหว่างเอกชนกับเอกชน หากบริษัททราบเรื่องพนักงานจะถูกไล่ออก ฉะนั้น ควรนำทรัพยากรด้านบุคลากรและเงินทุนไปโฟกัสการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐกับเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐกับเอกชน จะมีความเหมาะสมกว่า

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีความครอบคลุมกว้าง ในมาตรา ๓๔ ผู้ที่จะทำเรื่องดังกล่าวได้ ต้องเป็น Super Superman เพราะจะทำทุกเรื่องที่อยู่บนโลกนี้ ที่ผ่านมาการบังคับใช้กฎหมายอาจยังไม่เต็มที่ แต่ยังคงมีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ในความเห็นคิดว่าควรจะทำอย่างไรที่จะกระตุ้นให้ กลต. ทำงานให้ดีขึ้น เรื่องภาษี Product Liability ต่าง ๆ ซึ่งเรื่องทุกเรื่องมีความเฉพาะของเรื่อง บ่อยครั้งที่ภาคเอกชนยังวิจารณ์ว่า

หน่วยงานของรัฐหน่วยงานนั้น ๆ มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ไม่เพียงพอ หากท่านตั้งองค์กรใหม่แล้วพิจารณาทุกเรื่องไม่สามารถทำได้ ซึ่งเรื่องแต่ละเรื่องต้องอาศัยประสบการณ์ ต้องมีความรู้เรื่องเทคนิค และทุกเรื่องที่ร่างกฎหมายฉบับนี้วางหลักไว้พบว่าซ้ำกับกฎหมายฉบับอื่นทั้งสิ้น การตั้ง ส.ป.อ. ขึ้นมาต้องสอบถามว่าจะยุบองค์กรที่มีอยู่เดิมหรือไม่ มิฉะนั้นจะมีองค์กรต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งถือเป็นปัญหาของประเทศ การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญกว่าการเพิ่มกฎหมาย เป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการเพิ่มองค์กร และการเพิ่มโทษเป็น ๑.๕ เท่าใช้หลักเกณฑ์อะไรในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิด การเพิ่มโทษกฎหมายแต่ละฉบับได้มีการศึกษา วิเคราะห์ว่าโทษควรเป็นเท่าไร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ต้องมีประสบการณ์ว่าควรผิดฐานนี้ควรลงโทษอย่างไร แต่หากท่านใช้กรอบภาพใหญ่แล้วระบุว่าโทษเป็น ๑.๕ เท่าของโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม

การให้สิทธิพิเศษของผู้ที่มีคุณสมบัติขั้นต่ำกับการเป็นคู่สัญญาภาครัฐ จะกลายเป็นผู้ทรงอำนาจคนใหม่ของประเทศไทยหรือไม่ ท่านจะเป็นผู้ชี้หรือผู้กำหนดว่าใครจะเข้าไปเป็นสัญญากับภาครัฐได้ ท่านจะมองที่ตัวท่านเองว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณธรรม ซึ่งไม่มีผู้ใดรับประกันได้ว่าผู้ที่ใช้อำนาจนี้จะมีคุณธรรมได้ทุกคน นอกจากนั้น กฎหมายฉบับนี้ยังวางหลักไว้ว่าผู้ใดที่ผ่านเกณฑ์นี้จะได้รับความสะดวก สิทธิพิเศษ สิ่งนี้คือคอร์รัปชั่น การที่ท่านให้ใครมีสิทธิพิเศษนั่นคือจุดเริ่มต้นของคอร์รัปชั่น เพราะทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนกัน เปรียบเทียบกับการที่คนร้าย กับ คนดี ไปหาหมอ หมอจะเลือกรักษาคนไข้ได้หรือไม่ว่าจะเลือกรักษาคนดีก่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องเพราะทุกคนมีสิทธิตามกฎหมายเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าหากคุณทำดีแล้วคุณจะได้รับสิทธิพิเศษ ซึ่งวันแรก ๆ อาจดูเหมือนดี แต่ภายหลังจะถูกเบี่ยงเบน ยกตัวอย่าง หากศุลกากรแจ้งว่าคุณมีประวัติดีมาตลอด เมื่อคุณนำสินค้าเข้ามา ศุลกากรจัดให้คุณอยู่ในเกรดที่เรียกว่าบัตรทอง บัตรทองคือการผ่านเข้าไปก่อนแล้วค่อยมาตรวจย้อนหลังเพื่อให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่ไม่แน่ใจในเรื่องของอนาคต ฉะนั้น คำว่า “การให้สิทธิพิเศษ” จะเป็นสิทธิพิเศษระดับใด ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาเพราะอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ในอนาคต

ดังนั้น เรื่องที่ควรสนใจคือเรื่องการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เช่น กฎหมายจราจร หากมีการลงโทษปรับจาก ๓๐๐ บาทเป็น ๑๐,๐๐๐ บาท การเพิ่มโทษอาจเป็นการเพิ่มช่องทางทำมาหากิน ฉะนั้น การบังคับใช้กฎหมายเป็นเรื่องสำคัญ ฉะนั้น สิ่งที่ควรพิจารณาคือ จะทำอย่างไรเพื่อช่วยอุดช่องโหว่ของกฎหมายที่มีอยู่เพื่อให้องค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบันทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มที่ สิ่งที่รัฐบาลชุดนี้ควรทำคือการจับทุจริตรายใหญ่แล้วนำมาลงโทษเพื่อให้เป็นแบบอย่างกับผู้กระทำความผิดรายอื่น ๆ

กรณียิ้วยาที่นักการเมืองผู้รับสินบนติดคุก แต่ภาคเอกชนที่ให้สินบนกลับไม่ติดคุก ซึ่งต้องย้อนกลับไปพิจารณาว่าในขณะนั้นมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดหรือไม่ ซึ่งมี แต่ทำไมถึงไม่บังคับใช้กฎหมาย ปัญหาคือการบังคับใช้กฎหมาย หากมีการบัญญัติกฎหมายว่าให้คนที่ให้สินบนนักการเมืองนั้นมีความผิด ๓ เท่าของโทษที่กำหนดอยู่ก็ไม่มีประโยชน์เพราะไม่มีการบังคับใช้กฎหมาย

ปัจจุบันมีคณะทำงานประชารัฐคณะที่ ๙ ดูแลเรื่องกฎหมายและการปฏิรูปในระบบราชการ ได้จ้างที่ปรึกษาที่เคยทำงานอยู่ World Bank ซึ่งได้ทำการวิจัยออกมาว่า ประเทศที่มีกฎหมาย กฎระเบียบจำนวนมากเป็นประเทศที่พัฒนาได้ยากที่สุด และกฎหมายที่มีจำนวนมากเป็นต้นทุนของประเทศชาติมากถึง ๑๐ – ๑๕ % ต่อปีของ GDP ยิ่งมีกฎหมายออกมาจำนวนมากเท่าไร ยิ่งสร้างภาระให้กับประชาชนและเกิดเป็นช่องทางให้เกิดการคอร์รัปชั่นมากขึ้น

ดร.มานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย)

กระบวนการคอร์รัปชั่นในประเทศไทยมีการพัฒนาที่รุนแรงและพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งอย่างมาก จากประวัติศาสตร์การคอร์รัปชั่นของประเทศไทยในอดีตรูปแบบการโกงทำได้ง่ายและเปอร์เซ็นต์การโกงไม่มาก ในช่วงที่ผ่านมาทุก ๆ ๑๐ ปี มีการพัฒนาไปมากขึ้น วิธีการกินจะเป็นการกินอย่างเป็นระบบและเป็นการกินที่ทำลายระบบราชการ ในปี ๒๕๐๐ ระบบอุปถัมภ์เป็นการได้มาอย่างง่าย ๆ ใครอยากได้ตำแหน่งก็จะวิ่งเต้นเข้าหาผู้ใหญ่ แต่ปัจจุบันใครอยากได้ยศ ได้ตำแหน่ง จะเป็นเรื่องของการเข้าไปสู่ระบบอุปถัมภ์ใหม่ ซึ่งเป็นระบบอุปถัมภ์ที่แลกด้วยผลประโยชน์ ภาพรวมส่วนใหญ่จะเป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยนและเข้ามาร่วมอยู่ในระบบของผู้มีอำนาจ เช่น ระบบราชการตำรวจในอดีตมีการซื้อขายตำแหน่ง ปัจจุบันมีการจ้างให้ลาออกเพื่อให้มีตำแหน่งว่าง และนำตำแหน่งที่ว่างนั้นไปขาย ซึ่งเกิดเป็นความซับซ้อน ปัจจุบันการซื้อขายตำแหน่งในระบบราชการเป็นรูปแบบของธุรกิจ เมื่อกระบวนการคอร์รัปชั่นมีการพัฒนาตัวเองให้ซับซ้อน เข้มแข็งและรุนแรงยิ่งขึ้น แต่กระบวนการต่อต้านคอร์รัปชั่นของประเทศไทยพัฒนาน้อยมาก ป.ป.ป. ถูกตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๗ และพัฒนาเป็น ป.ป.ช. เมื่อปี ๒๕๔๒ หลังจากนั้นเกิด ป.ป.ท. ซึ่งทุกหน่วยงานทำงานมาพบจุดอ่อนในข้อกฎหมาย ในแง่ของบุคลากร และการแทรกแซง ครอบงำ ทำให้ความเป็นอิสระขององค์กรเหล่านี้ต้องเสียไป เพราะฉะนั้น จึงไม่แปลกใจที่วันนี้มีคณะทำงานของคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรมที่ทำกฎหมายเพิ่มขึ้นมาอีก ๑ ฉบับ โดยการเพิ่มเข้าไปอีก ๑ ขา โดยเจาะจงเฉพาะภาคเอกชนโดยตรง ถ้าได้ศึกษากฎหมายทั้ง ๘๓ มาตรา จะพบว่า มีหลายเรื่องที่ควรพิจารณา เรียกว่าเป็นนวัตกรรมเพื่อการต่อต้านหรือการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่นของประเทศก็ได้ เช่น วัตถุประสงค์ของกฎหมายพยายามที่จะตัดตอนวงจรความสัมพันธ์ของข้าราชการ นักการเมือง และเอกชน แนวคิดการโกงทั้งทางราชการและเอกชนมีการโกงกันมากมาย การต่อต้านการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่น หากจะแก้ไขให้ได้ต้องแก้ไขทั้งภาคเอกชน และแก้ไขภาคราชการไปพร้อม ๆ กัน หากปฏิบัติไม่ได้จะเกิดปัญหาขึ้นจากร่างกฎหมายของคณะทำงานพบข้อสังเกต ดังนี้

(๑) ร่างกฎหมายฉบับนี้พบว่ามีการซ้อนกันของบทบาท อำนาจหน้าที่กับของ ป.ป.ท. ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวมีการแก้ไขกฎหมายไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ มีการซ้อนกันในตำแหน่งของเลขาธิการ

(๒) การที่นายกรัฐมนตรีต้องรักษาการตามพระราชบัญญัติ หากไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ต้องรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบ แต่หากในกรณีที่ภาคเอกชนโกงกับภาคเอกชนด้วยกันเอง หากคณะกรรมการ ส.ป.อ. ไปสั่งการแล้วภาคเอกชนไม่ปฏิบัติตาม จะต้องทำเรื่องไปร้องเรียนที่นายกรัฐมนตรีหรือไม่

(๓) วิธีคิดที่พยายามลดความซ้ำซ้อนขององค์กรภาครัฐ หากมีการดำเนินการ ส.ป.อ. ต้องรายงาน ป.ป.ช. ป.ป.ท. คือต้องมีการส่งเรื่อง ส่งข้อมูล ณ วันนี้หน่วยงานภาครัฐที่แก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่นพบปัญหามาก ทุกหน่วยงานต่างคนต่างทำ ข้อมูลของหน่วยงานใดก็หน่วยงานนั้นซึ่งเกิดปัญหาทาง ส.ป.ท. ต้องการที่จะหาทางแก้ไข ปัจจุบันหากพิจารณาจากอำนาจ ค.ส.ช. สามารถดำเนินการได้โดยตั้งเป็นคณะกรรมการ ค.ต.ร. ขึ้นมา ซึ่งใช้อำนาจควบคุมงบประมาณ โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวกับการต่อต้านคอร์รัปชั่นเอางบประมาณมากองรวมกัน เอากิจกรรมมากองรวมกัน นำข้อมูลมากองรวมกัน นำผลของคดีมาแชร์ข้อมูลกัน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้พยายามแก้ไขปัญหาในหลาย ๆ เรื่อง

ดังนั้น ในมาตรา ๓๔ จึงเป็นการดึงอำนาจของกฎหมายฉบับต่าง ๆ เข้ามารวมอยู่ในมาตรานี้ แต่การที่นำกฎหมายเข้ามารวมกันทั้งหมดจะเกิดการขัดกันของอำนาจ การขัดกันของกฎหมายหรือไม่

ข้อดีของร่างกฎหมายฉบับนี้ คือ คณะทำงานต้องการให้การดำเนินคดีคอร์รัปชั่นเร็ว เช่น มาตรา ๔๔ วางหลักว่า จะรับคดีไว้พิจารณาหรือไม่ให้ทำให้แจ้งภายใน ๙๐ วัน ให้พนักงานอัยการมีความเห็นภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่รับสำนวนและให้ขยายเวลาได้อีก ๖ เดือน แต่ในความเป็นจริงที่ผ่านมาคดีคอร์รัปชั่นใช้เวลานานกว่า ๑๐ ปี เพราะคดีไปค้างอยู่ที่ ป.ป.ช. ซึ่งขั้นตอนการไต่สวน การแสวงหาข้อมูล ใช้เวลา ๓ ปี ผ่านขั้นตอนดังกล่าวไปสู่ขั้นตอนการสืบสวน โดยต้องมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเรียกว่า ชุดไต่สวน ใช้เวลาอีก ๓ ปี ฉะนั้น จะเห็นว่าเรื่องเฉลี่ยอยู่ที่ ป.ป.ช. ๗ ปี อยู่ที่พนักงานอัยการ ๑ ปี ๒ เดือน แต่กฎหมายฉบับนี้ตั้งเป้าระยะเวลาช่วงดังกล่าวไว้เพียง ๖ เดือน ดังนั้น กรอบแนวคิดของร่างกฎหมายฉบับนี้ที่เป็นข้อดีคือความรวดเร็ว

มาตรา ๒๙ ที่สนับสนุนให้คนทำความดี โดยจัดให้มีการจัดมาตรฐานทางด้านจริยธรรม

(๑) ให้เอกชนสามารถนำตราสัญลักษณ์ไปประกาศให้สาธารณชนรู้ว่าบริษัทมีคุณงามความดี

(๒) ได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการเป็นพิเศษ

(๓) ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี

ปัจจุบัน กรมพัฒนาธุรกิจ กระทรวงพาณิชย์ได้มีการจัดทำเรื่องดังกล่าวแล้ว ผู้ที่ได้รับรางวัลทางด้านจริยธรรม จะมีการเขียนรับรองนิติบุคคลว่าบริษัทนี้เป็นบริษัทชั้นดี ให้ประชาชนสามารถเลือกใช้บริการได้ เพียงแต่เรื่องดังกล่าวยังไม่เป็นการแพร่หลาย แต่ประเด็นเรื่องการได้รับความสะดวกและได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอาจพบปัญหาในเรื่องการเลือกปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างซึ่งจะพบปัญหาใหญ่

การให้การสนับสนุนองค์กรต่อต้านการทุจริตที่เป็นนิติบุคคลและลงทะเบียนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในประเทศไทยมีภาคเอกชนที่เป็นนิติบุคคลมี ๔ แห่ง คือ มูลนิธิต่อต้านการทุจริตของ นายวิชา มหาคุณ, มูลนิธิของพลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ เป็นประธาน, องค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น และมีมูลนิธิของนายทหารบกที่เกษียณอายุราชการเป็นประธาน นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชนอีก ๒ - ๓ แห่งที่ไม่ได้พูดเรื่องการต่อต้านคอร์รัปชั่น แต่พูดเรื่องคุณงามความดี เช่น มูลนิธิเพื่อประเทศไทยใสสะอาด มูลนิธิเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย แต่เครือข่ายไม่จำเป็นต้องเป็นนิติบุคคล ซึ่งในประเทศไทยมีความหลากหลายมากที่มีการให้สิทธิประโยชน์ และเงินทุนสนับสนุน มีความพยายามที่จะจัดตั้งกองทุนธรรมาภิบาล หรือ กองทุนสนับสนุนการต่อต้านคอร์รัปชั่นภาคประชาชน ซึ่งหากทำในส่วนนี้ขึ้นมา สิ่งที่กังวลคือจะใช้กฎเกณฑ์อะไรคัดแยกองค์กรที่ดี องค์กรที่ไม่ดี

นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้ดำเนินรายการ ได้ซักถามว่า กฎหมายที่มีการใช้บังคับอยู่ในขณะนี้กับการแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาคเอกชน รวมถึงมาตรการของภาคเอกชนที่นำมาใช้ปฏิบัติในการที่จะสร้างเรื่องธรรมาภิบาลของภาคเอกชนเพียงพอหรือยัง หรือต้องมีการเพิ่มเติมจากหลักหรือกรอบกฎหมายของร่างกฎหมายฉบับนี้

ดร.มานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย) ได้ให้ข้อมูล ดังนี้

กรณีการทุจริตต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความด้อยของการป้องกันการทุจริต ในช่วง ๒ ปีนี้จึงเป็นยุคทองของการต่อต้านคอร์รัปชั่น จะเห็นว่าปัจจุบันมีการแก้ไขกฎหมายจำนวนมาก และการแก้ไขที่ยังรอการพิจารณามีเป็นจำนวนมาก ฉะนั้น สิ่งที่ควรศึกษา คือ

(๑) กฎหมายที่มีผลบังคับใช้แล้วและกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณา

(๒) มาตรการหรือกลไกที่ใช้พิจารณาของภาครัฐและได้มีการสั่งการออกมาแล้ว สิ่งใดที่จะรองรับตัวกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องของโครงการและมาตรการที่ซ้อนกันและปัจจุบันมีเป็นจำนวนมาก เช่น โครงการสังคายนากฎหมายเพื่อทำให้ตัวกฎหมายมีความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันมีการเพิ่มอำนาจ ป.ป.ช./ป.ปท. กับการแก้ไขกฎหมาย ในแง่ของตัวองค์กรในแง่ของตัวกฎหมาย ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างที่เข้มแข็งมาก และมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เข้มแข็งมากและได้มาตรฐานสากล ถ้าสิ่งเหล่านี้ถูกนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชั่นในประเทศไทยจะดีขึ้น

ศาสตราจารย์พิเศษ จรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ปัญหาของประเทศไทยคือประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากจะแก้ปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายแล้ว แต่พบว่ายังมีช่องว่างเป็นสุญญากาศของระบบกฎหมายและระบบงานยุติธรรม ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้ คณะผู้จัดทำได้พยายามมุ่งไปที่ระบบกฎหมายที่ยังเป็นสุญญากาศ ซึ่งถ้าพื้นที่ใดไม่มีกฎหมายวางระบบไว้แม้ผู้บริหารมีความสามารถก็ไม่สามารถทำได้และจะเป็นอันตรายต่อผู้ทำด้วย เพราะการที่จะนำกฎหมายโบราณที่ไม่ได้มีการออกแบบไว้เข้าไปบริหารจัดการปัญหาใหม่ที่ยังไม่มีกติกาจะเป็นอันตรายต่อผู้ทำและเป็นอันตรายถึงระดับนโยบาย

กรณีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นกฎหมายเดิมที่มีอยู่ไม่เพียงพอ แต่กฎหมาย ป.ป.ช. ที่เพิ่มเติมโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อปี ๒๕๕๘ ได้อนุวัตตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยนำมาบัญญัติเพิ่มไว้เป็นหมวดนี้โดยเฉพาะ แต่หมวดดังกล่าวกลับไปเน้นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติที่เข้ามาทำทุจริตประพฤติมิชอบในประเทศไทย ให้สามารถใช้กฎหมายของประเทศไทยเอาผิดได้ ซึ่งเดิมกฎหมายของ ป.ป.ช. ใช้บังคับได้กับเจ้าหน้าที่ของไทยเท่านั้น แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติที่เข้ามากระทำความผิด ป.ป.ช. ไม่สามารถเอาผิดได้ และที่มีการเติมกฎหมายได้เพิ่มเติมในส่วนของภาคเอกชนด้วย และมีการวางฐานความผิด เพื่อเอาผิดกับภาคเอกชนได้ แต่ในส่วนนั้นยังไม่เพียงพอ เพราะกฎหมาย ป.ป.ช. ใหม่ที่ทำเกี่ยวกับความผิดของภาคเอกชนหรือพฤติกรรมของภาคเอกชนไม่สามารถโตได้ภายใต้กรอบการจัดตั้งระบบงานของ ป.ป.ช. และเขียนไว้เพียงแค่กฎหมายสารบัญญัติ ซึ่งภาคเอกชนกระทำความผิดมาตั้งแต่ในประมวลกฎหมายอาญาเมื่อระยะเวลา ๖๐ ปีมาแล้ว ปัญหาอยู่ที่ระบบการบริหารจัดการ การบังคับใช้ การป้องกัน การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้ให้ประเทศไทยซึ่งไม่เคยปรากฏร่างกฎหมายฉบับนี้มีเจตนาดีตรงที่ว่าจะทำอย่างไรให้ภาคเอกชนเข้ามาเสริมกำลังแก้ปัญหานี้ให้กับประเทศชาติอย่างเป็นระบบ

จุดอ่อนของร่างกฎหมายฉบับนี้มีความกว้างมากเกินไปตามมาตรา ๓๔ แต่เจตนาของผู้จัดทำน่าจะอยากให้สามารถดำเนินการได้ทั้งหมด ธรรมชาติของผู้ที่แก้ไขปัญหาคือต้องการทำให้สมบูรณ์มากที่สุดเพราะรับฟังปัญหามาเยอะ เมื่อกฎหมายมีความกว้าง มาตรการชัดเจนรุนแรงมากเท่าไร กระแสต้านก็จะมากขึ้นเท่านั้น แต่กรณีนี้ไม่ใช่จุดแตกหัก การจัดทำร่างกฎหมายใหม่ในเรื่องใหญ่ ๆ ที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกันอย่างซับซ้อนก็จะพบปัญหานี้เสมอ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาโดยการรับฟังเสียงค้านและนำมาออกแบบว่าในสิ่งที่ค้าน สิ่งใดเป็นเหตุเป็นผลและสามารถรับได้ก็นำมาจำกัดกรอบกฎหมายให้เล็กลง

แนวทางการก้าวต่อไปของกฎหมายฉบับนี้ต้องรับฟังข้อด้อยให้ชัดเจนและปรับปรุง เช่น มาตรา ๓๔ ปรับให้แคบลงมา เมื่อมีการตั้งระบบให้ดี ระยะต่อมาเมื่อสังคมเห็นว่าพอไปได้ก็จะอนุญาตให้มี

การขยายออกไป เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้แล้วเป็นที่ยอมรับ การแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างประสบความสำเร็จก็จะตามมา แต่จะไปปฏิเสธผู้ที่เห็นค้านและไม่รับฟังไม่ได้

จุดแข็งของกฎหมายฉบับนี้เป็นเรื่องของกรอบเวลาและควรนำไปแก้ไขกับกฎหมาย ป.ป.ช. ป.ป.ท. และกฎหมายของศาลทั้งหมด คดีกว่าจะเสร็จที่ศาลนับจากวันยื่นฟ้องใช้เวลา ๑๕ – ๒๐ ปี โดยเขียนให้ชัดว่ากรณีนี้เป็นกรอบเวลาเคร่งครัด ไม่ใช่กรอบเวลานำตัวเจ้าหน้าที่มาลงโทษ ซึ่งกรอบเวลาการเร่งรัดสามารถขยายได้ แต่การขยายต้องมีเหตุผล ต้องมีผู้รับรู้ ความเหมาะสม ผู้ดำเนินการต้องมีความกระตือรือร้น แต่หากเป็นคดีใหญ่และมีความซับซ้อนให้ใช้ดุลพินิจขยายได้อีก ๑ ปี และหากดำเนินการไม่แล้วเสร็จสามารถขอขยายได้แต่ต้องได้รับความเห็นชอบหรือกราบเรียนให้ประธานศาลทราบ

จุดอ่อนของกฎหมายฉบับนี้มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมาย ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ทำไมไม่ขยายให้ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ทำโดยไม่ต้องจัดระบบนี้ แต่ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ไม่มีแนวคิดจะทำเรื่องนี้ หากมีการขยายกฎหมายให้ ส่วนใหญ่จะไม่มีการบริการเช่นนี้ ดังนั้น จึงต้องแก้ไขปัญหาในเรื่องความซ้ำซ้อน ส่วนในเรื่องมาตรการส่งเสริม การให้อำนาจมากขึ้นเท่าไรยิ่งทำให้เกิดการคอร์รัปชั่นได้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะต้องมีการออกแบบกฎหมาย ซึ่งควรจะหารือร่วมกันในการออกกฎหมายฉบับนี้

<u>บทสรุปส่งท้าย</u>

นายภาส ภาสสัทธา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา ๑๒๓/๕ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ ประวิงการ ต้องระวางโทษ ๕ ปี ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในบางกรณีผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องนิติบุคคลใด และกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด ให้นิติบุคคลมีความผิดตามมาตรานี้และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ ๑ เท่าแต่ไม่เกิน ๒ เท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลตามวรรคสองให้หมายถึงลูกจ้าง ตัวแทนบริษัทในเครือ หรือบุคคลใดที่กระทำการหรือทำในนามของนิติบุคคลนั้น ไม่ว่าจะมีอำนาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเรื่องดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับภาคเอกชน จึงควรลดระดับของร่างกฎหมาย มาตรา ๓๔ ลง

มาตรา ๔๔ ให้รายงานทุก ๓ เดือน เป็นวิธีการที่เหมาะสม ๑๘๐ วันรับเรื่องมา หากดำเนินการไม่เสร็จให้ขยายเวลาครั้งละ ๖๐ วันไม่มีจำกัด หากมีระยะเวลาที่จำกัดจะมีผลกระทบกับอีกมาตราหนึ่งซึ่งวางหลักว่า หากมีการขาดอายุความเพราะประมาทเลินเล่อ เจ้าหน้าที่จะต้องถูกลงโทษ ซึ่งจะพบปัญหาในส่วนนี้ เพราะความซับซ้อนของแต่ละคดีมีความแตกต่างกัน หากนำเรื่องเวลามาเป็นตัวกำหนดถือเป็นเรื่องที่ดี แต่หากนำเรื่องโทษมาเป็นตัวกำหนด เกรงว่าจะไม่มีเจ้าหน้าที่ทำงาน ข้อสำคัญของ ป.ป.ช. คือกระบวนการในการไต่สวนจะต้องมีการให้ความเป็นธรรม คณะทำงานที่ทำการร่างกฎหมายต้องพิจารณาเรื่องนี้ให้ชัดเจน

นายกิตติเดช ฉันทังกูล สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

จากการทำงานกับภาคเอกชนในเรื่อง Anti-Corruption พบว่านักธุรกิจส่วนใหญ่ที่เป็นเจ้าของกิจการทุกคนต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าไม่อยากจ่ายสินบน เพราะการจ่ายสินบนไม่ได้ช่วยให้กิจการของภาคเอกชนได้กำไรมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นภาระและเกิดความเสี่ยงทางกฎหมาย ฉะนั้น นักธุรกิจไม่มีผู้ใด

อยากจ่าย แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่แน่ใจว่าออกมาเพื่อช่วยเหลือภาคเอกชนให้พ้นภัยจากการที่ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกสินบนได้อย่างไร เพราะภาคเอกชนไม่มีอำนาจต่อรอง ฉะนั้น กฎหมายที่ออกมาจะต้องมีการระบุให้ชัดเจนว่าจะช่วยเหลือภาคเอกชนอย่างไร เพราะหากมุ่งเน้นไปที่การลงโทษจะมีผลกระทบกับเศรษฐกิจตามมาเนื่องจากไม่มีเอกชนรายใดอยากเข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทย ภาคเอกชนไม่ได้อยากได้ตราสัญลักษณ์ในการเป็นคู่ค้ากับทางภาครัฐ แต่หน่วยงานรัฐต่างหากที่ต้องการผู้ขายราคาถูก คู่ค้าของสัญญารัฐ ๑๐ อันดับแรกเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดประมาณ ๗ บริษัท แต่ไม่ทราบมาก่อนว่าเป็นบริษัทอะไร แต่ขายสินค้าและบริการให้ภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐไปซื้อสินค้าและบริการกับบริษัทที่ไม่ทราบว่าเจ้าของบริษัทเป็นผู้ใด ทำธุรกิจอะไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร ทำไมจะต้องไปซื้อจากบริษัทเหล่านี้ ทั้ง ๆ ที่มีบริษัทที่ดีกว่าและขายอยู่ในตลาด แต่เหตุใดภาครัฐถึงไม่ซื้อ ดังนั้น ไม่ว่ากฎหมายจะออกมากี่ฉบับ แต่หากไม่เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่าเกิดขึ้นเพราะอะไรก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยเฉพาะรูปแบบกรรมการจะเกิดความล่าช้าและไม่มีความรับผิดชอบ

นายกิตติ ตั้งจิตรมณีศักดา กรรมการ คณะกรรมการร่วม ๓ สถาบัน

เบื้องต้นเห็นด้วยในหลักการที่จะต้องมีการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคเอกชน แต่วิธีการหากมีกฎหมาย หรือมีองค์กรมากจะสร้างความลำบาก ฉะนั้น ควรจาช่วยกันปรับปรุงกฎหมาย ป.ป.ช. ป.ป.ท. เพื่ออุดช่องโหว่และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกฎหมาย

สิ่งที่สำคัญควรพิจารณาว่าจะช่วยภาคเอกชนอย่างไร บริษัทเอกชนบางบริษัทที่มีความเข้มแข็งพอเลือกที่จะไม่ทำธุรกิจกับภาครัฐ เพราะหากอยู่ในธุรกิจที่ต้องประสานงานกับทางภาครัฐ หากไม่มีการจ่ายสินบนจะไม่มีโอกาสได้งาน รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ออกพระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการอนุมัติอนุญาตจากภาครัฐ สิ่งที่เกิดขึ้นคือความโปร่งใส คือ พยายามทำให้กระบวนการโปร่งใส จะต้องประสานหน่วยงานใด ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเท่าไร ซึ่งเรื่องดังกล่าวสามารถช่วยเหลือภาคเอกชนได้ในระดับหนึ่ง หากมีการบังคับให้หน่วยงานราชการทำกระบวนการให้เกิดความโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชั่นจะทำได้ยากขึ้น

การเปลี่ยนกระบวนการที่ล้าสมัยให้เร็วขึ้น การปฏิรูปกฎหมายให้ดีขึ้นตามหลักการซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเรื่องที่ภาคเอกชนพยายามผลักดันให้ทำเรื่องดังกล่าว หากสามารถคิดกระบวนการใหม่การปฏิรูปกฎหมายของประเทศ (Regulatory Guillotine) กฎหมายที่เคยบัญญัติออกมาแล้วถูกสร้างขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดในสมัยนั้นเมื่อล้าสมัยไม่มีผู้ใดเข้ามาแก้ไขกฎหมายก็มีการออกกฎหมายใหม่มาทับกฎหมายที่มีอยู่เดิม เกิดกฎหมายเป็นชั้น ๆ กฎหมายบางฉบับล้าสมัยไม่มีผู้ใดใช้ ผู้ที่โกงจะเลี่ยงกฎหมายตลอดและมีการจ่ายใต้โต๊ะ แต่เอกชนที่ทำดีและไม่ยอมจ่ายใต้โต๊ะไม่กล้าที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ล้าสมัยไม่ได้ใช้แล้ว เพราะหากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นการเปิดให้เอกชนที่ทำการทุจริตหยิบกฎหมายฉบับนั้นขึ้นมาแล้วแจ้งกับเอกชนรายนั้นว่าคุณทำผิดกฎหมายฉบับนี้ ฉะนั้นให้จ่ายเงินมา ดังนั้น บริษัทที่ดีจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายทุกฉบับถึงแม้กฎหมายนั้นจะล้าสมัย จึงเป็นปัญหาให้กับภาคเอกชนที่ทำดีทำให้มีต้นทุนที่สูงกว่าเอกชนที่ทำไม่ดี จึงเกิดปัญหาในเรื่องของการแข่งขัน ฉะนั้นการที่จะทำกฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ให้กระชับ ทันสมัย โปร่งใส จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

การตั้งองค์กรต่าง ๆ หากมีทรัพยากรไม่จำกัดทั้งเงินทุนและบุคลากรจะทำอย่างไรก็สามารถทำได้ แต่หากมีทรัพยากรที่จำกัดต้องมีการวางแผนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

ในนามของกรรมการภาคเอกชน ๓ สถาบันเห็นด้วยในการต่อสู้ปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น แต่การที่จะมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกมาเพื่อตั้งองค์กรใหม่อาจทำให้เกิดปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหา

ซึ่งควรนำวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ไปอุดช่องว่างของกฎหมาย ป.ป.ช. ป.ป.ท. เพื่อให้องค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพน่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า

นายมานะ นิมิตมงคลเลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย)

รายงานการศึกษาของคณะทำงานแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

(๑) การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกัน ซึ่งในส่วนนี้ขอสนับสนุน ในเรื่องกองทุนสนับสนุนธรรมาภิบาลที่มีขนาดใหญ่เพียงพอและมีความเข้มแข็งจะเกิดประโยชน์ในการต่อต้านคอร์รัปชั่นของประเทศ แต่ในส่วนที่

(๒) การปราบปรามหากเอกชนทุจริตกับภาครัฐสามารถใช้กฎหมายฉบับใดก็ได้

หลังจากที่รัฐธรรมนูญมีการลงประชามติ กฎหมายของ ป.ป.ช. จะมีการแก้ไขใหม่ ฉะนั้นสิ่งที่ได้มีการเสวนากันในวันนี้สามารถนำไปผลักดันและแก้ไขกฎหมายของ ป.ป.ช. ได้อีกครั้งหนึ่ง แต่หากจะแก้ไขกฎหมายคอร์รัปชั่นในภาคเอกชนในประเด็นเล็ก ๆ ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว เนื่องจากภาคเอกชนมีความซับซ้อน แต่หากพฤติกรรมการทุจริตในภาคเอกชนมีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น การเกิดวิกฤตทางการเงินของประเทศไทย จะทำอย่างไรให้สามารถเข้าไปควบคุมและจำกัดการสูญเสียได้

(๒) การทุจริตในภาคเอกชนบางกรณีที่บ่อนทำลายอุตสาหกรรมหรือการทำธุรกิจนั้น ๆ เช่น กลต. ลงโทษเรื่องการซื้อขายหุ้น CP ALL

หากพฤติกรรมเหล่านี้ดำรงอยู่ และผู้ที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะยืนหยัดต่อสู้ กล่าวประณามและเรียกร้องให้มีการลงโทษ ประเทศไทยจะสูญเสียความเชื่อมั่นจากต่างประเทศ ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้หากไม่มีการป้องกันอุตสาหกรรมประเภทนี้จะเสื่อมโทรม

(๓) พฤติกรรมที่สมรู้ร่วมคิดกันของเอกชนที่ไปทำลายระบบนิติรัฐของประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีผู้มีอิทธิพลจำนวนมากที่สามารถบงการ สั่งการ ในหลาย ๆ เรื่อง รวมทั้งสามารถสั่งการในเรื่องการค้าในท้องถิ่น โดยเฉพาะการค้าที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ

ฉะนั้น ในภาคเอกชนหากมีการป้องกันปัญหาในประเด็นใหญ่ ๆ ๓ ปัญหานี้ ภาคเอกชนก็ไม่สามารถคัดค้านได้ เพราะไม่มีความชอบธรรม อีกทั้งยังเป็นการปกป้องความมั่นคงของประเทศด้วย และหากพิจารณาจากเอกสารเห็นด้วยกับคณะกรรมาธิการที่เห็นชอบกับ ป.ป.ช. ที่จะไม่ตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมา และรวมศูนย์การขับเคลื่อน การใช้ทรัพยากร และการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในการทำงาน

ปัจจุบันมีกฎหมายควบคุมการเอาผิดกับการคอร์รัปชั่นในภาคเอกชนที่หลากหลาย กลุ่มหนึ่งคือกลุ่มกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกลุ่มกฎหมายอาญา อีกกลุ่มหนึ่งจะจำกัดอยู่ในการค้าคือ พระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค หรือกฎหมายของ กลต. การกระทำความผิดต่อรัฐ เช่น การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้าง พระราชบัญญัติ ป.ป.ช. ฉะนั้น ในหลักการของข้อเสนอแนะของ UNCAC ที่บัญญัติว่า การป้องกัน การแก้ไขคอร์รัปชั่นในภาคเอกชน จะเน้นเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) สร้างความโปร่งใส

(๒) สร้างระบบบริษัทธรรมาภิบาล

(๓) สนับสนุนให้มีการสร้างมาตรฐาน วิธีการที่จะจรรโลงความสุจริตเที่ยงตรง

มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่สำคัญและมีความจำเป็นมาก ซึ่งภาคเอกชนพยายามที่จะหลีกเลี่ยง เช่น สื่อมวลชน หากปฏิบัติไม่ดีก็จะมีการถอนตัวออกจากสมาคม ซึ่งเป็นรูปแบบที่ชัดเจนและเกิดขึ้น

นายบัณฑิต นิจถาวร จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยได้แนะนำไว้ว่าในบางกรณีต้องการให้มีความเด็ดขาด รุนแรงในการลงโทษ จะเพิ่มโทษทางอาญาก็ได้ หรือจะตัดสิทธิเป็นกรรมการสำหรับผู้กระทำความผิดอันไม่เป็นธรรม หรือเอาเปรียบนักลงทุนก็สามารถทำได้

สุดท้ายขอเสนอให้มีการส่งเสริมระบบการกำกับดูแลกันเองในภาคเอกชนให้มีความเข้มแข็งกว่านี้ เพราะทุกวันนี้ระบบการกำกับดูแลกันเองของภาคเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนและยังอ่อนแออยู่มาก เอกชนมองกันเองสามารถรู้ได้อย่างดีว่าเอกชนรายใดทำอะไร ฉะนั้น หากมีการกำกับกันเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอำนาจ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะลดทอนลงไป

ศาสตราจารย์พิเศษ จรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความคิดริเริ่มของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการในวันนี้จำเป็นสำหรับการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในประเทศไทย เพียงแต่สิ่งใดที่ยังไม่ลงตัวควรมีการปรับปรุงแก้ไขอีกสักหนึ่งรอบ และกฎหมายฉบับนี้ควรมีการแก้ปัญหาในส่วนที่ นายกิตติเดช ฉันทังกูล ได้ให้ข้อมูลไว้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหานั้นให้แก่ภาคเอกชนอย่างชัดเจน จะทำให้เกิดเป็นกฎหมายที่ไม่ได้ใช้มาตรการลงโทษเอกชนเพียงด้านเดียว หากความคิดริเริ่มเรื่องนี้จืดจางลงจะเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย เพราะเรื่องดังกล่าวจะไม่มีวันเกิดขึ้นได้ในระบบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้งโดยใช้เงินซื้อเสียง เพราะประชาธิปไตยแบบนั้นไม่ใช่ประชาธิปไตยของประชาชน

๖. สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะ

จากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย สรุปได้ดังนี้

๖.๑ <u>ข้อคิดเห็นของฝ่ายที่เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างมีเงื่อนไข</u>

(๑) เป็นการอุดช่องว่างของกฎหมาย ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. และควรอยู่ภายใต้องค์กรเดียวเหมือน ICC ของฮ่องกง

(๒) เป็นนวัตกรรมการต่อต้านคอร์รัปชั่นใหม่ที่ไม่เคยมีในกฎหมายมาก่อน โดยมีการส่งเสริม ให้เกิดธรรมาภิบาล ได้รับประโยชน์ และควรมีกองทุนธรรมาภิบาลสนับสนุนด้วย

(๓) ควรบังคับใช้กับการทุจริตคอร์รัปชั่นรายใหญ่ ๆ ที่กระทบความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ

(๔) ควรเพิ่มระบบป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่น เมื่อพบเห็นเบาะแสการทุจริตในธุรกิจเอกชนเพื่อจำกัดความเสียหาย

(๕) ควรสนับสนุนให้มีกฎหมายนี้ เนื่องจากไม่มีโอกาสเกิดขึ้นในระบบการเลือกตั้งที่ใช้เงินซื้อเสียง จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายหากแนวความคิดริเริ่มนี้ไม่ได้รับการพิจารณา

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

(๑) ควรเพิ่มเติมมาตรการป้องกันพฤติกรรมที่อาจเกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตคอร์รัปชั่น

(๒) ควรเพิ่มเติมมาตรการช่วยเหลือภาคธุรกิจเอกชนเพื่อให้ความร่วมมือต่อภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น มากกว่าที่จะมุ่งเน้นการลงโทษ ซึ่งอาจทำให้ไม่มีภาคธุรกิจเอกชนรายใดต้องการเข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทยอีก

(๓) ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจน ให้รวมถึงบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ด้วย

(๔) ควรปฏิรูปกฎหมายของประเทศทั้งหมดที่ล้าสมัยและยังใช้บังคับอยู่ ซึ่งอาจมีการเลี่ยงกฎหมายหรือการใช้ช่องว่างของกฎหมายที่ล้าสมัยมาทำการทุจริตคอร์รัปชั่น

(๕) กระบวนการตรากฎหมายเพียงอย่างเดียวย่อมไม่อาจแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยได้ทั้งหมด ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันดำเนินการแก้ไข กล่าวคือ

(๕.๑) สร้างจิตสำนึกให้แก่คนในชาติว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น เป็นปัญหาที่ทำลายประเทศและประชาชนทุกฝ่าย ภาคธุรกิจเอกชนก็ถูกการทุจริตคอร์รัปชั่นเอารัดเอาเปรียบ ทำลาย กีดกัน จนไม่สามารถแข่งขันด้วยคุณภาพ ประสิทธิภาพ อย่างที่ควรจะเป็นในระบบเศรษฐกิจเสรี

(๕.๒) ผู้บริหารระดับสูงของประเทศจะต้องปฏิบัติตนและดำเนินการให้เป็นแบบอย่าง ไม่มีพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชั่น

(๕.๓) ปรับปรุงโครงสร้างระบบในการควบคุม กำกับดูแล มีกฎระเบียบที่รัดกุม ชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นไม่ให้มีขึ้น

๖.๒ ข้อคิดเห็นของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย

(๑) ประเทศไทยมีหน่วยงานเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชั่นจำนวนมากหลายหน่วยงาน แต่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากอำนาจของรัฐที่เพิ่มมากขึ้น และเป็นบ่อเกิดคอร์รัปชั่นในตัวเอง อีกทั้งการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ย่อมสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐมากขึ้น

(๒) ร่างกฎหมายฉบับนี้ยังคงมีความซ้ำซ้อนกันทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ระหว่างงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตามกฎหมายฉบับอื่น

(๓) ประเทศไทยขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพย่อมเป็นสิ่งสำคัญกว่าการตรากฎหมายเพิ่มขึ้น

(๔) กฎหมายบางฉบับให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐเฉพาะรายมากเกินไป จนอาจใช้อำนาจนั้นกลั่นแกล้งภาคเอกชนเพื่อให้แลกเปลี่ยนผลประโยชน์บางประการ

(๕) ควรระมัดระวังการให้สิทธิพิเศษของผู้ที่มีคุณสมบัติขั้นต่ำกับการเป็นคู่สัญญาภาครัฐ เนื่องจากอาจกลายเป็นบ่อเกิดแห่งการทุจริตคอร์รัปชั่นในรูปแบบใหม่

๖.๓ จากการศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ฯ มีความเห็น สรุปดังนี้

(๑) กระบวนการธรรมาภิบาลในบริษัทเอกชน มีความจำเป็นต้องดำเนินการให้ทั่วถึงเพื่อประโยชน์ และความเท่าเทียมกันในการประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีระเบียบและหรือข้อปฏิบัติของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ สถาบันรับรองมาตรฐาน (ISO) กลต. และสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) แต่ก็ยังขาดสภาพการบังคับใช้ทางกฎหมาย จึงจำเป็นต้องสร้างกลไกเพื่อใช้บังคับ ดังนั้น การมีกฎหมาย กลไกและเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลจึงเป็นสิ่งจำเป็น อันจะทำให้เกิดการพัฒนาในการดำเนินธุรกิจของบริษัทเอกชนในประเทศไทยและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น ทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่นได้ตั้งแต่ต้น

(๒) การทุจริตคอร์รัปชั่นที่สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงในปัจจุบัน มักเกิดจากความร่วมมือของ ๓ ภาคส่วน คือ นักการเมือง ข้าราชการ และเอกชน ซึ่งมีความซับซ้อนยากแก่การเอาผิดได้ ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อประเทศ ทั้งนี้ การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ทันการในการยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการปรับแก้กฎหมายเพื่อลงโทษภาคเอกชนที่ทุจริต

อย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติ UNCAC 2003 ยังผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องอนุวัติกฎหมายตามอนุสัญญาฉบับดังกล่าว เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นของภาคเอกชน ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหลายทาง ทางหนึ่งคือ การแก้ไขกฎหมาย ป.ป.ช. แต่ก็มีข้อท้วงติงในโครงสร้างของกฎหมาย ป.ป.ช. และองค์กร ป.ป.ช. ที่มุ่งเน้นต่อบุคลากรภาครัฐเป็นหลัก อาจจะไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดการป้องกันปราบปรามการทุจริตของภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนออีกทางหนึ่ง ให้บัญญัติกฎหมายเพื่อป้องกัน ปราบปรามการทุจริตของภาคเอกชนในลักษณะพิเศษเป็นการเฉพาะ เพิ่มเติมจากกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อสร้างกลไกและเครื่องมือในการเอาผิดกับภาคเอกชนที่ทุจริตให้ทันต่อเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ

(๓) คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ฯ มีความเห็นว่ารูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐานของคณะทำงานในคณะอนุกรรมาธิการการอุตสาหกรรม จะช่วยเสริมให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการสร้างระบบธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับมาตรการของ UNCAC และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... (ฉบับที่ผ่านประชามติ) ตลอดจนยังเป็นการป้องกันไม่ให้เอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทุจริตในภาครัฐด้วย ดังนั้น คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ฯ จึงได้นำข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และข้อเสนอต่าง ๆ ที่ได้รับจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นนำมาปรับแก้และจัดทำรูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐานฯ ฉบับใหม่ โดยประเด็นที่สำคัญคือกำหนดให้ “การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน หมายถึงการที่ภาคเอกชนกระทำการทุจริตจนก่อให้เกิดความเสียหายหรือส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อรัฐ สาธารณประโยชน์ ความมั่นคงของประเทศ ระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ หรือต่อบุคคลอื่นในวงกว้าง” ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นคดีใหญ่เท่านั้น มิใช่คดีเล็กที่เกิดขึ้นระหว่างเอกชนโดยทั่วไป อันจะเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น ที่ส่งผลเสียหายต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง
(รายละเอียดตามภาคผนวก)

ภาคผนวก

รูปแบบทดสอบการตั้งสมมติฐาน

“การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน”

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อสังเกต บังคับใช้ทันทีเนื่องจากบทเฉพาะกาลกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการสรรหากรรมการ ส.ป.อ.

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ธรรมาภิบาล หมายความรวมถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ด้วยศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง การบริหารจัดการที่ดีโปร่งใสตรวจสอบได้ ปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก

เอกชน หมายความว่า บุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สมาคม มูลนิธิ บริษัทมหาชน องค์กรมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน และบุคคลตามกฎหมายอื่นที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนประกาศกำหนด

การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำของเอกชน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และการกระทำหรือละเว้นการกระทำดังกล่าวมีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อรัฐ สาธารณประโยชน์ ความมั่นคงของประเทศ ระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ หรือต่อบุคคลอื่นในวงกว้างตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนประกาศกำหนด

<u>ข้อสังเกต</u> การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน มุ่งหมายเฉพาะคดีใหญ่ ๆ ซึ่งมีผลกระทบรุนแรงหรือม่ผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก

เฉพาะผลกระทบต่อบุคคลอื่นในวงกว้างเท่านั้นที่จะต้องไปกำหนดรายละเอียดในภายหลัง ส่วนการทุจริตที่ส่งผลต่อรัฐหรือสาธารณประโยชน์ ความมั่นคง หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศไม่ต้องมีการประกาศกำหนด เพื่อป้องกันการแทรกแซง

ผู้กล่าวหา หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน หรือผู้ได้พบเห็น หรือผู้มีข้อมูลการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

<u>ข้อสังเกต</u> เปิดกว้างให้กับผู้ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งรวมทั้งข้าราชการ ประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดด้วย

ผู้ถูกกล่าวหา หมายความว่า ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาหรือมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนว่าได้มีการกระทำการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนนี้ อันเป็นมูลที่จะนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำดังกล่าวด้วย

ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารทุกประเภทของราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่ดำเนินการใด ๆ โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณสมบัติ งบประมาณ แผ่นดิน อำนาจของหน่วยงานภาครัฐ สิทธิหรือหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่มอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน ซึ่งมิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ประกาศกำหนด

ข้อสังเกต แม้จะเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามคำนิยาม ก็ไม่ใช่ว่าจะต้องเปิดเผยทั้งหมดทุกประเภท ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการ ส.ป.อ. จะพิจารณากำหนดเรื่องใดต้องเปิดเผยบ้าง ซึ่งระยะเริ่มต้นมุ่งเน้นเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างเป็นหลัก

องค์กรต่อต้านการทุจริต หมายความว่า นิติบุคคลตามกฎหมายไทยซึ่งมีวัตถุประสงค์ข้อบังคับเกี่ยวกับคณะกรรมการ สมาชิก และวิธีการดำเนินการหรือกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล หรือการป้องกันปราบปรามการทุจริต และมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนประกาศกำหนด

ข้อสังเกต การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขขององค์กรต่อต้านการทุจริตควรต้องมีการตรวจสอบประวัติต่างๆและผลการดำเนินงานเพื่อป้องกันมิให้มีการจัดตั้งองค์กรชนิดแอบแฝงมาเป็นองค์กรต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ การมีองค์กรต่อต้านการทุจริตมุ่งเน้นให้มีหน่วยงานช่วยการตรวจสอบ,ติดตาม,ช่วยเหลือการดำเนินงานของ ส.ป.อ. ลดการใช้บุคลากรภาครัฐ และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

เครือข่ายต่อต้านการทุจริต หมายความว่า บุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งได้ประกาศเจตนารมณ์เข้าร่วมในการต่อต้านการทุจริต ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนประกาศกำหนด

ข้อสังเกต การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของเครือข่ายต่อต้านการทุจริตควรต้องมีการตรวจสอบประวัติต่างๆและผลการดำเนินงานเพื่อป้องกันมิให้มีการจัดตั้งเครือข่ายชนิดแอบแฝงมา ทั้งนี้ การมีเครือข่ายมุ่งเน้นให้มีการรับแจ้งข้อมูลข่าวสารการทุจริตมากขึ้นและสร้างการมีส่วนของประชาชน

พนักงานสอบสวน หมายความว่า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือพนักงาน ส.ป.อ. หรือเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. และผู้ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อสังเกต ด้วยหลักการของกฎหมายฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายให้ใช้ระบบสืบสวนสอบสวนในการแสวงหาข้อมูล,ข้อเท็จจริงแห่งคดี เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน จึงจำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติงานดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานสอบสวน

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

หน่วยงานภาครัฐ หมายความว่า หน่วยงานภาครัฐตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

คณะกรรมการ ป.ป.ง. หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คณะกรรมการ ป.ป.ช. หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

คณะกรรมการ ป.ป.ท. หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

คณะกรรมการ ส.ป.อ. หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

ประธานกรรมการ หมายความว่า ประธานกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

กรรมการ หมายความว่า กรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

อนุกรรมการ หมายความว่า อนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนด้วย

เลขาธิการ หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

“พนักงาน ส.ป.อ.” หมายความว่า พนักงานตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ.” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุน

ธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ศูนย์อำนวยการ หมายความว่า ศูนย์อำนวยการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบและประกาศโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบและประกาศตามวรรคหนึ่งที่มีผลเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ข้อสังเกต นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รักษาการก็เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่การออกระเบียบหรือประกาศใดๆยังคงอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ส.ป.อ. นายกรัฐมนตรีไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังเหมือนกฎหมายอื่นๆ ที่ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ เป็นผู้รักษาการ

หมวด ๑

คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ส.ป.อ.” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการโดยตำแหน่งจำนวนสองคน ได้แก่ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นประธานกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นเลขาธิการ

(๒) กรรมการโดยสรรหาจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต่ำกว่าตำแหน่งหรือเทียบเท่าตำแหน่งดังนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองอัยการสูงสุดหรือรองอธิบดีอัยการแผนกคดีทุจริต รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปรามปราบการทุจริตแห่งชาติ รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐรองเลขาธิการคณะกรรมการ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ รองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รองอธิบดีกรมสรรพากร หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนสองคน

(๓) กรรมการโดยสรรหาจากผู้ซึ่งมาจากองค์กรภาคเอกชนจำนวนสี่คน ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริตจำนวนสามคน และผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือสมาคมธนาคารไทยจำนวนหนึ่งคน ซึ่งตัวแทนนั้นต้องเป็นหรือเคยเป็นประธานหรือกรรมการองค์กรนั้นไม่น้อยกว่าสองปี

(๔) กรรมการโดยสรรหาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จำนวนหนึ่งคน

ข้อสังเกต กรรมการ ส.ป.อ. มีสัดส่วนจากบุคลากรภาครัฐและเอกชนในสัดส่วนเท่ากันเพื่อสร้างสมดุลในคณะกรรมการ ส.ป.อ.

มาตรา ๖ การสรรหาและการเลือกกรรมการมาตรา ๕ (๒) (๓) และ (๔) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวนเก้าคน ประกอบด้วย ประธานหรือผู้แทนศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองสูงสุด แห่งละหนึ่งคน ผู้แทนคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบันหนึ่งคน ผู้แทนที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริตหนึ่งคน และผู้แทนองค์กรวิชาชีพสามคน โดยให้เลือกกันเองให้กรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหา

ให้ศูนย์อำนวยการจัดประชุมองค์กรต่อต้านการทุจริตและผู้แทนองค์กรวิชาชีพต่างๆ เพื่อพิจารณาคัดเลือกผู้แทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาตาม (๑)

(๒) คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่พิจารณาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่เหมาะสมรับเลือกเป็นคณะกรรมการ ส.ป.อ. จำนวนไม่เกินสองเท่าของจำนวนกรรมการที่ทำการสรรหา เสนอองค์กรผู้มีสิทธิลงคะแนนเป็นผู้ทำหน้าที่ลงคะแนนคัดเลือกคณะกรรมการ ส.ป.อ.

มติในการพิจารณาจัดทำบัญชีรายชื่อดังกล่าวต้องลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่มีกรรมการสรรหาไม่ครบหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการสรรหาที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาที่เหลืออยู่

กรรมการสรรหาผู้ใดมีส่วนได้เสียหรือมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับผู้สมัครให้กรรมการสรรหานั้นแจ้งการมีส่วนได้เสียหรือความสัมพันธ์ต่อที่ประชุม และห้าม

กรรมการสรรหานั้นเข้าร่วมพิจารณาบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ แนวทางการพิจารณาการมีส่วนได้เสียหรือความสัมพันธ์ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

องค์กรผู้มีสิทธิลงคะแนนตาม (๒) ได้แก่ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มหาวิทยาลัยของรัฐ องค์กรต่อต้านการทุจริต องค์กรวิชาชีพซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งเป็นการเฉพาะ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการลงคะแนนคัดเลือกเป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด

ข้อสังเกต ผู้แทนมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ควรเกิน ๑๐ แห่งเพื่อไม่ให้คะแนนเสียง เอนเอียงไปทิศทางใดทิศทางหนึ่งจนเกินไป

(๓) ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อผู้ได้รับเลือกคะแนนสูงสุดตามจำนวนของแต่ละกลุ่มต่อประธานวุฒิสภาโดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น ทั้งนี้ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

(๔) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกตาม (๓) ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ การลงมติให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อให้ดำเนินการสรรหาใหม่ หากคณะกรรมการสรรหาไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภา และมีมติยืนยันตามมติเดิมด้วยคะแนนเอกฉันท์ ให้ส่งรายชื่อนั้นให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป แต่ถ้ามติที่ยืนยันตามมติเดิมไม่เป็นเอกฉันท์ ให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว

ในกรณีที่ไม่อาจสรรหาบุคคลตาม (๑) ได้ภายในเวลาที่กำหนดไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนสามคนและให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุดแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนสองคนเป็นกรรมการสรรหาเพื่อดำเนินการตาม (๒) แทน

ข้อสังเกต เพื่อให้ได้คณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญและเป็นที่ยอมรับ จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาจากหลายภาคส่วน รวมทั้งวิธีการลงคะแนนคัดเลือกกรรมการ ก็ให้องค์กรภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม ซึ่งวิธีการดังกล่าวไม่เคยมีในประเทศไทยมาก่อน

มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๕ (๒) (๓) และ (๔) ต้อง

(ก) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๒) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๓) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าแต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(ข) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มีตำแหน่งในพรรคการเมือง

(๒) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๓) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๔) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๕) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานภาครัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนเพราะเหตุทุจริต หรืออยู่ระหว่างถูกพักใช้หรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

มาตรา ๘ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตามมาตรา ๕ (๒) (๓) และ (๔) ต้อง

(๑) ไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

(๒) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๓) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

(๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๕) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เว้นแต่ในฐานะเป็นกรรมการในคณะกรรมการ ส.ป.อ.

เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ประธานวุฒิสภาจะเสนอแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวได้เมื่อบุคคลนั้นได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนเลิกประกอบวิชาชีพอิสระตาม (๓) แล้วแต่กรณี ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือมิได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา และให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการเสนอบุคคลเข้ามาใหม่แทนเพื่อขอความเห็นชอบจากวุฒิสภา

มาตรา ๙ กรรมการตามมาตรา ๕ (๒) (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระ

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากรรมการใหม่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗

(๔) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือร่ำรวยผิดปกติหรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๕) คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๖) สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีมติสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๗) กรรมการตามมาตรา๕ (๒) (๓) และ (๔) ขาดประชุมเกินกว่าหนึ่งในสามในรอบหนึ่งปี

ในกรณีมีปัญหาว่ากรรมการผู้ใดต้องพ้นจากตำแหน่งตาม (๓) หรือไม่ ให้วุฒิสภาเป็นผู้วินิจฉัย

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังมิได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน

ในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่ง ให้กรรมการที่เหลืออยู่เลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการไปจนกว่าประธานกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๒ เมื่อกรรมการตามมาตรา ๕ (๒) (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่ง ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งในระหว่างที่อยู่นอกสมัยประชุมของรัฐสภา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมของรัฐสภา

มาตรา ๑๓ เว้นแต่มีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่น การประชุมของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๔ การประชุมคณะกรรมการ ส.ป.อ. ให้มีอย่างน้อยเดือนละครั้ง การประชุมให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือและแจ้งให้กรรมการทุกคนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน เว้นแต่กรรมการนั้นจะได้ทราบการบอกนัดในที่ประชุมแล้ว กรณีดังกล่าวนี้จะทำหนังสือแจ้งนัดเฉพาะกรรมการที่ไม่ได้มาประชุมก็ได้

บทบัญญัติในวรรคสองมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนซึ่งประธานกรรมการหรือกรรมการไม่น้อยกว่าสองในสามจะนัดประชุมเป็นอย่างอื่นก็ได้

มาตรา ๑๕ ประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประชุม และเพื่อรักษาความเรียบร้อยในการประชุมให้ประธานกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ตามความจำเป็นได้

ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๖ เว้นแต่มีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่น การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากของจำนวนกรรมการที่มาประชุมไม่ว่าเป็นการลงมติในการวินิจฉัยหรือให้ความเห็นชอบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๗ ในการประชุมต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงานการประชุม และถ้ากรรมการฝ่ายข้างน้อยเสนอความเห็นแย้งเป็นหนังสือก็ให้บันทึกไว้ด้วย

รายงานการประชุมต้องทำและส่งให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่การประชุมเสร็จสิ้น

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ข้อสังเกต อำนาจหน้าที่หลักมี ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมธรรมาภิบาลและด้านการปราบปราม ทั้งนี้ภารกิจสำคัญคือ การส่งเสริมให้มีจำนวนองค์กรและเครือข่ายต่อต้านการทุจริตให้มากขึ้น เพื่อสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๑) เสนอนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๓) พิจารณารับหรือไม่รับคำกล่าวหา

(๔) สืบสวน สอบสวนและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

ข้อสังเกต ระบบสืบสวนสอบสวนมีข้อดี ทำให้การแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่าระบบไต่สวน มีข้อมูลว่าเดิม ป.ป.ช. ก็ต้องการอำนาจเรื่องนี้

แต่ถูกฝ่ายการเมืองลดอำนาจลงเหลือแค่อำนาจการไต่สวน ซึ่งระบบสืบสวนสอบสวนก็ให้ความยุติธรรมกับผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาอย่างเท่าเทียมกันไม่แพ้ระบบไต่สวน

(๕) สรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีแพ่งหรืออาญาต่อผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) จัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน ขั้นตอน วิธีการตลอดจนกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

ข้อสังเกต การกำหนดแผนงาน (โดยเฉพาะแผนงานการดำเนินคดี) ต้องมุ่งเน้นจัดทำกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน ป้องกันการขาดอายุความและเพื่อให้การงานด้านต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องกำหนดหน้าที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ไว้

(๗) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทราบด้วย

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรต่อต้านการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ตลอดจนเสนอแนะการแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจของหน่วยงานภาครัฐ

ข้อสังเกต การแก้ปัญหาทุจริตของประเทศ จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเมื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยเฉพาะภาคประชนที่มีการรวมตัวกัน เช่น องค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่นประเทศไทย

(๙) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ส.ป.อ. อย่างอิสระทุกสองปีโดยคณะกรรมการประเมิน และให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. บรรจุผลการประเมินพร้อมแนวทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานไว้ในรายงาน (๗) และแผนงาน (๖)

ข้อสังเกต เพื่อการพัฒนาองค์กร ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน จึงกำหนดให้ต้องมีการประเมินการทำงานของคณะกรรมการ ส.ป.อ. จากหน่วยงานภายนอกเป็นประจำ อันเป็นหลักการของกฎหมายนี้คือ ผู้ตรวจสอบต้องถูกตรวจสอบได้

(๑๐) กำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การตรวจสอบการรับรองหรือการเพิกถอนการรับรองธรรมาภิบาล หรือคู่สัญญาหน่วยงานภาครัฐ

ข้อสังเกต แนวคิดของคุณสมบัติของคู่สัญญาหน่วยงานภาครัฐ ต้องเป็นเอกชนที่ดี, มีธรรมาภิบาล แต่จำเป็นต้องกำหนดเป็นขั้นบันได(วงเงิน)การเป็นคู่สัญญาหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้มีการกลั่นกรองเบื้องต้น และป้องกันการแต่งตั้งบุคคลที่ไม่สุจริตมาเป็นคู่สัญญา

(๑๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่ติดตามเฝ้าระวัง ตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเปิดเผยรายชื่อบุคคลดังกล่าวด้วย

ข้อสังเกต ข้อมูลบัญชีรายชื่อบุคคลที่ติดตามเฝ้าระวัง ไม่มีการเปิดเผยต่อสาธารณชนทั่วไป หากแต่เพื่อประโยชน์การบริการจัดการของหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวังและติดตามบุคคลดังกล่าว

(๑๒) จัดให้มีระบบสารสนเทศแสดงปริมาณ เนื้อหา และสถานะเท่าที่จำเป็นในคดีสิ้นสุดแล้ว และที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เพื่อให้ประชาชนสามารถสืบค้นได้ ทั้งนี้ รวมถึงระบบให้ผู้กล่าวหาและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามและรายงานความคืบหน้าคดีได้โดยไม่เปิดเผยข้อมูลผู้กล่าวหา

ข้อสังเกต ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมง่ายขึ้น เช่น การแจ้งข้อมูลเบาะแส หรือการติดตามความคืบหน้าของการดำเนินคดี โดยผู้ที่เกี่ยวข้องต้องแจ้งความคืบหน้าหรือสถานะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกว่า ส.ป.อ. เป็นที่พึ่งให้แก่ประชาชนได้

(๑๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเยียวยาผู้เสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๔) ประกาศกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะประเภทใดประเภทหนึ่งต้องเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ข้อสังเกต การประกาศข้อมูลใดให้เป็นข้อมูลสาธารณะ ส.ป.อ. จะต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนทุกครั้ง

(๑๕) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันเนื่องมาจากการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะรัฐมนตรี หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๑๖) ออกประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๗) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมาย

(๑๘) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ ให้ถือว่ากรรมการ อนุกรรมการ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และให้คณะกรรมการรวบรวมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกรรมการ อนุกรรมการไว้ในรายงานตามมาตรา ๑๘ (๗)

ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ระดับผู้บริหารหรือหัวหน้าส่วนหรือเทียบเท่า มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อศูนย์อำนวยการทุกปี และให้เปิดเผยต่อสาธารณชน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

ข้อสังเกต เป็นหัวใจสำคัญของการตรวจสอบ กล่าวคือ ผู้ตรวจสอบย่อมถูกตรวจสอบได้เช่นกัน

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ผู้ใดมีส่วนได้เสียหรือความสัมพันธ์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องใด มิให้ผู้นั้นเข้าร่วมดำเนินการสืบสวน สอบสวน พิจารณา หรือวินิจฉัยเรื่องนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่กรรมการถูกกล่าวหาต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่หรือร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติรับคำกล่าวหาไว้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้นั้นต่อไป ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าคำกล่าวหาไม่มีมูลความผิด ให้กรรมการที่ยุติการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นในระหว่างที่ยุติการปฏิบัติหน้าที่เต็มจำนวน

มาตรา ๒๒ ให้กรรมการตามมาตรา ๕ ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้อนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

มาตรา ๒๒/๑ คณะกรรมการประเมินตามมาตรา ๑๘ (๙) ประกอบด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นประธาน ผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชี และผู้แทนองค์กรผู้มีสิทธิลงคะแนนตามมาตรา ๖ (๒)

วรรคสี่ คัดเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองปี ทั้งนี้ การประเมินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

มาตรา ๒๓ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ให้มีอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน จำนวนสิบเอ็ดคน ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริต

(๒) ผู้แทนสภาทนายความ

(๓) ผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชี

(๔) ผู้แทนที่ประชุมอธิการบดีที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย

(๕) ผู้แทนคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๖) ผู้แทนสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

(๗) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(๘) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

(๙) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย

(๑๐) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(๑๑) รองเลขาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าและพนักงาน ส.ป.อ. จำนวนไม่เกินสี่คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้อนุกรรมการตามวรรคหนึ่งประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานอนุกรรมการ

ในกรณีอนุกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมอนุกรรมการครั้งใด จะมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอนุกรรมการ ส.ป.อ. มาประชุมแทนเฉพาะครั้งนั้นก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การแต่งตั้ง การประชุม การลงมติ ของอนุกรรมการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ข้อสังเกต สัดส่วนอนุกรรมการมีภาคเอกชนเป็นหลัก เพื่อให้เอกชนสอดส่องดูแล และกำหนดมาตรฐานธรรมาภิบาล ตลอดจนมารยาทและจริยธรรมในการประกอบธุรกิจกันเอง โดยมีภาครัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน และประการสำคัญการใช้ผู้แทนองค์กรเอกชนก็เป็นหลักประกันได้ระดับหนึ่งว่า การออกมาตรฐานหรือมาตรการใด ๆ จะเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป และยังเป็นหลักการใช้น้ำดีไล่น้ำเสีย ให้เอกชนที่ประกอบธุรกิจเอาเปรียบบุคคลอื่นไม่ให้มีที่ยืนในสังคม อย่างไรก็ดีมาตรการต่าง ๆ ยังคงต้องคำนึงถึงเอกชนที่เป็นคนดีแต่ยังไม่พร้อมปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่ออกมาไม่ให้ได้รับผลกระทบจนเกินไปด้วย ซึ่งเชื่อว่าเบื้องต้นอาจมีมากพอสมควรแต่จะเกิดผลดีในระยะยาว

มาตรา ๒๔ ให้นำความตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ วรรคแรก (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๗) มาบังคับใช้แก่อนุกรรมการตามมาตรา ๒๓ โดยอนุโลม เว้นแต่อนุกรรมการตามมาตรา ๒๓ (๑๐) (๑๑) (๑๒)

มาตรา ๒๕ อนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริต ที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนตามมาตรา ๒๓ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) เป็นกรรมการหรือสมาชิกขององค์กรต่อต้านการทุจริตไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๔) ไม่เป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย บุคคลไร้ความสามารถ หรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานภาครัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนเพราะเหตุทุจริต หรืออยู่ระหว่างถูกพักใช้หรือเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

(๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๙) ไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ

(๑๐) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันแต่งตั้ง

ความในมาตรา ๒๕ (๓) บังคับใช้เฉพาะอนุกรรมการมาตรา ๒๓ (๑) และ (๒)

มาตรา ๒๖ ให้อนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ.

(๒) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ประกาศ ระเบียบหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เกี่ยวกับกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การตรวจสอบ รับรองหรือเพิกถอนการรับรอง บริษัทธรรมาภิบาล และผู้มีสิทธิเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐ

(๔) ควบคุม กำกับ ดูแล ขับเคลื่อนการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนตามหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมาย

ข้อสังเกต อำนาจหน้าที่อนุกรรมการ จะไปกำหนดรายละเอียดในภายหลังตาม (๔) โดยให้อนุกรรมการเป็นผู้พิจารณาเองว่าจะดำเนินการเรื่องใดและอย่างไร

หมวด ๒

การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนให้มีการตรวจประเมินและให้การรับรอง หรืออาจให้มีการประกวดและมอบรางวัลแก่ผู้ที่ร่วมการประกวดด้วยก็ได้

ทั้งนี้ อาจมอบหมายหน่วยงานหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือหลายองค์กรเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการดำเนินการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ข้อสังเกต การเข้าร่วมและการตรวจประเมิน ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายให้เสียน้อยที่สุด และการตรวจประเมิน ควรเน้นให้หน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ ส.ป.อ. เป็นผู้ประสานงานหรือกำหนดมาตรฐานกลางหรือมาตรฐานขั้นต่ำ อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าหมวดการส่งเสริมนี้ไม่มีบทลงโทษเอกชนผู้ที่ไม่เข้าหรือผ่านการประเมินเลย หากแต่จะมีผลทางอ้อมกับการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐในมาตรา ๒๙ (๑) เท่านั้น ซึ่งก็เป็นสิทธิของรัฐที่จะกำหนดเงื่อนไขบุคคลนั้นอยู่แล้วในปัจจุบัน มิได้ส่งผลกระทบกับการประกอบธุรกิจของเอกชนกับเอกชนอื่นแต่อย่างใด

มาตรา ๒๘ การจัดทำมาตรฐานธรรมาภิบาลให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของหน่วยงานหรือองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายโดยมาตรฐานธรรมาภิบาลอย่างน้อยต้องมีเรื่องสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานหรือลูกจ้าง ต่อไปนี้

(๑) ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่

(๒) ความสำนึกในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ

(๓) การเคารพในสิทธิและการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างสุจริตและเท่าเทียมกัน รวมถึงการให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรม

(๔) การเปิดเผยข้อมูลและการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้โดยเฉพาะมาตรฐานทางการบัญชี

(๕) การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน.

(๖) การเพิ่มมูลค่า การพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

(๗) การวางกรอบจริยธรรมและจรรยาบรรณ

ข้อสังเกต การกำหนดมาตรฐานธรรมาภิบาล จำเป็นต้องรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและคำนึงถึงการปฏิบัติทางการค้าของภาคเอกชนด้วย ไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อขีดความสามารถทางการค้าเกินความจำเป็น ทั้งนี้ มาตรฐานนี้ต้องบังคับใช้กับบุคคลหรือนิติบุคคลต่างด้าวด้วย ไม่ว่าบุคคลเหล่านี้จะมีหน่วยงานอื่นในต่างประเทศให้การรับรองมาแล้วก็ตาม

มาตรา ๒๙ ผู้ที่เข้าร่วมและผ่านการประเมินได้การรับรองมาตรฐานธรรมาภิบาลมีสิทธิดังต่อไปนี้

(๑) ขึ้นทะเบียนผู้มีคุณสมบัติขั้นต่ำในการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐ

(๒) รับการคัดเลือกเป็นบุคคลที่เหมาะสมเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐในโครงการต่างๆ

(๓) ใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือข้อความ ที่สื่อว่าตนได้รับมาตรฐานธรรมาภิบาล

(๔) ได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการเป็นกรณีพิเศษ

(๕) ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๖) สิทธิได้รับการพิจารณารับประโยชน์หรือความช่วยเหลือใดๆ ที่รัฐกำหนดให้ลำดับแรก

(๗) เฉพาะผู้ที่ชนะการประกวดมาตรฐานธรรมาภิบาลห้าลำดับแรกมีสิทธิได้รับการพิจารณาเสนอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ข้อสังเกต สิทธิประโยชน์ดังกล่าวมีไว้เพื่อจูงใจให้เอกชนเข้าร่วมกิจกรรม หากไม่เข้าร่วมหรือไม่ผ่านการประเมิน ก็ไม่ได้กำหนดโทษไว้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตามสิทธิประโยชน์ดังกล่าว คณะกรรมการ ส.ป.อ. ต้องหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน จึงจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวได้ การให้สิทธิประโยชน์นี้ดูเหมือนจะเป็นการกำหนดให้รัฐเลือกปฏิบัติกับประชาชนอย่างไม่เท่าเทียมกัน แต่หากพิจารณาให้ดีแล้ว การที่หน่วยงานรัฐจะยอมรับถึงขั้นตอนและกระบวนการที่เอกชนต้องทำจนผ่านการตรวจสอบตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายเช่นกัน และมาตรการที่เอกชนทำก็ต้องสอดคล้องกับการดำเนินการตรวจสอบของรัฐด้วย ซึ่งอาจเข้มงวดกว่าขั้นตอนปกติ ซึ่งภายหลังได้รับสิทธิประโยชน์ หากตรวจสอบภายหลังพบว่ามีการทุจริตไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานหรือเงื่อนไขที่หน่วยงานรัฐกำหนด ผู้นั้นก็ยังคงต้องรับผิดตามกฎหมายเช่นเดิม

มาตรา ๓๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๗ การแสดงเครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือข้อความที่สื่อว่าตนได้รับมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ข้อสังเกต มาตรานี้กำหนดใช้เฉพาะเครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือข้อความที่สื่อว่าตนได้รับมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาลที่ ส.ป.อ. กำหนดหรือสร้างขึ้นเท่านั้น ส่วนเครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือข้อความที่สื่อว่าตนได้รับมาตรฐานบริษัทธรรมาภิบาลที่หน่วยงานอื่นกำหนด จะไม่อยู่ภายใต้กฎหมายนี้ บุคคลใดจะกล่าวอ้างว่าตนมีธรรมาภิบาลโดยไม่ก้าวล่วงสิ่งที่ ส.ป.อ. กำหนดหรือสร้างขึ้นก็ไม่ผิดเช่นกัน

มาตรา ๓๑ คู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐอย่างน้อยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งอย่างเคร่งครัด หากหน่วยงานภาครัฐใดฝ่าฝืนหรือไม่ดำเนินการให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหน่วยงานภาครัฐและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องมีความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ข้อสังเกต เงื่อนไขการเป็นคู่สัญญาภาครัฐต้องกำหนดเป็นขั้นบันได เพื่อให้ผู้ที่ยังไม่ผ่านการประเมินมีสิทธิเข้าเป็นคู่สัญญาภาครัฐได้ด้วย แต่หากมีความประสงค์เป็นคู่สัญญาในวงเงินสูงขึ้นไปต้องมีการคัดกรองหรือผ่านการประเมิน/การตรวจสอบที่เข้มงวดขึ้นก่อน เพื่อให้ได้บุคคลที่ปลอดการทุจริตมาเป็นคู่สัญญา

หมวด ๓

องค์กรต่อต้านการทุจริตและเครือข่ายต่อต้านการทุจริต

มาตรา ๓๒ องค์กรต่อต้านการทุจริตที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอชื่อและออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้ที่เหมาะสมได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการ

(๒) เสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เกี่ยวกับการปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการ ส.ป.อ. อนุกรรมการ ศูนย์อำนวยการ ตลอดจนเรื่องอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับการปรับปรุงการทำงานตลอดจนเรื่องอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ ให้หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ปรับปรุงการทำงานตามคำเสนอแนะข้างต้น หากติดขัดปัญหาหรืออุปสรรคใดให้รายงานรัฐมนตรีผู้มีอำนาจควบคุม กำกับ ดูแล และคณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบ หากหน่วยงานภาครัฐใดมีหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร

หรือวุฒิสภา ให้บรรจุความเห็นและข้อเสนอแนะข้างต้น พร้อมทั้งแผนการดำเนินการปรับปรุงการทำงานไว้ในรายงาน และเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อสาธารณชนด้วย

(๕) ดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมาย

(๖) ขอให้หน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับส่วนภูมิภาค ส่งมอบข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง โดยมิต้องรอการอนุมัติหรืออนุญาตจากผู้มีอำนาจ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

(๗) ติดตาม ตรวจสอบ การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน และติดตามผลการชี้แจงของหน่วยงานของรัฐตาม (๔) และรายงานคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ข้อสังเกต องค์กรต่อต้านการทุจริตตามกฎหมายนี้ถือเป็นองค์กรที่สำคัญของกฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะ (๔) (๖) และ (๗) ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ เพื่อลดการทุจริตได้ดีและรวดเร็วที่สุดโดยไม่ต้องเสียงบประมาณแต่อย่างใด กล่าวง่ายๆ คือการสร้างองค์กรตรวจสอบอิสระภาคประชาชน เพราะยิ่งรัฐเก็บอำนาจไว้มากเท่าไรก็จะยิ่งถูกตรวจสอบถึงความโปร่งใสการใช้อำนาจมากเท่านั้น สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญที่ว่า อำนาจประชาธิปไตยซึ่งรวมถึงอำนาจในการปกครองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง รัฐจะใช้อำนาจโดยขาดการตรวจสอบไม่ได้ ส่วนใน (๕) มุ่งเน้นคดีที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ไม่รับไว้พิจารณาซึ่งเป็นคดีเล็กน้อย แต่เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนว่ากฎหมายนี้และองค์กรตามกฎหมายนี้จะเป็นที่พึ่งให้เขาได้ องค์กรต่อต้านการทุจริตจึงมีหน้าที่รับเรื่องต่อจากคณะกรรมการ ส.ป.อ ในการดำเนินการทางคดีผ่านช่องทางตามกฎหมายที่มีอยู่ตามปกติ ดังปรากฏในมาตรา ๓๓ (๕) โดยองค์กรต่อต้านการทุจริตมีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและรายงานให้ ส.ป.อ. ทราบเป็นระยะ

มาตรา ๓๓ คณะกรรมการอาจให้การช่วยเหลือหรือการสนับสนุนองค์กรต่อต้านการทุจริตในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๒) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลหรือข่าวสาร เพื่อสร้างจิตสำนึกของสาธารณชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๓) การจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนในพื้นที่

(๔) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน และเสนอแนะความคิดเห็นต่อรัฐบาลหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

(๕) การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการทุจริต รวมทั้งเป็นผู้แทนสมาชิกในการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือฟ้องร้องต่อศาล เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายนั้นด้วย

ข้อสังเกต การเป็นผู้แทนประชาชนในการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือฟ้องร้องต่อศาลตาม (๕) ถือเป็นหน้าที่สำคัญขององค์กรต่อต้านการทุจริต เพราะการที่ประชาชนคนใดคนหนึ่งจะลุกขึ้นมาร้องเรียนเอาผิดเอกชนหรือหน่วยงานภาครัฐได้นั้นเป็นเรื่องยาก จึงจำเป็นต้องมีองค์กรเข้ามาให้ความช่วยเหลือ ทั้งในด้านการให้คำปรึกษาหรือดำเนินคดีแทน

คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจพิจารณาจัดสรรเงินทุนอุดหนุน ให้แก่องค์กรต่อต้านการทุจริตเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๓/๑ องค์กรต่อต้านการทุจริต อาจยื่นคำขอให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. รับรองเพื่อให้องค์กรต่อต้านการทุจริตนั้นมีสิทธิและอำนาจฟ้องตามมาตรา ๓๓ (๕) ได้

การยื่นคำขอและการรับรองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีทุจริตตามวรรคแรกให้องค์กรต่อต้านการทุจริตมีสิทธิในการกล่าวหา ร้องทุกข์กล่าวโทษ ฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา หรือดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ ในคดีแทนสมาชิกขององค์กรต่อต้านการทุจริตได้ ถ้ามีหนังสือมอบหมายจากสมาชิกขององค์กรต่อต้านการทุจริต

การดำเนินคดีตามวรรคสาม มิให้องค์กรต่อต้านการทุจริตถอนกล่าวหา ร้องทุกข์กล่าวโทษ ฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา หรือดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ ในคดี เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเมื่อศาลเห็นว่าการถอนฟ้องนั้น ไม่เป็นผลเสียต่อสมาชิกขององค์กรต่อต้านการทุจริตหรือการต่อต้านการทุจริตเป็นส่วนรวม สำหรับคดีแพ่งเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายแทนสมาชิก การถอนฟ้องหรือการพิพากษาในกรณีที่คู่ความตกลงหรือประนีประนอมยอมความกัน จะต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมของสมาชิกผู้มอบหมายให้เรียกค่าเสียหายแทนมาแสดงต่อศาลด้วย

ในกรณีที่องค์กรต่อต้านการทุจริตหรือเครือข่ายต่อต้านการทุจริตดำเนินกิจการโดยก่อความวุ่นวาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือไม่เหมาะสม หรือมีพฤติการณ์ปรากฏว่าองค์กรต่อต้านการทุจริตนั้นดำเนินการตามวรรคสาม โดยไม่สุจริต ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรต่อต้านการทุจริตและเครือข่ายต่อต้านการทุจริตนั้นได้ การเพิกถอนการขึ้นทะเบียนในวรรคนี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กรณีมีการฟ้องคดีใดไว้ต่อศาลและคดีนั้นยังค้างอยู่ในการพิจารณาของศาล ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีนั้นเสีย เว้นแต่สมาชิกผู้มอบหมายให้องค์กรต่อต้านการทุจริตดำเนินการแทนนั้น มีความประสงค์จะดำเนินคดีต่อ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ หรือสมาชิกผู้มอบหมายนั้น มอบหมายองค์กรต่อต้าน การทุจริตอื่นดำเนินการแทน

ข้อสังเกต ด้วยองค์กรต่อต้านการทุจริตตามกฎหมายนี้ ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและเป็นหัวใจหลักของกฎหมายฉบับนี้ จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและให้การสนับสนุน หากแต่การส่งเสริมและให้การสนับสนุน มิได้ให้กับทุกองค์กรขึ้นอยู่กับความจำเป็นที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณาอีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของ ส.ป.อ.

หมวด ๔

การปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

มาตรา ๓๔ การสืบสวน สอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้จะกระทำได้ต่อเมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับคำกล่าวหาหรือรับเรื่องที่มีเหตุอันสงสัยว่ามีการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนไว้พิจารณา ในกรณีลักษณะการกระทำความผิดดังต่อไปนี้

(๑) ลักษณะความผิดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(ก) ความผิดเกี่ยวกับการให้หรือรับสินบน

(ข) ความผิดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

(ค) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการ กรรมการ เลขานุการ

(ง) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์แห่งรัฐ ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม

(จ) ความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(ฉ) ความผิดเกี่ยวกับการทำ ยื่น หรือแสดงบัญชีหรือรายการหรือข้อมูลเพื่อเลี่ยงหรือฉ้อโกงภาษี หรือยักยอก หรือฉ้อโกง หรือประโยชน์ทางการค้า

(ช) ความผิดเกี่ยวกับมาตรฐานและความปลอดภัยของสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค

(ซ) ความผิดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดให้แจ้งหรือเปิดเผยแก่หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้ถือหุ้น ประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเท็จหรือการปกปิดข้อมูลอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหากทราบข้อมูลก่อนจะไม่ดำเนินการเช่นว่านั้น ความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลข่าวสารภายในหน่วยงานหรือองค์กรแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะการกระทำความผิดที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

(๒) ลักษณะความผิดอื่นนอกจาก (๑) ตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนให้นำบทบัญญัติ (ก) ความผิดเกี่ยวกับการให้หรือรับสินบน (จ) ความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมมาบังคับใช้กับกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือที่ปรึกษา ลูกจ้างหรือบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนของเอกชนด้วย เว้นแต่การกระทำนั้นถือเป็นปกติทางการค้า

ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยว่าเป็นการกระทำความผิดตามมาตรานี้ หรือไม่ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นผู้ชี้ขาด

<u>ข้อสังเกต</u> มาตรานี้แม้มูลฐานความผิดจะดูกว้างมากแต่หากพิจารณาคำนิยาม “การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน” แล้วจะเห็นได้ว่าต้องเป็นคดีที่สร้างความเสียหายรุนแรงต่อรัฐหรือประโยชน์สาธารณะ กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ หรือบุคคลอื่นในวงกว้าง และยังต้องมีเจตนาหรือย่อมเล็งเห็นผลด้วย จึงมิใช่คดีใดคดีหนึ่งทั่วๆไปจะเข้าตามกฎหมายนี้ ประกอบกับยังมีมาตรการห้ามผู้ใดเปิดเผยข้อมูลหรือเรื่องการกล่าวหาในมาตรา ๓๖ วรรคท้าย เพื่อปกป้องบุคคลไม่ให้ถูกกลั่นแกล้งได้รับความเสียหาย อีกทั้งถ้ากฎหมายใดมีหน่วยงานเฉพาะกำกับดูแลอยู่แล้ว กฎหมายนี้ก็กำหนดให้ ส.ป.อ. แต่งตั้งหน่วยงานนั้นเข้ามาร่วมทำการสืบสวนสอบสวนด้วย หรือจะให้หน่วยงานนั้นดำเนินการสืบสวนสอบสวนแทนก็ได้ ตามมาตรา ๔๒ จึงเป็นหลักประกันได้ระดับหนึ่งถึงความโปร่งใสในการทำงาน และที่สำคัญคณะกรรมการครึ่งหนึ่งมาจากภาคเอกชน จึงไม่ต้องกังวลในความเป็นกลางและภาคเอกชนจะเข้าใจในกระบวนการดำเนินธุรกิจว่าสิ่งใดเป็นเรื่องปกติทางการค้าหรือไม่

มาตรา ๓๕ ในกรณีคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าเอกชนเป็นตัวการในการกระทำความผิดการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ตามพระราชบัญญัตินี้ และคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับไว้พิจารณา ให้คดีนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณาดำเนินคดี ทั้งนี้ ให้ประธานกรรมการแจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วแต่กรณีทราบภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติ

ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจทำการสืบสวน สอบสวนไปพลางก่อนได้

หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีการรับคดีเกี่ยวกับบุคคลตามวรรคหนึ่งไว้พิจารณาก่อนแล้วให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งคณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งตามวรรคแรก และให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบสวน สอบสวนไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช.หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วแต่กรณี ในการนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจถือสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

กรณีคณะกรรมการ ส.ป.อ. รับคดีไว้พิจารณาตามวรรคแรก แต่ปรากฏความภายหลังว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นตัวการการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งสำนวนการสืบสวน สอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วแต่กรณี เว้นแต่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการสืบสวน สอบสวนหรือการพิจารณาจะเสร็จสิ้นแล้วและการส่งสำนวนนั้นจะเป็นการทำให้คดีเกิดความล่าช้าให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งคำวินิจฉัยพร้อมสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนแทนก็ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะถือสำนวนสอบสวนดังกล่าวเป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้วแต่กรณีหรือจะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้ แต่ห้ามมิให้ดำเนินการไต่สวนหรือชี้มูลความผิดหรือดำเนินคดีกับเอกชนที่ได้ชำระค่าปรับ ตามมาตรา ๗๙ แล้ว

ในกรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอำนาจในการรับคดีไว้พิจารณาระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ท. และคณะกรรมการ ส.ป.อ. ให้ตั้งคณะกรรมการประสานเพื่อหารือร่วมกันและมติคณะกรรมการประสานให้ถือเป็นที่สุด

<u>ข้อสังเกต</u> มาตรานี้ดูเหมือนมีความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการปฏิบัติงาน และการที่อาจมองได้ว่า ส.ป.อ.เข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. หรือ ป.ป.ท.และกฎหมายอื่นๆ แต่โดยหลักการแล้ว กฎหมายนี้มุ่งเน้นเฉพาะคดีที่เอกชนเป็นตัวการ

และเป็นคดีที่รุนแรงและกว้างขวางเท่านั้น จึงอาจจำเป็นที่องค์กรทั้งสามต้องหารือกัน เพื่อความร่วมมือในการแก้ปัญหา ไม่ใช่การแย่งงานหรือแย่งอำนาจแต่อย่างใด

มาตรา ๓๖ การกล่าวหาผู้ใดกระทำการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนจะทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่กล่าวหาด้วยวาจา ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ.บันทึกคำกล่าวหาและจัดให้ลงลายมือชื่อผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหานั้นไว้

ในกรณีที่มีคำกล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนต่อไปได้

ห้ามไม่ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ.เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็นการสำแดงตัวของผู้กล่าวหา เว้นแต่ผู้กล่าวหาแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งว่าประสงค์จะเปิดเผยข้อมูลตน

ให้เลขาธิการมีหน้าที่พิจารณาคำกล่าวหาเบื้องต้น พร้อมทั้งจัดทำประเด็นและเตรียมข้อมูลเสนอคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณา โดยให้เลขาธิการมีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานได้

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำกล่าวหาจากผู้กล่าวหาให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้ผู้ถูกกล่าวหานำพยานหลักฐานมาชี้แจงก่อนนำเรื่องเสนอคณะกรรมการ ส.ป.อ. เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๘ (๓)

ห้ามผู้ใดเปิดเผย เผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับคำกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับคำกล่าวหาไว้พิจารณา

<u>ข้อสังเกต</u> มาตรานี้มีบทบัญญัติที่ต่างจากกฎหมายอื่นทั่วไปคือการ “ห้ามผู้ใดเปิดเผย เผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับคำกล่าวหา ก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับคำกล่าวหาไว้พิจารณา” เพื่อคุ้มครองและปกป้องมิให้มีการกลั่นแกล้งกล่าวหากับบุคคลใดให้ได้รับความเสียหาย เพราะการดำเนินธุรกิจ ชื่อเสียงถือเป็นเรื่องที่สำคัญและยากแก่การเรียกความเชื่อถือกลับมา

มาตรา ๓๗ คำกล่าวหาใดที่คณะกรรมการมีมติไม่รับไว้พิจารณา ให้เลขาธิการมีหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบโดยเร็ว และอาจประสาน ติดตามหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

กรณีคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าเป็นความผิดอาญาอาจส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนท้องที่ซึ่งเกิดหรืออ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนนั้นพิจารณาดำเนินการ

ข้อสังเกต มาตรานี้บัญญัติไว้เพื่อให้คดีที่ไม่เข้าข่ายกฎหมายนี้ ได้รับการดูแลและดำเนินการตามกฎหมายที่มีอยู่ โดย ส.ป.อ.อาจมอบหมายให้องค์กรต่อต้านการทุจริต ติดตามความคืบหน้าและรายงาน ส.ป.อ. และผู้กล่าวหาทราบด้วย ผู้ถูกกล่าวหาที่คิดติดสินบนหรือวิ่งเต้นล้มคดีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงกระทำได้ยากขึ้น เพราะจะมีองค์กรต่อต้านการทุจริตเฝ้าติดตามการดำเนินการของหน่วยงานรัฐ และหน่วยงานรัฐที่รับเรื่องต่อจาก ส.ป.อ. ที่คิดจะเรียกรับผลประโยชน์เพื่อล้มคดีก็กระทำได้ยากขึ้น

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. รับหรือพิจารณาเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. รับไว้พิจารณาหรือได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

(๒) เรื่องที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

(๓) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้วโดยไม่มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังไม่ได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี

(๔) เรื่องที่ผู้กล่าวหารู้ถึงการกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเกินกว่าห้าปี เว้นแต่มีพยานหลักฐานเป็นที่ประจักษ์ว่าได้กระทำความผิดจริง

มาตรา ๓๙ คณะกรรมการ ส.ป.อ. จะไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนได้

(๒) เรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวน สอบสวนต่อไปได้

(๓) เรื่องที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้างหรือร้ายแรง

(๔) เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานภาครัฐกำลังพิจารณาอยู่หรือได้พิจารณาเป็นที่ยุติแล้ว และไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ

มาตรา ๔๐ เรื่องใดที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ไม่รับหรือสั่งจำหน่ายตามมาตรา ๓๙ (๑) (๒) หรือ (๓) ถ้าคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณาเห็นสมควรให้แจ้งหน่วยงานภาครัฐหรือผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างซึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมหรือกำกับดูแลผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่โดยเร็วและแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบ

มาตรา ๔๑ คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจมอบหมายให้เลขาธิการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. หรือเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. เป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องใดไว้พิจารณาตามมาตรา ๑๘ (๓) มาตรา ๓๘หรือมาตรา ๓๙ แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

กรณีแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา ๒๕ มาบังคับใช้ในการพิจารณาแต่งตั้งอนุกรรมการโดยอนุโลม

การพิจารณาตามวรรคแรกต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับคำกล่าวหา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาตามวรรคแรกและการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. เลขาธิการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. หรือเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. แล้วแต่กรณีมีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานได้

<u>ข้อสังเกต</u> การดำเนินคดีที่รวดเร็ว ป้องกันไม่ให้มีการขาดอายุความ ถือเป็นหัวใจหลักของกฎหมายนี้ การลดขั้นตอนหรือกระจายอำนาจการตัดสินใจว่าคดีใดเข้าข่ายมูลฐานความตามกฎหมายนี้หรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็น และการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการในขั้นตอนนี้ตามวรรคท้ายก็เป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้เช่นกัน

มาตรา ๔๒ เรื่องใดที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. หรือเลขาธิการ หรืออนุกรรมการแล้วแต่กรณีรับไว้พิจารณาคณะกรรมการ ส.ป.อ จะแต่งตั้งพนักงานสอบสวนหรืออนุกรรมการร่วมดำเนินการสืบสวน สอบสวน แสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดกับพนักงานสอบสวนก็ได้

ความผิดตามความในมาตรา ๓๔ เมื่อกฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานหรือองค์กรใดมีอำนาจหน้าที่พิจารณาความผิดนั้นให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แต่งตั้งผู้แทนหน่วยงานหรือองค์กรนั้นร่วมดำเนินการกับพนักงานสอบสวนตามวรรคแรกด้วย หรือคณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจมอบหมายให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นเป็นผู้พิจารณาสืบสวน สอบสวน แสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวน หรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. แต่งตั้งเสนอคณะกรรมการ ส.ป.อ. ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนดก็ได้

พนักงานสอบสวน หรืออนุกรรมการ ตามวรรคหนึ่งต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน หรืออนุกรรมการ ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

ข้อสังเกต ด้วยกฎหมายนี้ ให้อำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยใช้ระบบสืบสวนสอบสวน ซึ่งเป็นอำนาจที่กว้างขว้างมาก การให้อำนาจนี้จึงต้องมีการควบคุม การสืบสวนสอบสวนจึงจำเป็นต้องกระทำอย่างระมัดระวัง ไม่ให้กระทบสิทธิประชาชนมากเกินความจำเป็น และกรอบการทำงานจำเป็นต้องมีการควบคุม มาตรานี้จึงกำหนดให้มีการตั้งหน่วยงานที่กำกับดูแลตามกฎหมายเฉพาะ มาร่วมดำเนินการด้วย

มาตรา ๔๓ คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจแต่งตั้งพนักงานอัยการ อัยการศาลทหาร หรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือคณะกรรมการ ส.ป.อ. พนักงานสอบสวนหรืออนุกรรมการ หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมายแล้วแต่กรณี

การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าเดินทาง ค่าที่พัก และสิทธิประโยชน์อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

ข้อสังเกต เพื่อให้ได้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาช่วยงาน จึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัตินี้เป็นช่องให้อำนาจไว้ ซึ่งรวมถึงค่าตอบแทนกับกับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆด้วย

มาตรา ๔๔ ให้พนักงานสอบสวนและบุคคลตามมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ วรรคแรกร่วมกันจัดทำแผนงานและรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบอย่างน้อยสามเดือนต่อครั้ง

ข้อสังเกต การดำเนินคดีที่รวดเร็วไม่ให้มีการขาดอายุความ ถือเป็นหัวใจหลักของกฎหมายนี้ การกำหนดกรอบการสืบสวนสอบสวนและระยะเวลาการทำงานจึงถือเป็นเรื่องที่จำเป็นเพื่อให้พนักงานสืบสวนสอบสวนเร่งปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกรอบการทำงานดังกล่าว เพราะหากมีเจตนาให้ล่าช้าก็จะมีโทษทางอาญาด้วย ซึ่งกรอบการทำงานนี้พนักงานสอบสวนไม่ได้จัดทำตามลำพังหากแต่ต้องทำร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่น ตามมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ และยังต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ส.ป.อ. ด้วย ทั้งต้องรายงานความคืบหน้าต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. และผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านช่องทางระบบสารสนเทศในมาตรา ๑๘ (๑๒) เป็นระยะๆ จึงประกันได้อย่างหนึ่งว่าการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน จะได้รับการเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิด มาตรา ๔๒-๔๔ จึงเป็น

มาตราสำคัญที่ให้รวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาร่วมกันการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามทุจริตได้เป็นอย่างดี

มาตรา ๔๕ ก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติว่าผู้ใดกระทำการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ถ้าคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการที่ผู้ถูกกล่าวหายังประกอบกิจการหรือปฏิบัติหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยังอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไป จะเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดต่อไป สมควรสั่งระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรมหรือการสั่งการใด ๆ หรือพักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนนั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แจ้งให้ผู้อนุญาตหรือผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้นทราบภายในสามวันนับจากวันที่ได้มีมติ และให้ผู้อนุญาตหรือผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างดำเนินการให้ผู้นั้นประกอบกิจการหรือกลับเข้าทำงานต่อไปได้

มาตรา ๔๖ เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวน สอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้ทำสำนวนการสอบสวนเสนอต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ส.ป.อ. จะสั่งให้พนักงานสอบสวน หรืออนุกรรมการ หรือตั้งพนักงานสอบสวนหรืออนุกรรมการชุดใหม่ เพื่อสืบสวน สอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

มาตรา ๔๗ การประชุมคณะกรรมการ ส.ป.อ.เพื่อลงมติชี้มูลความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

การลงมติตามวรรคหนึ่งต้องใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มาประชุม

ข้อสังเกต การวินิจฉัยว่าผู้ใดกระทำความผิดเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง และสิทธิเสรีภาพของประชาชนควรได้รับการปกป้องอย่างถึงที่สุด จึงกำหนดให้เสียงข้างมากในการวินิจฉัยความผิด ต้องใช้มากกว่ากฎหมายอื่น

ให้กรรมการทุกคนทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือพร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติในการนี้ที่ประชุมอาจมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยคดีตามมตินั้นก็ได้

มติหรือคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีให้เปิดเผยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนความเห็นในการวินิจฉัยคดีของกรรมการทุกคนให้เปิดเผยเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วตามวิธีการที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด ทั้งนี้ความเห็นในการวินิจฉัยคดีอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) ชื่อคู่ความทุกฝ่าย

(๒) เรื่องที่ถูกกล่าวหา

(๓) ข้อกล่าวหาและคำให้การ

(๔) ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

(๕) เหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

(๖) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

(๗) คำวินิจฉัยคดี รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ถ้ามี

ข้อสังเกต ด้วยคำวินิจฉัยว่าผู้ใดตกเป็นผู้กระทำผิดตามกฎหมาย จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบจากสังคม ป้องกันการใช้ดุลพินิจที่ขัดหลักนิติรัฐและนิติธรรม อันจะเป็นการสร้างความเชื่อถือและศรัทธาต่อ ส.ป.อ. ต่อไป

มาตรา ๔๘ เมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ตามมาตรา ๓๔ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรม

หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมกระทำผิดและได้อนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์หรือการสั่งการใด ๆ แก่บุคคลใดโดยมิชอบ หรืออาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ นั้น ต่อไปด้วย

ถ้าบุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ และผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ แล้วแต่กรณี

ถ้าบุคคลนั้นเป็นกรรมการ ผู้จัดการ ลูกจ้าง ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการสั่งพักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ แล้วแต่กรณี

ข้อสังเกต มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๘ ให้อำนาจในการระงับธุรกรรมของผู้ถูกกล่าวหาได้ แต่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะกฎหมายนี้ให้สิทธิผู้ถูกระงับทางธุรกรรมได้รับการเยียวยาความเสียหายด้วย หากผลการพิจารณาของศาลว่าไม่ได้มีความผิด แต่เงินเยียวยามิได้กำหนดแหล่งที่มา จึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งจะถูกตรวจสอบโดยรัฐสภา จึงมิใช่เรื่องง่ายที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. จะใช้มาตรการนี้กับผู้ใด อย่างไรก็ตามการระงับการประกอบกิจการ อาจกระทบต่อลูกจ้างหรือคู่ค้าซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจำนวนมาก การใช้อำนาจนี้จึงต้องควรหาช่องทางในการลดผลกระทบด้วย โดยอาจใช้มาตรการห้ามบุคคลที่เกี่ยวข้องออกนอกประเทศ การห้ามจำหน่ายหรือเคลื่อนย้ายหุ้นหรือทรัพย์สิน เป็นต้น

มาตรการเยียวยาอาจดูว่าทำให้รัฐเสียหาย แต่ก็อย่าลืมด้วยว่าเอกชนก็เสียหายเช่นกัน ซึ่งการใช้อำนาจรัฐนี้รัฐก็ควรมีส่วนรับผิดชอบด้วยเช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายอื่นที่รัฐไม่ต้องรับผิดชอบผลของการปฏิบัติหน้าที่ ประเด็นนี้จึงถือเป็นมาตรการควบคุมการทำหน้าที่ขององค์กรที่ใช้อำนาจรัฐ

มาตรา ๔๙ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๔๘ ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

ทั้งนี้ ผู้ถูกกล่าวหาที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติว่ากระทำการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน และการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดร้ายแรงหรือจงใจให้หน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างได้รับความเสียหายตามระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงาน นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจสั่งการให้มีการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

มาตรา ๕๐ เมื่อหัวหน้าหน่วยงานได้รับรายงานตามมาตรา ๔๘ ให้หัวหน้าหน่วยงานดำเนินการระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรม การสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและแจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

มาตรา ๕๑ หัวหน้าหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๙ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการดำเนินการของผู้รับแจ้งตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๕๓ เมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติตามมาตรา ๔๘ ให้ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการสอบสวน รายงาน เอกสารของพนักงานสอบสวน และความเห็นของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ต่อพนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป โดยให้ถือว่าการดำเนินการและสำนวนสอบสวนของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นการสอบสวนและสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นว่าข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร หรือความเห็นของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งคณะกรรมการ ส.ป.อ. ทราบเพื่อสืบสวน สอบสวนเพิ่มเติม โดยต้องระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการ ส.ป.อ. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยอายุความ พนักงานอัยการต้องมีความเห็นตามวรรคสองภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับสำนวน เว้นแต่ในกรณีจำเป็น อัยการสูงสุดจะขยายเวลาให้อีกไม่เกินหกเดือนก็ได้ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้องหรือเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วพนักงานอัยการยังมิได้มีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด หากคณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ไต่สวนมูลฟ้องเช่นเดียวกับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีก็ได้

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นอุทธรณ์ ฎีกา หรือ ถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา โดยอนุโลม

<u>ข้อสังเกต</u> ด้วยหัวใจของกฎหมายฉบับนี้ เน้นเรื่องของการดำเนินคดีที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีกรอบระยะเวลาการดำเนินงานของพนักงานอัยการด้วย มิเช่นนั้นการบังคับใช้กฎหมายนี้จะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่เพื่อป้องกันความล่าช้าที่อาจจะเกิดในชั้นพนักงานอัยการเนื่องจากมีเวลาการทำงานที่จำกัด กฎหมายนี้ในมาตรา๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ จึงเปิดช่องให้ตั้งพนักงานอัยการร่วมในคณะสืบสวนสอบสวนได้ด้วย เพื่อลดปัญหาที่พนักงานอัยการอาจทำงานไม่ทันได้

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและจำเป็นต้องนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปศาลให้แจ้งผู้ถูกกล่าวหามาพบพนักงานอัยการตามเวลาที่กำหนดและในกรณีมีความจำเป็นต้องจับตัวผู้ถูกกล่าวหาให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินการข้างต้น

มาตรา ๕๕ เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดจริง บรรดาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดและความเสียหายจากการดำเนินการระงับหรือยกเลิกการทำธุรกรรม การสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือ

การสั่งการใด ๆ หรือพักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ตามมติคณะกรรมการ ส.ป.อ. มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๓ วรรคแรกให้ตกแก่ผู้ถูกกล่าวหาทุกรายเป็นการเฉพาะตัวเสมือนหนึ่งลูกหนี้ร่วม

ข้อสังเกต มาตรานี้ถือเป็นหัวใจของกฎหมายฉบับนี้ โดยเป็นการสร้างหลักการกฎหมายใหม่ ในการให้รัฐปฏิเสธความรับผิดที่เกิดขึ้นจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ได้ เพราะทุกวันนี้รัฐต้องร่วมรับผิดในผลของการกระทำของเจ้าหน้าที่ ทั้งที่รัฐไม่เคยอนุญาตให้เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตแต่อย่างใด ทำให้กระบวนการทุจริตใช้เป็นช่องว่างให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นตัวแทนในการรับผิด จึงได้ทั้งทรัพย์สินที่ทุจริตและค่าเสียหายจากรัฐ หากมีการยกเลิกสัญญาโครงการเพราะการสืบสวนสอบสวน ไม่สามารถเอาผิดกับผู้ร่วมกระบวนการนั้นๆ เช่น การทุจริตโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน และอีกหลายๆ โครงการที่ผ่านมา

ทั้งนี้ มีความกังวลอย่างมากว่า หากเอกชนผู้ประกอบธุรกิจอย่างสุจริต เหตุใดต้องมารับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย กล่าวคือความเสียหายที่เกิดขึ้นเมื่อภาครัฐปฏิเสธความรับผิดชอบ การจะไปเรียกร้องเอาจากผู้กระทำผิด อาจเรียกร้องได้น้อยหรือไม่ได้เลย จะทำให้เอกชนไม่มั่นใจในการร่วมลงทุนหรือดำเนินโครงการกับรัฐ ซึ่งจะส่งผลให้รัฐต้องใช้ค่าจ้างสูงกว่าเดิมในการเชิญเอกชนเข้าร่วมโครงการหรือเป็นคู่สัญญาของรัฐ ซึ่งผู้ยกร่างได้พิจารณาแล้วเห็นว่าประเด็นเรื่องจำนวนผู้ที่จะเป็นคู่สัญญากับรัฐในระยะแรกๆ อาจมีปัญหาเพียงช่วงระยะหนึ่งเท่านั้น หากเอกชนที่มีธรรมาภิบาล มีการวางระบบวิธีการ มีกระบวนการกลั่นกรอง การป้องกันมิให้มีการทุจริตได้ในองค์กรของตน ตลอดจนคู่ค้าที่ร่วมดำเนินธุรกิจด้วยแล้ว จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นกับผู้ที่เป็นคู่สัญญาภาครัฐอื่นๆเลือกทำการค้ากับผู้ที่มีระบบป้องกันการทุจริตเหมือนตน เพื่อป้องกันความเสี่ยงไม่ให้มีการยกเลิกสัญญาเนื่องมาจากการทุจริต จึงเป็นมาตรการทางอ้อมใช้น้ำดีไล่น้ำเสีย บุคคลที่ประกอบธุรกิจโดยวิธีการทุจริตเอาเปรียบผู้อื่น จะไม่มีใครกล้าทำการค้าด้วย ส่วนการใช้จ่ายมูลค่าโครงการที่อาจสูงในห้วงแรกๆนั้น เมื่อเทียบกับอนาคตการใช้จ่ายมูลค่าโครงการจะต่ำลงที่ไม่ต้องสูญเสียจากการทุจริตถือว่าคุ้มค่าในระยะยาว

มาตรา ๕๖ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ตนได้

หากพบพยานหลักฐานอันเชื่อได้ว่ามีผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔ ให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ทางปกครองดำเนินการกล่าวหาผู้นั้นต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ.

ข้อสังเกต ด้วยหน่วยงานราชการหลายแห่งมีข้อมูล พฤติกรรม หลักฐานอันเชื่อได้ว่ามีการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนด้วยกัน ทั้งจากข้อมูลการร้องเรียนตามกฎหมายที่หน่วยงานนั้นๆ มีหน้าที่ดูแล หากแต่กฎหมายของตนไม่เปิดช่องให้ดำเนินการกับเอกชนเหล่านั้น กฎหมายฉบับนี้จึงได้กำหนดให้หน่วยงานรัฐทั้งหลายมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลเรื่องนี้ด้วย อันเป็นการสร้างเครือข่าย

ต่อต้านการทุจริต เพื่อเป็นการป้องปราม ไม่ให้เอกชนคิดทำการทุจริต เพราะจะมีองค์กรและเครือข่ายเฝ้าติดตามดูพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ส่งผลดีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเอกชนที่สุจริตให้มีโอกาสแข่งขันทางธุรกิจได้อย่างเป็นธรรม

หมวด ๕

ศูนย์อำนวยการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

มาตรา ๕๗ ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ มีฐานะเป็นส่วนราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของศูนย์อำนวยการต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในศูนย์อำนวยการ โดยอย่างน้อยต้องมีรองเลขาธิการด้านการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน และรองเลขาธิการด้านการปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

ข้อสังเกต ด้วยโครงสร้างคณะกรรมการ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เดิมกำหนดให้เป็นองค์กรอิสระ หากแต่หลายภาคส่วนไม่เห็นด้วยกับการตั้งองค์กรใหม่จึงจำเป็นต้องกำหนดให้เป็นหน่วยงานหนึ่งใน ป.ป.ท. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเหมือนกัน ซึ่งมีคำถามตามมาว่าทำไมไม่สังกัดหรือยุบรวมเข้ากับ ป.ป.ช. ซึ่งคำตอบนั้นทุกคนทราบดีอยู่แล้วว่า ป.ป.ช. มีภารกิจมากมาย คดีค้างจำนวนมาก ประกอบกับวิธีการกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินคดีตลอดจนหลักการของกฎหมายนี้หลายประเด็นแตกต่างกับ ป.ป.ช. เช่น โครงสร้างคณะกรรมการและอนุกรรมการที่เน้นบทบาทภาคเอกชน การมีส่วนร่วมของบุคคลหลายภาคส่วน การแสวงหาข้อเท็จจริง (ไต่สวนกับสืบสวนสอบสวน) กรอบระยะเวลาการทำงาน ความรับผิดต่อการทำคดีขาดอายุความ การส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม เป็นต้น จึงเป็นเรื่องยากที่จะให้ ป.ป.ช.ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญปรับบทบาทให้เข้าตามกฎหมายเฉพาะอย่างกฎหมายนี้ได้

มาตรา ๕๘ การแต่งตั้งพนักงาน ส.ป.อ. เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. และมอบหมายอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๙ ให้พนักงาน ส.ป.อ. เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. และข้าราชการในศูนย์อำนวยการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ให้พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งในทำนองเดียวกันกับค่าตอบแทนพิเศษประจำตำแหน่งพนักงานไต่สวนและผู้ช่วยพนักงานไต่สวน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๖๐ ค่าใช้จ่ายในเรื่องดังต่อไปนี้ รวมทั้งวิธีการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๑) การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง การแสวงหาข้อมูลและการรวบรวมพยานหลักฐาน

(๒) การมาช่วยปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ส.ป.อ. แต่งตั้งให้ปฏิบัติงาน ตามมาตรา ๑๘ (๔)มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕

(๓) การดำเนินการอื่นใดอันจำเป็นแก่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๑ ศูนย์อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ส.ป.อ. ตลอดจนทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๓) ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๔) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๕) จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

(๖) ประสานงานคณะกรรมการประเมินเพื่อจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ส.ป.อ.

(๗) จัดทำและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ตลอดจนผู้กล่าวหาและผู้เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) บริหารจัดการ ให้คำปรึกษา ส่งเสริมและสนับสนุน ประสานงาน ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานขององค์กรต่อต้านการทุจริต เครือข่ายต่อต้านการทุจริต ตลอดจนติดตามการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐรายงานต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ.

(๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ใน (๓) ให้ศูนย์อำนวยการหารือและทำความตกลงร่วมกันกับสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๖๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ศูนย์อำนวยการอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลตามมาตรา ๖๒ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. เสนอความเห็นด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาสำหรับบุคคลดังกล่าวด้วย

ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ให้บุคคลนั้นมี

สิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย

มาตรา ๖๔ ในกรณีบุคคลตามมาตรา ๖๒ เป็นพนักงาน ลูกจ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อบุคคลนั้นร้องขอต่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ว่าหากยังคงปฏิบัติหน้าที่ในที่เดิมหรือสังกัดเดิมต่อไปอาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเนื่องจากการกล่าวหาหรือการให้ถ้อยคำแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้น และคณะกรรมการ ส.ป.อ. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีหรือหน่วยงานภาครัฐเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับความคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป

ห้ามมิให้หน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างเลิกจ้างบุคคลตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่บุคคลนั้นกระทำผิดตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานมาตรา ๑๑๙ หรือมีเหตุจำเป็นไม่อาจเลี่ยงได้ ให้หน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งอนุญาต

มาตรา ๖๕ เว้นแต่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนดเป็นอย่างอื่น ผู้ใดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัย ชี้มูลการกระทำผิดของผู้อื่นนั้น ให้กันผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี ทั้งนี้ ผู้นั้นต้องมาให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลภายในสามสิบวันนับแต่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนนั้น สำหรับการให้ถ้อยคำ หรือการแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

มาตรา ๖๖ คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา ๖๒ ตามสัดส่วนมูลค่าโครงการหรือสัญญาหรือผลประโยชน์ที่ผู้กระทำผิดได้รับ หรือทรัพย์สินที่ยึดให้ตกแก่แผ่นดิน แต่ไม่เกินร้อยละห้าสิบของมูลค่าข้างต้น รายละเอียดตามระเบียบที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด

ทั้งนี้ จำนวนรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์สูงสุดที่ได้รับนั้นต้องมีมูลค่าไม่เกินหนึ่งล้านบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

<u>ข้อสังเกต</u> มาตรานี้เป็นหัวใจหลักของกฎหมายนี้ที่ต้องการสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้มีข้อมูลการทุจริต นำข้อมูลนั้นออกมาเปิดเผยเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลที่ทุจริต หากแต่การนำข้อมูลทุจริตออกมาเปิดเผย ย่อมมีความเสี่ยงในด้านต่างๆ ทั้งความปลอดภัย ตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือต่อการประกอบธุรกิจ บางกรณีอาจทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการหรือทำงานนั้นต่อไปได้ แม้จะใช้มาตรการคุ้มครองพยานแล้วก็ตาม ซึ่งไม่เป็นการยากที่จะรู้ได้ว่าใครเป็นผู้ให้ข้อมูล จึงมีความจำเป็นต้องมีสิ่งจูงใจหรือหลักประกันความเสี่ยงในระดับหนึ่งให้กับผู้นำข้อมูลมาเปิดเผย

มาตรา ๖๗ ในกรณีบุคคลตามมาตรา ๖๒ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์

ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการ ส.ป.อ. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และระดับตำแหน่งให้แก่บุคคลนั้นเป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๘ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ หรือข้อมูล หรือไม่ส่งเอกสาร หรือหลักฐาน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ส.ป.อ. เลขาธิการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. และเจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. ตามมาตรา ๑๘ (๑๑) มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๙ ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมิได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ส.ป.อ. และมิใช่การกระทำตามหน้าที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือสืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริง หรือเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดเปิดเผย เผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับคำกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีมติรับคำกล่าวหาไว้พิจารณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. พนักงานสอบสวน และที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ส.ป.อ. เจ้าหน้าที่ ส.ป.อ. และพนักงานสอบสวนกระทำการหรือละเว้นการกระทำโดยมีเจตนาให้คดีขาดอายุความฐานใดฐานหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษตามประมวลกฎหมายอาญา

ข้อสังเกต ความในมาตรานี้ถือเป็นมาตรฐานด้านจรรยาบรรณที่กรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ ของ ส.ป.อ. ต้องยึดถือและตั้งมั่นในอุดมการณ์ของกฎหมายฉบับนี้อย่างยิ่ง ซึ่งจะเป็นหลักประกัน ให้องค์กรนี้สามารถขับเคลื่อนและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๗๑ ผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่หรือประกอบอาชีพหรือการค้า ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่หรือประกอบ

อาชีพหรือการค้านั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อสังเกต เป็นบทลงโทษ ฐานแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ

มาตรา ๗๒ ผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือการประกอบอาชีพหรือการค้าโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อสังเกต เป็นบทลงโทษ ฐานทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

มาตรา ๗๓ ผู้ใดกระทำความผิดตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดนั้น

ข้อสังเกต ด้วยกฎหมายนี้ มุ่งเน้นเอาผิดกับการทุจริตที่มีผลกระทบรุนแรง บทลงโทษจึงจำเป็นต้องสูงกว่าปกติ เพื่อให้สอดคล้องกับความเสียหายจากการกระทำความผิด

มาตรา ๗๔ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการ อันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

ข้อสังเกต กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องร่วมรับผิดในการกระทำของบริษัทตนด้วย เพื่อให้บุคคลดังกล่าวพึงระมัดระวังการดำเนินธุรกิจของตน

มาตรา ๗๕ หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง กระทำการให้หน่วยงานภาครัฐเข้าเป็นคู่สัญญา หรือทำข้อตกลง หรือให้ความช่วยเหลือหรือให้สิทธิประโยชน์ใดๆ กับเอกชนที่ไม่ผ่านการรับรองธรรมาภิบาลตามมาตรา ๒๗ ทั้งนี้ ให้รวมถึงการซื้อหรือใช้สินค้าหรือบริการของเอกชนนั้นด้วย ให้ถือว่าผู้นั้นปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต

มาตรา ๗๖ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างหรือประวิงเวลาในการให้ข้อมูลตามมาตรา ๓๒ (๖) แก่องค์กรต่อต้านการทุจริตโดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗

ข้อสังเกต เพื่อให้องค์กรต่อต้านการทุจริตได้รับข้อมูลที่เป็นจริง โดยไม่มีการปกปิดหรือได้รับข้อมูลเท็จที่มีการจัดเตรียมหรือตกแต่งข้อมูลไว้ จำเป็นต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐให้ข้อมูลโดย

ทันที หากไม่ให้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรต้องได้รับโทษด้วย อันเป็นเครื่องมือส่งเสริมการทำงานขององค์กรต่อต้านการทุจริต ซึ่งเป็นการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยรัฐมิต้องสูญเสียงบประมาณในการตรวจสอบ

มาตรา ๗๗ ผู้ถูกกล่าวหากระทำหรือละเว้นการกระทำเป็นเหตุให้บุคคลตามมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ วรรคสอง ได้รับความเสียหายต้องระวางโทษเพิ่มเป็นสองเท่าของอัตราโทษที่ถูกกล่าวหาหรืออัตราโทษของการกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้นแล้วแต่อัตราโทษใดจะสูงกว่ากัน

การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหากเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเหตุให้บุคคลตามมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ วรรคสอง ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงตลอดชีวิต

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคสองมีความผิดฐานผู้สนับสนุน เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่ามีการดำเนินการป้องกันไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามวรรคแรก

ข้อสังเกต เพื่อมิให้ผู้ถูกกล่าวหา ใช้อำนาจหน้าที่ของตนกลั่นแกล้งผู้กล่าวหาหรือพยาน จำเป็นต้องบัญญัติเพิ่มโทษสูงกว่าปกติไว้เพื่อการป้องปราม โดยเฉพาะการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้กล่าวหาหรือพยานเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม หัวหน้าหน่วยงาน นายจ้างของผู้ถูกกล่าวหาต้องมีหน้าที่ป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นด้วย

มาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้ตราสัญลักษณ์ธรรมาภิบาลโดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ปรับเป็นรายวันอีกวันละหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะหยุดการกระทำดังกล่าวหรือดำเนินการตามมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ เรียบร้อยแล้ว

~~มาตรา ๗๙ ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอให้มีการเปรียบเทียบปรับก่อนที่คณะกรรมการ ส.ป.อ.เริ่มการพิจารณารับคำกล่าวหาเรื่องนั้นไว้พิจารณา และคณะกรรมการ ส.ป.อ. เห็นสมควรให้มีการเปรียบเทียบปรับได้ให้คณะกรรมการ ส.ป.อ. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้~~

~~คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับประกอบด้วยเลขาธิการเป็นประธาน ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริตอย่างน้อยสองคน พนักงาน ส.ป.อ. หนึ่งคน เจ้าหน้าที่ส.ป.อ. หนึ่งคน~~

~~หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการแต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับ และการเปรียบเทียบปรับให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด~~

~~เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้ทำการเปรียบเทียบปรับ และผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับกำหนดและได้ชำระค่าปรับแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา~~

~~ข้อสังเกต การจะเปรียบเทียบปรับได้ผู้ถูกกล่าวหาต้องดำเนินการก่อนคณะกรรมการ ส.ป.อ. หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเริ่มการพิจารณารับคำกล่าวหาเรื่องนั้นไว้พิจารณาเท่านั้น และต้องเป็นคดีที่มีมูลค่าที่ไม่สูงมากนักหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่มากเกินไปตามหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดอีกครั้งหนึ่ง ไม่ใช่ทุกคดีจะเทียบปรับได้ มิเช่นนั้นจะเป็นแหล่งฟอกตัวของผู้กระทำความผิดได้~~

มาตรา ๘๐ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๘ มาใช้บังคับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๑ ในวาระเริ่มแรกเพื่อประโยชน์ในการสรรหากรรมการให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการสรรหากรรมการ และให้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขนั้นสิ้นสุดลงเมื่อคณะกรรมการ ส.ป.อ. ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว

ในการสรรหากรรมการวาระแรก ให้ผู้แทนองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย) ปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนองค์กรต่อต้านการทุจริต และให้ผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชี ผู้แทนสภาทนายความ และผู้แทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๖ (๑) ปฏิบัติหน้าที่แทนองค์กรในการสรรหากรรมการวาระแรกให้ผู้แทนองค์กรต่อต้านคอรัปชั่น ตามมาตรา ๘๒ กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกหรือกรรมการขององค์กรต่อต้านการทุจริตตามมาตรา ๕ (๓) ให้มีผลบังคับใช้กับการพิจารณาคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการและอนุกรรมการในวาระถัดไป

มาตรา ๘๓ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐตามมาตรา ๓๑ ให้มีผลบังคับใช้ภายหลังที่คณะกรรมการ ส.ป.อ. ประกาศกำหนด

ข้อสังเกต เพื่อไม่ให้การกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานภาครัฐมีผลกระทบต่อการบริหารกิจการของรัฐ หรือการประกอบธุรกิจหรือขีดความสามารถของเอกชนในการปรับตัวมากจนเกินไป จึงกำหนดให้มีระยะเวลาผ่อนผันในบทเฉพาะกาล ให้มีการบังคับใช้เมื่อทุกภาคส่วนมีความพร้อม

ข้อสังเกต เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ควรให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือคณะทำงานหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญ ฯ คอยให้คำปรึกษาในการบัญญัติกฎหมายลำดับรอง

กลุ่มงานปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ
รับผิดชอบในการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล
และการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน
ของคณะกรรมาธิการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายกิตติ เจริญยงค์	**ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๑**

<u>ฝ่ายเลขานุการ</u>

นางนิโรบล มูลจันที	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
นายขวัญชัย ปฏิมาหงส์ทอง	นิติกรชำนาญการ
นายวิศวดล พลธานี	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวสายใจ เกษสุวรรณ	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวภัสส์กุญช์ พงษ์ศรานนท์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสาวนิรมล ดวงดาว	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสาวชนิกานต์ ลือดารา	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวพนิตตา ธรรมพิดา	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาววริษฐา กรนุ่ม	พนักงานสนับสนุนการประชุม
นางสาววราภรณ์ นวนไชยดี	พนักงานสนับสนุนการประชุม

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่สำนักกรรมาธิการ ๑ โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๐ – ๑
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๑

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑-๒, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๓๕
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑-๒ แฟ็กซ์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕-๖

ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ
ISO 9001:2008
QUALITY MANAGEMENT SYSTEM